

Universitätsbibliothek Mannheim

Georgii Hornii De originibus Americanis libri quatuor

Horn, Georg

Hagae Comitum, 1652

urn:nbn:de:bsz:180-digad-563

C.B.

BIBLIOTHEK
DESBILLONS
MANNHEIM

of 48

104

H 690 D 13

14
2

Geor. Hornius De
originibus Americanis.
Lagae. 1632. 8°.

Nicolai. 1698. p. 242.
1 fl. 4.

D. Ib. 1632. 8°. Colbert
1728. n°. 16018. 3th 10.

D. Ib. 1632. 8°. Bulteau
1711. n°. 7686. 2th 19.

D. Ib. 1632. 8°. Witt.
1701. n°. 1391. 2 fl. 10.

D. Ib. 1632. 8°. Men-
nari. 1720. n°. 1083.
2 fl. 6.

D. herbipoli. 1639.
In 12. Offenbach. 1730.
p. 517. 40 kr.

To. 4. 1731. p. 431.

D. Lagae. 1632. 8°.
60 kr.

D. Ib. 1632. 8°. Bur-
man. 1747. n°. 1355.
1 flor.

D. Ib. 1632. 8°. m. bl.
Vilnbrouk. 1729.

Nic. Cornulæi
Historia Austriaca.
Lov. 1631. Jac. Corn
a Marcâ Duce
Burgundiae, fl-
andriae Comitel.
1613. 8°. Anony.
1716. n°. 2763.
1 fl. 14.

Nic. Cornulaci
 Historia Austriac.
 Lov. 1631. Jac. Corn
 a. Marcã Duce
 Burgundie, fl.
 andriæ Comit. ed.
 1613. 8°. Anony.
 1716. n.º 2765.
 1 fl. 14.?

n.º 1287. 1 fl. 2.
 fl. 96. 1632. 8.º p.
 avec Jo. de. Laetoria
 adyotium de. Anon.
 cur. 8.º 1643. 8.º p.
 Gu. H. 1769. n.º 2513. 14.
 3 fl. 8.
 fl. 96. 1632. 8.º p.
 fl. 1779. man. bibl.
 1780. 1.º 10.

GEORGI. HORNI

De

ORIGINIBVS
AMERICANIS

LIBRI QVATVOR.

HAGÆ COMITIS,

Sumptibus ADRIANI VLACQ̃

CLIO CLII.

Georgi Horst

18

3 11 11 11 11 11

11 11 11 11 11 11

11 11 11 11 11 11

BIBLIOTHEK
DESBILLONS
MANNHEIM

11 11 11 11 11 11

11 11 11 11 11 11

11 11 11 11 11 11

ILLVSTRI, MAGNIFICO,

Nobilissimo & Amplissimo,

Civitatum

NOVIOMAGI,

ZUTPHANIÆ,

ARNHEMI,

MAGISTRATUI,

CONSVLIBVS, SENATORIBVS,

SCABINIS, PATRIÆ

PATRIBVS,

DOMINIS SVIS,

Eorumque

SECRETARIIS

fidelissimis,

D. D. C:

GEORGIVS HORNIVS.

*

Non

DEDICATIO.

Non argumenti fiducia, quod à curis pro Republica vestris alienum esse novi, sed multis & gravibus de causis, Americanas has Origines, vobis offerre & inscribere visum, MAGNIFICI, NOBILISSIMI & PRVDENTISSIMI DOMINI. Ut nihil nunc de eo dicam, vos præclaræ eruditionis, ac imprimis illius, quæ rerum ab omni ævo gestarum seriem persequitur, & propria illorum est qui in Republica versantur, Mæcenates esse & cultores incomparabiles. Quis ignorat quo hæctenus studio, beneficentia & liberalitate, conditam recens communi Illustrissimorum DVCATVS GELRIÆ & Co-

DEDICATIO.

COMITATUS ZVTPHANIÆ ORDINVM decreto Academiam, ejusque Professores, vestræ imprimis civitates foverint, & bonæ impostherum de uberiori ejus incremento, Spei vexillum erexerint? Et id quidem immortalis laude dignum factum, non modo ordo noster grata mente agnoscit, verum exteri quoque & hujus gloriæ æmuli, magno opere commendant. Non satis erat debellasse ferocissimos hostes, nisi etiam barbaries in animis hominum excinderetur ac ignorantia divinarum pariter & humanarum rerum. Quæ quo latius indies, fota ut videtur inter Martias has tempestates, serpit, & jam integras nationes, * * * simul

D E D I C A T I O.

simul ac Scholas, sacra & profana, velut lues quædam & triste contagium occupat; eo majori animo, à vobis RERUM PVBL. RECTORIBVS, quibus ipse DEVS hanc cœlitus commisit curam, huic malo, perniciali sane ac deplorando, eundum obviam est: ~~quemadmodum contra Oceani & fluminum inundationes~~, ne cuncta undis subsidant, aggeres molesque opponuntur. Neque vero hanc mentem Fœderatis Belgis à supremo numine, alias ob causas inspiratam existimare fas est, quod singulæ Provinciæ singulas sibi constituerunt vel Academias vel Illustres Scholas, nisi ut hac ratione vera in Ecclesiis conservaretur Religio, simul-
que

D E D I C A T I O.

que Respublica optime administraretur. Non movere sapientissimas nationes potuerunt quidam barbaris & incultis horrentes ingenii, qui Musas omnes ut viles & rebus gerendis ineptas refugiunt iisque nobilitatem & Martios Spiritus contaminari putant : contra quos non aliis, quæ proferri innumera possent, argumentis, quam vestro, qui Scholarum & Academiae impensam curam geritis, iudicio & Authoritate pugnabimus. Igitur, jactent pyramides suas Ægyptii & Colossum Rhodus; alii etiam de barbaris nationibus triumphatis gloriantur, quorum hoc non nisi in corpora imperium victoribus conciliat; illa

* * 2

imber

DEDICATIO.

imber edax aut aquilo impotens

Possunt diruere :

Monumentum à vobis Palladi
consecratum est *ære perennius* : &
cujus longe majores sunt ac ube-
riores fructus, quam ut cum eva-
nidis illis & perituris operibus
comparari debeant.

Quæ etiam me, inter alias, ra-
tio movit, Cur vobis, **ILLUSTRES,**
MAGNIFICI, NOBILISSIMI &
AMPLISSIMI DOMINI, Com-
mentarium hunc de Americanis
Originibus, inscribendum puta-
rim. Nam cum varia hætenus
ex Academia Gelrica in lucem
prodierint, consecrata **ORDINI,**
BVS eorumque DEPUTATIS, CV-
RIÆ SENATORIBVS ac CVRA-
TORIBVS, restabat ut civitati-
bus

DEDICATIO.

bus quoque Gelricis, quas inter principem vestræ locum ac præcipuam dignationem obtinent, pro insigni illa liberalitate, favore, animi propensione, gratias ageremus. Quas quidem uberiores & meritis tum erga Remp. vestris, tum in nostrum ordinem beneficiis dignas, ipsa, optimus laudabilium actionum arbiter, posteritas rependet.

HARDERVICI.

Kal. Ian. cld lcc lxx.

**

3

PRÆ-

PRÆFATIO

Ad

LECTOREM.

DE Americanis originibus ,
jam ab aliquot annis , hoc
quod vides opusculum , con-
scripsi , Amice Lector , suasu impri-
mis Iohannis Latii , postquam is Hu-
gonis Grotii opiniones novas confutaf-
set . Ab eo tempore inter schedas ab-
jectum jacuit , cum partim Anglicana
peregrinatione , partim variis impedi-
mentis distractus , omnem de eo eden-
do curam abjecissem . Nam & muta-
to vitæ genere , cum magis seria agere
cepissem , non levis a versatio inquisi-
tionum me cepit ac pretiosum tempus
longe utilioribus & magis necessariis
impendi posse ac deberi existimabam .
Neque

P R Æ F A T I O.

Neque vero id publici juris unquam
facere constitueram, nisi postquam
otium nactus, id in manus obiter sumsi
ac intra paucos dies recensui, ita tamen
ut nihil fere mutarem, sed prout olim
conscriptum à me fuerat, ita relinque-
rem. Non caret magna difficultate
ipsa hæc originum, etiam nostri orbis,
inquisitio, unde conjectura fieri potest
quam impeditum, obscurum ac difficile
sit, incogniti majoribus nostris & novi
adhuc, nec dum satis explorati orbis,
primordia aperire. Unde intra sesqui
seculum nemo repertus qui de eo argu-
mento quicquam statueret quod vel
probabilibus niteretur conjecturis:
Sed contenti omnes fuerunt generali
quadam Originum, siue ex Scythia, si-
ue aliunde, designatione. Primus Hu-
go Grotius pro Norwagis, Abissinis

**

4

& Si-

P R Æ F A T I O .

& Sinensibus stylum strinxit ingeniose
 quidem, sed infelici successu. Post quem
 aliquid Comteus conabatur sed & ipse
 oneri succubuit, nec instructus fuit iis
 subsidiis quæ ad hoc opus requireban-
 tur. Ego horum exemplo excitatus,
 primo quidem diligenter evolvi Ame-
 ricanarum rerum scriptores; deinde
 quicquid pro Originum argumento fa-
 cere videbatur, cum antiquis Græcis
 pariter & Latinis atque etiam He-
 bræis contuli: ac certis argumentorum
 classibus constitutis, Phœnicum, Scy-
 tharum, Hunnorum, Turcarum,
 Tatarorum, Chateorum, Mogolum,
 Lapponum, Samojedarum, Iaponio-
 rum, Sinensium aliarumque Asiatica-
 rum nationum clara per Americam
 indicia, deprehendi. Qua quidem oc-
 casione non pauca Geographica inse-
 runtur,

P R Æ F A T I O.

runtur, maxime quæ Asiam borealem
 & Americam illustrare possunt, haud
 aliena ab hoc argumento curiositate.
 Nam tota fere Asia, si littorales nau-
 tis nostris cognitæ partes excipias,
 innumeris fœdata est erroribus, ac
 nihil fere sani apud scriptores, Geo-
 graphos & Historicos, habet. Per-
 siam aliquomodo illustrarunt nuperi
 Holsatiæ Ducis ad Scha Sefin Lega-
 ti: Sed longe plura ex Nubiensi ha-
 beri possunt, quem in Tabulas reda-
 ctum, non absque ingenti labore, for-
 tasse publicabimus. Choworasmiam
 & Mawaralnabram nuper ex Abul-
 fedæ Iohannes Gravius illustravit.
 Qui Abulfeda, ut hoc obiter addamus,
 præteritum in vita ejus à Gravio, fi-
 lius Muhammedis Calavonis Alme-
 lic Annasir, Regis Ægypti & Sy-
 ria,

P R Æ F A T I O.

riæ patre & fratribus regnantibus ,
 Hamam Syriae urbem celebrem ac
 præfecturam gubernavit, donec amoto
 fratri suo Almedi Assalih A. Hegiræ
 MCCXLIII. Ch. clo CCCXLII. in
 Imperio succederet. Præfuit autem
 Ægypti regno non nisi per triennium.
 De quo in Chronologicis ex professo &
 latius. Hæc igitur Asiae exterioris
 ignorantia, non minimam Originibus
 Americanis obscuritatem attulit, cui
 illustrandæ nihil sane magis necessa-
 rium exactiori ejus notitia, quam re-
 centiorum peregrinationes & Ara-
 bum scripta interdum suppeditant.
 Quod si Novo Zemlanæ Batavorum
navigaciones in Sinam successissent,
 tum proculdubio posituræ Americae &
 Asiae extima ita jam innotuissent, ut
 de migratione gentium nulla amplius
 super-

P R Æ F A T I O .

superesset dubitatio. Nunc contenti esse cogimur paucis quibusdam indiciis, ex quibus tamen conjectura fieri valde probabilis potest, alicubi in septentrione terras illas coire vel glacie jungi. Ac ut gentium locorumque per Europam, Asiam, Africam & Americam convenientia uno intuitu innotesceret, tabulas confeci duas, quarum una migrationem Phœniciam; altera Scythicam, complectitur; quas quia opusculi ratio, ut infererentur, non tulit, talium curioso alia occasione exhibebimus. Quod Iudæi America exclusi, mirum multis videbitur, qui tum Tataros eorum progeniem existimant, tum recenti fame fidem adhibent, qua reperitas in America decem tribuum reliquias, quidam nuper inde reduces, viri, ut nonnulli putant, fide digni, serio affirmarunt.

Ego

P R Æ F A T I O .

Ego necdum in illam sententiam concedere possum : quanquam non negem quosdam eorum una cum Scythis Americam immigrasse ; ita ut nec tribum conficerent nec peculiarem nationem , sed exuta paulatim inter barbaros , ut fieri solet , natura , etiam Iudæi esse desierint : sicut tamen ut quædam antiquitatis suæ & Originis vestigia retinerent. Qualia sunt Josephi nomen apud Hurones , & in Souriquosiorum Cantilenis vox Alleluia frequens , Escarboto teste , ac quod apud Iucatanenses plurimi barbarorum narrant : Se à majoribus suis accepisse , provinciam illam primum cultam fuisse à gentibus quæ ab Oriente post varios errores eo venerint & numinis auxilio ab aliarum gentium injuriis liberatæ ,
per

P R Æ F A T I O .

per mare , apertis utrimque fluctibus , evaserint .

Id quoque monendus es , Lector , quod cum , me absente hæc ederentur , hinc inde Sphalmata typographica , quod moris , irrepsisse , quæ quidem omnia consignassem nisi partim levia deprehendissem & quæ ex contextu facile à quovis emendari possent : partim gravi morbo , dum editio ad finem properat , afflictus , parum vel virium vel voluntatis retinuissem ad laborem illum suscipiendum . Vale Amice Lector , ac impostherum , Deo volente , magis seria & utilia à nobis expecta .

DE

DE
ORIGINIBVS AMERICANIS,
Conscriptis
A Clarissimo & Excellentissimo Viro
GEORGIO HORNIO,
Historiarum ac Politices in illustri Gelro-
rum Academia Professore
Ordinario.

QUo robor divinum animi, quo vividus ardor,
Atque Columbini suaserunt ire volatus,
Percussus laudum ingenti Vesputius æstro,
Velivolâ rate contentus, quem claudere triplex
Non potuit mundus, calo duce fretus; S' usq'
Pyxidis arctoa, tot monstris Nerea fatum,
Tot scopulorum æstus maria inter fusa minantium,
Navisragosque notos, tempestatumque furorcs
Despiciens veluti ex alto impavidissimus Heros
Ivit, S' Herculeos late superavit honores.
Primus in ignotum penetravit Americus orbem,
Inventamque suo terram de nomine dixit.
Cedite felices Arabum, Serumque labores,
Totiusque orientis opes, Vesputia tellus
Ditior est, nusquam terrarum opulentia tanta:
Ut peregrinari reliquis videatur in oris,
Hæc fixisse statam Regina pecunia sedem.

Lux ea, quam vates toties cecinere futuram
 Fatidici, tandem, completo temporis orbe,
 Emicuit novus en Typhis, nova prodiit Argo,
 Sed melior Typhis, sed fortunatior Argo:
 Illa ingens tellus patet, ille Platonici Atlas,
 Oceanusque pater laxavit vincula rerum,
 Ac media est, adeo mundi non ultima, Thule.
 Iam mihi Thessalica vilescit fama carina;
 Illa quidem auratam Colchis avertere pellem
 Callida vorivis remeavit operata corymbis.
 At laudis non ista tua centesima pars est,
 Componi ne digna quidem, Vespuria puppis.
 Aurifero Europe quod diffluit imbre quotannis,
 Prodigaque huc pleno quod mittit aromata cornua
 Copia quotidie, tibi nos debere fatemur.
 Quare, si facti pretium jus sideris arbor
 Pelias obtinuit, potiori id jure mereris,
 Florentina raris, tuque o fortissime ductor,
 Dignus es, ut medius Polluce ac fratre corusces
 Certa fides dubiis & sidus amabile nautis.
 Dicite, quandoquidem vos hæc quoque scire putandum est,
 Dicite Pegasides: quæ gens ab origine primâ
 Incoluit, qualique viâ devenit in orbem
 Occiduum? veterine cohæret America mundo,
 An pelagi vastis penitus discernitur undis?
 Unquam Asia, Lybiæve innotuit, Europave?
 An vero solidos tanta regionis honores
 Fata referunt auro felicia nostro?
 Sic ego: sic insit contra pulcherrima Clio,
 Lauri ornata comas, dextram Libanotide cedro:
 Par desideriiis tantis, votisque replendis
 HORNIADES meus est; illum ad mysteria nostrâ
 Inrima concilii, Clavio scisciente Senatu,
 Ipsa ego deduxi, mentemque liquore beato
 Imbutam docui sacras evolvere sorteis,
 Omnibus absolvi numeris, & rito sacra vi,

Ut jubare ingenii terras lustraret opacas,
 Ac nostras, Phæbique vices interpres obiret.
 Sive Caledonia funesta tonitrua terra,
 Veraque civilis memoraret semina belli,
 Ipsa ego direxi calamum scribentis, & aureum
 Infudi laticem; totius in aquore chartæ
 Palladis, ac nostri genuina resulget imago.
 Sive recenseret culti monumenta Severi,
 Atque redonaret statui, priscoque nitore,
 Amii plausere chori. Quem fulmina doctæ
 Non cieant lingua vibrata frequente theatro?
 Quis non tot linguas uno miretur in ore?
 Gravior est animo veniens doctrina sereno.
 O niveos HORNII mores! ô cordis aperti
 Delicias, vulgo ignotas, sacrique prioris
 Reliquias! ut præ vobis mihi nectar Hymetti
 Sordet odoriferi, & mellis fragrantia puri!
 Mens humilis, sed tota Dei est, incoctaque honesto,
 Calorum terraque capax, & fluxit ab ipso
 Sacrorum quodcunque Chaos: penetrabilia rerum
 Involat aligero per vestigatque meatu.
 Vespuri decus, Hesperios aperire latentes,
 At vero ignotas nota ad cunabula gentes
 Artifici revocare manu, brevibusque tabellis
 Complexa occidui fata abstrusissima mundi
 Excutere ad veri legem, normamque fidelem
 HORNII ADÆ laus est, sibi quam bene vendicet uni.

Amico Summo P.

JOH. VVITTEN.

DE

DE
 ORIGINIBUS GENTIUM
 AMERICANARUM,
 LIBER PRIMVS.

C A P. I.

Scopus operis. Descriptio America. Ejus detectio.

Res Americanas, ab ipsa gentis origine, ad Europæorum in eam adventum, scribere animus est. Vbi & major, quam in cæteris mundi partibus, difficultas, & obscuriora omnia; Origines, mutationes, bella, Imperia. Digna ad omnem antiquitatem tendentibus materia, ubi videre licebit barbariem cum humanitate, crudelitatem cum fortitudine certantes: multa benè prudenterque dicta factaque: multa turpiter & perfidè: quid in barbaris scelus, quid virtus potuerit: quibus artibus in tantam molem duo maxima Imperia excreverint. Denique Phœnicum prisca reliquias & per Septentrionem irrupentes Hunnorum, Kitai-
 A norum,

norum, ac Sinensium gentes, mirabimur pariter atque tot seculis ab orbe nostro & notitia in alium sepositos, agnoscemus.

America terrarum pulcherrima, ingentibus in utrumque Oceanum spatiis, inter Orientem ac Occidentem media jacet, ac passim læta viriditate, in omnia frugum genera fertilis, exultat.

Qua Æquatori proxima, coeuntibus paulatim in arctum littoribus, Isthmum crebris horrentem montibus habet, cujus interventu ingentes peninsulæ, ne uterque coëat Oceanus, connectuntur. Ad eum sinum qui nostro mari adjacet, innumeræ insulæ, quas olim continentem unam magna parte fuisse, & incolæ narrant, & creditur. Nihil iis beatius: & hæc demum fortunatæ antiquorum insulæ sunt. Ab Isthmo, velut angustias suas dedignata, versus utrumque Cardinem, sed major in austrum, uno tractu, effunditur. Vbi terminetur in septentrionibus, sitne in immensum terra & nostro alicubi annexa Orbi, an freto vel mari abscissa; quæsitum hæctenus & adhuc dubitatur. Illud certum, hinc ad Gronlandiam, illinc ad Asiam, prope continuis littoribus extendi. Planior ad boream & rigidior: alicubi per multa millia passuum sterilis pariter & deserta. Non arbor visentibus, non herba, non, quod mirandum, saxum occurrit. Im-

mensum

mensum frigus & supra nostrum; equis imprimis lethale & intolerandum; sed & calor intensior, non tamen Africano comparandus. Qua Tropici subjacet undique montosa: nec ullibi integrum Horizontem spectantibus exhibens. Littora ejus humida & calida, crebris arenis & paludibus foeda. Montes, ut pecorum ac metallorum foecundi: ita frequenter habitabiles. Omnium pulcherrimae convalles & temperatissimae, Elysios quosdam campos visentibus ingerunt. Sub ipso Aequatore altissimi montes festinatis nivibus & perpetua hyeme rigentes, ob frigus inaccessi. Hinc continua serie ad Magellanicum usque diffusi fretum: auro & argento supra fidem graves, & aeternis passim ignibus ad terrorem flagrantes, littora prosequuntur simul & deponunt. Tam mirabili temperamento, ut quicquid prisca sapientes de Torridae caloribus tradiderunt, una haec & barbara explodat. In Nova Hispania à Novembre ad Aprilem coelum ferè serenum, vesperi turbines pulverem, Tenoxitlanæ prope modum lethalem, alibi non adeò noxium, impetuose agitant. Cætera anni pluviae infestant: & quo sol propior, eo vehementiores: unde aëris ad littora gravitas, nec coelum alicubi Sardo mitius. Peruvia qua mari alluitur, siticulosa & terræmotu immaniter laborans. Pluviae si cadant, miraculis accensetur: quod

depressa littora & arenis obruta, & altissimis præincta montibus & ventorum terrestrium egena, materiam pluviis generandis elevare non possunt. Vnde in editioribus circa Guaiacum, Aricam & Arequipam regionibus, ubi ventis perflatur, nonnunquam pluit. Mox non longe à littore digressis, nix, pluvia, tonitru, omnia vehementia. Diversa in montibus & ad maritimam oram temperamenti ratio facit, ut in Mala circa Limam, ficus, prout hiems æstasve in montibus, sic dimidia sui parte, vel fruges ferat vel sterilis sit. Auster alibi gravis, hic saluberrimus, & absque eo inhabitabilis omnis ille tractus. Aer in montibus Pariacacca penetrantissimus & licet herbas exurat, rarò letalis: nisi quod ipsa vitalia immensis doloribus torquet. Qua Chilen tangunt, antequam sentias interimit, torpenti veneno spiritus adurens; unde cadaverum incorrupta hinc inde funera, quæ commeantibus non raro contra frigus munimento fuerunt. Lacus passim ingentes. Mexicanus duplex, falsis pariter & dulcibus aquis scatens. Titicacam occultis sub terra meatibus in australem Oceanum aquas suas deferre, sunt qui existiment. In Guancavelica ut effluerunt aquæ calidæ, lapidescunt: bibenti lethales sine dubio, quod potæ intra viscera in lapidem concrecant. Sunt quæ bitumen, sunt quæ sal fundunt.

dunt. Flumina in nostrum Oceanum immantia, nec iis alibi terrarum similia, se exonerant. Qua Asiam respicit exigua & ex vicinis montibus incredibili celeritate præcipitata. Interiora ad Meridiem ferè tota submersa, conclusis utrinque inter altissimos montes nivalibus undis & stagnantibus hinc inde fluminibus. Arborum miranda proceritas: quæ alicubi tam crassæ, ut sexdecim hominum manu junctorum lacertis vix concludi queant & unius apud Guaxacam umbra mille hominibus æstum facile defendat. Animalium frequentissima copia: Sed equi indigetes non reperti. Leones, Vrsi, Tigres, lupi, vulpes, tauri, vaccæ, lepores, cuniculi, & ejus generis alia, ut apud nos: incognitorum complura genera.

CAP. II.

Varia de Originibus Americanis opiniones. Columbi, Vatabli, Stephani. America pro India Orientali habitæ. Hispanos à Mauris fugatos in Americam venisse. Theoph. Paracelsi. Ariæ Montani. Ophir an Parvajim. Iucatan an à Iok'an. Nomen Peru unde. Postelli. Origines ad Isthmum divisas. Lerii. Chananei in America. Genebrardi. Decem tribus Israëlitarum in Tataria & America. Torielli. Acostræ. Goropii Becani. Marinæi Siculi. Romanos in Americam venisse. Pauli Jovii. Mexicanos in Galliam venisse. Americani tempestatibus in nostrum orbem ejecti. Suffridi Petri & Hamconii. Americanos à Frisiis. Fr. Bivarii. Jacobi Charron. Americanos à Gallis, Abrahami Mylii.

Mylii. *Americanos à Celtis Priscis nota Borealis America.* Nicolai Fulleri. *Americanos à Cushi posteris.* Athanasii Kircheri. *Americanos ab Ægyptiis.* Emmanuelis de Moraes. *A Carthaginensibus* Edoardi Bretevvoodi. *A Tataris.* Aliis ab *Islandia.* Marci Lescarboti. *A Chananeis.* Noacho nota *America.* Hugonis Grotii. *A Norvægis, Abisfinis, Indis Oriental.* & *Sinensibus* Johannis Latii. *A Tataris & Australibus.* Roberti Comtæ. *A Phœnicibus.* Roderici à Castro *A Pœnis.* Cottoni *Iesuitæ impietas.* *Difficultas quæstionis unde.*

IN hunc orbem superiori seculo naves ex Europa delatæ, inaudita omnia; monstra maris, ambiguas hominum ac belluarum formas, retulêre. Sed unde hic novus orbis; unde illa hominum & animalium immensa multitudo: qui ejus incolæ: quibus terris profecti, quæ viæ ignorantibus apertæ: quid eos tantum ab Origine sua mutarit; inexhaustæ difficultatis quæstio, plurimorum hæctenus industriam fatigavit. Adeo ut superioribus annis in Hispania curiose disputatum fuerit: Vtrum Indi ab Adamo oriundi an vero media quædam species inter simios & homines essent.

Igitur quam primum admirabilis Colonus in Americam penetravit, excitata sunt apud Europæos ingenia, nec in minori laude positum originem tot gentium ostendisse, quam detexisse terras. Et vix dici potest quantum novitas rei omnium & animos & industriam sollicitarit.

Primæ

Primæ conjecturæ fuerunt hanc esse ipsissimam Ophiram, quod Colono & Francisco Vatablo sive Roberto Stephano visum. Nam & Colonus initio putavit se in Indiam Orientalem & Iapanem delatum, haud miro, ut in tanta novitate errore, quem & postea Melanchthon erravit, cum repertam à Cortesio Temistitanam pro Quinsai, de qua Venetus, acciperet. Alii Atlanticam nominarunt cujus Plato mentionem facit. Nonnulli repertas Carthaginensium colonias, & ab ipsis navigantibus clausum mare, iterum apertum gloriabantur. Quidam, teste Gomara. Hispanos à Mauris, victo V Validi auspiciis Roderico, in Americam navibus fugisse, argumento crucium in Iucatana repertarum, putarunt. De quo memorabilis locus apud Antonium Galvalum extat, referente Purchasio in hæc verba: Anno cIo cccc XLVII Portugallus quidam navigans extra fretum Herculeum, adversis ventis in remotam Insulam Occidentem versus abreptus fuit, & in ea invenit septem civitates, quæ Portugallorum Lingua loquebantur, & interrogabant an Mauri adhuc vexarent Hispaniam, unde amisso Roderico fugati sint. Putant hanc regionem fuisse novam Hispaniam. Hæc splendide conficta esse quis non videt? Nimirum, quia Hispani Sanctium quendam de Villosa sive Huelva confinxerant, qui ante Columbum Americam

adierit, etiam Portugallis visum gentis suæ famam sub eadem fabula promovere. Nisi tamen Hispanos Canariarum tum temporis sub Bethan courtio habitatores, intellexerunt. Gomara opinionem hanc ea imprimis ratione confutavit, quod in Insulis, ad quas primo venire necessum fuerit, nullæ cruces repertæ sint. Hispani vero, ut jus sibi suum in illas terras quasi postliminiò vindicarent, fabulam de crucibus repertis, & fuga gentis suæ metu Maurorum, confinxerunt. Omnium stultitiam Theophrastus Paracelsus exhaustit, qui duplicem Adamum, alium in Asia, in America alium creatum asserit. Arias Montanus singulare quid, pro Originibus Americanis, ex Hebræa Lingua sibi deprehendisse visus fuit. Nam cum australis illa pars nomen Peruvix incertum quo casu, exiguo certe à rivo & Provincia tulisset, non jam amplius dubitandum putavit, quin Ophir & Parvaim sint America. Cujus de hac re in Phalego sententia talis est: *Iuktanis posteritatem ex Oriente in Americam venisse. Et hoc innui cum dicitur: habitationem ipsorum fuisse usque ad montes Orientis Sepher. Hos Andes esse, in quibus supersit antiquissima urbs Iuktan. A Iobab ortos Parix incolas. Ab Ophir eos qui Novam Hispaniam & Peruviam tenent, quæ regiones per transpositionem literarum Parvaim dictæ fuerint, duali numero ad desi-*

designandam utramque peninsulam. Atque has regiones Orientalibus Indis notissimas fuisse, qui omne aurum Ophiræum inde petierint. Ab Indis notitiam ad Israëlitas delatam. Nam Salomonem Peruvianum aurum ex Orientali India apportasse.

Quæ opinio cæteris subtilior est, sed nullis idoneis rationibus fulta. Quis enim montes Sepher de Andibus explicet? Neque uspiam urbs ulla Iuktan, nisi Iucatanam regionis nomen ab Hispanis per errorem confictum, intelligat. Ac mirum est tot magni nominis viros in hanc opinionem concessisse, Postellum, Becanum, Possevinum, Genebrardum, Marinum Brixianum, Eugubinum, Morneum, Avenarium aliosque. Præcipuum Ariæ fundamentum in nominis Peru ac Parvaim convenientia est. Sed satis jam constat Incarum Imperium non aliud nomen habuisse quam *Tabuanti suyo*, quod quatuor mundi plagas denotat. Nomen Peru ab Hispanis demum repertum eodem errore quo Iucatan. *Beru* nomen piscatoris erat. Is rogatus à primis detectoribus de nomine regionis, *Beru* respondit, hoc sibi nomen esse innuens. Illi statim *Peru* vocarunt, quicquid terrarum ingenti tractu usque in Chilen excurrebat. Hanc veram hujus nominis Originem esse Garcilasso Inca, magnæ in antiquitatibus majorum suorum fidei, tradit.

Primus omnium Postellus, animadverso

gentium Americanarum discrimine, origines ad Isthmum divisit. Cujus hæc opinio fuit. *Australem partem ex Asiatica India colonos ab Ophir & aliis Ioctani posteris accepisse. In Septentrionales oras, ex Mauritania navibus Atlanticos trajecisse.* Quorum originem ex supposito Berofo Viterbiensis Monachi à Chamo ducit. Qui profugus in Italiam ad Iapetum fratrem alio nomine Atalum & Italum dictum primò venerit: hinc in Mauritania sedibus fixis & montem & mare Atlanticum, fratris amore, ac desiderio nuncupavit. Postea missos in oppositum continentem Atlanticos: unde vocis Atl crebra hodieque memoria supersit. Iohannes Lerus & cum eo Gomara primus eos à Chananæis metu Iosue in diversa profugis deduxit, quorum pars in Americam trajecerit. Alii cum à Salmanassare decem tribus ex Palæstina in captivitatem ductas & in Oriente memoriam earum amissam legissent in sacris codicibus, eò devenêre ut jam, de quo vehementissimè dubitabatur, inventum putarent. Nimirum eas tribus ex Perside & Babilonia in Mediam, Hyrcaniam & Bactrianam: inde per vasta Scythiæ in extremum angulum qua Americæ Asia imminet, delatas, in Tatarorum gentem coaluisse. Nam & nomen Syriacum, & circumcisio, & quartus Esdræ liber idem probare videbantur. Genebrardus

dus sane id à nemine observatum ante se, ut
 solet, insolenter miratur & jactat. Cujus ratio-
 nes partim, ut jam diximus, communes sunt.
 Vna hæc peculiaris & ridicula quam ex nuga-
 cissimo Theveto descripsit. *In quadam S. Mi-
 chaelis insula, quæ ex Azoribus & ad novum orbem
 pertineat, repertum cum Hebraica inscriptione se-
 pulcrum.* Tam ille rudis & ineptus fuit, ut pro
 Americanorum Iudaica & Tatarica Origine,
 ex Azoribus sibi putarit argumentum peten-
 dum esse. Quasi non ex Hispania venire in
 eam Iudæi potuerint, ac ibi tale defuncto fra-
 tri Epitaphium ponere, vel ipse lapis supposi-
 titius esse. Quemadmodum ejus generis fi-
 cta monumenta Iudæorum apud Lazium pri-
 mo de migratione populorum extant: quorum
 antiquissimum annos circiter IO LX post le-
 gem datam lapidi circa Viennam incisum fer-
 tur, nimis aperto mendacio. Et quæ de Arse-
 reth ex quarto Esdræ movet, nimis quam fri-
 gida sunt. Certe fabulis accensenda: nec A-
 costa negat. Augustinus Tornielus in Annali-
 bus Sacris ad A. M. cIO IOccccxxxi
 fuse hanc quæstionem persequitur. Et quam-
 vis rectè judicet, partim ex Oriente per Iapo-
 niam: partim ex Septentrione per fretum A-
 nian, à Semi & Iapheti posteris omnem Ame-
 ricam inundatam fuisse: tamen mirum est,
 cum hanc rem absque ullis argumentis per-
 tracta-

tractare. Postquam cultoribus oppletæ omnes
 cis & uls Isthmum regiones, trajecto freto
 Magellanicam quoque incolas accepisse vult,
 qua Americæ obtenditur & proximat. Mul-
 tos tempestatibus eo abreptos, ut de Annio
 Plocamo & Hispanis Plinius, de Indis in simi-
 li casu Cornelius Nepos tradiderint. Omnium
 industriam superasse Acoſta viſus. Qui ſicut
 in hoc orbe verſatiſſimus fuit: ita mirandum
 eſt, cum quæſtionem hanc ex profeſſo & pro-
 lixe quidem tractet, non niſi de via per quam
 gentes non tam traductæ ſint quam traduci
 potuerint, ſollicitum fuiſſe. Quod æquè du-
 biam quæſtionem relinquit. Summa opinio-
 nis ejus eſt: *Americanos ex Asia ortos, quæ regio
 vel plane continua America vel exiguo tantum freto
 ab ea diviſa ſit.* Quod ex animalibus probat,
 & quia alia via in Americam penetrare non
 potuerint. *Tempeſtatibus etiam quosdam & caſu
 eò ejectos. Aves partim tranſvolaffe, partim, ut ci-
 curas, ab hominibus tranſlatas.* Sed deſtinato
 conſilio quenquam eò navigaſſe, præfractè ne-
 gat. Hunc Goropius Becanus excipit, qui At-
 lantes in Americam navigaſſe, in Hiſpanicis
 eruditè oſtendit. Sed dum febriculofas, ut ſo-
 let, ex Celtica lingua, vocum Origines aſſert,
 & ex Atlante *terrarum oſorem* facit, deriden-
 dum ſe potius lectori propinat, quam fidem
 dictis adſtruit. Romanos in Americam veniſ-
 ſe Ma-

se Marinæus Siculus putabat, argumento nummi antiqui effigiem Augusti repræsentantis & in Americæ fodina reperti; quem summo Pontifici Iohannes Rufus Archiepiscopus Consentinus misit. Sed nummum illum vel supposititium fuisse, ut lapis Hermici Cajadi, vel ab Hispanis illatum ac casu amissum, putant. Solus quantum constat Paulus Iovius in elogio Ferdinandi Cortesii, ex ipsa in Galliam America Mexicanos, olim venisse, argumento humanarum hostiarum, quibus utrique litant, ineptius quam talem virum decebat, colligit. Nam Britanni longe speciosius jus suum in Americam à Madoco Cambro deducunt, quem circa A. Ch. cIo c Lxx magnam eò gentis suæ coloniam duxisse volunt. Et linguam ibi Cambricam obtinuisse argumento esse vocem Britannicam *Pengvvin*, qua magna avis denotetur. Cæterum ad Iovii mirabilem opinionem addendum est, quanquam nulla orbis nostri ab Americanis orta gens sit, fieri tamen potuisse, ut quemadmodum ex nostro in illum: ita ex illo in nostrum orbem quidam tempestatibus abriperentur. Sane testatur Nepos apud Melam & Plinium Q. Metello Celeri à Rege Suevorum Indos donatos, qui ex India commercii causa navigantes tempestatibus in Germaniam essent abrepti. Similis casus in temporibus Friderici Barbarossæ narratur,

ratur, Indos scapha Lubecam appulisse. Vtrosque ex terra Laboradoris & vicinis regionibus venisse Gomara vult. Quanquã ne hoc quidem prætereundum sit, A costam de veritate narrationis Nepotianæ subdubitare; eamque falsi non absque rationibus arguit contra Grotium scribens Latus. Nam nemo, cui sana mens, credere poterit, ex vera India vel Sinis per mare Tataricum, in Germaniam, mare Balticum & littora Suevorum, abreptos. Sed si pro Indis habitos dicas, quia ex remotis & incognitis oris venerunt, forma & moribus à nostris alienos, quid vetat quominus ex America huc abrepti sint? Ac omnem dubitationem in Veneta Historia Petrus Bembo adimit. Qui testatur, *scapham cum septem barbaris hominibus in Oceano Britannico à Gallis interceptam*. Ex descriptione tum scaphæ tum hominum patet Gronlandos fuisse quos tempestates huc egerint. Factum id A. Ch. cIo Io ix. continuator Palmerii annotat.

Fuerunt qui Peruanos & Chileses à Frisii deducerent, quod in Chile passim aquilæ bicipites, crux miraculis fulgens; quod Chile frigus Indis significet. Glauca quoque Principis Chilenis filiam ab Hispanis captam, se ex antiquo Frisonis sanguine oriundam dixisse, quod Alfonso de Ercilla refert. Quæ fabulis simillima, quibus hujus etiam sententiæ defensores

fores Suffridus Petri & Hamconius non indelectantur. Non minus falsa alia eorum traditio Frisios tempore VVillehadi Episcopi Brementensis in Novi Orbis insulas, Cubam vel Hispaniolam delatos, & à barbaris ingentibus molossis fugatos authore Crantzio. Benè se habet quod de molossis addunt: cum ne ullum quidem in illis insulis quadrupes, nisi Hutias cuniculi formam non excedens, fuerit. Reperitas in America bicipites aquilas, mirum videri non debet, cum eam avem Mexicani & Peruani vehementer coluerint & artificiose auro, argento, picturis expresserint. Franciscus Bivarius in Chronicon Fl. Lucii Dextri ad A. C. LXXVI. à posteris Ophir, quorum in Hispania sedes, Americam accepisse incolas vult. Quam laudem Iacobus Charron in universali Historia suis Gallis vindicat, quos jam ante c. 10 10 annos in Americam navigasse cum Postello vult & urbem Themistitanam ibi condidisse. Sed rationibus quas affert, vix studio deteriores fingere potuisset: quales sunt; ab Americanis scæminas quoque, Gallorum exemplo, ad publicas consultationes admittas: & ad eundem lacum, ubi Themistitan, Venezuelam quoque à Venetis Gallis conditam. Quæ plusquam puerilis Geographiæ & Historiæ ignorantia est, cum nec ad Mexicanum lacum sita sit Venezuela, sed ad sinum
Marçay-

Marçaybanum Cumanæ : & nomen illud ur-
 bi Coro demum ab Hispanis impositum,
 quod mediis in aquis, instar Venetiæ, sita
 esset. Benzo Valentiolam appellat. Abra-
 hamus Mylius Commentario de Belgica
 Lingua, Americanos omnes à Celtis ortos
 tradit duplici via. Primo per Orientem ex
 Tenduc : unde in Anian venerint. Nam u-
 trumque nomen Celticum esse, & in Septen-
 trionali America regnum Bergi Nomina
 quoque Celtica, Pagod, Topos, Papa, Guai-
 re, Lam & alia reperiri. Deinde per occiden-
 tem ex Islandia & Frislandia in Terram La-
 boradoris : hinc ulterius. Et producit locum
 Plutarchi ex libro de Imagin. quæ in Luna
 apparent, ex quo colligit notum priscis Bo-
 realem illum Americæ tractum. Nam ibi O-
 gygiam & Saturni Insulam & magnum conti-
 nentem poni. Multis illa potissimum senten-
 tia arridet, quæ à Chamo, Chuso, Chananæis,
 Carthaginensibus, Afris Americanos dedu-
 cit. Sed alii per mare Atlanticum, alii Eoam
 viam quærunt. Quæ posterior Nicolao Ful-
 lero in Miscellaneis arridet; nimirum Cush-
 itas Indiam, Sinas & novum Orbem bene-
 ficio maris Eoi & freti Anian, quod in non-
 nullis locis unius milliaris Anglici cum di-
 midio latitudinem vix habeat, occupasse.
 Athanasius Kircher in suo Copto & Oedipo
 Ægyptia-

Ægyptiaco, hanc laudem Ægyptiis tribuit, quod olim in Indiam, Sinam, Iaponiam, Cathaiam, Americam colonias duxerint, argumento Solis, Lunæ, siderum, animantium, religiosi cultus. Quæ ratio sola non sufficit. *Emmanuel* de Moraes in Historia Brasiliensi nondum edita, à Carthaginensibus & Iudæis Americanos deducit, sed ab his per infirmas rationes. *Edoardus* Brerevoodus pro Tataris non ineleganter pugnat. Præfectus colonix Germanorum in Nova Anglia putavit ab Islandiæ jus tractus Americanos Originem trahere, quod utrisque *Sakmakan* sit Princeps, teste *Rogero V Vilhelmo* in Nova Anglia. Omnium altissime rem auspiciatus *Lescarbotus*, præterquam quod Chananaeos à Iosua fugatos in Americam tempestatibus abreptos vult, Noachum in Americam iter ad veterem indicasse patriam posteris, ibique eorum parti sedes assignasse, contendit. Postquam *Hugo Grotius*, *Mylii* opinionem, quanquam tacito nomine, quod ad Norvvagos, secutus, gentes in Americam duxit, hinc per septentrionem ex Norvvagia in Islandiam, inde per Gronlandiam, Estotilandiam, Norimbegam in Mexicanas terras usque ad Isthmum. Sic tamen ut per temporum spatia alii ex Suedia, Daniaque cultores advenerint novi, magnum ad sobolem incrementum. Iucatanenses ipsi

B Abyssino-

Abyssinorum ex Africa piscatorum propago. Ex India Orientali per Gilolum, Iavam & Antarcticum orbem, superato Magellani fretto, australem Americam cultoribus impletam. Nisi quod Peruanos Sinensibus adscribit, quorum partem in illas terras & oppositum continentem aut quærendi curiositas, aut magnus humani generis propagator casus, pertulerit. Ita ut secundum ipsum, omnes Americani à quatuor gentibus originem trahant, Norvva-gis, Abissinis, Indis Orientalibus & Sinensibus. Sed utcunque sententia ejus alicubi bona esse possit, quam infirmis tamen & plerumque alienis ac falsis argumentis causam hanc egerit, in doctissimis notis suis *Latius* ostendit. Qui cum nihil in Grotiana dissertatione reperisset, quod vel mediocriter rerum Americanarum gnarum posset in assensum trahere, communem opinionem retinuit ac confirmavit: factam gentium in Americam haud diu post diluvium migrationem, à septentrione ex Tataria, ab austro ex Nova Guinea & illis infra fretum Magellanicum terris, ita tamen ut ad Isthmum Panamæ Origines necessario dividendæ non sint, cum ejus facti ratio dari sufficiens non possit. Novissimam in hac controversia operam vir Nobilis *Robertus Comtæus* Normannus posuit sed cujus commentarium mors fato propea integrum nobis invidit.

Nam

Nam ipsi argumenta Grotii & Latii perpendere animus erat. Extant tamen aliquot pagellæ quarum haud pœnitet. Sententia ejus est : Americanos omnes à Phœnicibus, sive Tyrii illi sive Carthaginenses, ortos, & unam hanc gentem vastum illum orbem & habitasse & detexisse. Ita ut ex aliis Provinciis nulli ante Hispanos præter Phœnices eò venerint. Quod falsum esse apertissimis rationibus constat. Nam nec soli Phœnices eo venerunt & coloniæ plurimum gentium diverso tempore in illas terras deductæ sunt. Quod vero Rodericus à Castro in Medico Politico, defectum literarum pro argumento Carthaginensis Originis habet, leviculum & manifestè falsum est. Nam Carthaginensibus suas fuisse literas quis dubitat vel ignorat?

Hæ, & plures adhuc, discrepantes authorum de Originibus Americanorum sententiæ sunt, ex quibus colligitur quantæ difficultatis sit de hac quæstione certi aliquid statuere vel pronunciare. Quod cum non ignoraret Petrus Cotton Iesuita, A. MDLXIV. inter alia etiam hanc Diabolo in obfessa puella quæstionem proposuit. *Quomodo insula animalia acceperint, & eo homines post Adamum pervenerint?* Intelligens nimirum remotas illas novi orbis insulas. Et frustra impium facinus negare audet in Mantissa sua Forerius, cum ipsius

Cottonis manus à Iohanne Gilloto in Senatu Parisiensi consiliario Ecclesiastico asservata, ab Henrico IV. lecta, à Thuano tota historia evulgata sit.

Nobis difficilis quidem videtur sed non planè inexplicabilis quæstio. Difficultatis causæ, præter communes, sunt orbis ipse per tot secula incognitus ac inaccessus; antiquitatis suæ & Originis incerta pariter & incuriosa gens: nullus literarum usus; vagæ sedes, bella continua, unde captivitates, excidia, permixtio: barbaries in univèrsum magna, linguarum morumque infinita diversitas. Quibus adde primorum detectorum negligentiam, qui tantum de auro & Imperio solliciti, integras nationes cæde extinxerunt; si quæ erant antiquitatis monumenta, destruxerunt: plurima per ignorantiam vel vanitatem, commenti sunt. Non minimum quoque industriam nostram in exquirendis his Originibus moratur incognitus nobis etiamnum Asiæ Septentrio: sitne ibi una cum novo orbe continens, an freto vel mari divisa; qui extremarum gentium ritus, quæ lingua. Inter tot ardua & tenebras aliquid conari, non erit plane frustraneum, præsertim cum magnorum virorum, qui viam præverunt, non destituamur exemplis. Et quanquam facilius sit refellere quæ falso de his traduntur, quam quid verum sit statuere; non tamen

tamen videri temerarius & opiniator debet, qui veram Americanorum Originem se ostensurum sperat, quemadmodum nimis præcipitanter & temerè Acoſta iudicat.

CAP. III.

An ante diluuium habitata America? Quomodo in eam primum ventum? Aves transvolauerunt. Fera per glaciem vel natatu. Cicura illata. Cur non equi, boves, vaccæ? Homines Americani mixte & varia Originis. An una sæmina suffecerit condendis Americanis?

INitio sciendum quæri de Origine gentium Americanarum post diluuium. Fuerintne jam ante diluuium homines in America, quod Opmeerius in Chronologia, ex Atlantidis apud Platonem historia, aliique volunt, procul à cura & instituto nostro est. Nec credibile jam ante diluuium tanto numero succeviſſe homines ut omnes orbis partes impleverint, quanquam Lescarbotus magna fiducia Noachum in America natum, eamque post diluuium recepisse potius quam accepisse habitatores, velit. De hominibus & animalibus post diluuium quæritur; quis populus in Americam venerit? unde egressus? qua ingressus? quibus auspiciis? quo tempore? Ad quam quæſtionem compendio respondemus. Post diluuium, ex nostro orbe terra, mari, casu, consilio, diversis temporibus & animalia & homines in Americam venisse. Nam aves volatu maria trans-

transmiserunt, quas in longè dissita loca volare Plinius notavit, & familiari ciconiarum exemplo patet, quæ quotannis in Ægyptum aliasque regiones calidas avolant. Ita anates quæ innumere ad oram nostram conspiciuntur, deprehensæ à Batavis in Nova Zemla ova ponere & excludere, quod hæctenus ignoratum, fabulis quoque ansam præbuit. Navigantibus in Oceano ad Icccc milliaria à continente aves conspectas, quæ non intermisso volatu classem insequerentur, Linschotius testatur. Nam fessæ vel sub aquis, vel in cautibus, ad quas natura feruntur, quiescunt.

Vt Acoſta non debuerit pro impossibili habere aves maria transvolare. Difficile id esse ultro fatemur : Sed ea tamen difficultas, ut aliæ in rebus humanis, superari necessitate potest. Vnde Lælius recte : *De avibus inquit, non est quod solliciti simus.*

Terrestres feræ ex una in aliam continentem vel exiguis fretis natatu superatis vel per glaciem venerunt. Quod Acoſta ingeniosè deprehendit. Quia cum continens Americæ leonibus, ursis, tigribus, cervis & aliis quadrupedibus abundet : nulla ejus generis deprehensa fuerunt in illis insulis quæ longius à continente absunt, quales Hispaniola, Cuba & reliquæ. Ex quo patet alicubi angustum fretum Americam nostro orbe abscindere, quod trahari vel congelari possit. At

At cicura, quæ nec volatu nec natatu multum valent ab ipsis illata hominibus, ad escam vel voluptatem, consequitur, quod de Gallinis Acolta probat; quam domesticam avem alio proficiscentes Indi secum ferunt. Et Sinenses magnam ejusmodi avium copiam in navibus suis alere notum est. Quod autem nulli boves, vaccæ, equi, in America reperti quibusdam argumento est, nullam orbis nostri gentem, apud quas ea animalia præcipuum usum habent, in Americam destinato habitandi consilio, sed vel tempestatibus vel bello, vel alio nobis incognito casu, ejectos, venisse. Quod si aliquando ea animalia navibus ad sobolem imposuerunt, fame, ut in longa navigatione, & inculto solo, ad cibum iis usos, necesse est. Aliæ tamen causæ infra reddentur.

Ipsos quod attinet homines: verum est Americæ propriam ac sinceram & tantum sui similem gentem non extitisse: aliarum gentium adventibus & hospitibus permixtos habitus corporum & diversi mores & linguarum innumera genera satis ostendunt. Plurimi igitur, viri pariter ac fœminæ, in Americam venerunt. Nam quod Lescarbotus obtendit; *Vnam fœminam sufficere ad mundum implendum, quemadmodum videmus ab una prima matre totum genus humanum fluxisse*, id in hac quæstione locum non habet, & alia ratio Evæ fuit. Du-
cenda

cenda enim origo Americanorum non ab uno hominum pari, vel paucis quibusdam hominibus, verum à magno immigrantium per varias partes, numero. Et quanquam plurimas gentes in Americam venisse statuamus, non tamen omnes sine discrimine admittuntur. Diligenter etiam distinguendi sunt qui forte venerunt vel saltem in Americam venire potuerunt, sed nullo evidenti ac ne probabili quidem argumento venisse deprehenduntur; ab illis quos certò venisse constat. Ad prius genus multæ nationes referuntur in Europa & Asia & Africa. Ad posterius Phœnices, Scythæ & illæ nationes quas in sequentibus libris ordine referemus.

CAP. IV.

Quæ gentes in Americam non venerint. Non Æthiopes: quia atrî Scripsi. Non Celtæ, Norwagi, Suedi, Angli: quia rufi, curiosi nominum, barbati. In America quatuor tantum nationes barbata. Capillamenti diversitas inter Americanos & Celtas. Et lingua. Pauca Celtica vocabula apud Americanos. Loki. Acale. Guarray. Aihaha. Veteres Britanni navium rudes. Non Indi: ob $\mu\epsilon\tau\epsilon\pi\epsilon\upsilon\beta\eta\omega\omega\upsilon$ & alias Brachmanum opiniones: ob viarum difficultatem. Non Græci, Latini, Tusci: ob Carthaginenses. Aliquot voces Latinis similes in America. Non Judæi: ob circumcisionem, quæ latè per Africam recepta. Brasiliiani an à Judæis? Non Muhammedani: quia recentiores. Non Christiani: imprimis Abissini. Circumcisio, cruces, baptisimus, an in Ameri-

America? Religionum confusio. Insula Borondon fabulosa.

PRimo omnium removendæ sunt gentes illæ à quibus certum est nullam Americanam nationem ortam, & quas certum est vel omnino non, vel non tanto numero in Americam venisse ut aliquam gentem condiderint. Quales in Africa Æthiopes; in Europa Celtæ, Græci, Latini sive Romani; in Asia Indi, in universum Iudæi & Christiani & Muhammedani sunt. Æthiopum est colore noctis tinctum esse. Quod illis maximè convenit qui interiora Africæ Abasenam & Congonem incolunt. Ab his nulla gens Americæ Originem trahit; quia nulla colore nigro ut Æthiopes. Obstat tamen Grotius ut Abissenos suos in Iucatanam deducat: *Neque me ledit quod Iucatanenses non sint nigro colore ut Æthiopes. Solent enim corpora vi novi cæli degenerare à sua origine, ita ut Portugallorum in India Asiatica Soboles tertia, Indis eorum locorum similis fiat, quod Linscotio notatum.* Ad quæ Latius: Candor ab æstu facile infuscatur nigrar non ita à frigidiori cælo auferitur. Æthiopes etiamsi migrent in aliud cælum, colorem non mutare notum est. Sane quia in frigidissimis Lunæ montibus & ad bonæ spei promontorium, ubi polus xxxiv gradus elevatur nigerrimi Æthiopes; & alibi in Melinda,

Mombaza, S. Thomæ insula, ubi calor intensissimus, albi vel fufci sunt, nihil vel parum ad creandos Æthiopes Sol, cœlum, regio facient. Adde repertos in Quarequa sive Careta, quæ exigua juxta fluvium S. Marthæ provincia, nonnullos Æthiopes qui nigrore cum Genensibus & Cafaris certabant, & ex Genea vel Æthiopia ejecti in Americam creduntur, in quos novum cœlum Americæ nihil valuit. Hinc causa semini potius & totius corporis dispositioni adscribenda; unde eos parentibus etiam in utero similes fieri Strabo lib. xv. observat. Adde ab Hispanis, & Portugallis, Batavis, multa Æthiopum millia in Americam advecta; idem illis color, & manent, quod fuerunt, Æthiopes. Deinde Æthiopes crispi, lanati non capillati, qui Pariam habitant capillis oblongis & protentis, quod discrimen Martyr Anglerius notavit; & ad Pariensium morem cæteri. Congenses crispi, nigro vel rufo capillitio, pupillis in nigrum & cœruleum diversi coloribus. At in America nec crispi nec rufi teste Gomara.

Vnde consequitur nullos Americanos à Celtis præsertim Norvvegis, Danis, Suedis, exortos esse. Qui plerumque capillis rutilantibus & flavis, ut de Gallis, Germanis, Britannis, Vandalis aliisque Europæis certatim auctores antiqui notant ac hodieque obvium est.

Nec

Nec sibi quis facile persuadebit delatos in Americam à cœlo tantam in capillis mutationem pati, & quidem omnes nullo excepto; cum ex Europa in eam delati Batavi, Dani, Norvvagi, Suedi, Angli, si rufi & flavi venerint, tales etiam maneant. Sic hodieque in Fayal, quæ una Azorum, Flandri capillis & moribus eam gentem referentes, reperiuntur, licet plusquam sesquifeculo ibi habitarent. Hurones, qui ejusdem fere cum his climatis, omnes capillo nigro, nullus ibi rufus; ac ne flavos quidem invenit Sagardus, paucissimis exceptis qui spadiceos habebant. Et dubium non est quin deceptus fuerit P. Martyr dum Pariensibus & Duharhanis flavos tribuit, cum id præterea, rebus melius exploratis, nemo tradiderit, sed uno omnes ore capillos nigros Americanis adscribant. Quod vero Cluverius in Germania antiqua observat, gentes quæ magis in Septentrionem vergant, nigriori capillitio esse: id in Lapponibus, Samoëdis, Hunnis & aliis ad Oceanum glaciale verum deprehenditur. Sed illæ gentes haud quaquam ex Celtis vel Germanis originem trahunt, ut ita cœlum & soli mutatio capillos ex flavo in nigrum mutarit; Sed à prima & Scythica origine id jam olim habent. Sic plurimi in Septentrionali America populi nulla nomina propria, nec gentilitia nec personalia habent,

habent, quod Rogerius V Vilhelmus de illis in specie notat qui Novam Angliam tenent. At Celtæ omnes curiosi nominum, neque vilia sectabantur sed quæ virtutis & majorum admonerent. Ita vel nulli vel admodum rari in Americam Celtæ venerunt, nec tam vastus orbis qui se ad Isthmum Panamensem extendit, utcunque Iucatanam excipias, à Celtis inundatus. Quo & hoc accedit, quod omnes Americani imberbes, quatuor tantum exceptis nationibus. Nam Miges in Zapoteca, Scheries in Rio de la Plata, inter Brasilios Malopaques barbas alunt. In Nova Mexico Franciscus Vasquez de Coronado, non nisi unicum senem barbatum reperit. At Celtæ præsertim Septentrionales, Pogonati. Quod de Longobardis, maxima gente, adeo verum ut exinde nomen tulerint si Diacono auctori non spernendo, credimus. Sicut in Asia propter eandem causam *Μαυροπόγones* Straboni. Vnde, si ulla gens, certe Norvvagi & Longobardi America excludendi sunt, nec ab illis Alabardi imberbes aut ab his omnes Mexicani usque ad Isthmum, Iucatanis tantum exceptis. Ritus capillamenti & barbæ tantum apud cultas & paulatim lascivientes populos variavit. Quemadmodum Romæ ante Minorem Africanam nemo: post eum juvenes tantum: ultimis Reipubl. temporibus omnes, quibus-

quibusdam adolescentibus exceptis, radebant. Quæ varietas de priscis Norvvgis & Longobardis ostendi non potest. Quo accedit, quod inter Germanos alii ut Suevi & Sicambri Crobylos gerebant à fronte in verticem, crinibus in nodum tortis & in conum definentibus; alii capillos retrocomebant; cujus generis capillamenta in tota America non reperiuntur. Nam Floridanorum nodo substrictum capillamentum crobylus non est: quippe non tortum, non nodo substrictum, sed extra eum, ut apud Phœnices, cirris dependentibus sparsum: Fateor vocabula quædam ad Germanicam Originem referri posse; Sed ea pauca sunt, imo nulla fere ut Latius vult. Vnam ille vocem verè Saxoniam apud Hurones observavit, qui hariolos suos & Medicos *Loki* appellant, quales Anglo Saxonibus *Lakes*. Cui Mexicanam ab omnibus præteritam addo. *Acale* iis naviculam notat, quæ Saxonibus *Kuyla*. Sicut Britanni scribunt, eos cum tribus *Cuylis* in Britanniam cum Hengisto venisse. *Guaray* vel *Varay* bellicosum significat, unde gens illa supra Brasiliam, cujus lingua per omnem Americam latissima, nomen sibi imposuit, *Guerra* Celtarum esse videtur. Aliqua apud Virginianos occurrunt ut *Ibider* dens, *Vvado* Pater, *Edagawanck* gladius: *Codd* pes. Huronibus *Aihtaha* pater. Sed quis ex tam paucis
voca-

vocabulis argumentum pro Origine ducat? Præsertim cum receptissimorum inter Celtas nullum appareat vestigium. Qualia sunt *Bria* vel *Briga*, urbs, *Dunum* collis, in quæ pleraque per Hispaniam, Galliam, Germaniam, Britanniam, urbium & pagorum nomina designant. Duo tantum in Popayanæ Provincia de los Pastos occurrunt, *Mocondinum* & *Bexendinum* pagi, in quibus Celtici *Dun* aliqua umbra, sed quis tam levi conjecturæ insistant? Tum rudis navigandi usque ad Iulii Cæsaris tempora major Celticæ pars. Britannos is tradit navium suarum figura & remorum motu perterritos. Et P. Ramus de Cæsaris militia: *Valde miratus sum inquit, tota hac Cæsaris historia nullam Britannia navem nominari, nec ullum per Britanniam cum Romanis navale prælium committi.*

In tota America nulli reperti qui animarum transmigrationem statuerent, nec in australi ejus parte qui mortuos cremarent. Nam quod Martyr dicit à *Cumanis combusta cadavera*, id alibi explicat intelligendum de annuis exequiis. *Nam cadavera domi sepeliebant. Exacto anno effodiebant ossa & comburebant capite tantum domi servato.* Hæc ille de Chiribichensibus una cum Cumanis gente. Nulli itaque à Celtis & Indis Asiaticis, apud quos hæc duo propria quasi sedem ab omni hominum memoria habuerunt. Quod Tataros spectat, illi
cam

eam *μεταμύχουσι* fero admodum ac post A. C. C. C. acceperunt ab Indis, nec omnes sed Mogolici tantum in ipsa India habitantes. Quod si per antarcticam Indi in Americam delati, procul dubio Pythagoræas & Brachmanum opiniones simul intulissent, de abstinentia ab animatis, animarum migratione, quemadmodum in Iava & alibi factum. Præterea totus orbis antarcticus, qui ingens, peragrandus vel implendus, antequam in Americam regurgitarent. Quod de gente suis pertinaciter affixa sedibus dici non potest, cum Diodorus Siculus notet, *Indos nullam coloniam in exteris terras duxisse, neque unquam à naturali solo recessisse.* Primo innumerabiles insulæ implendæ, ex Iava, Ceiran, aliis, in Antarcticam, inde Novam Guineam veniendum: nec ante in Americam accessus, quâ circuito ab occidente & oriente toto orbe. Quantum vero populorum ab Indis ortum esset? Nam australis America ferè Africam æquat. Antarctica & Asiam & Europam superat, si culta ferè usque ad polum, ut Vartomanus vult, dubitante tamen Acofta. Et hæ sunt gentes *ἰνδογενήαι*, pro quibus contra Eratosthenem Strabo disputat. Tum in nova Guinea Æthiopes innumeros esse testantur qui lustrarunt, ac recentissimi Jacobus le Maire & Petrus Ferdinandus de Quir confirmant. Vnde non ex Nova Guine

nea

nea orti Americani. Æthiopes in Magellanica quoque. Cur nulli in America si inde origo. Quirius: *Incolarum alii albi, alii fusci. Alii habent crines longos & nigros, alii crispas alii admodum flavos & candidos.* Nec tamen negarim multa in moribus concordare, ut quod plumæ in ornatu, nares cum auribus perforati. Sed & multa diversa sunt: ut quod barbas & capillos, magnificentia ergo, calce dealbant: scaphas multum ab Americanis discrepantes habent, quibus quocunque vento spirante navigant.

Græcis & Latinis ac Tuscis florens Carthaginensium potentia fretum Gaditanum interclusit ne in Atlantico navigarent. Strabo xvii. Hinc nullæ Græcorum in Mauritania, nedum extra Gades, coloniæ. Nulla etiam eorum in America supersunt indicia. Nisi quis *Vmbram* Popayanæ regionem ad *Vmbros* Italos referre velit. Lingua Latinæ similia paucissima. Ut quod Veraguani hominem *Ome* vocant. Brasilianis *anga* est anima, *ara* aer, *poria* pectus, *pi pes*, *Aya* avia. Apud Iaos humerus *Hoomotaly*, mammæ *mannaty*, genua *gænali*, tonitru *tonimeron*. In Peruvia *puccla* pugilatus; Virginia, *paune* panis. Sic & in Congensium lingua voces Germanicas & Latinas habemus: *Va* ipsis est *van*: *tuat* quaed, *munna mond* *Van qui van wie* / e est, *luminucu* lumen, *Zulu* coelum. Quæ Latius ex ore Congensium Legatorum habuit. De

De Iudæis, Christianis, Muhammedanis nunc videndum, an ulla Americæ gens earum Religionum clara indicia ostendat. Id in univ-
 ersum verum est, Diabolum multa ad simili-
 tudinem cultus Iudaici ac Christiani inter
 eos instituisse, quod Acoſta per partes & pro-
 lixè demonstrat; Sed ex quibus origo conclu-
 di nequit. Pro Iudæis imprimis facere vide-
 tur circumcisio quam Americanis nonnullis
 receptam fuisse sunt qui affirmant. Notum
 enim est ejus ritus tenacissimos præ cæteris
 Iudæos fuisse ac qui ab illis orti. Quales Idu-
 mæi, Arabes, Syri, Phœnices, Colchi, Ægy-
 ptii, Æthiopes. Phœnices tardius eam rece-
 père, quod exemplo Pœnorum in Africa pa-
 tet, quibus nunquam in more. Nec omnes
 Phœnices vel Ægyptii, sed pauci, & ut Hora-
 pollo in Hieroglyphicis tradit, sacerdotes tan-
 tum circumcidebantur. Phœnices commer-
 cio Græcorum omiserant teste Herodoto.
 Æthiopes ab Ægyptiis acceptam latissimè pro-
 pagarunt, adeo ut hodie omnes Torridæ Zo-
 næ subjeçti circumcidant; ut non à sola insula
 Caracomba exemplum petere Grotius de-
 buerit. Quoniam vero circumcisionis nullus
 per Americam usus, hinc Iudæos inde exclu-
 sit Acoſta. Nec ullius ponderis quæ pro de-
 cem tribuum in Tataros, inde Americanos,
 mutatione, multi splendide nugantur. Nam
 neque

neque Tataři ante Muhammedismum circumciderunt, id est quatuor ferè secula. Etiam illa quæ Emmanuel Moraes affert levicula sunt. Inquit : *Brasilienses Iudaicos mores excepta circumcissione induerunt.* At hoc præcipuum Iudaismi signum. Cuncta prius mutant Iudæi quam circumcissionem. *Vtrique ex certa tribu uxores ducunt, patres matresque vocant quosvis consanguineos, lacrymas maximi faciunt, talaribus vestibus delectantur.* Quid his ineptius pro Origine Iudaica? Et quot gentes à Iudæis ortæ si hæc Originis signa? At antiquissima apud Brasilianos traditione jactari dicit *majores suos divinitus è mari servatos.* Quod ille de mari rubro accipit, rejecta illorum opinione qui universale diluvium intelligi volunt. Notum est multas ejusmodi traditiones in America repertas, quæ tamen particularem potius vel etiam generalem inundationem, id est Noachicum diluvium, respicere videntur, quam transitum Iudæorum per mare rubrum. Et mirum omnino illius tantum miraculi memoriam servasse Brasilianos amissa quæ tenacius hærebat, circumcissione & tot aliis ritibus. Eodem conatu Muhammedani excluduntur: tum quod recentiores sunt quam ut eorum superstitio tam cito evanescere potuerit. De Christianis haud leviter dubitatur, quos in Americam venisse acriter multi contendunt, imprimis

imprimis Hugo Grotius. Is ut Abyssinos
 Africæ Iucatanensium conditores faciat, cir-
 cumcisionem & baptismum profert quo utri-
 que usi. Addunt alii cruces passim repertas.
 De omnibus ordine. Primi Americæ dete-
 ctiores ac scriptores tradiderunt Iucatanen-
 sium haud paucos fuisse recutitos. Martyr An-
 glerius : *Sunt, sed non omnes, recutiti.* Goma-
 ra : *Circumcidunt, sed non omnes.* Idem de Gua-
 zacualcensibus Herrera tradit. Falsos autem
 Martyrem & Gomaram in Iucatanensibus, ex
 Acoſta & Herrera patet, qui cum ritus omnes
 accurate describant, nullibi tamen hujus cir-
 cumcisionis vel verbo meminerunt. Vnde La-
 tius Hispanos deceptos suspicatur, & arrosam
 lue venerea, quæ ibi frequens, præputium, pro
 circumcisione acceptum putat, non absque
 falso risu Grotii, *quasi inquit ita Iudaica esset illa
 lues, ut præputium perdere contenta cæteris parti-
 bus parceret.* Quod si certa circumcisionis in-
 ter Americanos indicia reperiantur, non du-
 bitem id Iudaicæ origini adscribere. Sed cau-
 sa nulla est cur tam longe remotos Abissinos,
 qui etiam ex veteri Iudaismo circumciduntur,
 in Iucatanam transferamus. Non minus in-
 certa res de crucibus est, quas repertas aliqui
 tradunt, alii etiam negant, interque eos Ovie-
 do est. Martyr de Iucatanis : *Cruces viderunt.*
Vnde id habeant interrogati per interpretes dicunt
 C 2 aliqui :

aliqui : transisse virum quendam formosissimum per eos tractus qui eis id insigne in sui memoriam reliquerit. *Alii* obiisse lucidiorem sole hominem in eo opificio. *Certi nihil habetur.* Vbi notandum Martyrem non dicere eos cruces habuisse sed tantum vidisse. Gomara : *Invenere cruces ex orichalco & ligno supra sepulchra.* Quæ Herrera ex eo falsi arguit quia nullum orichalcum in Iucatan vel America repertum. Nihil tamen obstat quo minus ex lapide vel ligno cruces habuerint, & reddit alicubi Herrera rationem unde cruces primum in has terras venerint. Inca Garcilasso testatur : *Cuzcone magnam ex marmore crucem fuisse sed sine usu religioso.* Maximi ponderis id esse videtur quod à Iucatanensium è Cempoalorum baptismo deducunt argumentum. De Cempoalanis Martyr : *Pueros jam anniculos puellasque cum piis Ceremoniis sacerdotes in templis aqua in Crucem cum urceolo capiti superinjecta baptizare videntur : verba non percipiuntur ; actus & murmura licet animadvertere.* Addit Grotius : *Baptismo datum nomen regenerationis ; administratus infantibus anno ætatis tertio. Parentes ad id se pararunt jejunio & secubatione. Accedunt confitendi mos, unctio in fronte, honesta sepultura, fides de judicio universalis.* Herrera dicit Baptismum non alibi in Nova Hispania, quam apud Iucatanos repertum. Ceremoniam quandam baptis-

baptismo Christianorum non abfimilem agnoscimus : Sed à Christianis hæc accepisse Iucatanos quis credat ? Vt linguarum inter se ita & Religionum , præsertim in Ceremoniis, multa communia sunt. Et horrenda Idololatria , humana sacrificia , satis ostendunt haud quaquam à Christianis oriundos. Neq; enim intra aliquot secula adeo desciscere potuerunt. Collapsum sæpe Christianismum in India, Sinis, & Dioscoride Rubri maris insula, ubi præter baptismum & crucis signum nihil reliquum mansit , nemo ignorat. Cæterum homiedones , Idololatrias , Dæmonum cultores factos , non legimus. Ac ne quidem medio inter nostrum orbem & Americam spatio ulli Christiani in Atlantici maris insula confederare. Nam quod de Christianis insulæ Borondon scribunt Hispani, mera fabula est. Multi eam casu nulli studio invenisse dicuntur, frustra quæri vel nebulis tectam vel æstu abreptam. Incertum cujus illi Christiani linguæ vel originis. Et rectè quidem, insulam, quæ nusquam est, Cimmeriis nebulis tegunt. Ita Æthiopes, Celtas, Norvvegos, Indos, Græcos, Latinos, Iudæos, Christianos, Muhammedanos, America exclusimus : ut frustra in his gentibus Originem quærant incolarum novi orbis quotquot huic studio incumbunt.

CAP. V.

Origines non sunt dividendæ ad Isthmum: ob facilem transitum. Cur in meridionali America lecti pensiles? Eadem in boreali & australi America locorum & gentium nomina. Lingua Varaicana latissima. Sitne facta migratio ex meridie an Septentrione. quod verius. Primo borealis America culta. Varia migrationis gentium causa. Summa operis. Phœnices, Scythæ, Sinenses in Americam venerunt.

NEC ad Panamæ Isthmum Origines dividendæ ita ut per ejus claustra transitus non detur populis in alterutram Americam. Quid impedit totas gentes per Isthmum nullis montibus vel inviis claustris obstructum, & cujus latitudo quinquaginta passuum millia conficit, ultro citroque, ut Hispani facere solent, migrare, occupare & permutare sedes promiscuas adhuc & nulla regnorum potentia divisas? Angustior Corinthiacus: nec tamen Græci Peloponneso exclusi quam Leleges & Pelasgi tenebant, nec Turcis Hexamilium obstitit. Corinthiaco Tauricus angustior, & tamen Tauri, deinde Tatai in Chersonesum penetrarunt. Panamensi fermè par Ægyptius, cum tamen Chananæi, Persæ, Israëlita, Arabes, Turcæ, in Ægyptum migrarint. Non angustia montium, non arenæ & invia, transitus populorum inhibere possunt. Nec Pyrenæi Germa-

Germanos Hispania, Alpes Italia Annibalem excluderunt. Asperrimos Andes Hispani & Indi quoque multoties superarunt. Nec illud probat diversæ & oppositæ cis & ult Isthmum originis esse populos: quia meridionales lectos pensiles habent, quos boreales ignorant. Causa in Soli diversitate, non origine est. Nam meridionalis America æstu laborat, & feris, serpentibus aquis infesta est, ipsumque solum pestilentiam quandam cubantibus inspirat. Unde & pensiles lecti & in ipsis arboribus habitacula.

Igitur per Isthmum continuis terris migratio facta est. Quod præter linguam & instituta ostendunt eadem locorum nomina, quæ magno numero in utraque parte inveniuntur. Ea cum à populis imponantur, necesse est ubi eadem occurrunt, ibi easdem quoque esse vel fuisse gentes. In Cibola est *Cicuic* & *Concha*: in Popaian *Cegue*: in S. Martha *Socigua*; in Culvacan *Ciguatlan*, in Peru, *Cigua*, *Conchuca*, *ChincaCochabamba*, in Zempoala *Sincuchimala*. In Chili *Chicuito*. Mexicana sunt *Cuxco*, *Areco*, *Atotobilco*, *Xiquibilco*, *A'capulco*, *Tepeapulco*, *Tumba*: Mechoacana, *Cuzco*, Guahutemallæ *Cuzcatlan* sive *Cuzcatan*, Peruanæ *Cuzco*, *Guarco*, *Arica*, *Arequipa*, *Guancabilco*, *Tumbez*. In Nova Anglia *Aucocuzco*. In Chili *Arauco*. In Xalisco *Cazcanes*. In Mexicana *Chulula*, *Ginochula*.

In Colime *Cile*, *Chola*. In Panuco *Chila*. In Chichimecis *Guachichile*, *Arma Bogotæ*, *Guarma* Peruvix. *Guahutinalla Chulutecam*, Peru *Cilen*, *Guadachilen*, habet. Sequitur vallis *Chile*. In Plata *Chiloaca*. *Chicæ* & *Colles* noti. In Florida *Chicora*, *Chicoza*, *Chicacolla*. In Mexico *Achachica* & *Colima*. In S. Martha *Guachachico*. In Chiapa *Chicomucelo*: In Tepeaca *Alchichican*. In Guaxaca *Guecolla*. In Peru *Piscobamba*, *Guallabamba*, *Tomebamba*, *Guamen*, *Guamanga*, *Guamachuco*, *Camana*, *Cimo*, *Pachacama*, *Pucara*. In Popajan *Bamba*, *Guanca*, *Guambia*, *Cima*, *Paucara*, *Picara*. In S. Martha *Cimila*. In Isthmo *Comagre*, *Came*. In Iucatan *Comi* & ad eam *Guanaxa* & *Guanagua* insulæ. In Mexico *Guamara*, *Comania*, *Guanaxaba*, *Guaxaca* & in ea *Cimatlan*. In Xalisco & Brasilia *Guamares*. *Tlascalæ* vicus *Ocotovilco Mechoacanæ* *Guanco*, *Guanaxucaro*, *Pariæ Cumana*. In nova Mexico *Cunama*, *Acama*, *Ameies*, *Zuny*. In Carthagera *Zenu*, *Mopox Guaca*. In Popajan *Cenufara*. In Peru *Zanu*, *Moios*, *Motox* five *Motupe*, *Guaca*, *Quaqui*. In Florida *Guacane*, *Guachacoia*. In Popajan *Biru*, *Buritica*. In Peru *Piura*. In S. Martha fluvius *Pira* & *Buritica*. In Ceribaroa & Chili *Puren*. *Xaguaguara* *Veraguæ*. *Xaguaxagua* Peruvix. *Saturmani* *Cartagenæ*. *Tirimenes* *Terræ del Fuego*. *Maia* *Veraguæ* & *Iucatanæ*. Insula *Borriquen*. In *Nicaragua*

ragua *Barica*. In Isthmo *Burica*. In eo & Aiti
Zavana. Cartagenæ montes *Abipe*. In Nova
 Granada *Abipi*. In Nova Mexico *Toboso*. In
 Iucatan *Tabasco*. In Panuco *Caxa*. In Peru
Caxamalca. In Nova Andalusia & Panama &
 Peru *Paria*. In Chili *Pariza*. *Iaquimi* fluvius &
 in Xalisco & in Aiti. *Tula* & *Colima* Floridae
 simul & Mexicæ. *Zacatula* Mechoacanæ, *Coli-*
ma novæ Granadæ & Peruvix *Malinalca* Mexi-
 cæ. *Mala* Peruvix. *Nusco* *Zacatula*, *Nasca*
 Peruvix, *Soconusco* Guahutimallæ. *Hitha* Chi-
 coræ, *Quitagua* Mexicæ, *Chitaza* Ceribarox.
Marequito novæ Granadæ. *Quito* Peruvix. *Qui-*
ra novæ Mexicæ. *Quiriqueta* Terræ Firmæ.
Chira Nicaragux, Panamæ, Peruvix. *Chirara*
 Ceribarox. In Iucatan *Quimbeche*, in Peru
Guambacho, *Parmonga*, *Guamanga*, *Manchai*. In
 S. Martha *Mongai*. *Aplace* in Florida, *Palace* in
 nova Granada. Ibidem & in Aiti *Neiba* Pro-
 vincix nomen. In Septentrione *Zagnati*, *Pas-*
sagati. In meridie *Chiugoti*, *Diaguta*, *Chiguita*,
Casiapagota. Articulus *Gua* in nominibus lo-
 corum & personarum omnem Americam tam
 in continente quam insulis, in Septentrione &
 ad meridiem. *Mat Inga* Guahutimallæ, *Matec-*
zunga Chicoræ, *Inga* Peruvix Heroes. Mores
 in universum ferè iidem. Apud Souriquosios,
 Aitanos, Peruanos transmutatio hominum in
 novas formas. Brasiliiani tribus literis L F R

carent. Sunt & in nova Anglia qui L & R non habent. Lingua Varaicana omnium per Americam latissima, ex qua articulus Gua, cis & uls Isthmum. Nam eam in Iucatan quoque intelligunt, teste Acoſta de conversione Indorum. Mores in univerſum fere iidem. Quæ omnia indicio ſunt per Isthmum Panamenſem Origines haud quaquam diviſas, ſed ultro citroque migratum fuiſſe.

De eo quæritur: *Sitne facta migratio ex Septentrione in meridiem an contra?* Eſt enim alterutrum concedendum, cum nec Isthmus obſtet, & ex locorum nominibus pateat, unius originis homines cis & ultra eum habitare. Nec diu in re clara hærendum eſt, cum eadem utrimque nomina ſint, & ex Septentrione ad Isthmum uſque progreſſos homines concedatur. Quo poſito tranſgreſſos quoque Isthmum neceſſe eſt. Alias, unde tanta in locorum nominibus convenientia, ſi gentes oppoſitæ ex Arctica & Antartica profectæ ad Isthmum hæſerunt toto orbe diviſæ? Igitur illas gentes quæ in Terra del Fuego habitant, eò per anguſtum fretum ex Chica tranſiſſe indubium eſt. Nec quia ultra fretum exiguæ ſunt ſtaturæ, cis illud procera, ideo diverſam Originem habent. Nam & Senegani uno tantum fluvio diviſi, ſtatura vehementer differunt, teſte Ludovico Cadamuſto, quos diverſæ origi-
nis

nis nemo dixerit. Sic in Virginia magnos Saquesahanokas & pumiliones VVigcocomoecos habemus, ejusdem & linguæ & originis. Ac factam ex Septentrione in austrum migrationem etiam hac ratione probatur. Quia per totam Americam crebra mentio fit migrationis ex Septentrione in meridiem non contra. Nam Canadenses, Virginiani, Floridani, Lucaiones, dicunt: *animas suas proficisci in Septentrionem ad gelidam arcton & concreta nivibus loca.* Peruani quoque suum Con dicunt ex Septentrione in austrum processisse:

Igitur primo Septentrionalis America culta fuit. Inde in meridiem gentes migrarunt, & sua sponte & numero auctæ & à succedentibus pulsæ. Ita per invia, per incognita versavit se humana levitas. Alii longo errore jactati, non judicio elegerunt locum sed lassitudine proximum occuparunt. Alii armis sibi jus in alienam terram fecerunt. Nec omnibus eadem causa relinquendi quærendiq; patriam fuit. Alios excidia urbium suarum hostilibus elapsos armis spoliatosque suis in aliena expulerunt. Alios domestica seditio submovit. Alios nimia superfluentis populi frequentia ad exonerandas urbes emisit. In Septentrionalem Americam triplici via perventum à totidem populis. Ex occidente Phœnices; Ex Septentrionibus Scythæ; Ex Oriente Sineses.

ses. Accesserunt per intervalla & aliæ gentes. Hæc summa operis nostri. Nunc quibus id quod diximus ostendi possit argumentis, videndum est.

C A P. VI.

Argumenta pro gentium origine unde petantur. Taciti & Dionysii Halicarnassei locus. Non sunt divellenda, vel fingenda. Locorum situs & vetustas multa variant.

ANtiqui in eruenda gentium origine ut plurimum Linguam, mores, Sacra, corporum lineamenta, eadem locorum nomina, respiciunt. Sic Tacitus partem Britanniae occupatam à Gallis, & Sacrorum & superstitionum persuasione, sermone haud multum diverso i. e. quod in deposcendis periculis eadem audacia, & ubi advenere, in detrectandis eadem formido, probat. Sic Dionysius Halicarnasseus ut ostendat Tyrrenos non esse Lydorum coloniam: *Nec enim communis inquit, illis lingua est; nec eadem quæ Lydi, colunt numina, nec similibus utuntur legibus aut studiis.* Idem diversam Tyrrenorum & Pelasgorum Originem inde probat, quod tanta linguæ inter eos diversitas, & nulla similitudinis vestigia. Innumera hujus generis exempla apud Strabonem, Plinium, Senecam & alios veteres scriptores, occurrunt.

Circa

Circa hæc argumenta multiplex error admitti potest, dum vel à se divelluntur, vel ex paucis tantum indiciis Origo concluditur, vel incerta proferuntur. Quis enim fidem adhibeat dicentibus Iudæos ex Creta profectos? *argumento inquit Tacitus, è nomine petito : In-clytum in Creta Idam montem, accolas Idaos, aucto in barbarum cognomento, Iudæos vocitari.* Nec minus absurdè gentium sibi ignotarum conditores ex nominis similitudine finxerunt : ut ab Armeno Iasonis comite Armenios, à Medio ejusdem filio Medos, à Perseo Persas. Omitto alia in quibus inveniendis imprimis ingeniosi fuerunt Græci ac eorum exemplo Annius Viterbiensis Pseudo Berosi nomine clarus. Spectandus etiam locorum situs. Non enim perinde firma sunt argumenta in longe dissitis gentibus atque in illis quæ propius habitant. Quod enim Halicarnassicus de Lingua observat : *rationem quandam habere ejusdem gentis homines qui longe à se invicem habitant, non amplius retinere eandem sermonis formam propter finitimorum commercia; esse verò absurdissimum eorundem locorum incolas nihil prorsus convenire lingua, si sint ejusdem generis; idem de moribus & quidem potiori jure dicendum est.* Præterea magna vis temporis est, & longæva vetustas omnia mutare solet : vix tamen unquam omnia penitus abolet, ut nullum originis superfit monumen-

numentum. Vnde sæpe aliqua linguæ, morum, sacrorum, similitudo sufficit, quemadmodum etiam Dionysius ea ratione Arcadum in Italiam adventum asserit. *Nec mirarer inquit, si qua per tot secula posteriorum memoriam fugissent & intermissa essent. Sufficiunt tamen vel ea quæ adhuc supersunt, in argumentum prisorum Arcadia rituum.* Et quo magis remotam à consuetudine & commercio peregrinorum vitam agunt gentes, eo incorruptior ipsorum lingua cum moribus. Quod de Arcadibus & Thessalis, Strabo notat, qui cum in montibus habitarent, aliorum contagione minus infecti fuerunt. Idem in Helvetiis & Islandis observari potest.

CAP. VII.

Lingua firmum pro origine argumentum. Sed non sufficiunt pauca vocabula. Nec ea detorquenda. Vel extera pro indigenis capienda. Gentis unius originis sæpe diversissimas habent linguas. Interdum ex paucis vocabulis judicandum. Difficile ex lingua, pro Americanis originibus, argumentum. Incogitantia Grotii. Lingua variis mutationibus obnoxia. Nomina locorum, urbium, montium, fluviorum, personarum, validè probant. Diversa pronunciandi ratio, apud Finnos, Tataros, Sineses, Cuzconenses.

INitium à Lingua in Originibus faciendum. Si enim commune genus & cognatio credenda est causa similitudinis linguarum; contrarium erit

erit causa dissimilitudinis. Neque enim utriusque eandem causam putare possumus, teste Halicarnasseo. Sed non sufficiunt pauca aliquot vocabula, quorum in omnibus ferè linguis habemus exempla, ad Originem probandam. Quo admissio quæ non confusiones orientur? Sane à Latinis & Germanis Congenses originem trahent, nec ullum inter Sinenses & Hispanos discrimen erit. Multominus linguæ & vocabula violenter detorquenda, quod Goropius Becanus & Schriekius fecerunt, dum Hebræa, Græca & Latina pariter à Celtico sermone, ineptius quam tantos viros deceret, deducunt. Diligenter etiam cavendum, ne voces ab exteris illatas pro indigenis capiamus. Notum est Europæos multas Americæ linguas suis coloniis adulterasse. Certe apud Mexicanos *puertatulan*, ex Hispanico *puerta* quod portam notat, corruptum est. Sic Latius suspicatur *Guayra*, vocem Peruanis receptam Hispanicum vocabulum esse: Sæpe gentes unius originis diversissimas linguas habent, quod in Sinensibus & Iaponiis, Mexicanis & Mechoacanis, propter mutua odia, factum legimus. Hujus diversitatis etiam aliæ causæ esse possunt: unde Dionysius sufficere putat ad gentium origines ostendendas, *etiã si non amplius eodem sermone utantur, alia tamen veteris patriæ servant indicia.* Interdum linguæ unde similitudo petenda

da vel incognitæ nobis sunt vel magnam partem perierunt; & tum ex paucis etiam vocabulis conjectura fieri potest, quemadmodum Seneca partem Cantabrorum ex Hispania in Corsicam venisse colligit *ex calceamentorum & vestitus simili ratione, paucisque vocabulis quæ communia habebant*: In consolat. ad Helviam. Et hac ratione ex Lingua difficillimè pro Americanis Originibus argumenta proferri possunt. Quia non cognitæ nobis omnes Americanorum, Asiaticorum & Africanorum, unde originem traxerunt, linguæ, ut ex illarum comparatione certi quid statuamus. Recte Lælius: *Non satis est inquit, paucula vocabula sive integra, sive paululum secundum varias dialectos detorta reperiri; sed oportet linguæ & dialecti genium, pronuntiandi rationem, constructionis modum, imprimis nomina earum rerum quæ domestica & maxime communes illi genti sunt, attendere. Nam alias non difficile est in omnibus linguis reperire vocabula convenientia aliquomodo cum aliis linguis. Si literas mutare, syllabas transponere, addere, demere velis, nunquam non invenies quod ad hanc aut illam similitudinem cogas. Sed hoc pro indicio Originis gentium habere, id verò mihi non probatur. Accedit & alia difficultas, quod in America innumeræ linguæ reperiuntur inter quas nulla plane convenientia est. Vnde minor incogitantiam Hugonis Grotii, scribentis:*

Lingua

Lingua autem quod nec plane Norwagica est nec Æthiopica in illo tractu à Septentrione ad Isthmum inde evenisse credo quod permixti fuerint diversæ originis homines. Et postea: Quod vero neque prope fretum Indorum Asiaticorum, neque in Peruano tractu Sinensium lingua, mansit integra, ejus rei causam fuisse arbitror. Non enim id requiritur ut linguæ integræ & incorruptæ sint, id quod fieri non potest, sed ut certa præ se ferant originis suæ indicia, qualia Norwagicæ & Æthiopicæ, multominus Indicæ aut Sinensis nulla ipse protulit argumenta. Quanquam vero multis modis vocabula mutationem admittant, prout à diversis gentibus ad suam pronunciationem inflectuntur, id tamen nihil impedit quominus ex ipsa illa varietate de Originibus judicari queat. Strabo refert Thracæ primo Sitines, deinde Sintos, postea Sayos, tum Sapas dictos. Sic Bregi, Breges, Phryges: Mysii, Mæones, Mennes iidem. Et quantum mutationem Gotticæ linguæ Saraceni in Hispania, hi Saracenorum intulerint notum est. Sic Hunni in Pannonia multa Germanica nomina, sua fecerunt. Buda non ab Attilæ fratre (is enim Bleda fuit) sed à thermis *Badis* nomen accepit. Sic *Vesprinium* non Hungarica sed Germanica vox est, *Vveisbrunn*. Ejus generis afferri innumera possent, sed hæc sufficientiunt. In his si mutatam, omissam, transpo-

D

sitam

litam literam vel syllabam deprehendamus, mirandum non est, cum etiam Latini ex Polydence Pollucem, ex Heracle Herculem, ex Asclepio Æsculapium fecerint. Ex omnibus autem quæ validissimè probant, locorum, urbium, montium, fluviorum, hominumque nomina sunt, minus obnoxia mutationi quam cæterarum rerum.

Et his quoque plurimum Strabo ac Plinius tribuunt. Nam ille vel hinc probat Colchicas res veras esse, quia *Æa circa Phasin, ut & Phryxium in Colchidis & Iberiæ finibus, & Æeta nomen illis gentibus receptum ac multis in locis Iasonia.* Non alienum quoque ab hoc instituto erit variam pronunciandi rationem considerare. Videmus enim singulis gentibus peculiarem quasi characterem impressum aliis non facilè imitabilem. Sic *Schibolei* Ephraimitis, *Pequini* Anglis in Gallia exitiale fuit. Finni non possunt pronunciare liquidam cum muta, & pro *Grex* Rex dicunt. Iaponii H, B, T. Sinenses D male pronunciant. Tatari nesciunt sonare literam B & pro *Blac* suum, *Ilac* referunt, teste Monacho Rubruquis, qui ad eos ante aliquot secula legatione perfunctus. Sinenses Cantoni carent litera R nec duas consonantes sine interjecta vocali efferunt. Itaque Portugallos vocant *Falancks* id est Francos, quod commune Europæis Christianis in oriente nomen. In
provin-

provincia Fuquien L pro N. usurpant & dicunt Lanchin pro Nanchin. Cuzconica lingua literis B D F G & I consona, singulo L, & duplici R in principio vel medio dictionis destituitur. Accentus iis nunquam in ultima, in antepenultima rarò, semper fere in penultima est.

CAP. VIII.

Mores crebro mutant. In America barbaries humaniorem cultum serè exstinxit. Aliqui etiam ignis usum amiserunt. Latii & Grotii error. Gentium insignia. Corporis habitus minus mutationi obnoxius. Hinc firma pro origine argumenta.

Morum ambitu ritus sacros & profanos complectimur, in quo argumento non minus omnia ambigua & incerta sunt. Quoties fieri solet ut cultæ gentes barbariem induant, barbaræ verò mansuetiores reddantur? Achæi in Scythia ultra modum sævi facti. Contra Gothos, Hunnos, Longobardos, ab ipsis in quas migrarunt regionibus, humaniorem cultum didicisse constat. Balearidum incolæ è Phœnicia multum à prisco cultu degenerarunt. De Turdetanis Bœticæ populis Strabo testatur, eos adeo in Romanos ritus transformatos, ut etiam propriæ linguæ memoriam amiserint. Araucani Chilenses olim ab homiedonum serino ritu alieni, postea durante

rante contra Hispanos bello, quos om̄issa fermentatione pellere nitebantur, carnes humanas gustare didicerunt. Adeo mirandum non est nullum fere humaniorem cultum in America repertum. Quanquam enim etiam cultæ gentes ex Phœnicia & Sinis Americam accesserint, in univ̄ersum tamen barbaries prævaluit. Adeo ut aliquæ gentes, quod vehementer mirandum, etiam ignis usum sine quo tamen vita humana vix videtur consistere posse, amiserint, quod in Canariis & Philippinis deprehensum. Ita haud dubie qui primo in Americam venerunt, silvestres & exleges fuerunt. *Quanquam, inquit Acoſta, non sit incredibile, licet ex politis terris venerint, omnium tam longo tempore oblitos fuisse; cum etiam in Italia & Hispania reperiantur hominum greges, quibus præter gestum & figuram nihil humani inest. Ut hæc Latii observatio nimis præceps & rigida sit: Nisi mores in omnibus, aut saltem plerisque & præcipuis convenient indicium hoc omnium levissimum esse. Bene illud, non proferenda quæ omnium gentium communia sunt, quod Hugo Grotius nimis temere fecit, dum pro Norrvagis suis argumentatur. Ut quod vita olim in venatu, tribunalia ad experimentum altissimi æstus, sella singulis & mensa ad focum, Diu mactare homines, arma arcus & sagittæ, vicatim habitare, tempora per noctes & Lunas digesta. Nimis hæc apud ple-*
rasque

rasque gentes obvia & nulli peculiaria. Sunt vero alia gentium insignia, qualia Tertullianus in libro de velandis virginibus recenset, pennas Garamantum, crobilos barbarorum, cicadas Atheniensium, cirros Germanorum, Stigmata Britonum. Seneca Epistola ultima de insignibus capillamentorum tradit, Germanos nodo strinxisse, Parthos effudisse, Scythas sparsisse crines. Ac ingeniose Tacitus collegit, Peucinos Fenosque Germanis potius adscribendos: quia domos figant. non ut Sarmatæ & Hamaxobii in diem transferant. De quibus Seneca cap. 4. de Providentia: *Imbrem culmo aut fronde defendunt. Super durata glacie stagna persultant, in alimentum feras captant. Nulla illis domicilia, nulla sedes sunt nisi quas lassitudo in diem posuit. Intecta corpora; vilis est hic manu querendus victus.* Quod de vetustioribus Germanis, quales Cæsaris ævo, Lipsius capit. Rectius de Sarmatis & Iazygum gente accipias: nam ab illa desultoria vita Germani abhorrebant. Magnum præ cæteris in eruenda gentium origine momentum habet corporis habitus, minus, quam cætera, mutationi obnoxius. unde rutilæ Caledoniam habitantium comæ & magni artus Germanicam: Silurum colorati vultus & torti plerumque crines Hispanicam originem Tacito in Agricola asseverant. Herodoto Æthiopes orientales ab occidentalibus, hac nota distinguunt.

stinguuntur, quod illi capillos rectos hi crispas habent. Idem Strabo tradit, quanquam falso existimet Indos non esse colore adusto. Nihil enim nigrius Malabaranis. Herodotus alibi quoque Colchos hoc argumento reliquias Ægyptiorum esse probat, quia capillis nigris & crispis erant. Nec bene addit: *Nihil hoc ad rem facere: quia & in aliis gentibus deprehendatur.* Nam solo quidem capillitio res non conficitur. Cæterum accedentibus aliis, autoritate utriusque gentis & circumcissione, tanti hoc momenti est, ut nisi capillis nigris & crispis fuissent Colchi, jure negari potuisset ab Ægyptiis eos descendisse.

C A P. IX.

Religionum patriarum tenaces gentes. Americani Religionem suam ex nostro orbe intulerunt. Multa à primis detectoribus America falso tradita. Grotii negligentia.

DE Religione, opus non est ut multa dicamus. Constat ejus indicio luculenter in origines genticas penetrari posse. Nam nihil tam studiose conservarunt quam antiqua & patria sacra. Itaque Deos suos & sacra quocunque terrarum migrarent, secum ferebant, sicut ex Græcis & Latinis patet. Idem de Americanis existimandum, intulisse eos suam Religionem ex nostro orbe, non ibi demum
EXCO-

excogitasse. Quanquam apud Mexicanos & Peruanos multa videantur accessisse nova, vel potius quæ diuturnitate temporis interciderant, in usum revocata sint.

Multum etiam in eo situm est, ex quibus authoribus argumenta linguæ morumque promantur. Latius recte: *Satis constat à primis inventoribus harum regionum multa fabulosa aut perperam linguæ ignorantia intellecta, fuisse prodita.* Itaque conferendi primi rerum Americanarum scriptores cum posterioribus, qui cuncta exploratius tradidère. Ac ut excusari queat si quis ab authoribus fallatur, ita Hugo Grotius tam aliena & falsa ab argumento quod probandum susceperat, attulit, ut merito omnes supinam ejus negligentiam mirentur. Qualia sunt hæc à Latio notata: *Scriptura Peruanis non per literas sed per rerum notas idque à summo charte ad imum, ut in Sinis. Pagod Mexicanis Deus minor, Guayra flabellum, Thophos capitis tegmen, Lame agnus, Peke torrens.* Quæ omnia falsissima sunt, & ex Abrahami Mylii commentis exscripta, ut inspicienti patet.

CAP. X.

Authoritati in hac quaestione nullus locus. Americanis cognitus noster orbis. Californianorum & Mexicanorum traditiones. America priscis cognita. Sileni narratio. Seneca locus in Medea. Ammiani Marcellini.

ID prætereundum non est, neque Americanos quicquam expresse de sua origine, nec nostros de migratione gentium in novi orbis partes tradere. Quod non minimam difficultati causam in hac quaestione præbuit. Vnde Acolta proficitur; *sibi omiſſis authoritatibus soli rationi insiſtendum.* Non tamen vel noster orbis ignotus Americanis, vel illorum nobis fuit. Nam Californiani noverant idque sibi à majoribus traditum asseverabant, *gentes in alio orbe barbatae & vestitae reperiri.* Sic Mexicani, *se advectos ex alia orbis parte in Americam,* retulerunt, apud quos etiam communis opinio fuit, *venturam ab oriente gentem,* quam apud Iucatanos celebris vates Chila Cambel, ut videtur, propagavit. Vnde Hispani interrogati: *an ab oriente venirent?* Idem Mechoacanis prædictum fuit. Priscis quoque scriptoribus nostris cogniti fuerunt ultra Oceanum orbis alii, de quibus Clemens Alexandrinus in Epistola quadam teste Hieronymo in cap. II. Epist. ad Ephes. Nihil nunc de Atlantide Platonis dico, res notior est quam ut referenda sit. Memora-

morabile est quod Ælianus III. Histor. refert Silenum Midæ narrasse : *Europam, Asiam, Lybiam, insulas Oceano circumfusas esse; extra eas continentem quandam infinitæ magnitudinis quæ nutriat grandia animalia & homines duplo majores & longæviores quam nostri sint. Ibidem esse magnas civitates, diversa vitæ instituta & leges nostris contrarias.* Adjecit: hanc terram possidere grandem vim auri & argenti, ita ut inter illos populos minoris pretii sit quam apud nos ferrum. Hæc sunt magnæ illæ insulæ de quibus ex Aristotelis & Theophrasti mente Apulejus libro de Mundo. In Senecæ suasoriis Avitus testatur communem opinionem jactari : *Fertiles in Oceano jacere terras, utraque eum rursus alia littora alium jacere orbem.* Quo Senecæ Tragedi prædictiones in Medea pertinent :

Venient annis

Secula seris quibus Oceanus

Vincula rerum laxet & ingens,

Patrat tellus Typhisque novos

Detegat orbem, nec sit terris, Ultima Thule.

Hæc non profecta fuerunt ex mera & incerta conjectura, quod arbitrantur Acoſta & alii, sed ex illa notitia jacentium in Oceano terrarum. Et cum Marcellinus inquit : *In Atlantico mari Europæo orbe potior insula, nonne Americam digito quasi ostendit?*

CAP.

CAP. XI.

De tempore quo gentes singulae in Americam venerint. Habitari coepta sta im post diluuium. Antiquitates Americanae. Recentissimi qui maxime Septentrionales. Vnius originis quinam? Duae in America colonia magna, Phœnicum & Scytharum. Quibus viis in Americam ventum?

DE tempore quando in Americam venerint gentes singulae, nihil de finiri potest. Quosdam populos non diu post diluuium in eam venisse ex incolarum multitudine Latius colligit. Verba ejus sunt; *Ego ita judico, quum America tam late pateat quam noster orbis & non minus habitata fuerit quam aut Europa aut Asia aut Africa, omnino credendum esse non ab annis quingentis aut mille primum habitari coepisse, sed statim post confusionem linguarum & dispersionem illam familiarum etiam in Americam migratum fuisse: nam alias non video quomodo idonea ratio reddi possit tanta ubique per Americam incolarum multitudinis, & infinitarum ferme linguarum, & à se invicem & ab Europæis toto coelo discrepantium. Neque tamen negandum puto etiam subsequentibus seculis novos advenas accessisse. Post Christi fidem susceptam id accidisse in animum inducere non possum, quia ne levisima quidem Christianismi vestigia in his partibus usquam inventa. Caret autem ut puto exemplo populum aliquem post sacra Christiana-*

Christiana accepta ita ea denuo obliterasse ut nihil ejus esset reliquum. Purchasius antiquitates Americanas non excedere vult annos retro ccccc. Quia nimirum Imperia Mexicanum & Peruanum recentia, & rari etiamnum in Septentrione cultores. Porro ccccc annos ad tantam hominum multitudinem procreandam sufficere. Quod verum est de Hunnica & Sinenfi origine, unde Chichimecarum gentes, & Mexicani ac Peruani, recentiores nato Christo, profecti. Sed antiquiores adhuc in Americam colonias venisse, certo constat. Quæ autem ex his gentibus antiquiores quæ recentiores sint, ita utcumque demonstrari potest. In universum recentissimi qui maxime Septentrionalia colunt; australes ævi vetustioris; nec non illi qui se indigenas putant ac origines suas penitus ignorant, quales Aitani & Peruani. Nam Californiani & Mexicani sese aliunde advectos non ignorarunt. Vnius originis sunt apud quos eadem lingua: ut Iucatanis, Brasiliis, Paraguayis, Magellanicis: Ita enim Acosta libro de convers. Indor. *Lingua Varaquaiana omnium latissima est: obtinet in omni Paraquai & Brasilia. Iucatanis eam intelligunt & complures alii populi usque ad fretum Magellanicum & S. Mariam.* Si Iucatanis eam intelligunt, etiam Aitani & Cubani. Nam interpretes quos Cortesius ex Cuba adduxit à Iucatanis

catanis intellecti, ac deprehensum fuit *utrumq;*
Idioma si non idem, at consanguineum esse, teste
 Martyre. At Iucatana lingua plane alia ab
 Mexicana: unde Aghilar Iucatanae peritissi-
 mus, Mexicanam non nisi per interpretem
 Marinam Xaliscanam intellexit. Vnde omnis
 fere australis America & magna Septentriona-
 lis pars ab una origine. Duas ingentes colo-
 nias in Americam venisse deprehendimus.
 Vnam Phœnicum, ab Oriente, quæ in Fortu-
 natis, sinu Mexicano, Iucatana usque ad fre-
 tum Magellanicum magna adventus sui vesti-
 gia reliquit. Alteram à Septentrione Scytharum
 à quibus tota America inundata & omnis
 qui fuit cultus fere abolitus vel in Scythicum
 mutatus.

Vias quod attinet, quoniam evidentibus ar-
 gumentis deprehenditur, Americam undique
 ab orbe nostro abscissam ac magnam insulam
 esse, mari omnes venisse constat, nullos ter-
 restri itinere, nisi forte per concreta glacie
 freta. Nec ob stare illis potuit Oceani inter ja-
 centis latitudo vel pixidis nauticæ ignorantia.
 Nam si casu & tempestatibus ejeti, omnem
 defectum ipsa necessitas & vis supplevit. Si
 consilio eo navigarunt, sufficientibus ad tan-
 tam navigationem perficiendam instructi me-
 diis fuerunt.

Finis Libri primi.

DE

DE
ORIGINE GENTIUM
AMERICANARUM

LIBER SECVNDVS.

CAP. I.

Situs orbis & quousque detectus. Via in Americam. Per Septentrionem. Iaponia an insula incertum. Sessò America proxima. Feræ freta tranant. Glacies transitum prabet. Per Orientem & Occidentem. Ibi ingens Oceanus. Scaphis innavigabilis. Falsum piscatores ex Abyssina in Iucatan abreptos. Æthiopes Americani unde. Naves mercataria ventis in longinquas regiones abripiuntur.

NITIO considerandum quibus viis adiri America commodè queat. Nam, ut bene Latus, etiamsi forte aliqua communio aut similitudo morum & linguæ ostendi possit, & non aliqua commoda inirivatio, qua à sua regione in hanc venerint, nihil hac conjectura profectum aestimari potest. Idque

que ut exactius pateat, positura totius orbis ante oculos habenda est.

Ex qua patet Americam cum Septentrionali Gronlandia continentem esse, & utcumque vasti sinus intercurrent, fretum tamen hactenus nullum, etiam magno studio quæsitum, reperiri potuisse. Gronlandia inde versus Lappiam protensa, ab extremo ejus promontorio, quod antiquis Rubæ, recentioribus *Nordkyn*, maximo freto vel patenti potius mari dispefcitur. Quid ultra sit per partes, usque ad novam Zemlam lustratum est, magnus nimirum Oceanus in quo sparsæ hinc inde sive continentis partes sive insulæ sunt. Atque ibi fessa hominum substitit curiositas & totus ille à Nova Zemla ad Iaponiam usque & Sinensem murum ac Coream tractus, Europæis adhuc incognitus est. Vt si alicubi America nostro orbi vel proximat vel cohæret, id circa Cathaiam & extra arcticum circulum fieri necesse sit. Igitur ab hac parte, duplex in Americam per occidentem & orientem via. Per occidentem ut ex ingenio illarum regionum æterna glacie & nivibus rigentium patet, difficillimus, non tamen impossibilis transitus datur, cum natura pro locorum asperitate etiam corpora formet. Vt vero facile credamus Americam Septentrionalem Asiæ propius conjungi, nupera quam Franciscus Caron publicavit
Iaponiæ

Iaponiæ descriptio facit. Refert is (& à pueritia in illa Insula, postea etiam cum Imperio versanti, res ea ignota esse non potuit) incertum etiamnum esse, Insula sit Iapon, quam incolæ Nippon appellant, an continentis pars. Nam majorem ejus partem ipsis adhuc Iaponensibus incognitam. Supra Provinciam Quanto ubi Regum sedes urbsque præcipua Iedo sita est, viginti septem dierum itinere terram versus ortum Solstitialem protendi, antequam ad extimum promontorium provinciæ Tsunga perveniatur. Hinc trajecto undecim milliarium freto, ad regionem Iesso sive Sesso perveniri, vastam montosamque & parum habitatam, sed pretiosarum pellium ditem. Ingens ea terra & nunquam à Iaponensibus plene perlustrata ob magnitudinem & commectus defectum. His difficultatibus in proposito ulteriora perlustrandi Iaponiæ Monarcham absteritum. Incolæ corpore hirsuto, capillis prolixis, barba in Sinensem morem, bruti ac in totum barbari. Quibus hæc subjungit idem author: *Vt eo melius constet quam incertum sit, insulane Iapon an continens, observandum aquam inter Tsungar versus Sesso & Iapan porrectam, ingentibus excipi montibus & inculta terra qua circa Ochiam jacet. Ne igitur opus sit longo circuitu vii, scaphis hodie in Sessonem trajiciunt. Quæ omnia magnam lucem Americanis tenebris inferunt.* Quid

Quid enim vetat quominus Sefso vel pars Americæ vel ei admodum vicina sit? Et quam bene illa barbaries novo orbi convenit? Accedit Gronlandiæ situs tam commoda inter Sefsonem & Americam positura, ut gentes facile transire sive in orientem sive in occidentem possint. Ita inventa via per quam homines pariter & bestię in Americam commeent. Necessesse est enim id vel per continentem, vel per angustum fretum vel per glaciem fieri. Fretum si angustum sit tranare possunt alces, ursi & similes feræ, quæ non verentur tranare sinum maris, ut itineris compendium faciant. Sane in prima Jacobi Quarterii navigatione ursi facillimè tranarunt quatuordecim leucarum mare quod est inter continentem & Insulam avium. Quod si magnum ibi & apertum mare, cum toto ferè anno glacie concretum sit, univrsum illum tractum, Novam Zemlam, Gronlandiam & Americam connectet ac pontis vice transitum dabit. Quæ via non displicet Latio. Verba ejus sunt: *Potuerunt (Samojedæ) rhedis suis super glaciale Oceanum vehi & ita in Americam venire atque eodem itinere etiam plurima animalia his familiaria potuerunt transcendere.*

Ab Occidente & Oriente ingens Oceanus Americam nonnisi longa ac difficili navigatione, accessibilem facit. Inter Peruviam & Si-
nas

nas distantia amplius II cIo Ioc leucarum.
 Ex Peruvia quidem in Sinas ventis secundis
 bimestri spatio navigari potest. At longe dif-
 ficilior ex Philippinis in Americam navigatio.
 Nam cum venti intra tropicos semper sint ad-
 versi, extra eos longis ambagibus usque ad
 Californiæ Parallelum entendum est. Ita ab
 hac navigatione piscatorii lembi excluduntur.
 Obstat immensum & scaphis innavigabile
 maris spatium, requiritur etiam amplus in ali-
 quot menses commeatus. Ut vanum sit quod
 de piscatoribus ab hac vel illa ora in Ameri-
 cam abreptis scribunt. Grotius præ cæteris in
 hoc argumento vanitatis manifestus, ut Æthio-
 pes Abissinos in Iucatanam transferat, facile
 evenire potuisse arbitratur, *profectis nonnihil ab
 ora sua piscatoribus, deinde per ventos illos vehe-
 mentes qui recta in Americam ferunt abreptos, qua-
 le quid evenerit nauta illi à quo Columbus novi or-
 bis notitiam acceperit & Indis illis quos delatos ad
 Suevorum littora Plinius tradit. Cui rectè La-
 tius respondet: Inusitatum prorsus esse piscatores
 cum ad piscatum exeunt, tantum commeatum se-
 cum ferre, ut iis ad tam longam navigationem po-
 tuerit sufficere. Præterea si quis immane illud
 inter Iucatanam & Æthiopiam intervallum
 intueatur, illi non modo nõ facile sed omnino
 impossibile videbitur piscatores eo pervenisse.
 Primo enim nec Iucatan & Æthiopia Congen-*
 E fis

sis oppositæ terræ, nec Brisæ statis temporibus
 in illo Oceano spirantes, versus Libanotum,
 sed recta ab oriente in occidentem flant, ac
 vectores suos longe adhuc à littore destituunt:
 Deinde Iucatan inter tot sinus Mexicani insu-
 las penitus quasi abscondita latet. Quis credat
 pisces recta ad Iucatanem abreptas, cum
 peritissimi nautæ inter tot brevia & insulas
 cursum suum vix tenere possint absque naufra-
 gio? Ac demus usque ad Canibalum insulas
 vel quæ opposita est, meridionalem Ameri-
 cam venisse (nam nec ad alias oras tempesta-
 tibus abripi potuerunt) quo tandem fato pau-
 culi pisces in Iucatanam per tot adhuc ter-
 rarum mariumque spatia venerunt? Constat
 etiam difficile esse ab Æthiopiæ ora in altum
 provehi, nec inter Tropicos tam longæ tem-
 pestates quæ deprehensos usque in Americam
 ejiciant. Et quod solum ad fabulam redar-
 guendam sufficit; nunquam Abyssini ad Occa-
 num Atlanticum Imperio suo pervenerunt.
 Quomodo igitur Abyssini pisces in eo
 mari? Alia Congensium ratio est quorum na-
 ves ad ejusmodi navigationem non omnino
 ineptæ & ducentorum vectorum capaces sunt,
 teste Lopezio. Et ab his vel propioribus ad-
 huc Genensibus originem proculdubio traxe-
 re in Careta reperti nigerrimi Æthiopes non
 admodum multi de quibus testimonium per-
 hibent

hibent Martyr ac Gomara. Ac quam absurdum illud est piscatorias scaphas cum mercatoriiis navibus comparare? Quasi quia hæ interdum tempestatibus ad longe distitas oras abripiuntur, idem de illis dicendum sit. Nam cum mercatores comœatu & omnibus ad longinquam navigationem plerumque instructi sunt, mirum non est eos sæpius quo minime destinarant, appellere. Ita Pœnos ex Hispania & Lybia mercaturæ studio Africam circumvectos constat, ac Annii Plocami libertus circa Arabiam navigans Aquilonibus, præter Caramaniam raptatus, decimo quinto die Hippuros Taprobanae, quæ Zeilon, portum tenuit. Et talis ille mercator fuit quem in Americam abreptum Columbo auctorem novi orbis extitisse fingunt. Sic enim Mariana: *Navis quedam in Africa commercio occupata, superioribus annis ventorum violentia abrepta ad ignotas terras & littora appulit.* Refert etiam in reditu vectores omnes fame extinctos, solo cum tribus quatuorve navarcho superstite. Quod minime mirabitur cui apud Tacitum lectum, in brevi inter Bataviam & Britanniam tempestate, eo inopiæ milites pervenisse, ut infirmis suorū, mox sorte ductis vescerentur. Indi etiam in Sueviam ejecti, mercatores non piscatores fuerunt.

CAP. II.

Raro tempestates tanta ut naves in alium orbem ejiciantur. Lescarbotus & Acosta notati. Veteres an littora tantum legerint. Difficilis in Americam navigatio. Sinenſium longinquæ navigationes. Mare Pacificum olim navigatum. Americani navigandi rudes. Facilior per Atlanticum mare navigatio. Australis Terra facies.

NEquè hic ad tempestates semper confugiendum & Tyria maria commovenda sunt. Quod video plerosque facere dum colonias per Oceanum Pacificum vel Atlanticum in Americam raptant potius quam ducunt. Nam casus ille rarus est, ut tempestatibus (quas ingentes esse oportet) naves per vastum illum Oceanum ad remotissimas terras absque naufragio ejiciantur. Nugatorium est quod Lescarbotus scribit: *Chananaeos ab Israëlitis fugatos ascendisse naves & à tempestatibus actos ejectosque in Americam fuisse.* Nunquam credo situm Chananaë & America inspexit, qui tam horribilem tempestatem confingit quæ classem ab ora Phœniciaë per mediterraneum mare in Americam usque raptaverit. Nec levis Acostaë stupor, negantis certo consilio & destinatione olim in Americam navigatum. Itaq; ut hanc maritimam & patentissimam viam nobis occludat, ac cuncta ad casum & tempestates referat, fingit veteres littora

tora tantum & maritimam oram legisse, nunquam se patenti Oceano committere ausos: Amisso terræ conspectu per incerta vagatos. Quod commentum vel solæ ad Fortunatas, Cassiteridas & alias Oceani Atlantici longe distitas insulas Carthaginensium navigationes ordinariæ & ex certa destinatione susceptæ, confutant. Vt nihil nunc dicam de Africæ circumnavigatione de qua Herodotus in Melpomene. Ea autem maris Africani ratio est ut nisi perire velint navigantes, littora legere haud quaquam permittat, & quo longius à terra ac medio in mari, eo certius navigatur. Fateor magnetis usum tum nullum adhuc fuisse, quo invento magnum omnino momentum rei nauticæ accessit. Sed habebant alia tamen veteres subsidia, præsertim Tyrii, nobis fortasse hodie ut multa, incognita, quibus defectum *Compassi* utcunque compensabant, certe propterea Oceano non abstinebant. Igitur adiri sane ex Asia per Orientem, ex Europa & Africa per Occidentem America potuit, sed multorum mensium difficillima navigatione, ad quam conficiendam magnis navibus & comœatu sufficiente opus fuit. Nec tamen eadem ubique Asiæ extimæ & Europæ ad Americam ratio est. Ex Gataia & Sinis ad Californiam & novæ Hispaniæ oram navigatio difficilis ob procellosum mare. Difficilior in

Peruviam, tum propter Oceani vastitatem, tum quod adversis semper ventis ibi navigandum. Quia tamen Sinensium naves & magnæ & veliferæ, ac eorum longinquæ navigationes asseverantur, nulla quantumvis difficilis via negligenda ad incolas in Americam ducendos. Eos enim per omnem Indiam ac in Africam usque navigasse jam ante multa secula Xaverius & Texeira authores sunt. Acoſta duobus argumentis probat Mare Pacificum olim navigatum fuisse: tum quia Peruviani ad suam oram mari delatos Gigantes narrarunt: tum quia Icæ & Æricæ habitatores ad insulas longe versus occidentem sitas navigarunt. Multos ab hac sententia abstrahit crassa illa rei nauticæ apud Americanos imperitia, qui non nisi lintres sive monoxyla & canoas id est scaphas habebant nullo velorum aut clavi usu. Quod qua ratione fieri potuerit si magnis navibus & à rei nauticæ gnaris advecti, animo concipere non possunt. Quasi vero non innumera extent evempla talium mutationum? Idque jam supra ex professo demonstratum, ut pluribus nunc opus non sit argumentis in re clara. Navigatio per Atlanticum mare minus difficilis fuit propter crebras insulas, quales sunt Azores, Fortunatæ & Hesperides. Certe Azores mediò quasi itinere inter Hispaniam & Americam jacent. Ab insulis etiam Viridis Promon-

Promontorii haud adeo longus in Brasiliam trajectus, & conveniunt Autololum, qui Gextuli non Æthiopes, cum Brasilianis mores ac corporis habitus.

At australis terræ hæc facies. Freto Magellanico plurimæ insulæ objacent. Extra eas vastum mare. Versus Orientem & novam Guineam magnæ terræ sed nondum exploratæ. Ora Guinææ initium capit centum leucis ab Insula Gilolo, ad primum latitudinis gradum atque ita in longitudinem protenditur versus ortum trecentas leucas usque ad septimum gradum. Vastæ hinc inde in Oceano australi terræ jacent, innumerabili hominum multitudine refertæ, quorum alii candido, alii fusco, alii mixto, alii etiam atro colore sunt. Capilli nonnullis nigri, longi, soluti; aliis crispi & villosi, multis flavi. Mores in universum barbari & Americanis non dissimiles. Sed nondum constat quam prope cum Magellanica illæ australes regiones coeant. Cui si alicubi proximent, tum id magno intra vel extra circulum Antarcticum ambitu fieri necesse foret. Apud Iavam Majorem, longo tamen intervallo, reperta à Batavis terra quam Concordiam vocant, eamque cum Nova Guinea jungi putant. Proximæ ex insulis continenti Americano sunt illæ quas Salomonis appellant, ad x i. gr. Latit. australis & non nisi 10000 leucis ab

ora Peruvix. Hæ omnes viæ in novum orbem ducunt, nec ulla videri debet hominibus inaccessibleia vel intentata.

CAP. III.

Antiquissimi America cultores Phœnices. A quibus secreti Iudæi. Unde dicti. Chananai ab Israëlitis pulsi. In Africam fugerunt. Et Asiam superiorem. An & in Germaniam ac Scandiam? Quæ Phœnicum nationes in Africam venerint. Cadmonai in Græcia. Africanorum Dux Hercules. Dicitur Marcerin. Sallustius Medos & Armenios pro Madianitis & Aramæis substituit. Mauri ab Amoræis. Ut & Gomeris.

EX antiquissimis ac fortasse primis Americæ cultoribus Phœnices sunt, gens nauticæ rei peritissima, ac qui totum orbem mercaturæ vel peregrinandi studio obiverunt: Quorum ambitu Iudæos excludimus, quos Græci frequenter Phœnicum nomine complecti solent. Veluti cum Herodotus scribit, *Phœnices circumcisos, suilla abstinere, quondam mare rubrum accoluisse, inde ad maritima Syria transgressos.* Ipsi sese Chananæos appellabant. Phœnices ab exteris vocati undecumque tandem id nomen fluxerit; nam opiniones variæ & omnes incertæ sunt, maximè illa Bochari, dictos quasi פניני, quod ex posteritate Anakij vel essent vel gloriæ studio videri vellent. Eorum lingua haud multum adhuc Augustini & Hie-

& Hieronymi ævo, ab Hebræa diversa, ut docti viri dudum demonstrarunt. Hæc gens quæ ratione primum in Africam & Europam inde in Americam venerit, ordine ostendendum est.

Communis opinio est Chananæos sive Phœnices ab Israëlitis ex Ægypto venientibus ejectos, in varias regiones se contulisse & coloniis suis multa Africæ & Europæ loca occupasse. Non desunt in Sacris literis argumenta quibus hoc satis evidenter probari potest. Exod. xxiii. 28. 29. Deut. ix. 3. 4. xxxiii. 27. Ios. II. 9. 24. xiii. 6. Ut mirandum sit quorundam contradicendi studium, qui rem tam claram in dubium vocare audent ac scribunt, *non legi expulsos Chananæos, sed tantum tributarios factos*. Vtrumque enim Iudicium I. 19. legitur. Non ignota hæc migratio Græcis fuit, & eam Sallustius innuit in Iugurtha: *Sidonios profugos ob discordias civiles in Africam navibus venisse ac Leptim struxisse*. Caphtoræi & Girgesei in Septentrionem migrarunt; unde Cappadocum, Colchorum, Georgianorum sive ut hodie appellantur Gurgestanorum populi. Cappadoces sane à Græcis *λοκοσούρων* nomine indigitantur, eorumque vicini Cilices conditorem habent Cadmi fratrem Cilicem. Ibi etiam urbs Thebæ ab Achille everfa & Adramyttum Arimi in Lycia. Quod author

libri Seder Olam partem Chananæorum in Germaniam venisse tradit, à quorum gente Chettæis Genebrardus Cartos deducit, vix fidem meretur. Multominus Arngrimi Ionæ deliramentum qui Gigantes orbis Arctoi, Suediæ & Norvvagiæ ab his Chananæis deducit, puerilibus plane rationibus inductus quas referre operæ pretium non est. An Sinæi cum Scythis & Indis in Sinensium gentem coaluerint, infra dicemus. Occidentem pervaserunt Chananæi, Iebusæi, Amoræi, Girgesæi, Kadmonci, Ammonitæ, Madianitæ, Anakæi & alii omnes communi Phœnicum nomine celebrati. Nam quod Procopius Iebusæos tantum & Gergesæos in Africam fugisse tradit, vel falsum est, vel intelligendum de illis qui in Tingitana habitaverunt, conditoribus Tingis. Hi primo in Ægyptum vicinam venerunt teste etiam Procopio, ubi Ægyptiis connubio & amicitia mixti, postea in Africam & Græciam colonias eduxerunt. Cadmonæi pulsus ex Phthiotide Hellenibus regionem inter Ossam & Olympum occuparunt vel ut alii Bœotiam & Doridem circa Parnassum quæ Estiotis dicta & Cadmeia, ac ibi Aonibus, Temnicis, Ectenis, Hyantibus permixti, Thebas condiderunt. Dux itineris Cadmus Agenoris filius, vel secundum Suidam Ogygis: quoniam idem Ogyges qui Agenor id est Og Rex Bafanis, cujus

ejus filius vel cognatus Cadmus fuit. Arabes quoque in ejus exercitu qui in Eubœam ex Bœotia trajecerunt teste Strabone. Alii, & quidem longè maxima pars, partim terra per Catathmum, partim, ut de Sidoniis Crispus tradit, mari, Cyrenaicam & universum Africę littoralis tractum occuparunt, de quibus Euseb. in Gręcis Chron. & Procop. II. Vandalic. Horum Dux & Princeps ille fuit quem Gręci Herculem Tyrium, Diodorus Ægyptium, Sallustius Libyn appellant. Nomen ejus verum solus fortasse Pausanias in Phocicis tradit: *Macerin dici Herculem Ægyptium & Africanum*. Quę genuina Phœnicum vox quibus קנח Sapiens & quem Philosophum vocant: unde etiam vox *Manger* & ipsum Mercurii nomen unica litera inserta. De quo alibi ex professo. Hujus Herculis Africani res gestas nemo melius describit quam ex Punicis Regum Numidię commentariis Sallustius. Sed quod ex Persis, Medis, Armeniis conflatum fuisse exercitum ejus vult commoda interpretatione juvandum est. Quis enim credat Persas & Medos cum Hercule in Africam venisse? Deceptus nominum similitudine Crispus, cum pro Madianitis Medos, pro Aramæis Armenios, id est notos sibi in locum ignotorum, posuit. Non enim cogniti Romanis Midianitę vel Aramæi. Persarum nomen

men tum temporis adhuc incognitum, quos tamen Medis propter viciniam & idem Imperiū, conjunxit. Quanquam se Rabbīnorum, id est hominum in historia ineptissimorum exemplo tueri possit Sallustius, qui Iosuaam cum Armeniæ, Persidis & Mediæ Regibus bellum gessisse volunt. R. Abraham Zaccuth in Iuchasin & R. Godolia in Schalscheleth. Quod vero idem author à Medis & Armenis Mauros appellatos tradit, longius quæsitum & sine dubio falsum est. Crediderim in Punicis Annalibus Hiempsalis Amoræorum nomen extitisse, vel Mororum; unde propter literarum γ & τ affinitatem, Medi emerferint. Sic Rodanim & Dodanim sine discrimine dicitur. Porro Amoræos in Africam cum cæteris Phœnicibus trajecisse dubium non est, à quibus Mauri & Gomerēs. De quibus Antonius Nebrifensis Dec. II. Rer. Hispan. *Et in Mauritania hominum genus bellicosum, qui non sibi sed mercede conducti aliis populis bella gerunt, Gomerēs appellant, nomen ut videtur ductum à Gomer filio Iaphet. Ab his Gomeritis Lybiæ appellatur nostro tempore Velez de la Gomera, & una ex Fortunatis Gomera. Hi sæpe in Hispaniam cum Mauris trajecerunt. Rectius hos Gomerēs ab Ammoræis duxeris.*

CAP. IV.

Phœnicum per Europam colonia. Sunt antiquissima. Sardas. Carthago unde dicta. Chedraeac. Adramyttum. Vtica. Tingis. Columna apud eam cui fuga Chananæorum inscripta. Quæ recentioris ævi. Chananæi Gades & Baleares habitarunt. Philistæi in Africa. Circa Hippo-nem Chananæi. Phœnices in Africa degenerarunt. Accesserunt aliæ eorum colonia, ut Didonis.

Tanta non Africam modo, sed insulas quoque ac magnam Europæ partem inundavit Phœnicum multitudo. Nam Sicilia, Melita, Gaulus, Sardinia, Corsica, Baleares, Gades, Cyprus, Cythera, Thasus, Thera & alia multa loca de quibus ex professo Samuel Bochartus, Phœnicum antiquissimas colonias habuerunt. Idque jam ante Trojana tempora factum Græci fatentur, nec diu post hanc Chananæorum fugam, duplici argumento colligimus. Primo: quia ante Græcos in illis insulis Phœnices habitarunt. At Græci diu ante Trojanum bellum propter viciniam illas insulas adibant. Deinde, quia Sardus, qui coloniam Phœnicum & Afrorum in Sardiniam duxit, Herculis Africani filius fuisse perhibetur, teste in Phocicis Pausania. Nomen ejus mere Phœnicium פִּרְסִי Princeps Religionis & justitiæ, quæ vox etiam in Sardanapali nomine occurrit. In Africa Phœnicum præcipuas colonias fuisse

fuisse reperimus, Carthaginem, Adramittum, Leptim, Hipponam, Vticam, Tingin, à singulis haud dubie nationibus conditæ. *Carthago* ita dicta per excellentiam, sicut Athenæ ^{ἄγυ}, Roma Vrbs, Medina Arabum & Iracensium. Nam קרתא Phœnicibus urbs est, Karthagena civitas hortorum, quam Græci οἰκῶσιν vertentur. Alio nomine apud Plautum *Chedraneach* est, quasi קערי קערי vel קערי, ἑπωλις *Anax*. Vnde ab Anakæis fortissima natione structa videtur, qui Kiriatharba per Calebum ejecti in Chanaanæa defecerunt. *Adramyttū* est אדראמית, aula & sedes Myttum. Quod proprium apud Pœnos nomen fuisse ex Plauto patet. Et quoniam Sallustius Medorum meminit id est ut ante dictum Midianitarum, forte ab his Adramyttum structa. *Vtica* antiquam urbem notat. Hoc enim Pœnis קרתא. *Tingis* unde dicta incertum, quæ cum altera ejus nominis quam & Lixam vocant, non est confundenda, monente in Strabonem Casaubono. Exitisse suo adhuc ævo circa Tingin columnam marmoream, cui Iebusæorum & Girgeseorum in illam Africæ partem adventus inscriptus fuerit, Procopius secundo Vandalicorum testatur. Qui solus ex omni antiquitate rem hanc memoria dignissimam tradit, & ex eo strictim Euagrius. Vnde Tingin à Iebusæis & Girgeseis structam patet. Sed quod de columnis dicitur, inquisitione

ne dignum est. Seldenus inscriptionem lingua Phœnicum talem fuisse conjicit

אנו ברוחם מפני חושע איש חתף בן נק

Procopius : *Nos Maurusii sumus qui fugimus à facie Iosue filii Nun prædonis.* Vix credibile sub primum Phœnicum in Mauritaniam adventum eas columnas fuisse positas , cum ab eo tempore usq; ad Procopii ætatem mille quingenti & amplius anni effluerint. Mirum etiam nihil hujus à Strabone vel aliis observatum , præsertim cum Tingitana Romanis & Hispaniæ ob viciniam notissima esset. Quicquid sit, res satis certa est, nec multum de columnis illis laborandum. Fortasse recentioris ævi fuerunt, quemadmodum illæ Sethi in Syria quas se vidisse Iosephus refert. Certe Anonymus Alexandro Severo æqualis, Gades & Baleares à Chananæis & Iebusæis quos Iosua expulerit, habitatas fuisse tradit. Addunt nonnulli Medinam Sidoniam à Sidoniis conditam, monente ad Senecam Lipsio. Hispalim ab iisdem structam ex voce Arias Montanus colligit. Quibus omnibus etiam hoc addendum, quod Cl. Golius, vir ingentium de Rep. literaria meritorum, monuit : *Barbaros Afros ab Arabibus hodieque pro Philistæis in ea loca fugalatis haberi.*

Ita Palæstini inundata omni Africa & Hispania duplici nomine, Phœnicum & Chananæorum

næorum censebantur, illo exteris, hoc apud se receptu. Docet id B. Augustinus, qui refert suo adhuc ævo circa Hipponem interrogatos rusticos qui essent, respondisse, *Chanaani*. In Africa & Hispania Pœni vocabantur quasi Phœni teste Hieronymo in Ieremiam. Sunt enim affines literæ π & φ. Nec putandum hos Phœnices pristinos suos mores & instituta & linguam sine corruptione in Africa retinuisse. Sallustio tanta mutatio non incognita; *Getulis & Libyis mixtos per conjugia, Linguam & mores mutasse. Domus fuisse oblonga mapalia incurvis lateribus tecta, quasi navium carinas. Ipsos Libyæ gentem asperam & incultam, cui cibus caro ferina atque humi pabulum ut pecoribus, sine lege, imperio, humanitate, vagam & palantem. Et alibi de Leptitanis Sidoniorum colonia: Ejus civitatis lingua modo conversa connubio Numidarum, Legum cultusque pleraque Sidonica. Quantum alibi degenerarint, Balearidum exemplo manifestum est.*

Post hanc migrationem diversis temporibus plures alias contigisse antiqui docent. Quippe sæpius mercaturæ studio, in Siciliam, Africam, Hispaniam navigarunt & colonias, ibi cæteris cultiores constituerunt. Huc celeberrimus ille Didonis in Africam adventus referendus quæ Carthaginem non prima quidem struxit, sed tamen instauravit & auxit.

Meliten-

Melitenses quoque coloniæ huc pertinent, quibus ædes cultiores & albato spectabiles opere, nec non artificum, imprimis textorum peritia:

CAP. V.

Phœnices ex Africa & Hispania in Americam navigarunt. Testis Strabo. Naves Gaditana. Facilis in Americam navigatio. Bellum inter Phœnices & Afros. Unde pulsæ Phœnices in Americam fugerunt. Sic Carthaginenses & Hispani.

Igitur Phœnices in Americam ex Africa & Hispania non infrequenter navigarunt. Author Strabo est eos Atlanticum mare ingressos extra Herculeum fretum urbes condidisse. Quod non de Mauritanicæ tantum extrema ora, sed remotioribus etiam versus occidentem terris intelligendum, sequentia docent. Idem alibi dicit, *Gaditanos plurima & ingentia navigia in nostrum & exterius mare emississe.* Ecce tibi plurimas & ingentes Phœnicum naves in Atlantico Oceano. Et cum secundo libro Eudoxi navigationem in Indiam & Æthiopiam ex Arabico sinu referret dicit, *eum summitatem prora è naufragio superstitem, equo insignem in Oceano Æthiopico invenisse.* Id cum navis ab occidente advectæ naufragium esse intellexisset, secum in Ægyptum detulit, & à nautis quibus ostenderat edoctus est Gaditanæ
Fischer. navis

navis reliquias esse. Nam *Gaditanorum mercatores ingentibus uti navibus, pauperes parvis quas à prora insigni Equos appellant, quibus ultra Lixum piscandi ergo navigent.* Quod si cum parvis eoque venerunt navigiis piscatores, quid ingentes illas mercatorum naves omni apparatu instructissimas fecisse judicabimus? Tradunt Appianus in Libycis, Pausanias in Atticis & alii, *Carthaginenses suis classibus omnia maria scrutatos.* Et cum Libyam circumnavigarint duce Hannone, quid obstat quo minus in Americam quoque venerint? Difficilimum enim Africam circumire quod Lusitani satisprehenderunt antequam *Caput de Non, Bojados & Esperanza* superarent. At in Americam tendentibus omnia faciliora. Atlanticus Oceanus quantumvis tumidus, etiam cymbis navigabilem se præbet, dummodo sufficienti com meatu instructæ sint. Sic Angli ex Nova Britannia in Hiberniam usque, intra dies non multos, navigarunt. Batavi pariter ex Nova Zemla Kolam Lapponiæ scapha vecti sunt. A Fortunatis ad Americam secundo vento quindecim dierum & ab Hispaniis ad Canarias difficiliorem quam hinc in Americam navigationem esse Acoſta vult. Brisæ enim sub Torrida spirant tam constanti flatu ut vix opus unquam sit vela tangere. Ex quibus patet quam facile & frequenter in Americam Phœni-

Phœnices deferri potuerint. Constat eos in Fortunatas creberrimè navigasse. Sive igitur casu sive consilio in Torridam Zonam delati fuerint, non alio quam in Americam illi recta versus occidentem spirantes venti eos pro-
xerunt.

Si quis roget quid moverit Phœnices igno-
to & sine terris, quantum vulgo constabat, ma-
ri, se committere, ei ex multis, una hæc etiam
reddi causa potest. Bellum inter Phœnices
advenas & indigenas Pharusios ac Nigritas,
acerrimum antiquis temporibus gestum; in
quo tandem Phœnices succubuerunt ingenti
clade accepta. Quod solus ex omni vetusta-
te, vir profecto magnus Eratosthenes memo-
riæ commendavit, immerito falsitatis in hoc
& aliis ab Artemidoro & Strabone accusatus.

Is igitur Eratosthenes tradidit, *in eo bello ur-
bes Tyrriorum sive Phœnicum non pauciores CCC
in Mauritania à Pharusiis & Nigritis excisas fuisse.*
Iam cum nulla frequentior causa migrationis
gentium sit, quam intestina bella; urbium ex-
cidia, victorum impotens animus; quis dubi-
tet in tanta positos calamitate Phœnices mul-
tos, relicta infelici patria, naves, quod unum
evadendi medium restabat, conscendisse &
novas in Atlantico mari sedes quæfuisse? Quod
de Carthaginensibus asserit Diodorus libro
quinto Bibliothecæ. Et Hispanos Phœnici-
bus

bus permixtos, flagrante bello Punico, cum nec naves nec terrarum in Atlantico Oceano deesset notitia, in Americam venisse admodum probabile Latio videtur.

CAP. VI.

Triples Phœnicum in Americam adventus. Primus Atlantiorum. Atlas quis? Atlantica Platonis. Qui fabulosa immiscet. Plures insula Atlantica & inter eas Americana. Diluvium Atlanticum. Ejus memoria apud Americanos. Maxime Lucaiones & Aitanos. Maldiva olim continens. America diluvio apta. An Atlantica Platonis fabulosa? Comtæ error.

ITa potuisse in Americam Phœnices navigare ostensum. Nunc quod fieri potuit omnino factum probabimus. Tribus vicibus in Americam Phœnices appulisse ex antiquis scriptoribus satis clarè ostendi potest. Primus adventus omnium antiquissimus ille est, in quo Atlantes primas tulerunt, gens Africæ maxima & navigandi peritia celebris: & undecunque tandem orti Phœnicibus in Mauritania permixtos fuisse, dubium non est. Atlas Phœnix vel Ægyptius Cœli filius, Saturni frater; inventor astronomiæ & nauticæ artis habitus quod Chananæis & Ægyptiis omnes tribuunt. Hunc eundem cum Enocho fuisse Alexander Historicus apud Eusebium falso existimat. Plato in Critia Neptuno genitum scribit:

bit: fratrem Gadirum habuisse. Quo Phœnicia
 ejus origo manifeste astruitur: cum Neptunus
 sit Phœnicium numen: quippe inventor nau-
 ticæ: & Gadir Phœnicia vox. Ab hoc Atlan-
 te mons, regio, populus nomen accepere: hi
 Atlantes, ille Atlas, hæc Atlantis dicta sunt.
 Igitur Phœnices sub Atlantum nomine extra
 Herculis columnas navigantes, illum omnem
 Oceanum Atlanticum dixerunt. Quod nomen
 toti Oceano qui Africam & Asiam alluit tribu-
 tum est. Sicut ex Strabone patet qui dicit Ara-
 biam felicem usq; Atlanticum pelagus exten-
 sam. Itaq; & loco & incolis & mari nobile no-
 men Atlas dedit. Dum navigant, dum ultro ci-
 troque meant: tandem in terras incidunt; unde
 quicquid in illo Oceano terrarum repertum,
 Atlantis nomen accepit. De qua divinus Pla-
 to in Critia & Timæo ea tradit quæ America-
 nas origines evidenter aperiunt. Ac ne de ejus
 fide dubitari possit, Saiticos Ægyptiorum sa-
 cerdotes testes producit, qui omnis antiquita-
 tis promi condi fuerunt, Fabulosa quædam,
 ut in rebus antiquis fieri solet, intermiscuntur,
 sed quæ ipsi rei nihil præjudicant. Qualia sunt,
 quod tempus hujus facti nimis extendunt su-
 pra Deucalionis, imo ipsius Noachi diluuium,
 unde Opineerius in Chronologia collegit *At-
 lantios jam ante diluuium in Americam venisse.*
 Quemadmodum etiam illa nugatoria sunt,
 F 3 quæ

quæ de Atheniensium contra eos bello, de terræ motu & diluvio quo Atlantis abscripta, de ejus proximè ad fretum Herculeum situ traduntur. Error inde ortus quod plures insulæ id nomen habuerunt, & una quam Plinius nominat, ad fretum Gaditanum; aliæ vero septem, decem stadiorum millibus ab Atlante remota, si Plutarcho fides, quas Canarias fuisse oportet. Id verum manet, extra fretum Atlantidem sitam fuisse, etiamsi usque ad illud protensam crediderint. Sic Diodorus Tritoniam nominat maximam insulam extra continentem Africæ, in qua Atlantes regnarint. Cætera quæ Saites sacerdos tradit, non alii quam Americæ conveniunt. Ait; *alias insulas in Oceano illo Atlantico fuisse*. Quas cum post ingentem Atlantidem locet, manifestum fit situm cum Hispaniola & Cuba convenire. Pergit: *ἐκ τῆς νήσου ἐπὶ τῷ κελυδικῷ πύσσιν ἡπειροῦ* datum transitum. Illa post insulas terra continens, quæ nisi America? Præterea magnitudo Atlantidis Americæ par, quippe major Africa simul & Asia, quod verum, si priscis incognitas partes fecernas.

Convenit denique mirabilis casus. Nam utraque ingenti oppressa diluvio dicitur. De quo accuratius agendum est. Sunt enim qui nomen Atlantidis in ipsa quærunt America. Nam Mexicanis *Atl* aqua dicitur. Vnde ipsi
 Atlan-

Atlantidem, terram aquis obrutam deducunt. In quo graviter errant: cum Mexicani non ab his Atlantibus orti sint sed ex Asia demum ante aliquot secula profecti, ut dicemus postea. De Atlantide ita Sacerdotes Ægyptii: *Immani terræmotu; ingentique unius diei ac noctis diluvio sub vasto gurgite mersam fuisse: hinc mare commeantibus innavigabile factum.* Idem Apulejus innuit: *Orientis regiones Phætonis ruina, ut quidam putant, conflagrarunt: in occidentis plagis scaturigines quedam ac proluviones easdem strages dederunt.* Vbi pulcherrima consideratio se offert quæ magnam lucem verissimæ narrationi affundit. Est per Americam ingentis memoria diluvii & frequenter ejus barbari meminere, cum de ultima antiquitate sua interrogantur. de quo hæcenus quæsitum: sitne universale Noachicum; an particulare illarum regionum, quale Platonicum illud vel Deucalionis? Ac quamvis omnino negari non possit, aliquam Noachici diluvii obscuram memoriam in America superesse: plura tamen eoducunt, quod & Acolta statuit fuisse quondam ingenti oppressam diluvio Americam vel partem ejus: cujus ad omnem posteritatem memoria durarit. Nam Scythis Asiaticis ignotum diluvium, Americanis qui inde orti notissimum. Vnde factum ibi & inventum non illatum, consequitur. Præterea fuisse tantum

plana & humilia aquis oppressa inde patet : quia homines in mōtibus, speluncis, scaphis & arboribus evasisse dicunt. Et ejusmodi particulares quarundam regionū inundationes diversis temporibus contigerunt, ut in Cimbrica Cheroneso Aristot. ævo. Hoc esse Atlanticū Platonis diluvium si quis adhuc dubitat, ei locum Petri Martyris expendendum proponimus. Is refert : *Innumerabiles Mexicani sinus insulas, quas uno nomine Iucaias dicunt, cum ceteris majoribus, Aiti, Cuba, Iamaica, Borriquen, unam olim continentem fuisse. Ita ex majorum antiquissima traditione ipsos incolas asserere. Labentibus seculis avulsas vi tempestatis, & exiguis fretis divisas in tantum numerum excrevisse. Rem Hispanis quoque credibilem videri : neque de ea multum dubitandum esse. Eandem submersionem Aitani fabulosa traditione de maris origine innuebant. Quemadmodum & Malabares asserunt : Innumerabiles Maldivas, quarum supra XI C IO cognita sunt ; olim unam continentem fuisse. Hæc si cum Atlantico diluvio Platonis conferas, videbis non alibi Atlanticam quam in America ponendam esse. Nam magni cujusdam particularis diluvii in Peruvia quoque manifesta indicia extant, & interior ad Meridiem America tota fere aquis hodieque obruta conspicitur. Nec mirum tale diluvium in ea parte videri debet. Sunt enim ibi*
ad

ad diluvium maximum sufficientes causæ, ingentia flumina; terræ motus vehementes, litorum humilitas: montium nivales aquæ. Anno Christi MDLXXVI Peruvix littora ad duo milliaria mari obruta sunt, quod XIV cubitis altius exstabat. Anno ejusdem seculi XL. Contiegæ populus in Canela nivalibus undis deleti sunt. Solus Oronico sufficit ad ingens diluvium. Nam à Majo ad Septembrem XX pedum altitudine ripas superat & omnia obruit. Solis montibus exceptis. Præclare ut omnia ingeniosissimus Baco Verulamius in libello quem Sermones Fideles inscripsit, capite de vicissitudine rerum: *Siquis, inquit, attentè consideret Indorum occidentalium conditionem, reperiet eos populum juniorem esse & recentiore quam populos orbis veteris. Ac longè verisimilius est desolationem illam, qua illos olim invaserat, minimè per Terræ-motus factam: (contra quam narrabat Sacerdos Ægyptius, in colloquio cum Solone, de Insula Atlantide; eam, scilicet, à Terræ-motu absorptam esse;)* sed potius per diluvium particulare. Terræ-motus enim in illis Regionibus rarè eveniunt. Verum, è contraria parte, tam immania plane & vasta habent flumina, ut fluvii Asiæ, Africæ, & Europæ, præ illis, instar rivulorum sint. Quin & Andes ipsorum, sive Montes, nostris longe sunt altiores: Vnde credibile est, reliquias stirpis hominum, apud eos, post

tale diluuium particulare, conservatas fuisse. Ita cum & situs & magnitudo & casus mirabilis non alii terræ quam Americæ conveniat, mirum est nonnullos totam narrationem Platonis adeo elevare; & nescio quas allegorias fingere. Vbi non est dubium quin eos ratio plenissimè fugat. Nam Plato exerte dicit, non se fabulam sed veram historiam narrare. Et Proclus Marcellum quendam Rerum Æthiopicarum scriptorem citat, qui eandem historiam tanquam veram descripsit. Nec Strabo diversum sentit qui aliàs tam facilis est in explodendis aliorum opinionibus; Crantor quoque primus Platonis interpres, totam narrationem Historicam esse prodidit. Atque ita esse accipiendam Ioh. Serranus eruditè docet. Nam quod ex quibusdam fabulosis, de templo, Neptuno, Clitone, Bello contra Athenienses, totam in dubiū narrationem vocant, id quam iniquum sit nemo non videt. Cum prisci, ut omnis antiquitas fabulosa est, etiam maximè vera tali fabularū pigmento sæpè incrustent. Ita igitur Atlantidis res veræ aliquid falsi longinquitate temporis & tradentium culpa contraxerunt. Nec mirum priscos Interpretes Platonis, quales Proclus, Porphyrius, Origenes, ita iudicasse: quorum in eam rem sententias Sebastianus Foxius Morzillus Hispalensis fusè recenset. Marsilius Ficinus quoque excusandus: qui re-
etè

Etè animadvertens absurdam esse allegoricam Interpretationem, anagogicam finxit non multo felicius. Tempori hoc condonandum: quo extra Thulen & Fortunatas immensus & sine terris Oceanus, Tenebris perpetuis mersus & inmeabilis putatus fuit, ac Antipodes derisi. Sic Atlantis America est. Sed Comtæi observatio futilis & inepta, qui Plinium lib. v. cap. i. sub nomine Atlantis montis Americam describere putat. Quod est omnia confundere, & Americam in Africa locare.

CAP. VII.

Secundus in Americam Phœnicum adventus. Qui ingentem in Oceano Atlantico insulam detexerunt eamque frequentarunt & habitarunt. Illa vel Hispaniola, vel Brasilia esse putatur.

SECUNDUS adventus Phœnicum in Americam continetur illis priscorum scriptorum narrationibus quibus navigantes in Atlantico Mari novas detexisse terras referunt. Quod Diodorus ventis & tempestatibus adscribit: cujus verba rem mirificè illustrant. Dicit enim: Phœnices vetustissimis temporibus extra columnas Herculis navigantes ingentibus ventorum procellis ad longinquos Oceani tractus fuisse abreptos ac multis diebus vi tempestatis jactatos tandem ad ingentem Insulam in Oceano Atlantico, complurium dierum navigatione à Lybia in occasum re-

motans

motam venisse. Cujus solum frugiferum; amnes navigabiles, sumtuosa ædificia fuerint. Inde Carthaginenses & Tyrrhenos harum terrarum notitiam accepisse. Quibus verbis nihil clarius esse potest. Nam & notam fuisse priscis Americam; & Phœnices in eam navigasse ostendunt. Quæ enim illa ingens Atlantici Maris insula complurium dierum navigatione à Lybia in occasum remota? Tum cultam jam fuisse ante hunc adv. Phœnicum, sumtuosa ædificia quæ repperunt, indicio esse possunt. Addit Diodorus: Postea Carthaginenses cum sæpe à Tyriis & Mauritanis bello premerentur, Gadibus præternavigatis & Atlantico provectos Oceano tandem ad novas has regiones appulisse & coloniam duxisse; eamque rem diu tacitam servasse ut si rursus sedibus ejicerentur haberent locum in quem se cum suis reciperent.

Et hæc navigatio tam celebris fuit ut complures Carthaginensium familiæ eo habitatum iverint: & Tyrrheni coloniam eo destinarent; nisi à Carthaginensibus impediti fuissent. Alii rem paulo aliter narrant. Repertam à Carthaginensibus fortuito insulam: & in eam injussu Magistratus commigrasse plurimos: quod disfluente paulatim populo cœperit postea capitale esse. Quænam hæc insula fuerit dissentiunt authores. Complurium opinio est Hispaniolam fuisse. Aliis longius hæc remota videtur, nec probabile Pœnos crebro tam longinquam navigationem

tionem suscepisse. Non desunt qui opinentur Pœnos in Brasiliam navigasse ac ab illis Barbaros deducunt, quæ sententia Emmanue-
 lis de Moraes libro decimo Historiæ Brasiliensis nondum editæ. Sane facilius in Brasiliam quam ullam aliam regionem tempestatibus ejici potuerunt dum in Africa circumnaviganda occupantur. Simili casu Capralis eam Americæ partem detexit non quidem tempestate ejectus, sed quod Africæ oram vitans, in novas illas terras incideret. Quid mirum si idem Carthaginensibus acciderit? & casu vel studio repertam regionem coloniis frequentarint? Nam libero commeantes mari sæpiusque ad-
 eundo cæteris incognitas terras, elegisse sedes juventuti qua abundabant, probabile etiam Curtio videtur. Atque huc Comtæus illud Plinii refert: *Phœnices extra orbem Gades condidisse*. Vbi Americam intelligi vult & Phœnicum in ea colonias, plane contra mentem authoris, qui Gades Hispanicas extra orbem, id est fretum Herculeum & veteris orbis terminos sitas, designat. Hæc igitur quæ de Carthaginensium navigationibus traduntur, supinam eorum negligentiam satis redarguunt, qui nullam apud antiquos mentionem ullius in has partes navigationis extare dicunt, quod Acoſta & Lesarbotus facit.

CAP. VIII.

Tertius Phœnicum in Americam adventus. Salomoni nota America. In eam suas & Tyrias naves misit. Per mediterraneum mare. Eziongeber & Tarsis ubi. Idumæ fines. Iosephus defensus. Parvajim an America. Peruvia nomen recens. Pererii argumenta refelluntur. Et Kircheri. Ophir in Monomotapa. Fura & Afura. Fodine mirabiles in Aiti.

PRÆTER has Pœnorum & Carthaginensium navigationes in Americam, extat adhuc alia Phœnicum non ex Africa sed ipsa Phœnicia : cujus prima fit mentio circa Salomonis ævum. Atque hic nobis tertius fit Phœnicum in Americam adventus. Cum immensa fuerit Sapiencia Salomonis, necesse omnino est ut magnæ illius terrarum partis non fuerit ignarus, quæ tot miraculorum ferax est. Sive igitur ex Erythræo, sive Mediterraneo mari solverit ejus classis, Americam, præsertim trienni navigatione, petere potuit. Quanquam sententia Goropii Becani & Fr. Bivarii non omnifundamento careat, statuentium factam illam navigationem per mediterraneum Mare, non vero quod communiter putant, Sinum Rubrum. Quia & Tharsis & Tyrus & Aziongeber ad Mediterraneum : nec Tyria classis ex sinu Arabico solve potuit, cum qua iverunt Salomonis naves. Nam Hiram non classarios tantum,

tantum, sed & classem Salomoni suppeditavit. Nec Eziongeber cujus Moses meminit ad litus Maris Rubri : sed interius prope Cades : cum Israëlitæ semel tantum ad mare illud fuerint : neque eadem cum illa unde classis solvit : quippe illa unde classis solvit in Idumæa sita : quæ non attingit Rubrum sed mediterraneum Mare, sicut ex Ptolemæo patet. Et in Idumæa secus mediterraneum Mare Gastion Gaber vel Gabriæ est, apud Strabonem ; Ptolemæo. Beto Gabriæ, cui vicina Eluth penultima Idumææ civitas. Suph, quoque, cum terminum quemvis notet ; non Erythræo tantum mari, quanquam huic frequentius ; verum etiam Mortuo & Mediterraneo tribuitur. De Tarsis mirum est adeo hæsitare doctos, cum Tarsessus Hispaniæ regio celeberrima & priscorum navibus multum frequentata ob auri copiam sit. Igitur non in genere quamlibet regionem longe distitam, nec quodlibet mare notat, sed Hispaniam Ciliciam, & totum Mediterraneum mare. Quemadmodum illud hodie Arabes Damascenum ab urbe & regione vocant. Jonas clare dicit quod ex Ioppe in Tarsis navigatum fuerit. Igitur Tarsis ad Mediterraneum mare Porro navigare in Ophir & in Tarsis unum idemque est ; sicut ex II. Reg. XXI collato cum II. Chron. xx. patet. Hæc inquam argumenta faciunt, ut Salomonis, Hiram

mi & Iofaphati naves per mediterraneum mare in Ophir & Tarsis navigare potuerint, & hinc in ipsam, quod triennium suadet, Americam. Quibus hæc sententia displicet toti in eo sunt ut probent Ezion Geber & Eloth fuisse ad mare rubrum, quia sitæ in Idumæa, quæ olim eo usque extensa. Sed cum æque mediterraneum attigerit, nihil efficiunt. Deinde falsum est unquam terminos Idumææ ad mare rubrum productos. Tempore Mosis Madianitæ littoralem illum tractum accolebant, postea Troglodytæ. Idumæi interiores. Iosephus manifeste Eziongeber apud Berenicen, id est mare mediterraneum ponit. Frustra is erroris insimulatur vel culpa in librariorum rejicitur. Ad hæc omnia accedit quod Tyrium regnum longe à rubro mari & ad mediterraneum situm fuerit. Quomodo ergo Hiromus naves suas per Arabicum sinum emisit? Nam Fulleri commentum nulla ratione nititur: *Salomonem ab Hiromo nautas petiisse. Horum Phœnicum coloniam pro Indica mercatura Aziongebra & Elani constitutam.* Sed utcumque se hæc res habeat, sive per Arabicum Sinum sive per mediterraneum mare navigarint, in Americam venire potuerunt quod Vatablo & Ariæ Montano visum. Et hic quidem ex vocabulo *פַּרְוַיִם* *Parvajim* argumentum petit, quod utramque Americam septentrionalem & meridion-

ridionalem designari putat, conjectura plane
futili. Nam Peruvia nomen recens & ab Hi-
spanis demum inventum, quod à Biru piscato-
ris vel rivi nomine, non intellecto deduxerunt,
sicut Garcilasso de la Vega testatur. Verum
ejus nomen Tahuantinsuyo fuit, quo quatuor
mundi cardines designabant. Argumenta quæ
Pererius contra Vatablum & Ariam affert le-
vioris momenti sunt quam ut propterea Ty-
rii & Israëlitæ America prohibendi sint. Pu-
tat propiorem ex Mediterraneo navigationem
fuisse. Quasi breviora semper & non tutiora
interdum itinera sequeremur. Porro Medi-
terraneum Mare illa ætate infestum piratis fuit
& in Cretensium, Rhodiorum, Tyrreno-
rum, Carthaginensium ac Hispanorum pote-
state. Præterea quid pro navigatione per me-
diterraneum afferri possit dictum est. Elefan-
tos & pavos fateor in America non esse. De si-
miis & cercopithecis fallitur Pererius. Nam fe-
rocissimos in Dariene & Terra firma Martyr
testatur. Nec putandū est omnes merces quas
illa classis attulit, ex una regione petitas. Quod
æque absurdum est ac si quis concludat Belgi-
cam classem non navigare in Brasiliam, quia
ebur & alia affert quibus illa regio destituitur.
Nam merces ex variis regionibus variæ à mer-
catoribus petuntur. Ita cum Africa fuerit præ-
ternaviganda dives eboris & pavorum; inde

hæc petita & cum Americano auro reportata dicere in promptu est. Tum notam fuisse Phœnicibus ex mari Erythræo circa Africam usque ad Gades navigationem Herodotus testatur, qui tradit: *Neconem Ægypti Regem opera Phœnicum ex mari Rubro omnem Africa continentem usque ad Gaditanum fretum & inde in Ægyptum explorasse.* Kircherus multo ineptioribus argumentis navigationem Salomonis ad Indiam Orientalem restringit. Hoc enim clarè docere onomasticon Copto-Arabicum ubi Ⲁⲓⲃ Hend explicetur Ophir. Aurum Parvaim fuisse ex Ⲁⲓⲃ Iavaim hoc est Iavis insulis. Ita enim eas à Rabbinis vocari. Quæ nugæ febriculosæ sunt.

Igitur nihil obstat quo minus in ipsam Americam Hiromi & Salomonis classes auriferæ potuerint excurrere; quod suadent, tum triennium quo peracta, tum ingens auri summa quæ allata. Enavigato sinu Arabico, si ex illo navigationem instituerunt flexa in occidentem classe, juxta littus Africæ Monomotapam advecti sunt. Quem locum esse Terram Ophir, Barros, Lopez, Santos non absque firmis rationibus statuunt. Iohannis dos Santos in Æthiopia Orientali verba hæc sunt: *In Monomotapa apud Massapam mons est nomine Fura sive Afura, apud quem dites auri fodinæ sunt. In cacumine ejus rudera antiqui ex lapide ædificii, quale non*
alibi

alibi in tota Cafraria conspicitur. Incola tradunt eas
 ades fuisse regina Saba & hanc Terram sive Afu-
 ram esse Salomonis Ophir. Ibidem sunt præstantia
 ligna & pavones. Navigatio potuit triennis esse ob
 ruditatem ejus avi & pigritiam Cafrorum. Hæc
 Santos. Ad quæ Purchasius: Crederem inquit
 his argumentis nisi Moses Ophir in Orientali India
 collocaret. Quod falsum; & ostendunt eruditi
 Ioktanitas omnes in Arabia & vicinis ei re-
 gionibus confedisse. Et Ophir ac Tharsis
 quamvis longe distitam regionem Hebræo-
 rum phrasi significant. Ut frustra certæ regio-
 ni sive illa in India sit sive Africa, adstringatur,
 Acoſta fatente: nam omnibus illis locis ac-
 commodari potest. Repertæ etiam in Aiti mi-
 rabiles fodinæ, ex quibus aurum à Salomonis
 classe petatum Columbus judicavit. De illis
 in navigation. Columbi ita scribitur: Barthol.
 Columbus in Hispaniola invenit specus altissimos &
 vetustissimos, unde ajunt Salomonem aurum suum
 eruisse. Hæc aurifodina protendebatur ultra mil-
 liaria XVI. Hæc ille. Ingens omnino argu-
 mentum, gentes olim eam insulam accessisse
 metallicas, quales ab omni ævo Phœnices &
 Hispani fuerunt. Nam illæ fodinæ, non ab
 Aitanis, quales reperti, quos metallicæ rei pe-
 nitus ignaros fuisse, & venas in terræ visceri-
 bus ignorasse, constat. Aurum ex rivis suble-
 gebant. In ejusmodi fodinis relictos à Salo-

mone Phœnices qui aurum & materiam navibus onerandis præpararent communi gentium more probatur. A quibus postea desertis ibi vel sponte manentibus, gentes aliquot oriri mixtione cum barbaris facta, potuerunt. Quemadmodum Bomferrus teste Maffeiō Peguenses ab his ortos contendit, secutus Lusitanorum opinionem, Ophiram in Oriente tantè ponentium.

CAP. IX:

Phœnicum colonia in mari Atlantico. Canaria veterum Fortunata. Numeri Ptolemaici fallaces. Canaria non à canibus sed Chananæis dicta. Cerne ubi. Mar de Sargasso. Gomera ab Amoræis. Dyris. Lingua Guanchum qualis. Ejus aliquot vocabula. Antiquitates Guanchum. Gigantes. Canarii olim cultiores. Postea ignis usum amiserunt. Ut & Sinenses quidam insulani.

ET hæc in universum de triplici Phœnicum in Americam navigatione. Nunc quas in illo Mari Atlantico terras adierint, ubi nominis sui memoriam, ubi sedes posuerint, dicendum restat. Primæ extra Gades navigantibus Fortunatæ, Hesperides & Cassiterides occurrebant. Ad omnes Phœnicum classes appulisse, prisca docent, Fortunatæ cum illis quas Canarias dicimus eadem sunt. Quod ex numero & nominibus patet. Septem enim sunt, quanquam nautæ illi qui ex Atlantico Oceano

Oceano ad Sertorium venerunt, non nisi duarum meminerint easque à continenti Africæ x c l o pass. remotas. Sed non constant sibi antiqui in locis extra Gades, ut ex Plinii narrationibus de fortunatis patet. Ita nec obstat latitudinem apud Ptolemæum potius Insulis promontorii viridis competere. Nam numeris ejus in remotissimis locis fidendum non est. Quantum in Germania, quæ propior, peccarit, Rhenus testimonio esse potest, cujus ostia duobus integris gradibus loco movit & ad l i v posuit, ubi hodie Albis maria subit. Igitur Canariæ non à magnis illis canibus, quos in earum maxima repertos Iuba tradit, sed à Cananæis dictæ sunt, levi literæ N in R. mutatione, que madmodum Nebucadnezare Nebucadrezar, Nisbon & Nisbor promiscue dicimus. Qua voce Latini turpiter, ut in aliis, decepti sunt, Canes ex Cananæis & Canaris facientes. Cujus rei certissimum argumentum est; quod cum fortunatæ ultimo detegerentur, nulli canes ibi reperti, Gomara teste. Quis credat extinctos interea temporis omnes vel aliò translatos? Falsum igitur quod Latini de canibus tradiderunt, secuti Iubam authorem haud semel vanitatis manifestum; & nomen à Cananæis deductum est. Quæ Scylax Cariandenus commode illustrat: Phœnices enim dicit *extra Herculis columnas in*
G 3 cernen;

Cernen; ac inde in oppositum continentem *Æthiopia* crebro navigasse. Vbi quæ sit illa Cerne diu quærendum non est; multo minus cum Strabone reprehendendus Eratosthenes quod talem insulam extra fretum Herculeum collocarit. Nam ejus locum tam accurate signavit author; ut alia esse non possit quam ex Fortunatis una. Dicit enim *ultra Cernen innavigabilem Oceanum esse propter herbarum & algæ supernantis copiam*. Id quod Christ. Colon, deinde Lusitani verissimum esse deprehenderunt. Nam à gr. xx ad xxxiv. circiter ccc. clo. passuum ab Africa totus Oceanus ita gramine contactus est, ut in eo campi & Insulæ videantur natæ, & vi perumpendum navigantibus sit. Quod *Mar de Sargasso* Lusitani vocant, Quoniam igitur extra Cernem talis Oceanus, necessario ipsa inter gr. xx & xxxiv sita erit, Mare de Sargasso & Africæ continentem. Quo spatio non aliæ continentur insulæ quam Madera & Canariæ septem cum aliquot aris & scopulis incultis. Vnam igitur ex his Cernen esse oportet. De Madera, falsum, quia ab omni ævo inculta. Restat Canariam fuisse: quod nomen ita in Cernen corruptum à Græcis & detortum videtur, quemadmodum ex Atargete Derceten fecerunt. Nam Plinius vel errat de situ Cernes, vel duæ hujus nominis insulæ fuerunt. Ipse enim eam contra sinum Persicum
& ex

& ex aduerso Æthiopiæ locat ubi hodie Madagascar est. Rectius alibi ex Polybio in extrema Mauritania contra montem Atlantem.

Quemadmodum igitur à Cananæis dicta est Canaria, sic ab Amoræis Gomera. Quod longe probabilius, quam si hoc nomen cum Fr. Bivario & Nebriffensi deducas à Gomer Iapheti filio. Nam consedisse in Mauritania Amoræos dictum: unde in has insulas brevis trajectus. Sicut ut Gomeræ Teldæ & Ayatirmæ nomina ex Mauritania petita esse Gomara observat. Et de *Ayatirma* altissimo Tenerifæ monte locuples testis Strabo est, qui decimo septimo libro tradit, *Dyrin ab indigenis Mauritanis appellari eum montem qui Græcis Atlas dicitur.* Vnde *Dyrma* & vocula adjecta *Ayatirma*. Vt nihil certius sit quam Canarios ex Africa profectos. Nam lingua Guanchum, qui hodieque Hispanis permixti supersunt in oppido Candelaria, admodum affinis est Maurorum in Barbaria. Ita testantur qui res Iohannis Bethencourtii primi Fortunatarum Regis scripserunt. Supersunt quædam vocabula ex quibus iudicari potest. Deum vocabant *Achubaraban* term maximum, *Achuhucanan* altissimum, *Achguayaxerax* conservatorem omnium rerum. *Echeyde* infernus. *Tomarco* vestis ex pelle agnina. *Mozan* frumenti genus quo pro pane utebantur. *Toya* succus. *Chacer-*

quem mel ex Yoya. Adexe Rex, Guayota diabolus. Quam diu inhabitarint illas insulas exinde fieri conjectura potest quod antiquitates suas ex cadaveribus quæ adhuc supererant in corrupta supra mille annos extenderint. Gigantes quoque in iis incredibili magnitudine, quorum unius ossa in sepulcro Regis Guymur qui ex ejus posteritate, reperta sunt, longitudine pedum quindecim. Vnde Guancharum nomen acceperint haud dictu facile, saltem haud multum ab Anakim abludit. Et aliam olim, id est cultiorem Canariarum faciem fuisse hoc argumento est, quod oppidorum ac ædificiorum ruinæ adhuc Plinii & Solini ævo extiterint. Sane Pindarus Saturni urbem in Fortunatis collocat Olymp. Ode secunda, sive poëtica licentia, sive quod revera talis tum extaret. Cumque Plinii & Iubæ ævo desertæ jacuerint, exinde Latus colligit, *insulares illos alio profectos & sorte in Americam*. Id certum est, tandem omnia ita in barbariem degenerasse ut etiam ignis usum ac notitiam amiserint. Hoc cultis quoque gentibus quandoque contingere alia exempla docent. Est apud Sinam insula *los Iardenas* cujus incolæ à Sinensibus originem traxisse putantur, qui non minus ac Canarii ignem ignorarunt, teste Purchasio. Cæterum Phœnicibus assertas Fortunatas qui videre prolixius vult, Marianam in Hispanicis consu-

consulat. Sub primum Hispanorum adven-
tum circa A. Ch. cIo cccc populosissimæ
fuerunt, adeo ut in sola Tenerifa incolarum
ad quindecim millia & novem Duces nume-
rarentur.

CAP. X.

*Cassiterides. Sunt non Gorgades sed Azores. Lescarboti in-
eptia. Phœnicum in eas navigationes. Quas clam ha-
buerunt. Incola Cassiteridum in Americam navigarunt.
Madannina, Guacane, Aiti, unde dicta. America prisca
nota. Phœnicum nomen in America frequens. Mosk
sive Pankunnavv. Gigantes in America. Alii à Chi-
chimecis. Magellanicorum vocabula. Aitani Hebræos &
Arabes pronuntiatione sua ref. runt. Eorum lingua fere
perit. Comtæi error. Nomina locorum Phœnicia apud
Americanos. Guancha. Cannares. Darien. Kar. No-
mina fluviorum in Beer & Nabar. Beragua. Ciorote-
gani sunt Carthaginenses. Canibales & Caribes Pœni.
Lingua Punica apud Aitanos & Isthmicos. Cynato.
Guaibba. Majani. Ciba. Boa. Macana. Gua. Apud
Iucatanos. Cin Cana. Conex. Cotoche. Voces Phœnici-
bus incognita. Guacca. Iarima. Cu. Attabeira. Areiti,
Anacauna, Caizcimus. Amaca. Casiqua. Chebi. Tiba.
Mumu. Telectan.*

Post Fortunatas Cassiterides sequuntur,
quas Comtæus pro Hesperidum insulis &
Gorgadibus accipit, ex male intellectis Dio-
nyfii Periergetæ verbis. Νύξυς δ' Εσπερίδης, τόδε
ἔπος ἔειπε ἔθιο γενέθλη. Hesperidas hic accipit γενεῶς
pro insulis occidentalibus, quo sensu etiam

Cassiterides ac Fortunatae sunt Hesperides. Et Strabo vel leviter inspectus omnem dubitationem tollit. Dicit ille ad Aquilonem Hispaniae Cassiteridas sitas. Quod de Hesperidibus falsissimum, verum si Azores intelligantur. Quanquam fatendum sit antiquos illas insulas saepe confundere, quemadmodum Pindarus in Pythiis, Ode decima Hyperboreos in Gorgadibus habitare scribit, easque pro Fortunatis accipit. Lescarbotus denuo inscitiae suae specimen exhibet dum Hesperides plane in Americam transfert, cujus haec sunt verba: *Concludo Hesperides haud alias esse quam Cubam, Hispaniolam & vicinas alias in freto Mexicano. Herculem ibi fuisse haud alienum fuerit ab ejus virtute. Quae perabsurda sunt. Navigatum à Phœnicibus in Cassiterides Strabo libro tertio docet cujus verba memorabilia sunt. Nam & qui earum incolae tum temporis fuerint, & unde orti & quantum Phœnicibus in sea navigatione situm fuerit, exinde colligitur. Incolas ex Hispanis ortos similitudo morum docet. Nam vagos, barba in morem hircorum, vestitu atro, togis ad talos demissis fuisse & cum baculis ambulasse. Quae omnia Hispanis Athenæus tribuit. Porro Phœnices primis temporibus solos in eas navigasse, & celasse alios hanc rem diligenter, donec P. Crassus post crebram inquisitionem eas detegeret Romanis. Ipsos Cassiteridum incolas*

pacis

pacis studiosos & maritimis omnino deditos actionibus fuisse. Itaque & in Fortunatas & Cassiterides frequenter navigantibus, non potuit occulta manere America. Et Cassiterides, adeo navigationibus dediti, quo potius quam in Americam navigarint dici non potest. Quinimo omnes vel metu Romanorum vel pacis studio in Americam navigasse, insuperabili argumento colligimus. Quippe cum superioribus seculis primo à Flandris; deinde Lusitanis detegerentur, incultæ omnino fuerunt. Atqui adhuc Strabonis ævo cultæ omnes una excepta. Igitur alio migrarunt: nec fugientibus turbas Europæas & Africanas alia commodior terra quam America. His in eo Oceano Lucaiones insulæ, olim una continens, proximæ sunt. Ad quas Phœnices venisse *Madannina* & *Guacane* docent. Quartum illa, ut videtur à *Madiannæis*: hæc à *Chananzæis* dicta. Nam Chanaan etiam *Chna* contracte dictus; unde cum articulo *Guacana*. Ex *Madannina* in *Aitam* & vicinas insulas ventum. Vbi *Cahonao* dicitur illa regio ad quam *Matinoenses* primas sedes posuerunt. Et in *Huhabo* *Canabacoa* est. Ipsum gentis *Aitanæ* nomen ab *Hettæis* mihi ductum videtur. *Aiti* asperum notat & terrificum. Idem חת & חת, unde *Chittæi* denominati.

Ex his insulis in ipsam continentem Americæ

ricæ

ricæ Phœnices trajecerunt. Atque hoc est quod Plato dicit : *ex Atlantica insula perveniri ad alias proximas : hinc ad oppositam continentem.* Quam Plutarchus libro de facie in orbe Lunæ *μεγάλη ἠπειρος* ultra Atlanticas insulas vocat; & Theopompus apud Ælianum immenso spatio extendi vult. Ut nemo imposterum dubitare debeat, quin nota priscis America fuerit, tam clare situm ejus describunt, extra fretum Herculis, in Oceano Atlantico, Occidentem versus multorum dierum navigatione, immensa magnitudine. Phœnicum nomen multis in locis frequens; & falsum est, quod Martyr dicit : à Panuco rege, qui tempore Cortesii vixit, regionem illam nomen tulisse. Rectius alibi, à Panuco flumine & regnum & regem nomen tulisse dicit. Certius adhuc est à Pœnis & regionem & flumen nominatum. Nec aliunde Panama Isthmi, Puna Peruviae & Bunigando dictæ, quam à Pœnis qui & Puni, Sic Pinales Novæ Hispaniæ antiquissimus populus Herrera teste. Quibus antiquitate ac sedibus proximi Mazateca, vel Massageta Scytharum, vel Mazaces Afri una cum Pœnis in Americam delati. Et inter Chichimecas Panues Pœni sunt. Guamares in Xalisco Amoræa propago. Ex Panuco pars Phœnicum in eas regiones, quæ nunc Nova Anglia, venerunt. Quod exinde patet : quia originem suam ab Euro-

Euro-

Euronoto constanter ducunt. Ibi animas majorum, ibi suas post obitum: ibi magnum gentis Deum *Kautantoyvit* degere credunt. Ergo quia & majores & Deos suos ex illa plaga deducunt, inde proculdubio exorti sunt. Punicam originem hoc innuere videtur, quia clarissimos Septentriones *Mosk* sive *Pankunnavv*; id est *ursam* vocant, Rogero Guilielmo vehementer & jure mirante. Quanquam is à Græcis hoc fluxisse putet. Sed Græci astronomiam & stellarum formas atque nomina Phœnicibus debere nemo dubitat. Ac ne quis obtendat multos in America gigantes immani corporum magnitudine fuisse, nemo ignorat eosdem in Chananæa Anakæorum nomine percelebres fuisse. Reperti Gigantes in Nova Hispania circa Tlascalam & in Iucatana: inde in Peruviam transfretantes, circa Mantam & Tumbes confederunt. Quæ causa cur Indi ex transmarinis regionibus eos venisse dixerint. A culta gente originem traxisse indicio sunt moles & magnifica ædificia quæ passim erexerunt. De quibus ita Acoſta: *Ajunt Peruani illos gigantes venisse per mare, bellum intulisse indigenis & superba adificia construxisse. Monstrant hodieque puteum ex Lapidibus magni pretii. Dicunt præterea illos ob enormia flagitia, igne cœlesti concrematos.* Quod vero Latius gigantes hos Chichimecas fuisse & non mari
sed

sed per Isthmum ex Mexicana in Peruviam venisse arbitratur, id cum Acoſtæ relationibus non convenit. Chichimecæ homines rudiffimi & incultiffimi. At hi, ut dictum, belli pacifque artium periti, & ædificia, rem Chichimecis incognitam, extruxêre: Nec degeneraſſe dici poteſt, cum penitus deleti perhibeantur. Admodum ſane probabile eſt, Ana-kæorum propaginem fuiſſe, & cum reliquis Chananæis in Americam, quocunq; tandem caſu, veniſſe. Nam & nomen hoc in aſtrali America frequens. *Cajana* Caribanæ vicina nomen Chananæorum refert, nec quicquam mutatum niſi quod extrita inter pronuncian-dum, propter concursum duarum vocalium, litera Nun. Sic *Cana* fluvius apud Iofuam: quo Kenæi quoque pertinent. *Canapei* Granadæ, *Canapot* Carthagenæ, *Cannares* Peruvix, à Cananæis omnes orti. Quæ poſtrema gens, ſi Latinis de nomine ſaltem innotuiſſet, proculdubio ruruſus à canibus eam deduxiſſent: ſicut in Canariis acumen oſtenderunt. Atqui Cannares & Canarii iidem: nimirum à Cananæis. *Guanches* incolæ Canariarum. In Peruvix *Xauxa* & *Andabaila* ejuſdem nominis *Guanches* habes. Apud Cannares *Caxamalca* Ingarum regia. Nec Tyri nomen incognitum. Cujus licet Homerus non meminerit: diu tamen ante ejus ætatem ab Agenore ſtructa, &

urbs

urbs munita Iosuz temporibus fuit. In America *Darienem* habemus : quo nomine duplex Provincia, una in Aiti, altera in Isthmo Panama insignitur. Fluvius quoque *Tirecotus* in Aiti. *Tirroh* Iucatanis Provincia; Nicaragua *Dirian* : & ei opposita Pacifici Maris insula *Tararequi*. Popajan *Polindaram* habet. Usitatum Phoenicibus urbes suas *Kar*, *Kir*, *Karja* vocare. Nota *Carchemisch*, *Kir*, *Karthan*, *Kirjath Arba*. Cujusmodi plures Ptolemæus in Africa refert, ut *Caragam*, *Charbasam*, *Curobin*, *Cartennam*, *Carepulam*, & quæ primo loco dicenda fuisset *Carthaginem*. Sic *Cyrene*, *Cirtha* & Hispaniæ *Carteja*. Cujus vocis nisi clarissima extaret memoria, dubitari vehementer posset an ulli unquam Phoenices in Americam venerint. Nunc tot exstantibus exemplis ne locus quidem dubitandi relictus est. Quam Hispani Venezuelam vocant, indigenis *Coro* dicitur. *Caranaca* Pariaë fluvius & forte olim cognominis urbs, parum abest quin ipsam Carthaginem nobis ostendat. Quæ vero nomine *Chedraneach* & usitatus *Karaneach* dicta, id est civitas *Anakim*. *Cumanæ* lacus & insula *Curacao*; & vicina Provincia *Caraca*. Voce expressa ex Minoris Africaë oppido *Caraga* cujus Ptolemæus meminit. Sequuntur eodem ordine *Coromochos*, *Carora*, Trinitatis Insula *Cari*. In ea Provinciæ *Camucara*, *Carao*, *Carjapan*,

japan, *Carinepagotes*, *Carona*. Insula Maran-
 non pagos *Carnaupiop*, *Caraneuve*, & in ipso
 flumine *Carapam* ostendit. In Caribana *Cari-
 po*. Quasi Curobin dicas, quæ Carthagini vi-
 cina, Saracenorum tempore, Kairavvanæ no-
 mine & Califatus sede imprimis claruit. Vel
Carepulam Mauritanix. Borriquen *Cairabo-
 nam* habet. Sequuntur in eodem homiedonum
 littore *Coarien*, *Corpecari*, *Corpap*, *Carripora*.
 Tot ejusdem tractus loca, insulas, oppida, Pu-
 nicum Kar, quod ipsis frequentissimum, præ-
 ferre: si quis nihil pro Punica origine facere
 putat: is eadem opera tot Africæ opidis Phœ-
 niciam originem invidet. Sunt & ad Carta-
 genam insulæ *Caramairi*, *Carex*, *Codego*. Qua-
 rum illa Amoræos quoque ostendit. *Codego*
 nomen insulæ *Coton* exprimit: quæ objecta
 Carthaginensi portui fuit. Quemadmodum
 igitur oppida sua Kar Americani: sic flumina
Beer & *Nahar* quod eos non minus Pœnis vin-
 dicat. In Cajana habes fluvios *Manmanury* &
Cassanar qui in magnum Oronicon se præci-
 pitat. *Oinare* Venezuelam irrigat. Quæ non
 minus Punicam originem ostendunt quam
Naharmalca Babyloniam. Quibus *Casnero* &
Akaniri in Emeria addi possent, nisi Rhalegi
 fides, unde hæc petuntur, sublesta esset. Cer-
 tiora sunt *Beragua* Guatimalæ, *Pira* & *Guata-
 pori* S. Marthæ flumina. *Beragua* Indis aureum
 flumen

flumen notat teste Martyre Anglerio. Vbi
Ber de flumine explicatur; quod ante dictum,
 Punicam originem ostendere. Cubæ celeberrima
 urbs *Abana*: & ei opposita insula ad El
 Iardin del Rey, *Obahava*. Quarum originem
 qui quærit, is Phœniciam urbem Havam cogit:
 unde non longe distat *Abana* Damasci
 fluvius. Montes inter *VViapoco* & *Cajana*
Cillicedemo vocantur. Proculdubio Phœni-
 cum voce, quod Orientem versus protensi
 essent. *Arabam* in Iosua habes. Vnde Insula
Aruba Maracapanæ vicina. In Nicaragua pri-
 mus & antiquissimus populus *Ciorotegani*. Ut
 diutius Cartaginensium nomen in America
 quærendum non sit: nam inventum est. Iis
 vicini *Coribicani*. Sicut Carthagini *Curubis*.
Canibales nihil vetat à Punica voce deducere.
 Nam & alterum ipsorum nomen, *Caribes*,
 quod fortem & asperum notat, ab illa origine.
 Notum Cananæorum gentem *Raphæos* fuisse.
 Vnde cum augmento *Caribes*. Nam & *Rapha*
 notat hominem tremendum & fortissimum,
 & *Careb* prælium est. Vnde *Caribes* populi
 bello asperi & fortes. Quod *Canibales* Pu-
 nica voce, quæ gratiosos Dominos notat,
 voluisse à victis ob metum appellari, non
 videtur ab ipsorum natura & moribus alic-
 num. Nam eadem clarissimæ *Annibalum*
 familiæ nomen apud Pœnos dedit. Sicut &

in Idumæa Baalchanunes fuerunt. Cumque plura Punica in illo littorali tractu occurrant, quid vetat quominus etiam hæc iis restituatur. Nam testatur Herrera, *Canibal* lingua Caribum significare virum fortem, quæ nominis explicatio accurate Phœnicium *Bal* & *Hanun* exprimit. In Aitanorum & Isthmicorum lingua manifesta extant indicia Punicæ originis. *Cynato* iratus, est ipsissimum כנאט quod vehementem indignationem, Zelotypiam & vindictæ studium significat. *Guaibba* vade. *Machabuca* quid ad me. *Majani* nihil. *Ciba* Saxum. *Copei* bitumen & arbor eã fundens. *Canoa* navis, *Guazzavara* certamen hostile. *Boa* domus. *Macana* gladius, *Gua* demonstrativus articulus. Hæc omnia apud Martyrem extant, & reliquæ sunt linguæ qua insulares illi Americani olim usi. Quibus hæc addantur: *Teitoca* esto quietus. *Techeta Cynato guamechina* Dominus multum irascetur. Quæ omnia Punicam linguam quam proxime referunt. *Guaibba* à גואי si præponas articulum. *Machabuca* compositum ex מך & בך & א: unde malim explicare *quid ad te*. *Copei* à כפר. *Majani* est מאני vel מאני quod renuere & nolle significat. *Ciba* ipsissimum כפה. *Canoa* idem quod כנא, quale navigii genus Vrabenibus *Calcha* vel *Vru*. *Boa* ad בוא revocandum, pro quo Syri & Arabes per Apocopen dicunt ב, *Bai*, quod propius ad Aitanum

Boa

Boa accedit. *Macana* ex מכרה, R in N mutato quod frequentissimum, sicut & in Nova Anglia promiscuè dicunt. *Ayum*, *Alum*, *Arum* & *Anum* teste Rogero V Vilhelmio. Articulum illum Gua, quo creberrimè utuntur, Phœnicium ⁿ & significatione & sono & usu est, nisi quod eum Americani etiam propriis nominibus præfigunt, obliti, ut videtur, regularum Grammatices. Sic *Anatan* & *Natan*, *Habacoa* & *Bacoa*, *Cuzamil* & *Acuzamil*, *Culvacan* & *Haculvacan* apud Martyrem promiscuè habes. Hujus articuli usus à Xalisco usque ad fretum Magellanicum deprehenditur. In Virginia, Nova Francia & universo illo tractu nunquam occurrit. In Mexicana non nisi rarius. At apud Iucatanos quam evidens ex paucissimis illis quæ supersunt, Phœnicium lingua? *Ciu Cana* quomodo vocaris. Ki Arabibus vox dubitandi est, num, an, vel etiam quia, quoniam, significat. כנה est nominavit, ut interrogarint Iucatanenses: *an nomen habes? Conez cotoche*, venite in domum meam Phœnicium. כנס est colligere, convenire, congregari. *Cotoch* pro domo nondum occurrit, nec mirum in tanta confusione multas voces periisse vel ex aliis linguis irrepsisse. Ultimum tamen E affixum Phœnicium Iod refert. Quorum convenientiam cum Phœnicia lingua nondum deprehendere possumus, hæc ferè sunt. *Guacca* regio

vel vicinia. *Iarima* podex : unde nomen parti Hispaniolæ Guaccajarima. *Cu* templum. *Attabeira* mater Dei. Nisi tamen illud beira à ברא deducere velis, ut creatorem denotet. *Areiti* carmina. *Anacauna* flos auri. *Caizcimu* principium, oriens. *Amaca* lectus pensilis. Quæ duo tamen posteriora non plane incognita Phœnicibus. Iis ששם unde הששם, mane & ante solis ortum aliquid agere significat. Arabibus vero עמק lectus est vel aulæum lecti, quia suspenduntur & speciem convallis præbent. *Casiqua* Rex, quem in Coiba *Chebi*, alibi *Tiba* vocant, quod Phœnices חוב & חוב expriment. Nobiles in Hispaniola *Taino*, alibi *Iura* : *Mumu* Veraguanis pagus. *Tectetan* Iucatanis, non intelligo. Ex hoc specimine patet majorem inter pauca hæc vocabula & Phœnicium sermonem convenientiam deprehendi quam ut à mero casu profecta videri possit.

Illis qui ad portum S. Iuliani à Magellano inventi fuerunt; *Os Piam*, mentem *Sechen*, lingua *Schial* vocatur. Quæ Punica sunt, ex פה, קן & שן per syllabarum transpositionem. Et observavit P. Martyr Aitanos in universum Hebræorum & Arabum aspirationes expressisse.

Verba ejus sunt : advertendum est nullam inesse adspirationem vocabulis ipsorum quæ non habeat effectum literæ consonantis, imo gravius adspirationem proferunt quam nos F consonantem. Proferen-

ferendum est quicquid est adspiratum eodem habitu quo f sed minimè admoto ad superiores dentes inferiori labello, ore autem aperto, ha, he, hi, ho, hu, & concusso pectore. Hebraeos & Arabicos eodem modo suas proferre adspiraciones video. De quo quidem optime judicare potuit perfunctus ad Campsonem Gaurium Ægypti Soldanum legatione. Idem de præfixis & suffixis observavimus. Quod non leve originis argumentum. Nam ex literarum sono & familiari singularum gentium in certis literis pronunciandi ratione & aurium judicio : item ex compositione & declinatione vocum, certiora sumi possunt indicia cognati sermonis quam è singulorum verborum significatione : quod in simili argumento Buchananus monuit. Ita ex locorum & rerum ac gentium nominibus, quantum fieri potuit in tanta quæ supersunt, paucitate, ostensum est Phœnices in America consedisse. Nec quicquam dolendum magis quam ita cæde exhaustas illas insulas & continentis magnam partem, ut cum populis & locorum & rerum ac personarum nomina interciderint. Quod nisi factum esset, non dubitandum, quin, cum quæ supersunt pleraq; ex Punica lingua deducantur, longe maximus Punicarum vocum numerus adduci potuisset. Et tentavit in hoc argumento aliquid Comtæus, sed exiguo successu. Nam in eo statim impe-

git quod Phœniciam linguam in Mexicana & apud Mareschevachæos, Sagadahocas, Iaos, Hurones, Hochelagenfes quæfivit. At hi in univerfum Scythicæ originis, & Phœnices in infulis & austro quærendi. Quid quod pleraque ejus vix ullam convenientiam habent, ut Abila, Anthla, Agacha, Holedonch, & Edom? Vnum id bene, *Iaos virginem vocare* Hellotii quod Phœnicum טל & טולט exprimere videtur.

CAP. XI.

Nomina propria Phœnicum apud Americanos. Abenamago. Benomia. Ben Beroica, Aben Beroica. Bogota. Anakyuz.

SEd jam tempus est, relictis locorum nominibus, personarum lustrandi. In quibus si quid occurrit quod indubie Punicam originem spectat, ideo majoris momenti esse debet. Igitur in Isthmo Panamæ, ut hinc potissimum ordiamur, fuisse *Abenamagos, Abibeibas, Abraibas, Benomiamas, P. Martyr & Gomara* testantur.

Quibus ad asserendam Punicam originem nihil clarius esse potest. Nam Punica esse ne quidem dubitandum est. Ac nomen *Abenamago* filium Magonis denotat. Quæ clarissima Carthagine familia. Sicut *Benomiam* filium
Ommiæ

Ommiæ denotat. Quæ apud Arabes notissima stirps: cujus cum Abbasidis internecina odia. In Iucatan *Abdola*: In Panuco *Bardechuzæ*: In Guadalaiara *Barcimeca*. In Nixapa *Balderoci*. In Aiti *Maginneche* & *Magoriges* fuerunt Regum nomina. Vt vel ex his nominibus ostendi origo Phœnicia possit. Sed sunt & alia. In Cumana *Beradachi* & *Barrachi*. Quorum hoc Barchinos respicit. Quod nomen in Iamaica Regium fuit: ubi tres ex ordine ultimi Reges, *Beroica*, *Ben-Beroica*, *Aben-Beroica* teste Athanasio Inga Peruano. Vbi Phœnicum morem in nominibus propriis constanter retentum videmus, insigni argumento, quondam ibi Phœnices consedisse. *Bogota* nomen Regis supra Peruviam in Nova Granada, Punicum nomen *Bogud* refert, quod in Mauritania quoque Regium fuit, ubi alia Regum nomina non occurrebant quam *Bocchar*, *Bogus*, *Bocchus*, & *Bogud*. Ab Anakæorum gente superest in Regum nominibus vox *Anak*, Vnde *Anakyuz* Rex omnium Iaconum in Caribana. Apud Parisios *Anaxarat*. In Aiti *Anakaona*. quemadmodum & apud Græcos nomen *Αναξ* inde deductum esse creditur.

CAP. XII.

Mores Phœnicum à Scythis aboliti vel corrupti. Splendida adificia. Casæ Aitanorum & Pœnorum similes. Oscula pedum. Tonsura. Sepultura. Nuptiæ. Canina caro. Convenientia inter Ægyptios, Cannares & Cirotheganos. Cur vino, literis, fundis, Americani caruerint. Xaliscani fundibularii. Chananæi an homicidones?

DE moribus & Religione Phœnicum in America paucis propterea agendum est, quia cum antiquissimus ipsorum adventus sit, tot seculis labentibus patriæ consuetudines pleræque, ut fieri solet, abolitæ & mutatæ sunt. Præsertim postquam Scythæ omnem illum orbem innumerabili multitudine sua inundarunt, qui Phœnices barbarico quodam diluvio absorpserunt & in suos mores transformarunt. Omnis igitur ille cultus quem America ante Mexicanos & Peruanos, vel præter eos habuit, non aliis quam Phœnicum genti, quantum constat, adscribendus, quorum tot navigationes in Oceano Atlantico ad longinquas insulas notæ sunt. Huc pertinent splendida illa & operosa apud Mantam Tianguanacum & Titicacam lacum Peruviæ ac alibi reperta ædificia Incarum ætatem & adventum superantia. Nihil etiam similius quam Punica mapalia & Aitanorum agrestes casæ. De quibus Martyr : *erant figura spherica ex ligno,*

gno, imagine tentorii. De illis Cato quarto originum : *Sunt quasi rotundæ cortes.* Superfunt etiam quidam ritus communes utrique genti, ut pedes designatis regibus osculari, quod Rabbinum osculum magnitudinis appellant. Sic in Isthmo Panamæ, Reges moribundi ejus qui in regno successurus erat, pedes osculabantur, teste Gomara. Phœnices erant *τερχικεργιδες* teste Chœrylo apud Iosephum primo contra Apionem, id est, accisis undique capillis: solum verticem relinquebant intonsum ac in nodum religabant. Idem Nicaraguani fecerunt & Iucatani, fronte rasi, capillis retro prolixis & colligatis. Quæ Græcis *κυκλική* tonsura, & pro varietate *ὀπισθοκόμοι* erant Nicaraguenses, *ἀπεργκόμοι* Iucatani. Inter Parios, Darienses & Canarios Phœnicum coloniam, magna quoad mortuorum curam similitudo est. Cadavera certis odoribus referta & ita ad solem vel ignes exiccata ut consumptis penitus carnibus, sola pellis ossa constringeret, in ædibus suspendebant ubi majores longa serie, tot seculis incorrupti, visebantur. Sic sponsas Regibus primo concubitu deflorandas dare Canariis pariter & Nicaraguanis receptum. Canina caro Iucatanorum, Mexicanorum & Carthaginensium delitiæ. Haud dubie cum Phœnicibus Ægyptii quoque, ut in Græciam, ita in Americam venire. Inter hos & Cannares Peruviz

ac Cioroteganos Nicaraguæ hæc convenientia, quod virorum fuerit purgare domum, nere, inter mejendum conquiniscere; fœminis interea in foro & luce versantibus, & erecto corpore mingentibus. Nec obstat multa ignorasse Americanos, quæ Phœnicibus notissima erant, qualia ex multis sunt, usus vini, literarum ac fundarum. Nam neque Africanis, ubi latissimè Phœnices habitarunt, vini usus receptus fuit, nisi forte advectitii, eo quod solum illud vitibus inimicum esset. Quemadmodum de insulis etiam, Hispaniola, Cuba, & continente Septentrionali Aosta refert. Literas vero antiquissimi Pœni in Africa quoque ignorarunt & iisdem Baleares, indubia Phœnicum colonia, caruerunt, videnturque posterioribus temporibus demum in Africam illatæ. Cujus argumentum quod Cadmus Phœnix Ægyptias literas, non suæ gentis, in Græciam intulerit, quod Kircherus in suis Copticis demonstrat. Fundibularia ars quia admodum laboriosa ac à teneris exercenda, facile propter difficultatem in desuetudinem abire potuit. Sic apud Turcas sagittandi ars, nec non apud Anglos, qua majores illorum hostibus formidabiles fuerunt, ac tantum imperium pepererunt, hodie ita concidit ut vix unus alterve ejus vel mediocriter gnarus supersit, quod Busbequio observatum.

Cogni-

Cognitas Americanis fundas fuisse Chuquilla sive Tonitru, numen Peruanum, manu fundam & clavam tenens, indicio est, & ipse fundarum usus adhuc apud Xaliscanos obtinere perhibetur. Quod vero author libri Sapientiae, quem Philonem fuisse volunt, Chanaxos homicidones facit, ejus feritatis ab aliis scriptoribus absolvuntur. Damnatae libidinis rei sunt, cujus in Panuco & Terra Firma superfuerunt foeda vestigia.

CAP. XIII.

Religio Phœnicia in America. Eorum traditiones. Chamus Phœnicum numen. Lapis Caaba. Zemes Aitanorum. Chila Chambal. Stuckii assertio dubia. Pipelum idolum. Peruanorum & Pœnorum sacrificia. Garcilasso negat humana sacrificia Peruanis recepta. Sanguinem mittere Phœnicium. Saltare super ignes. Bel Samen. Solis cultus. Guancharum & Peruanorum convenientia. Baptismus apud Canarios. Cruces an à Caribaginesibus Americani acceperint. Comtaeus rejicitur. Notitia America quomodo extincta.

Religionis Phœniciae velut rudera quaedam passim supersunt. Ac primo quidem non videntur illae Aitanorum & Peruanorum traditiones de hominum ac Deorum origine, à barbaris casu inventae, vel ex Scythica barbarie cum gentibus immigrasse. Omnia enim profundiora sunt, & Mythicam Phœnicum Theologiam respiciunt. Ipsi unde hæc

hæc omnia haberent interrogati, sic traditum à majoribus, sic Carmina prisca narrare, dixerunt. Sed examinari omnia non possunt propter nimiam rerum varietatem & quia magna, ut in fabulis, discrepantia. Hoc ad originem sufficit, *Chami*, qui præcipuus Phœnicum Deus, claram extare memoriam in America. Nam quocunque terrarum *Chami* posteritas devenit; ibi hujus Dei & conditoris sui cultum retinuerunt. Quod compendio *Lucanus* ita exponit:

*Quamvis Æthiopum populis Arabumque beatis
Gentibus atque Indis, unus sit Iupiter Ammon.*

Æthiopum nomine comprehendit omnes eas regiones quæ in Scriptura *Chus* appellantur: nimirum duas *Æthiopias*, *Ægyptum*, totam plagam australem & desertam Arabiam. De *Ægypto* res probatione non eget. Nam ea sedes *Chami* antiquo nomine *Cham* dicta est; quod suo adhuc ævo durasse, *Hieronymus* in Traditionibus Hebraicis ad *Genesin* testatur. Neque aliud *Plutarchus* vult dum *Ægyptum* in sacris *Osiridis Chemiam* dictam scribit. Et *Chemnis* urbs Thebaidis atque insula *Herodoto* & *Melæ*. Omnia à *Chamo*. Sicut & magna gens *Ammonii*: apud quos templum *Iovis Ammonis* religiosissimi cultus. Atque ad hoc *Æthiopum Arabumq;* nomen *Phœnices* quoque referendi sunt, juxta vetustissimam *Geographiam*,

graphiam, quæ orbem in tres præcipuas partes, Scythiam, Indiam, Æthiopiam dividebat. Phœnices Chamum *Belu* nomine coluerunt. Vnde *Iupiter Belus* idem qui *Ammon*. Et vera appellatione *Chamos* dictus est, quem allusione quadam à pallore deduxerunt. Hujus Idolum dicunt *Lapidem nigrum specie mulieris* fuisse; qui à Saracenis Meccæ colatur, sententia parum probabili. Nam niger Caabæ lapis, rudi figura, non in mulierem formatus est, quantum ex Arabum scriptis constat, de quo nuperrimè in Arabum Historia celeberrimus Pocokus egit, sed illi similis quem Romani pro Termino coluerunt, de quo Poëta: *Capitoli immobile saxum*. Ejusmodi Deûm lapides Bætuli dicti, quorum alii Saturno, alii cæteris Diis, Iovi atque soli imprimis, consecrabantur. Et Heliogabali simulacrum, lapis basi circulari fuit in conum desinens, auctore Herodiano. De quo alibi dicendum. Nomen Chamii notissimum Aitanis fuit. Quorum Dii *Zemes* communi nomine dicti; quæ vox cum Iaponiorum *Cames* ad amussim convenit. Apud Lucatanos priscus vates *Chila Chambal* celebratur. Habes ibi Chamum, habes Belum quoque: unde composito nomine *Chambal* fit. Si verum quod Stuckius de sacrificiis gentilium scribit *Hispanos ante paucos annos quam illa scriberet detexisse insulam Carolinam, in qua frequen-*

frequentes statuæ aeneæ visebantur, intrinsecus cavâ,
manibus junctis passisque; quibus infantes diis im-
molandos concludebant & igne succenso combure-
bant: Si inquam hoc verum est, habemus infi-
gne argumentum Cananæos in Americam ve-
nisse, apud quos idem mos sacrificandi Molo-
cho, ut Rabbini tradunt.

Sed quoniam nec authorem, unde petatum
hoc, adscribit; neque ulla Carolina Hispanis
tempore Caroli Cæsaris detecta vel ab eo no-
minata; neque rei tam memorabilis apud ce-
leberrimos scriptores mentio fit: impositum
Stuckio videtur, neque id nunc urgemus. Ne-
scio an *Pipelum* in Insula Coatan Idolum, re-
spiciat id quod Ammonitæ coluerunt. Nam
in lapideo throno sedens numen duas ad dex-
tram ac sinistram mulieres adstites habebat;
de quo Benjamin Tudelensis in Itinerario.
Iuxta altare in quo sacrificia oblata. Sicut
apud Pipeles quoque lapis muliebri forma in-
ventus & juxta sacrificia. Phœnices Deos
suos ἐν χειρὶ καὶ ποσὶ καὶ στήθεσσι καὶ ἰσχυροῖς
cæde liberorum, ado-
ratione quæ fit manu ad os relata, membrorum
ad sanguinis missionem incisione, colebant; ut
ex Sanchuniathone exemplis multis probari
posse Porphyrius testatur. Quorum duo prio-
ra Peruanis, tertium Nicaraguanis & Mexica-
nis receptum. Nam Peruani quandoquaque
vel publica vel privata calamitas urgebat, ne
liberis

liberis quidem suis parcebant: quorum immani sacrificio Deum iras & mala posse averruncari, putatum est. Neque hujus immanitatis alibi exempla quam apud Phœnices, Carthagenenses atque Peruanos extant. Iucatani cæde puerorum & puellarum Deos placare soliti. At liberis suis parcebant. Mexicani solos hostes aris admovebant, nec licebat Diis sacrificare, nisi in ipsa acie ac bello captos. Igitur Peruani ac Phœnices soli fecerunt quod omnes alios refugisse novimus. Quanquam Garcilassus hanc barbariem à sua gente alienam esse velit & contra Acostam neget, viros & infantes egrotante Inca immolatos, imo tantum abesse ut Inca humana sacrificia permiserint, ut etiam propterea vicinis suis bella intulerint & homines immolari vetarint. Peruanos solem admota ori manu veneratos, idem Acosta author est. Nicaraguani & Mexicani peractis sacris sanguinem ex aliqua corporis parte, incisis visceribus, mittebant. Lapidum acervos Mercurio sacros etiam in Peruvia reperit Acosta, quod Phœnicium esse notum. Marcus Lescarbotus pro Chananæa origine etiam hoc argumento utitur, quod multi Americanorum saltarint super ignes quum Demones suos invocarent, quemadmodum & Chananæi fecerint. Quod unde habeat, incertum. Magnus Phœnicum Deus Bel Samen, cœli Dominus, quem & Κρόνον, Saturnum

turnum ac Solem dixerunt, de quo incomparabilis Vossius. Nec in Dariene, Nova Granada, Peru, alius Deus cognitus. Apud Iucatanos erat marmoreus Leo pertusa cervice, in quem hostiarum sanguis effusus. Quid si Solem repræsentarit? *quem in Oriente Leonis specie cultum*, Iulius Firmicus scribit. Divinis honoribus colendos qui vitam aliquo utili invento excoluissent, multis quidem recepta opinio, sed Phœnicix originis fuit, de quo testem Eusebium habemus. Idem persuasum illis qui Novam Angliam colunt. Iam Guanchæ Canarienses cum Peruanis & aliis Americæ gentibus, in multis conveniebant. Vtrique, cum siccitas esset, oves & capras ad balatum fame vel alia necessitate adigebant, eo balatu iram numinis placari ac pluviam impetrari existimantes. Baptismi nullibi clarior memoria quam apud Canarios. Infantes recens nati à sceminis certa verborum formula, infusa in caput aqua, baptizabantur, quæ si cum Iucatanensium baptismo compares, videbis miram omnino convenientiam, nec in Æthiopiam Abyssinam recurrentum fuisse Hugoni, cum Guanchæ in Fortunatis longè propiores essent quibus ille mos in Americam illatus. Idem unum summum Deum, rerum omnium conservatorem, animas immortales, inferni pœnas, tortorem Diabolum, agnoscebant. Ritum

tum crucis à Carthaginensium mercatoribus Americanos accepisse quidam prodiderunt, quod vel propterea falsitatis manifestum, quia nullus crucis ante Christum natum, honos, & quia crux fœdissimum apud Pœnos supplicium. Quæ Comtæus profert argumenta, Atlantes Afros à Dæmonibus vexatos, tum Magiam & Idololatriam Phœnicum pariter & Americanorum, quia multis gentibus communia, præterimus. Americanos Idola sua in lintribus more ~~κατασκευασ~~ Phœnicum, collocare, nemo probatæ fidei hactenus tradidit, sed de Sinentibus id verum est.

Ita Phœnices in Americam navigasse & ibi suæ gentis homines reliquisse, satis evidenter ostensum; quæ si inter se comparentur, nec per partes sed simul ac junctim examinentur, facile se curiosis antiquarum originum probabunt. Quod vero postea hujus orbis tam luculenter cogniti, memoria penitus intercidit, & ipsi Americani adeo degenerarunt, ejus rationes multæ sunt, duæ autem præcipuæ, invidia Phœnicum & avaritia, ac quod publico edicto sub gravissimis pœnis navigationem illam Carthaginenses interdixerint. Non enim alios modo, ut Tyrrhenos, verum etiam suos Atlantico mari excluderunt, quod Gades tenentibus non difficile fuit, unde paulatim extinguui regionum remotissimarum memoria.

Fama quidem ingens, sed paucis credita, adeo ut maximi iudicii vir Strabo, Phoenicum extra Oceanum errores fabulosis narrationibus accenseat. Pulcherrimè Pindarus Nemeor. Od. IV.

Γαδείρων τὸ πρὸς τὸ φον εἶ
Περατὸν. ἀπὸ τρεπε αὐτῆς Εὐρώπης ποτὶ
χέρον ἕντετα ναός.

Deserti à Carthaginensibus in illis insulis ac continente, barbaricos & ipsi mores induerunt, non penitus tamen omnem originem suam ejurarunt, quæ se lingua, moribus, religione, adhuc ostendit.

Finis Libri secundi.

DE

D E
 ORIGINIBUS GENTIUM
 AMERICANARUM
 LIBER TERTIVS.

C A P. I.

*Bella Hispanos sedes in Atlantico mari quarere cöegerunt.
 Guaraia. Hispanorum piratica. Studium detegendi ter-
 ras in mari Atlantico. Coa.*

ATque hæc Phœnicia Americano-
 rum origo. Succedentibus tem-
 poribus alios quoque ex Hispania
 & Africa eo navigasse, quanquam
 probabile sit, certis tamen argumentis osten-
 di non potest. Tentatum illum Oceanum ex-
 plorandi ergo quid ultra esset, Historici do-
 cent, & eò Sertorium ire voluisse Plutarchus
 author est. Nam cum ad eum venissent ex
 fortunatis insulis nautæ, de hominum ac Soli
 illius natura differentes: nata viro bellorum

I 2

pertæso

pertæso cupiditas in illis quod restaret vitæ transigere. Quæ causa alios etiam multos, quorum similis fortuna, ad quærendas extra Herculeum fretum in Atlantico mari sedes impellere potuit. Admodum probabili conjectura id de Hispanis dici potest, qui & navigandi peritiam habuere & miserrimis Pœnorum ac Romanorum bellis exerciti pacatiores sedes quærerere coacti sunt. Quod argumentum Latio non spernendum videtur. *Ea inquit fuere tempora in Hispania ab eo tempore quo illis cum Pœnis & deinde etiam cum Romanis res fuit, quæ illis gentibus penè necessitatem impone-
rent alias sedes quærendi: Pœnorum autem naves ipsis ad hoc opportune erant, & Hanno monstrator itineris ac exemplum. Tale quid ipsi Guaraici, gens apud S. Crucis Provinciam late habitans, innuunt. De quibus Acoſta: magni eos Hispanos facere & se ab iis ortos dicere. Signa navium Hispaniensium passim in Æthiopia & Arabico Sinu, naufragiis ejecta, conspici-
bantur. Piraticam quoque in Atlantico exer-
cuerunt, quod de gentibus inter Artabros & Tagum Strabo refert. Nubiensis Geographus tale quid innuit: *Mauros quosdam, instru-
cto ad complures menses navigio Lisbona profectos in mare Tenebrarum (ita Atlanticum Arabes
vocant) quid in eo lateret, inquisituri. Post com-
plurium dierum navigationem, detectis aliquot in-
sulis,**

fulis, ad Africa littus ejectos tempestate, infecta re domum remeasse. Ex qua narratione patet sæpe in illo Oceano curiositatem hominum se exercuisse, ut ulteriora explorarent. Quemadmodum ille ad cujus littora hi Mauri ejecti fuerant, Africanus Rex narravit: *missos à patre suo qui ulteriora ejus Oceani detegerent.* Et tali casu Æthiopes in Careta Terræ Firmæ reperti, in Americam venerunt. Colore & ferocia morum Guineenses vel Cafaros referebant. Recens ante Hispanos advenisse ex numero patet, quia pauci adhuc cum Vascus Nunnez illas partes peragraret. Sed linguæ Hispanicæ, id est Cantabricæ, nulla reperta vestigia: unicum vocabulum *Coa* convenientiam habet, quod & illis & Peruanis mulierem sive uxorem notat. Mores in universum non abluunt. Nam & veteres Hispani immanes ac Scythis & Thracibus feriores apud Strabonem. Et ita diversis temporibus ex Africa & Hispania aliisque Europæ partibus in Americam venire homines potuerunt, quod tamen occultum nobis scriptorum incuria & defectu mansit.

CAP. II.

Britanni an in Americam venerint? Navigatio Madoci Cambri. In Americam borealem coloniam duxit. Mateczunga & Mat Inga Madocus.

Hic in transcurfu examinanda est eorum sententia qui Cambros sive Britannos in Americam venisse ibique magnas condidisse colonias volunt. Primus in hac opinione Richardus Hacklutus fuit, cujus vastum Itinerarium Purchasio editori debemus. Sed argumentum quod affert leviculum est. *Quia* inquit, *Franciscus Lopez de Gomara prodidit in Acuzamil fuisse repertos qui crucem venerarentur. Verum cum pauci essent, mores secuti sunt eorum quos ibidem invenerunt & linguam quoque sensim mutarunt.* Diximus supra quid de crucibus repertis statuendum sit. Ex illis certe non consequitur à Britannis illatas, cum tot per orbem Christianum gentes illis uterentur. Rem igitur altius ex Historia repetamus. Nam ubi demonstratum fuerit, Madocum Cambriæ Principem olim cum suæ gentis hominibus novas in occidente invenisse terras & inhabitasse: ejus etiam nomen ac memoriam adhuc inter barbaros superesse, nihil fere, quod amplius ambigamus, restabit. Ita igitur David Povvellus in Cambriæ Historia: *Anno cIo c*

LXX Oweno Guyneth defuncto, dum filii inter se de principatu contendunt & nothus armis superior illum obtineret, Madocus unus ex Oweni Guynethi liberis, discordiarum civilium & praliorum inter fratres pertasus, comparavit sibi aliquot naves & idoneo comœatu aliisque rebus impositis è patria profectus ut novas Terras investigaret, ac relicta post tergum Hibernia, versus Zephyrum cursum instituit, donec incideret in terras ante incognitas, ubi multa mirandaque observavit. Inde ad patriam reversus Cambris suis exposuit: quam amœnas & fœcundas terras adiisset, sine ullis incolis; & ob quam sterile ac inamœnum solum fratres sui armis inter se contenderent, & in vulnera ac mutuam exitium quotidie ruerent: proclive esse ipsis & domestica pericula vitare & amœnis hisce atque fœcundis terris potiri. Quum non paucis persuasisset, denuo naves plures sibi comparavit, & omnibus necessariis impositis, magnum numerum virorum pariter ac fœminarum, quos domesticarum calamitatum tadebat, secum in illas terras abduxit & patriæ suæ valedixit. Quibus Hacklutus addit; Madocum cum in illas terras venisset A. C. MDCLXX, suis in colonia relictis, denuo domum reversum ut plures ex concivibus suis & consanguineis exciret, decemque navibus paratis tertio ad suos profectum idque memoria à Gutyn Owen proditum. Ex his concludit, omnino Madocum cum suis Cambris ali-

I 4

quam

quam partem Americæ Septentrionalis obtinuisse. Nec aliter statuet quisquis hanc navigationem cum situ terrarum vel obiter contulerit. Nam post Hiberniam nullæ navigantibus occurrunt terræ, nisi Bermudæ ab omni ævo incultæ, & postea ingens America. Cumque Zephyrum versus cursum direxerit Madocus, dubium non est quin in ipsam devenerit Virginiam vel Novam Angliam, ibique suos exposuerit. Nec obstat quod tradunt incultam fuisse & hominibus vacuum regionem. Vastissimæ enim illæ terræ sunt, & nostro quoque ævo post sex secula malignè habitantur. Præterea tractus ille ad quem Madoc appulit, desertus esse potuit, cum tamen alia loca & interiores partes barbaros Chichimecas haberent, quibus permixti Cambri & intermissa illa navigatione, linguam moresque patrios exuerint. In hac sententia vehementer me confirmant indigenarum traditiones. Nam Virginiani & Guahutemallæ antiquis temporibus Madocum quendam velut Heroem coluerunt. De Virginianis Martyr Dec. VII. c. 3. De Guahutemallis Dec. VIII. c. 5. Habemus *Matec Zungam* & *Mat Ingam*, qui cur Madoc Camber esse nequeat quem in eas partes delatum domestica evincunt monumenta, ratio nulla reddi potest. Ad antiquitatem quinque illa secula sufficiunt, quousque altissima Americano-

C A P. III.

Origo Americanorum Scythica. Scytharum fines. Venerunt in Americam. Refelluntur Grovii argumenta in contrarium. Scythæ equestres. In America nulli equi. Varia hujus cause. Ingens frigus in Quiwira Et Nova Mexico. et Visciaia Scythæ pedites. Et Navigatores. Amazonas. Scoti. Heruli. Rossi. Tataari Eorum classis ingens. Iexi. Tataari quomodo transfretent. Cur in America nulli acinaces vel arma ex ferro. Æs apud Scythas loco ferri. Ferri non omnino rudes Americani. Plumis abundant pretiosis.

Succedunt Scythæ, à quibus longè maxima pars Americanorum orta. Quod ut clarius intelligatur, res ab initiis tam magni populi arcessenda est.

SCYTHARVM nomine Græci quicquid barbararum gentium supra Euxinum & Caspium mare versus Orientem, Occidentem, Septentrionem errant, complexi sunt, voce ab una & nobilissima gente ducta, cujus primæ ad Araxem in angusta regione sedes. Postea quicquid ad Caucasum & Oceanum paludemque Mæotin & Tanaim terrarum est regioni suæ adjecerunt ac in Palos, Napas, Sacas, Massagetas, Arimaspos aliasque nationes ferocissimas excreverunt. De quo Diodorus secundo Bibliothecæ. Persæ eos in univer-

sum *Sacas* à proxima gente, appellarunt. Antiqui *Arameos*, ut Plinius vult, unde & *Arimasporum* nomen. Cum igitur omnem multitudine sua Septentrionalem *Asiam* implevissent, tandem ingenti agmine *Americam* sibi proximam inundarunt. Via illis & in Occidentem & in Orientem patebat, atque hæc tritior erat & facilior. Vnde scriptores observant versus *Asiam* magis hominibus abundare *Americam* quam qua *Europam* respicit. Vel enim terræ ibi conjunguntur, vel exiguo freto divisæ sunt. Et sponte migrarint in vacuas & sibi oppositas terras: an à vicinis pulsî, cum terræ deessent, maria trajecerint, sicut obscurum ita perinde est. Venisse eos in *Americam* Septentrionalem magno jam ante A. Ch. 1500 numero, inde universam implevisse, id vero ubi firmis rationibus demonstratum fuerit, multis simul difficultatibus quæ objici possunt, satisfactum existimabimus.

De quo antequam agamus removenda illorum argumenta qui *Scythas* in *Americam* venisse negant, quorum princeps & author *Hugo Grotius* est, nec ante eum quisquam *Scythicæ* transmigrationi contradixit. Verba ejus sunt: *Constat in America ante Hispanorum adventum equos fuisse nullos. Scythia autem plena semper equis, & Scythæ fere omnes equis vehi, & in equis ingentia terrarum spatia conscicere, etiam sanguine*

sanguine equorum, si alia deessent, in potum uti soliti. Quod si cohererent America & Tataria, equi aut fugiivi aut libere pascentes, ex Tataria in Americam olim penetrassent, sicut equos ex terris America aliis in alias magnis divisas montibus penetrasse constat Hispanorum relatu, ex quo Hispani equos illos advexere. Si vero perpetuum intercedit fretum, quod magis credo, Tatarum nunquam navigatores fuere, & si fuissent, non magis transissent sine equis aut diu sine equis esse voluissent quam Galli veteres qui in Britanniam, aut Hispani qui in Americam transiere. Ad quæ inter alia Latus rectè observat; etiamsi per Scythiam Americani transmigrarint, non tamen propterea necessario Scythas aut Scythicæ originis fuisse. Nam gentes ab aliis pulsæ migrant, sicut unda undam trudit, & via quidem per Scythiam tendentibus in Americam capienda, ipsæ autem gentes aliæ à Scythis esse potuerunt. Ita argumentum à moribus Scytharum in universum alienum erit. Deinde varia obstare potuisse impedimenta quo minus equos secum transportarent. Quanti navigatores Scythæ fuerint, exemplo Sinensium patere. Tum cornutum hoc argumentum argutè in Norvagos Hugonis retorquet, quos longe improbabilius sit, sine equis & bobus transituros fuisse.

Igitur ad excludendum America Scythas non sufficit dicere navigatores non fuisse, nec
in Ame-

in America repertos equos. De equestri ejus gentis studio nullum dubium; unde proverbium à Suida citatum, *Scythæ equum*, eodem sensu quo *Cretensis mare*. Constat quoque illo animali caruisse Americam, nec nugacissimo Theveto ad hanc explicandum difficultatem opus est, qui cum vigesimo secundo Cosmographiæ suæ libro innumera de Mexicanis commentus esset, tandem etiam equos in arenam producit, & *apud Mexicanos injustos judices equo strigoso & infreni impositos, comminiscitur*; quo nihil ineptius. Nam ob varias causas Scythæ ex equitibus potuerunt pedites fieri. Vel quia ex meridie Septentrionem versus progressi quæ plaga nullos equos tolerat, sicut ad glaciale Oceanum Scythæ innumeri ab Hunnis & aliis equestribus populis orti, equis carentes eorumque loco suis Rangiferis vel etiam ingentibus molossis utentes, quod etiam in America repertum. Fenni haud dubie Sarmatica gens, quos equis caruisse Tacitus libro de Germanorum moribus observat. Non omnis navigatio vel quævis naves equis transportandis accommodet. Quod si terræ illæ continentes vel glacie concretæ ac cum equis in Americam delati Scythæ, extinctos vi frigoris necesse est. Nam multum ab Europæ & Asiæ temperamento borealis America differt, ita ut regiones inter XL & LX gradum, quæ in Europa

ropa

ropa satis temperatæ, in America intolerabili frigore etiam media æstate rigeant, quod ad Quiviræ littora & gradum XLII Franciscus Draco mense Julio, ipso flagrante Syrio, notavit. Hispanorum in Novam Mexico itinera testantur eam plagam ob adurens & penetrabile frigus, equos non ferre. In Nova Vizcaia equi magno numero ex pascuis in medios illapsi ignes obriguerunt. Quidam ex illis adhuc stans mortuus post quindecim dies reperi- tus est. Igitur quod Hugo inquit: *Scythiam olim fuisse sine equis, contra omnem est Historiam,* multum à nostra sententia alienum est. Neque enim de Scythia prisca cognita & descripta, sed de extima ejus ac boreali ora dicimus, sine equis fuisse. Neque ita equis suis affixi Scythæ ut non & pedites fuerint. In exercitu Xerxis, Parthi, Bactriani, Hyrcani, Sacæ & alii Scythæ innumeri pedites fuerunt. Nautas quoque fuisse multis exemplis ostendi potest. Notum est quid Diodorus de Amazonibus contra Atlantios bellum gerentibus scribat. Scoti Scythicæ originis ut Cambdenus ostendit, qui navibus primo in Hiberniam, ubi jam Orosii ætate, deinde in Caledoniam transfretarunt. Heruli quos Zosimus Scythis annumerat, Thulen occuparunt tradente secundo Gotticorum Procopio. Rossorum navigationes in Ponto Euxino Græcis notissimæ, nobis etiam

etiam in Septentrione. In Oriente Tataři classem quindecim millium navium inter Corcangui & Caigui qua fluvius Coromoron maria subit, jam Kublai Imperatore & ante occupatam Mangi, quæ Sina, habuerunt. De Iezis id est Tataris Iaponii tradunt, eos ex continente in insulam *Mateumai* xv. cIo passuum à regno Iaponia *Luegerano*, navigare teste in Iaponicis Ludovico Frois. Et quomodo Tataři ex equitibus nautæ fiant, Thuanus libro LXVII. tradit. Nam quando fretum aut mare superandum venit occisis equis vilioribus pelles detrahunt, ex iis inversis & pinguedine obductis, etiam costis trabium loco intextis naviculas confuto crinibus celeriter corio conficiunt, quibus singulis octoni homines transportantur. Vnde patet qua ratione equorum jacturam facere & navibus in Americam trajicere potuerint. Nec obstat acinace & aliis ex ferro armis, quæ Scytharum, non usos Americanos. Neque enim eadem ratio Septentrionalium Scytharum, quæ illorum qui in meridiem habitant. Nullum in rigida illa plaga ferrum vel raro provenit. Sic Fennos inopia ferri ossibus armare spicula ex Tacito notum. Eadem Samojedarum, Molgomzomiorum & qui Tataricum mare sive glaciale accolunt, ratio est. Ferri quoque dives America non est, unde ejus loco armis ex ære utebantur,

tur, quemadmodum antiquo ævo Scholiastes

Apollonii Rhodii ad 1. Αρην. μηδέπω εὐρεθέντι

σίδηρον χαλκῶ ἔχοντι, ὡς ἐν Ἡσίοδῳ φησὶ.

Χαλκῶ δ' ἐργάζοντο, μέλας δ' εἶναι ἔσκει σίδηρον.

Quid quod antiquis etiam Scythis arma fere ex ære? Strabo de Massagetis: *areis Sagaridibus* (quæ bipennes erant) utuntur. *Argentum apud eos non nascitur neque ferri multum; aris & auri abunde.* Eadem Americanorum ratio fuit. Non enim omnem ferri usum ignorarunt, ut falso Martyr putat. Meminit Acoſta ferreæ cavæ qua Mexicani eum concluderunt qui Tezcatlipucam referebat. Paraguaiani etiam lamellis ferreis pro moneta uſi. De Peruanis Latius: *ferrum fere ignorabant.* Non igitur omninò. Sic quod plumis ornati Americani, cum implumes fuerint Scythæ, regionum diuerſitati adſcribendum eſt. Abundat enim America pulcherrimis pennis quarum pulchritudine illi populi invitati fuerunt ad ornatum, ſibi exinde conficiendum. At illis Scythia deſtituitur.

Scytharum triplex genus in Americam venit: Hunni, Kithæ, Sinæ. De quibus ordine agendum.

C A P.

CAP. IV.

Origo Americanorum Hunnica. Hunni amplissima gens. Sub iis Turca. Tataro. Alani. Qui & Abdelani sive Euthalita. Slavorum origo. Auares Parthi à Scythiis quando conditi. Saberi. Vngri, Fenni. Lappones. Hungari à Puscatis orti. Ab iis diversi Iuguri.

HVNNI magna gens, complexa nomine suo Alanos, Auares, Saberos, Vngros, Turcas, Tataros, Fennos, Lucumores, Tingæcios, Molg Zomios & quotquot glaciale Oceanum accolunt, barbaros. Quos magnam partem Nicephorus complectitur libro xviii. cap. xxx. cum inquit: *Turcas, Abares, Mucritos, Sogores* (legendum Mogores) *Veros, Cunos, Barsilt, Vniguros, Saberos, contiguas & potentissimas gentes fuisse.* Quos omnes Hunnorum nomine insignimus: partim quod Imperium Hunnorum per illas gentes amplissimum; partim quia antiqui scriptores eos ita apellant. De Turcis Cedrenus: *Τέρκων ἔθνος γένος μὲν ἐστὶν Ὀυννιῶν, πολυάνθρωπόν τε αὐτόνομον.* Idem Iohannes Curopalates & Zonaras, qui bis dicit: *Turci Istrum accolentes qui & Vngri.* Simocatus apud Eustathium in *πειρηγιῶ* testatur, Hunnos à Persis Turcas appellatos. Iidem cum Tataris & nomine & gentium numero conveniunt. Quemadmodum enim Tataro in septem Hordas divisi atque *Mogores* dicti: sic Hunni

Hunni quoque sua lingua *Magyari* sunt; & ipsorum septem gentes quod ex Nicephoro apparet; ubi se Chaganus Abdelarum Imperator, in oratione ad Mauritium Imp. *Septem gentium & septem orbis Terra climatum Regem* appellat. Apud Cedrenum *Moageras* nomen Hunnici Regis. Et A. C. 1000 XLIV. septem Exercitibus, septem diversis itineribus ac ducibus, in Pannoniam redierunt. Sic nomina Hunnorum & Tatarorum conveniunt. *Taudun* Hunnorum Dux à Carlo Magno victus, ut annales Francorum *Fuldenses* à Marquardo *Frehero* editi testantur. *Taudun* *Vlahku* *Kain* filius apud *Texeiram*. *Toxa* *Geyzæ* Pater. *Tuxy* filius *Chinguis*. *Buda* frater *Attilæ*. Tataris *Baido*, *Bathi*, *Peta*. Alani plerumque Hunnis apud Historicos conjunguntur. De quibus ita *Marcellinus*: *Alani ex montium appellatione cognominati, paulatimque nationes conterminas crebritate victoriarum attritas ad gentilitatem sui vocabuli traxerunt ut Persæ. Hunnis per omnia suppare, verum victu mitiores & cultu.* Nec *Euthalita* Hunni apud *Procopium* alia ab Alanis gens: qui & Albanos fuisse putat. Cedreno *Nephtalita*. Quod corruptum nomen: nec quicquam pro Iudaica Origine. Sicut & *Euthalitarum* nomen à *Græculis* ita detortum. Quod ex Nicephoro discimus; ubi de Cagano loquens: *Abdelarum* inquit (alius dixerit

xerit Euthalitarum) *Rex*. Emirkhondo Abdela regni Metropolis : unde Abdelani & brevius Alani. Qui non in Occidentem tantum, verum & Orientem, usque ad Gangem extensi. Sed quod Cedrenus inquit : *Hunni qui & Slavini*: verum non est. Nam diversa gens Slavi & Hunni sicut ex lingua patet. Slavi in Europæa Sarmatia, egressi ex Asia & profundo Bersiliæ ut Solinus, Græcus scriptor apud Pyrckhaymerum testatur. Quod si verum, crediderim Bersiliam esse illam quam Nicephorus *Barsilt*, Venetus *Barscol* nominat. *Avares* Hunnica gens: quia ipsorum Reges Cagani. Elmacino *Harari*. Sedes circa Turquestanam. *Pseudavares* apud Nicephorum. Nam pars Verorum & Cunorum ex Oriente in Pannoniam pulsi, metu Avarum in idem nomen concesserunt. Illi *Veri* Cunorum vicini, Parthis originem & nomen dedisse videntur. Parthos Scytharum sobolem esse antiqui uno ore testantur, de quorum in Persiam adventu mirum est viros doctos nihil hæcenus certi eruisse. Constat Scythas Cimmeriis fugatis, Duce Madya cum ingenti multitudine in Mediam irrupisse & totos viginti octo annos Imperium Asiæ superioris tenuisse, de quo legendi Herodotus & Strabo. Factum hoc tempore Cyaxaris Mediæ, Iosia Iudææ, Psammetichi Ægypti Regum, A. Mundi termillesimo trecent-

trecentesimo decimo sexto. Madyas Indathyrus ille Scythia est, quem ex Scythia erumpentem Asiam ad Ægyptum usque pervasisse, ex Megasthene Strabo sub initium libri xv. & Arrianus in rerum Indicarum libro referunt. Atque hoc est quod veteres tradunt, *Scythas superiori Asia potitos Bactrianum & Parthicum Imperium condidisse*. Quanquam enim illorum Imperium breve ac ferè ambulatorium fuerit, passim tamen suæ gentis colonias reliquerunt, in Syria Scythopolin quam & Magog dictam Plinius refert, in Media Parthos qui & Persæ. Non enim major differentia inter Parthos & Persas, quam inter Cattos & Hassos, Assyrios & Athyrios, quod jam dudum viri docti monuerunt. Ac mirifice hanc sententiam confirmat & illustrat, quod paulo post & nomen & imperium Persarum ac Parthorum innotuerit. Trogus apud Iustinum: *Parthi Scytharum, exules fuere. Hoc etiam ipsorum vocabulo manifestatur: nam Scythico sermone Parthi exules dicuntur*. Si propius nosse cupias, à qua Scytharum gente orti, Massagetæ eorum conditores putarim: qui utrique & Massagetæ & Persæ Soli equos immolarunt, hac ratione moti quod celeri Deo celer hostia conveniat. Hunni *Saberi* apud Cedrenum & Procopium, vel cum Avaribus vel Siberis Russæ, vel cum utrisque iidem. Ab ipsis Sabaria

Hungariæ diſta. De Vngris & Vniguris certa res: qui *Iubr*: hodie, Siberis vicini. Vnde Hungari à Slavis dicuntur quos Hungaros vocamus. *Fenni* magna gens. Olim Hunnis vicini. *Melæ*, Plinio & aliis Fanefii. Eorum lingua tam peculiaris ut à Scaligero inter undecim matrices Europæarum ponatur. Finnum propago *Lappones*. Vtrique Hunni. Ex quo nomine ſi durius aſpires *Funni* & *Fenni* proveniunt. *Lappones* Orientales circa *Kolam*, Suedis *Trinnes*, Ruſſis *Terſchanowoloch*: ſibi ipsis *Pyhenieni*. Quod perinde eſt ac ſi *Hunos* dicas: unde fit *Pyhunen* & *Pyhenen*: ſicut *Funos*, *Finnos*, *Fennos* dicimus. Idem de *Molgomiiis*, *Lucumoriis*, *Tingoefiis* putandum eſt. De quibus in genere antiqui, cum dicunt, *Hunos glaciale Oceanum accoluiſſe*, quæ verba Marcellini ſunt. Et clarius adhuc incomparabilis ſeculi ſui *Rubruquis*, tradit *trans Volgam ad Septentrionem eſſe regionem Paſcatir ex qua orti Hunni & Hungari*. *Vnam Hungarorum & Paſcatirarum linguam eſſe*. *Iuguros à Paſcatiris diſtingui*. Nam illos peculiareſ literas habere & ſcribere deorſum progrediendo à ſiniſtra verſus dextram ita ut lineæ pendeant. Hunc ſcribendi morem *Tataros à Iuguris accepiffe*, & tales literas *Mangis Canem ad Ludovicum Regem Franciæ miſiſſe*. *Iuguros autem facit vicinos Moalis & Tataris*.

CAP. V.

Causa migrationis Scythica. Bellum. Abundantia virium. Venatio. Oceanus glacialis viam præbuit. Quo tempore facta. Septentrio parum habitatur.

NEC diu quærendum est quid hos Scythas moverit ex nostro in alium orbem migrare. Quippe duas causas fuisse reperimus: Bellum & abundantiam hominum. Bella inter ipsos æterna: *aut cadunt aut caduntur* inquit Lucianus. Igitur infirmiores & victi sedes mutare cogebantur. Quo & illud eos movebat, ne hostium cibus fierent. Hostes enim comedere, Scythicum. Ipsa gens imprimis fecunda. Hunnorum in antiqua patria centum & octo tribus. Turcarum fere totidem, ut ex Aitono patet. Quare multitudinis domi minuendæ causa migrandum plurimis & velut sacrum ver in alias emittendum terras. Feras quoque perpetuis & vagis venationibus sectabantur. Ut quemadmodum illæ ex Asia in Americam ea occasione devenerunt; probabile sit etiam venatores eo delatos. Et hoc modo Hunnos ex interiori Asia in Europam venisse Bonfinius testatur. Ipsa etiam Scytharum vita instabilis semper & vaga, sine sedibus fixis, ut campus, ut fons, ut nemus invitabat: ita aliquandiu commorabantur: tum de-

nuo, fugientium similes, alias terras & sibi adhuc incognitas petebant; Via vel mari vel si nulla continens, per glaciem qua totus Septentrio connectitur. Ut non anxie quærendum ibi vel fretum vel alius transitus. Nam Oceanus glacialis hyeme continentis vicem obtinet & eum hostes invadere ac ultro citroque commere Tataris receptum. Quod expertissimus Rubruquis testatur, qui tradit *supra Tatariam in glaciali Oceano Tautas & Mansas insularum habitatores hyeme per glaciem à Tataris invadi.* Quemadmodum in Suecia quoque fieri Olaus & Magnus Upsalensis scribunt.

De tempore quo hæc transmigratio Scytharum primū cœpit, cuncta nobis, ut in tanta antiquitate & tenebris, incognita sunt. Id certum, longe recentiore Phœnicum in Americam adventu, quia Septentrio immensis terrarum spatiis usque in novum orbem, fere sub ipsum siderum cardinem, qua via transiverunt, extensus, non ante multa secula cultoribus impleri potuit. Nam quis terras ad spectu fœdas & æternis nivibus ac glacie horrentes, nisi pulsus ab aliis, adire velit? Rari hodieque in Lappia, Gronlandia, Samoedia & omni ad glaciale Oceanum tractu habitatores. Rari quoque in Septentrionali America. *Omnis Virginia inquit Purchasius, Nova Anglia, Terra Nova & cetera ad polum ac centum interius milliaria regiones*

regiones non tantum hominum habent quantum Londinum. Regio Angliam magnitudine superans vix millia quinque in aciem producet. Quod argumento tardius ad Septentrionem habitari cœptam & si conjecturæ locus, non ante annum Christi quadringentesimum. Quippe tum temporis horridus Septentrio commoveri præ multitudine hominum & agmina sua in omnes orbis partes effundere cœpit. Impulsi à vicinis, alios impellebant & exundabant in omnes mundi plagas. Hunni tum ab ipso fere glaciali Oceano progressi in austrum sunt. Nec dubium alios vel venandi studio vel prementibus vicinis, qua data via, sive per Occidentem sive per Orientem in Americam penetrasse. Quippe Chichimecæ circa A. Ch. 1000 in Mexicanam venerunt. Porro illa perpetuo vaga & venationibus dedita gens, sua barbarie quicquid est miserabilium Finno- rum, Samojarum, Tatarorum, non æquat tantum sed superat. Trecenti vel quadringenti anni spatium satis amplum sunt quo per Septentrionalem Americam spargi & sobolem suam magno incremento augere potuerunt. Ut hæc secunda Transmigrationis Americanae periodus Hunnica in tempora post natum Christum probabili conjectura incidat.

Ita Hunni ex interiore Asia in Septentrionem & horridas frigoribus plagas delati sunt.

Vbi postea divisi, parte in Orientem, in occidentem alia migrante, utraque via tandem in Americam venerunt. Quæ hinc Asiæ, inde Europæ, maximis & magnam adhuc partem incognitis plagis interjacentibus sive illæ insulæ sint, quod ignoratur, vel alicubi una continens, proximat. Nam freta si intercedunt, non admodum magna esse oportet. Quod nos animalia docent, quæ eadem via in Americam delata sunt, natandi non adeò perita, ut magno mari transmittendo sufficiant.

CAP. VI.

Humorum in Americam adventus per occidentem. Gentes ad Obiæ, Biarmia, Skidfinni. Finlandia unde dicta? Nova Zemla & Gronlandia per æstatem habitabiles. Oonæ & Panotii. Gronlandia antiquis nota. Islandia. Fabulosa Frislandia & alia Zenorum insulæ. Geographorum errores. Estorilandia. Islandia est Thule. Pytheas Massiliensis defensio. Thule quamvis borealem terram notat. Islandia ante Norvagos frequentata. Thyle pro Tilemarchia, Schetlandia. Gronlandia quando detecta. Riphæi. Gronlandia ante Norvagos habitata. Skerlingi. Similes Americanis. Vrsi albi. Fera quomodo in Americam venerint. Gronlandia America continens. Terræ polares incognitæ.

Qui occidentem versus procedebant, primo ad utramque ripam fluminis Obi, & glaciale circa Novam Zemlam, Russiam & Lapponiam, Oceanum confederunt. Quas M. Paulus Venetus, & ante eum Nubiensis, Regio-

Regiones Tenebrarum appellat. Gentium nomina sunt: *Calami, Tingæsi, Oslachii, Molg-zomii, Serpanouzi, Lucumores. Grustini, Vogulizai, Samoiedi, Papinai, Premskii, Obdora, Con-dora, Loppi, Fenni, Caroli* & complures alii. Loppi hodieque circa Lucumoriam degunt, sicut Herbersteinus testatur. A flumine Obi partim in occidentem, partim longius in septentrionem progressi sunt. In occidentem à Fennis, Loppis, Carolis itum, qui Scandiæ extrema usque ad promuntorium Rubeas occuparunt. Ibi Lapponia Orientalis, quam Suedi Trennes, alii Biarmiam vocant, à Finnico Varana quod montosam regionem significat. Omnibus Fennis & Lapponibus Skidfinnorum nomen competit, à soleis ligneis quæ Suedis Skidh, Finnonibus Sukfi dicuntur. Atq; hinc Saxo Sialandicus Scricfinnos suos depromsit corrupta voce; & alii totam Finnorum gentem in Scritofinnos & Marchiofinnos diviserunt. Hodie peninsulam Suediæ oppositam tenent. Et mirum est nomen ac antiquitatem eorum controversi. Nam sunt qui Finlandiam dici volunt à regionis amenitate. Alii quod olim hostes Suecorum fuerint, Findlandiam id est hostilem regionem dictam. Quæ inepta sunt; estque Finlandia regio Finnorum, quos ibi Tacitus collocat. Hi longius in Septentrionem progressi, ex continente in vicinas insulas,

Novam Zemlam & Gronlandiam, venerunt. Nam illæ regiones, propter uberem terræ, maris, aëris venaturam, certo anni tempore à Junio, Julio, Augusto frequentantur à Fennis, Lapponibus, Samojedis, ut Linscotius testatur. Nec insuavis ibi per æstatem habitatio: cum solum floriferum & amœnum sit. Nova Zemla, Gronlandia & vicinæ insulæ sunt, in quibus Huni & Fenni sive Fanesii à Mela & aliis collocantur. Quæ voces à Græculis in *Oonas* & *Panotios* mutatae, pudendo errori, de victitantibus ovis & magnarum aurium hominibus, occasionem præbuerunt. Quippe Fanesios ibi habitasse, & ita legendum, non Panotios, locus ostendit. Nam omnem eam Sarmaticam oram, Fenni, Lappones & qui ab his profecti sunt, ab omni hominum memoria tenuerunt. Et Fanesii dicti, quemadmodum Tauriscos, Hunniscos, Suediscos dicimus. Fabulam de Oonis, quasi ovis victitarint & avenis, plane destruxit magnus Salmasius. Ex Nova Zemla & Lappia in Gronlandiam brevis trajectus. Variæ enim interjacent insulæ & terræ nondum omnes nobis exploratae. Quarum pars quoque habitantur: ut Terra Metæ incognitæ, ab Hugone Villugbæo Anglo primum detecta. Igitur ex una in aliam vel per glaciem, vel ubi ea deficit, scaphis ventum est. Qualibus Samoiedi in Novam Zemlam

lam quotannis trajiciunt & navigant. Gronlandia ingens sub ipso Cardine siderum, incognitæ etiamnum magnitudinis inter Americam & Europam media jacet. Cujus nomen etiam antiquissimis Geographis notum. Qui illud mare, quod supra Rubeas & Scandiam est, Cronium dixerunt ab ei adjacente Cronia sive Saturni insula, quam etiam Ogygiam vocarunt ut ex Plutarchi libro de imaginibus in Luna patet. Barbari eam hodie Secanungam appellant. Croniæ Islandia imminet Sola ibi celebris insula. Nam Frislandiam, Porlandiam, Stanesol, Bodendon, Grislandiam, Talas, Broas, Iscant, Trans, Mimant, Damber, Bres, Estotilandia, merum Zenorum vel qui eos corruerunt, commentum esse, post tot annorum errores, docti jam tandem ausi sunt asserere. Prævit suo exemplo Arngrimus Islandus qui non potuit non vicinas Islandiæ suæ insulas nosse. Ipsi quibus paruisse dicuntur, Norrvagiæ Reges eas ignorant. Et tamen Geographi, credo ne detur vacuū, obtrudunt nobis Frislandiam cum urbibus suis & famoso Rege Zichmi, eadem plane fide qua Diotymus, Strombychi filius è Cilicia per Cydnum in Choaspen fluvium Susas præterfluentem se navigasse scripsit. Tales errores in tanta luce expungendi sunt ne impostorum commenta pro veris habeantur à rerum imperitis.

Nec

Nec fufficit cum Grotio dicere : *nifi forte eſt pars aut Islandia aut Gronlandia.* Nam plane non eſt nec in Oceano nec ad continentem talis terrarum facies quæ Zenorum relationi reſpondeat. Qua vero fide Islandiæ affuetur cujus quatuor *Fiordung* omnibus incolis notiſimæ ſunt ? De *Estotilandia* vero quam lepide fabulantur. *Milliaria amplius mille verſus Occidentem à Friſlandia abeſſe, inſulam Islandiæ ambitu parem & multo amœniorem. Regi Bibliothecam Latinis libris inſtructam, genti peculiareſ literas.* Credo ibi amiſſas *Livii Decades* vel *Taciti Annalium* libros extare : quod quamprimum inquirendum. Porro *Islandia* haud dubie veterum decantata *Thule* eſt, in qua hodieq; nomen oppidi *Thiles* *Norvvagiam* verſus extare in *Chronico Zelandiæ Eyndius* tradit, qua fide ipſe viderit. Hæc adhuc *Plinii* ævo terrarum ultima : quod de *Schetlandia*, multominus *Tilemarchia* dici non poteſt, cum *Romani* jam ante illud tempus omnem *Scandiam* uſque ad *Rubeas* promontorium hodie *Noordkyn* & *Scythicum Oceanum* circumveſti ſint. *Pytheas Maſſilienſis* ejus ſitum exacte designat apud *Strabonem*, dicens *Thulen à Britannia ſex dierum navigatione verſus boream abeſſe.* Quo quid clarius pro *Islandia* dici poteſt ? Nam *Schetlandia* vix bidui navigatione à *Britannia* abeſt, nec boream verſus ſed in Orientem ſita.

ta. Ac vel ex sola hac narratione patet quantus in peregrinatione vir Pytheas fuerit, quem toties iniquissimè Strabo erroris arguit, sola Clarissimi viri invidia. Qui à Gadibus usque ad Tanaim omnem Europam Septentrionalem lustravit. Et frustra Polybius privatam ei vitam ac paupertatem objicit. Nam neque hodie soli divites peregrinantur & aliorum instructus esse potuit subsidiis. Thule igitur Islandia quicquid Arngrimus contra nugetur. Nec tamen dixerim solam in veterum scriptis Islandiam Thulen vocari. Multis omnino in Septentrione locis nomen illud tributum. Igitur frustra Ionas diversam apud Ptolemeum ab Islandia Thules latitudinem objicit, & alia ex incerto petita. Complures enim veterum Thulæ: & quod de una verum, de altera negatur. Poëtæ hoc nomen pro lubitu regionibus ad boream parum cognitis imponunt. Sicut cum de Oriente agitur statim ad Indos suos, Gangem & Hydaspem excurrunt. Et deimus incultam ante Ingulfum Islandiam fuisse, an propterea nunquam sub Thules nomine de ea loquuntur poëtæ? Nam quia Thule etiam Britannia & Orcades de his intelligendi sunt cum incolarum ejus meminerunt. Contra ubi terrarum ultimam & sex dierum navigatione infra Britanniam jacere dicunt, quis neget de Islandia sermonem esse? Quid quod certa indicia

dicia sint Islandiam ante Norvvagos variis
 gentibus frequentatam? Nam Crantzius in
 Norvvagiæ prologo testatur, post subactam
 ab Hengisto Britanniam Frisios in Islandia &
 Frislandia confedisse. Cujus fidem si quis in
 dubium vocet ob fabulosam Frislandiam, is
 Arngrimum audiat; qui *varia signa cultus hu-*
mani, nolas, cruces ligneas & alia opere Irlandico
ac Britannico Ingulfum ibi reperisse testatur. Un-
 de colligit Irlandos, Scotos, Anglos jam olim
 ob uberem piscaturam in eam navigasse. De
 his anniversariis Islandiæ quam Thulen voca-
 runt, habitatoribus, aliquid inaudivisse vete-
 res, præsertim post Britanniam Romanis co-
 gnitam, quis dubitet? Ut igitur concludamus,
 multæ omnino Thylæ. De Tilemarchia Nor-
 vvagiæ loqui Procopius secundo Gotticorum
 videtur cum *Herulos in Thylen habitatum venisse*
 refert. Orcades vel Schetlandias Tacitus in-
 nuit in Agricola: *dispecta est & Thyle.* Rem
 igitur recta putantibus, manifestum erit bo-
 realem illum Europæ tractum non leviter co-
 gnitum priscis fuisse. Certe si Cronia, quod
 probavimus & Dalechamio quoque ac Clu-
 verio placet, Cronlandia est, diu ante Nor-
 vvagos cognita fuit. Tradunt illorum anna-
 les, demum A. Chr. lccccLxxxii. ab Erico
 Rufo detectam, nomen *Grunlandia*, quod ter-
 ra ibi perpetuo virens sit ac florida, accepisse,
 sicut.

sicut in porticu quadam Bibliothecæ Vaticanæ legitur. Quod nemo credet cui nives illæ & æterna fere glacies earum partium ex nautarum relatione innotuerunt. Massiliensis Pytheas, primus nobis Hyperboreos & Riphæos aperuit, nec ulla erat causa cur eum Strabo propterea mendacem vocaret. Nam & terras ibi & altissimos montes & varias gentes esse, à Russis compertum. Hi Riphæi & Hyperborei antiquissimi sunt Croniæ habitatores, id est Fenni, Lappones, Samoiedi, Caroli. Vnde Mela duplices Riphæos facit, cis & ultra Riphæum montem. De quibus prisca multa etiam fabulosè & olim integer de iis Hecataei liber extitit. Fuisse in Gronlandia homines antequam Norvvagi eò venirent, exinde patet, quia hodieque in ea reperiuntur qui nihil cum Norvvagis commune habent, vultu, lingua, moribus, diversis; Tataris, Samoiedis, Lapponibus, Americanis etiam borealibus lineamentis & habitu corporum simillimi. Ivorus Boty Gronlandus Norvvagicæ originis, qui jam ferè ante tria secula eam regionem descripsit, & cujus narratio apud Purchasium extat, testatur *Occiduam ejus partem incolere Skerlingos potentem nationem & Norvagiis infestam*. Hos alii *Screlingers* vocant, & Samoiedis comparant. Sunt enim gens vaga, piscatione & venatu victitans, colore fusco. Colunt Solem.

Solem. Non sunt homiedones sed crudos cibos vocant, neque igne ad coquendum sed contra frigus utuntur. Forbifferus ad fretum sui nominis, vidit *barbaros lata facie, depressis & simis naribus, longo & nigro capillitio, colore olivastro.* Alii *raras barbas & complura Samojedis ac Tataris communia* observarunt. Ducti ex Gronlandia in Daniam nihil à Borealibus Americanis differre videbantur. Habemus igitur ejusdem in Samojedia, Nova Zemla, Lappia, Cronia & America originis homines. Ut de migratione Scythica per occidentem dubitare nemo possit cui similitudo inter Samojedos, Gronlandos & Americanos cognita. Quæ omnia de Gronlandis Norvyagicæ originis dici nequeunt. Nec homines modo verum etiam animalia novæ Zemlæ, Gronlandiæ & Septentrionalis Americæ conveniunt. Ubique ingens alborum urforum piscibus victitantium copia. Quos ex Gronlandia in Americam venisse inde patet, quia in australi parte & circa fretum Magellanicum nulli reperiuntur. Ac solere id ferarum genus per glaciem vel frustra ejus aquis innatantia comitare illi referunt qui Septentrionalia maria navigare solent. Ita in Islandiam quoque veniunt ubi nulli reperiuntur nisi cum glacie Gronlandica advehantur, quod Arngrimus contra Blefkenium asserit. Lescarboto admodum verisimile videtur

tur alces ex Septentrionali Europa ad terram Labradoris, Canadam & Souriquosios per arctoam plagam tranasse. Nescio unde hoc hauserit Bilibaldus Pirckhaimerus in Germania vetere. Veniunt inquit quotidie à Septentrionibus terraque incognita ac à mari glaciali, homines quidam barbari, Caroli vocati, mercimoniorum gratia cum magno exercitu in Gronlandiam & ut pro comper-to habetur, ex altera parte poli Septentrionalis. Gronlandiam Americae continentem esse Anglorum navigationes docuerunt. Sed ingentes sinus & patentia maria in illam continentem penetrant, ad summam usque latitudinem arctoam. Neque tamen exinde necessario sequitur per regiones illas horridas & profunda nive obsitas barbaros illos, quanquam ingenti corporum duritie, transmigrasse. Imo quia omni pene anni tempestate regiones illae glacie horrent, eo facilius Samojedæ illi frigidibus adfueti per concretas undas ultra tendere potuerunt, quanquam certum sit difficilem & longinquam viam & mille difficultatibus obseptam. Qualis sub ipso polo terrarum mariumque situs, hæctenus rerum omnium conditor occultum mortalibus esse voluit. De magnetica rupe & insulis circum maximis quæ commentus est Anglus quidam Oxoniensis & ex eo Giraldus Cambrensis in suo de mirabilibus Hiberniæ libro, referre piget. Magna

ibi naturæ miracula & nemini hæctenus cogitata latere dubium non est. Batavi gradum LXXX immortalis cum gloria superarunt. Quibus Deus quicquid uterque polus adhuc atra nocte premit, quicquid exteriora Asiæ vel abscindit America vel jungit, quicquid immensæ Magellanicæ, detegendum reservasse videtur.

CAP. VII.

Grotii opinio de Norvavorum in Americam migratione refellitur. Rationes à lingua, tempore, religione, frumento. Tlan non est Tlant. Norimbega fabulosa. Teus, Pagod, Guayra. Llame, Topbos, Peke, an Norvagicæ.

CÆterum hic viam Hunno Scythis nostris Islandica sua in Americam transmigratione intercipit magnus Hugo, cujus viri doctos errores audire non magna caret voluptate. *Omnes ferme populos inquit qui cis Isthmum sunt Panama, ex Norvagia ortos arbitror. Ex Norvagia in Islandiam, ab hac in Gronlandiam, inde Frislandiam & Estotilandiam partem continentis Americæ ventum vult. Parum absuit quin tanti viri auspiciis & auctoritate Norvagi Hunnos nostros ac Phœnices America pellerent, nisi alter ille post Columbum novi orbis vindex clarissimus Latius obstitisset. Rationes hunc errorem expugnantes hæc ex præcipuis sunt. Quia ratio nulla reddi*

di potest, cur non Islandi equos statim & boves traduxerint ex Islandia in Gronlandiam, atque inde in Americam. Nec apparet quare in Gronlandia potius & America quam Islandia sermo Norrvagicus penitus exoleverit ac tam brevi tempore in tot diversissimas linguas mutatus sit, cum contrarium plane observetur in Europæis linguis; quæ licet multæ sint, tamen aperta originis suæ vestigia retinent.

Deinde obstant Norrvagorum & Islandorum traditiones. Nam Chichimecæ jam ante annum *IOCCXX* ad lacum Mexicanum pervenerunt. Islandia autem demum *A. IOCCC LXXIX* coli cœpta, à paucis primo familiis Tyrannidem Haraldi Harfageri fugientibus, postea demum plures accesserunt. In Gronlandiam demum Anno *IOCCCC LXXXIV.* ventum. Ex quo sane consequitur Septentrionales Americanos aliunde quam ex Norrvagia & per Islandiam venisse, cum Chichimecæ antiquiores Islando Norrvagis sint, Navatlacæ Gronlandis, & Mexicana cum vicinis partibus jam incolas suos habuerit antequam Norrvagi Islandiam adirent. Et quis credat tam vastum continentem inter sex septemve secula Islandos gentem non magnam implere potuisse? cum illis longo tempore opus fuerit ut solam insulam suam etiam raris habitatoribus colerent. Ethnici tum Norrvagi cum

in Islandiam migrarent, paulo tamen post Christiani facti. Sed quis præstabit Islandos ante receptum Christianismum aliò emigrasse, aut insula sua nondum perculsa, quod paucis annis fieri non potuit, alias sedes & quidem majori frigori obnoxias, tanto circuitu quæsiuisse? præsertim per Gronlandiam & boreales terras adeo horridas, quas absque summis difficultatibus & non nisi longo tempore transire non datur. Longe probabilius esset credere ipsos Norvagos, Danos, Suedos, Anglos, Cambros, Hibernos, qui omnes egregii navigatores illius Oceani diu ante Islandos fuerunt, rectà ad continentem illam delatos quam Islandos longo & difficili per ipsum fere polum circuitu. Est & aliud non leve argumentum gentes illas non venisse ex Norvagia, quia ante Hispanos nullum ibi frumentum Europæum, sed tantum Maizium Asiaticis familiare, & quia Mexicani ebrietatem vehementer abhorruerunt ac severitate legum castigarunt. His atque aliis rationibus removentur Norvagi, ne Hunno Scythis obstitent. Quod argumenta pro Norvagus attinet, illa rem non conficiunt. Terminatio vocabulorum *tlan* non est ex Germanico *Tant* / sed multis rebus communis quæ nihil minus quam regionem significant, ut *Ocachtlatz intlan* magis infra, *Tenoxtitlan Tunale* supra petram.

eram. De Norimbega quod dicitur, sciendum primo Mexicanos nunquam in ea fuisse qui ab occidente vel Coro per Californiam & Teuculhuacan profecti, ut infra ostendetur. Deinde fabulosa esse quæ de Norimbega quidam narrant ex eo patet, quia hodie in illis partibus neque hujus neque alterius oppidi vestigium extat. Tractus ille à barbaris aliquando *Aggunea* dictus, nomen cum ducibus crebro mutat. De vocabulis in universum respondetur; nullum à Grotio productum, quod vere Germanicum esset. Non *Teut* quia Mexicani non habent commune nomen quo Deum appellent. *Pagod* nuspiam in universa America notum, Indorum Orientalium est. *Guayra* & *Llame* ad Peruanos pertinent, & illud furnillum non flabrum; hoc animal diversum ab ove notat, quod nihil commune cum nostro *Lam* habet nisi quod quadrupes sit & lanam gestet sui generis. *Tophos* pro capitis tegmine nuspiam occurrit. *Topes* Peruanis fibulæ sunt quibus mantilia connectuntur. Nec *Peke* Mexicanis torrens sed *Atlaubtli* & illa in pes, peque seu peke terminatio montibus etiam & aliis rebus quibus nihil cum torrente commune, tribui solet. *Tepeque* Mexicanis mons, & nunquam terminatio in *peque* sine *te* occurrit.

CAP. VIII.

*Norvvagi in America parte Gronlandia. Ejus notitia per-
riit. Navigatio in Gronlandiam glacie obstructa. Ca-
nes loco jumentorum. Rangiferi. Siberi in America.
Lingua Finnica & Brasiliiana affinitas.*

CÆterum non plane negatur etiam quos-
dam ex Germania aut Norvvagia in A-
mericam venire potuisse: quod potissimum de
populis illis, quos arctos despicit, probabile.
Nam, ut dictum, Islandi in Gronlandia colo-
niam condiderunt, cujus pagos describit Ivo-
rus Booty & Arngrimus. Fuerunt autem ho-
mines non multi & ad oram fere maritimam.
Itaque si Gronlandia Americæ pars & conti-
nens, jam partem Americæ à Norvvagis cul-
tam habemus ut recte Grotius colligit. Nec
illud negatur quod subjungit: *Quid illos Gron-
landiæ in seßores impedit ire longius & per lata
terrarum spatia genus suum propagare?* Nam &
in vastissimo illo Septentrionis tractu quem
Gronlandiæ adscribimus, genus suum propa-
gare potuerunt. Quod tamen adeo incertum,
ut hodie neque in Gronlandia neque partibus
Americæ ei vicinis ullum Originis Norvvagi-
cæ indicium exstet. Quid igitur illis factum?
dices. Non aliud possum, quam non liquere.
Periit enim Gronlandia Norvvagica vel ho-
mines in ea Norvvagi, quo casu incertum.
Audia-

Audiamus Ioh. Ifacium Pontanum in Historia Danorum. Refert is, Helgelandam, VVestenoram, Islandiam, Feroam, Findmarkiam, Gronlandiam olim Regis & Reginae Danorum proprias fuisse, nec aliorum nisi Regis solius classibus frequentari solitas. Postea intermissam hanc anniversariam navigationem duas imprimis ob causas. Quippe A. Christi MDCCCXLVIII. sævam ac diram per omnes propemodum orbis plagas pestem grassatam, qua imprimis Dania exhausta fuerit. *Et sunt qui tradant inquit post eam epidemicam luem fuisse intermissam ac neglectam, quæ ad oras Gronlandiæ solennis antea & annua fuerat, incolarum regni navigationem.* Deinde immensam paulatim ex Trollebottis glacierum copiam coacervatam fuisse, quæ nunc impedita omnia & difficilia reddat: adeo ut vix nisi à parte insulæ qua Libanotum borealem spectat, terram hodie, quamvis & id subinde difficulter, detur contingere. Sic igitur glacialibus montibus obstructi ferè omnes Gronlandiæ portus notitiam ejus nobis ademerunt, ut Norvvagos in ea vel extinctos necesse sit vel ad interiora migrasse. Porro hæc per glaciale Oceanum in Americam via etiam nupero Geographiæ scriptori Georgio Fournier non displicet, cujus verba sunt: *Per illud æquor stratam glaciæ & per insulam Vaigast è nova Zemla cum incolæ plures trajiciant quotannis in Mosco-*

viam ut cum Samojedis & Tataris mercaturam faciant, ut certis constat relationibus, non est quare dubitemus de transitu & origine Americanarum gentium, cum in his partibus Europa & Asia exiguo tantum freto à nova Zemla parte America separentur, nec opus sit navibus, ursis & animantibus ceteris, quæ per glaciem incedentes perveniunt in Spitsbergam, urforum insulam & plures alias à continente distinctas, decies majori spatio quam nova Zemla à Moscovia distat & Tataria, vel Spitsberga à Gronlandia & Gronlandia ab America. Hæc omnia fidem transmigrationis Hunno Scythicæ per Orientem faciunt. Quo & alia accedunt neutiquam prætermittenda. Vt quod populi supra Cibolam canibus instar jumentorum utantur, cujus rei testis oculatus Franciscus Vasquez de Coronado. Idem apud Gronlandos Martinus Forbifferus A. Christi MDLXXVII. vidit. Idem Siberi Russiæ, & omnes ad Oceanum glaciale Fenni ac Lappones, faciunt. De quibus Venetus intelligendus cum inquit: *In regione Septentrionis, canes maximos asinorum instar, rhedas trahere. Illi canes Rangiferi sunt, vel non multum dissimiles. Prisci cervos vocant dum scribunt: Esse Scytharum gentem quæ cervos equitet. Sunt enim cervis simillimi. Igitur Siberi, Fenni, Lappones, Caroli, ea qua diximus via, per Occidentem in Americam venerunt, atque ibi late*

late dispersi sunt. Quemadmodum *Siberos* in Plata habemus, Scheriis per omnia similes teste *Vlrico Fabro*, In Navigatione *Petri Manchossæ*. Ex quo barbatos esse consequitur. Ad *Magellanicum* fretum barbari *Samojedis* & *Lapponibus* simillimi, quod *Linscotius* notavit. Et quod mirandum, *Lingua Brasiliiana* cum *Fennica* magnam omnino convenientiam præ se fert. Nam ut nihil de eo dicam, quod utraque lingua caret *F* *ie* mutam cum liquida perpetuo fugit, illud omnino memorabile est, quod & *Brasiliiani*, & *Fenni* præpositiones suas semper nominibus postponunt. Apud *Brasiliianos* *Pê* est in, *Taba* vicus. Vnde fit composita vox *Tape* in vico; contracte pro *Tabape*. Ut manifestum sit, præpositiones *Brasiliianas* imitari rationem suffixorum *Ebraicorum*: idque apud ipsos ac præterea *Finnos* tantum receptum est.

CAP. IX.

Hunorum in Americam adventus per Orientem. Argumento à feris & avibus. Asia borealis & America alibi cœunt. Nova Albion & ejus frigus. Tractus ille suspectus. Asia & America fretis divisa. Fretum Anian. Asia supra Tatariam facies. Ex Vincentio. Plinio. Rubruqui. Russis. Tataria usque ad LXX. gradum extensa.

HI per occidentem venerunt. Alii & longe quidem major pars, per Orientem: ubi

ubi & via brevior & regiones magis habitatæ. Quam viam nos animalia docent. Quippe tota America, maximè Septentrionalis, Leonum, Cervorum, Tigrium plena. Quæ cum nec in Gronlandia nec Magellanica deprehendantur: necesse est per Orientem ex Asia venisse. Nam in Scythia nullum frequentius animal quam cervi, qui etiam maria tranant, Solino; in Hyrcania Tigridum ingens numerus, Marcellino. In Tataria Leones, ursi, cervi, Veneto: quas feras Tatari eam regionem occupantes sagittis suis expulerunt, ut apud Purchasium legitur. De Scythia Plinius libro sexto: *Iuxta vastæ solitudines ferarumque multitudo, iterumque deserta cum belluis.* Incognita nostris oris animalia, per eandem Tatariam venisse in Americam necesse est. Quis dubitet in illa magna Asiæ supra Turquestanam, Siam, Russiam, parte, nobis nondum cognitæ animalium plurimorum species latere? Nam Acoſta nodum non solvit, dicens: *Sic Deum animalia distribuiffe ut quedam communia toti orbi, quedam singulis peculiaribus partibus essent.* Quis enim credat toto orbe nostro ita migrasse ea, ut nulla soboles remanserit? Nec aliunde pulcherrimarum avium tanta copia in Americam venit, quam ex Tataria. Vbi & aquilæ, & in Ergimul innumeræ aves pretiosissimarum: pennarum: & in Insulis inter Tatariam & Americam falcones.

cones. De quibus passim Paulus Venetus fide dignus rerum Tataricarum testis.

Et quanquam Septentrionalis ille ad Orientem Asiæ & Americæ tractus nondum exploratus sit: Illud tamen Russorum, Hispanorum & Anglorum navigationibus ac itineribus cognitum est: *ab Obi usque ad Tingosios & Peisidam continue in Septentrionem Asiam magis magisque procurrere. Auditos ad Peisidam campanarum sonitus, & visas Indicis similes veliferas naves.* Ut ibi Tataricum mare navigabile: nec de navigatione per Novam Zemlam usque in Sinas desperandum sit. *Americam quoque versus Septentrionem, à promuntorio Mendocino in immensum extendi.* Quod prima Draci navigatio luculenter probat. Qui à Novæ Hispaniæ portu Quatulco longissime Orientem & Septentrionem versus per XLVII. continuos dies à XVI. Aprilis ad III. Iunii navigavit, donec in Novam Albionem, sub gr. XLII. incideret. Ut illas terras supra Californiam oporteat per immensa spatia versus Asiam & Tatariam flecti: sive jam sit continens sive insula. De quo ne Draconi quidem constare quicquam potuit. Quanquam Albionem, ejus Navigationis scriptor, insulam vocet: eodem forte sensu quo & Panamam, & alia continentis loca, insulas vocat. Sed quod de ingenti frigore scribit, æstate media, dubitare nos cogit, fuerit

fuerit ne ipsi latitudo XLII. graduum exacte cognita. Nam frigus tam penetrabile regionibus ejus climatis convenire nec per naturam nec experientiam potest: Cum quo acriores sunt in Septentrione hyemes; eo æstas quoque intensior esse soleat. Sunt qui totum illum Americæ tractum suspectum habent. Purchasius Tomo tertio: *Hispani inquit fingunt fretum Anian, Cibolam, Quiviram ac amplissimas regiones versus Asiam extensas, ut ita omnem spem Anglis & aliis inveniendi fretum adimant.* Promuntorium Mendocino in Mappis c. 10. 1000. leucas à promontorio australis Californiæ distat, cum Franciscus Gualle Hispanus apud Linschotium fateatur vix quingentorum miliarium esse distantiam. Divisas freto Asiam & Americam, navigationes Batavorum Zemlanæ aliquomodo ostendunt. Nam duplex in Nassovico freto æstus, concurrentesq; Occidentis & Orientis undæ Linscotio observatæ: quemadmodum in Magellanico & Baltico freto navigantibus evenire solet. Et enavigato Vaigats alius Oceanus aquis salis & cœruleis occurrit. Franciscus Gualle fretum inter Americam & Tatariam his notis deprehendit. Quia cursus Maris Pacifici qui per ccc. millia passuum duravit, circiter ccc. m. passuum à Nova Hispania cessat. Deinde quia in eo mari Atunæ, ceti & alia piscium genera, quæ frequenter circa freta versari solent, inveniuntur.

niuntur. Quis auctor fuerit freti Anian quod vulgares Mappæ heic tanquam exploratû expingunt, non constat. Quisquis ille fuit commentum suum orbi obtrusit. Nam quo minus tale fretum admitti queat, faciunt relationes illorum qui regiones illas extremæ Tatarix magna cura lustrarunt. Quales Rubruquis & Venetus sunt. Nam si fretû ibi & quidem *tam* angustum, negari non potest, accolis ei notam fore oppositam continentem Americę. At hujus nullibi meminerunt. Quanquam Oceani magni, & insularum in eo crebro meminerint. Qualis Asiæ supra Sinam & Tatariam facies sit, ex Nubiensi, Rubruquis, P. Veneto, Planocarpo & Vincentio, satis compertum est. Cingitur enim Oceano, ultra quem insulæ sunt ac aliæ terræ. Nubiensis parte x. clim. i. Terra Iagog & Magog terminatur à Septentrione mari Oceano & ultra eum est Terra inhabitata. Vincentius ex Planocarpo: Mongal ad Septentrionem Oceano circumdatur. Venetus: Supra Carocoram Bargu longitudine x l. diatarum. Incola Meditæ. Emenso x l. dierum itinere ad Oceanum pervenitur, in quo sunt insulæ, unde aves Grisalci ad Chamum afferuntur. Ac veteres quidem, Plinius, Strabo, nunquam dubitarunt Oceano Asiam Septentrionalem ambiri. Plinius: Insulæ toto eo mari multæ, vulgata una maximè Tazata. A Caspio mari Scythicoque Oceano in eam

cursus

curfus inflectitur. Tum ipsam Scythiam borealem eleganter describit: Inhabitabilis ejus prima pars à Scythico promontorio, ob nives. Proxima inculta sævitia gentium. Anthropophagi Scythæ insident humanis corporibus vescentes. Ideo juxta vastæ solitudines ferarumque multitudo haud dissimilem hominum immanitatem obsidens. Iterum deinde Scythæ, iterumque deserta cum belluis usque ad jugum incumbens mari quod vocant Tabin. Rubruquis omnium accuratissimè: Su Moal, id est Moal aquatici habitant versus Orientem. Versus Septentrionem sunt Kerkis populus pauper alens pecora. Orangei quoque ibi sunt populus Septentrionalis, qui suppositis pedum plantis ossibus celerime super iis per glaciem currunt, ita ut etiam bestias velocitate assequantur & capiant. Plures ibi populi sunt versus Septentrionem quamdiu ob frigus habitabilis plaga est. Ad occidentem est regio Pascatir qua est Hungaria major. Addit: Taute & Manse populus sunt qui inhabitant insulas Oceani glacialis, ita ut Tataři possint eos hieme per glaciem invadere. Observatū fuit ab eodem, omnia flumina extimæ ejus Tataricæ ab Oriente in Occidentem fluere, & quo magis in Septentrionem progressus sit, eo magis se adscendisse, nunquam descendisse. Ex quibus patet, terras ibi in Septentrionem longissime protendi. Russi exploratum missi Asiam ita retulerunt: Kitta est fluvius Tataricæ ad quem regnat Rex Alinus.

Ibi

Ibi multa sunt Vlusses sive Horde Tatarorum. Post longum iter pervenitur ad amplissimam regionem Mugalla quæ se à Bugar Bactriæ extendit usque ad Oceanum. Inter Bugar & Mugalla ad austrum sunt tres regiones, Ortus, Talgut, Sbar. Mugalli distinguuntur in nigros & flavos, quos amplissimus murus disterminat. Extra eum sunt nigri Mugalli, intra in regione Cataia albi. Ex quibus omnibus patet quousque in Septentrionem Tataria procurrat. Nam usque ad LXX gradum eam protendi necesse est. Id quod sic conficimus. Sina ad gradum ferè XLV terminatur. Usque ad L excurrere Mogoliam ponamus. Supra Mogol Bargu XL dierum itinere in Septentrionem protensa, quod spatium xx circiter gradus conficit si unius diei iter tantum Octo mill. pass. definias, quod pro earum regionum ingenio parum est. Navigatum à continente Bargu ad alias insulas illius Oceani Venetus tradit. Ultra tendentibus ipsa jam occurrit America. Ut ex Asia per Orientem adiri aliter quam navibus America non potuerit. Istimo Asiam & Americam connecti Athanasius Kircherus in Copto suo his verbis tradit: *Cathaiam majorem per immensa spatia in extremo Septentrionis angulo America Istimo quodam conjungi ego Mathematicis rationibus pene convictus existimo. Ratio certe illa neque Mathematica neque Historica esse potest rebus nondum ple-*
ne

ne exploratis. Plures cum Strabone Scythiam Septentrionali Oceano terminari statuunt & abscindi ab America. Grotius: *perpetuum intercedere fretum magis credo. Latius: Omnino verisimile est ad promontorium Tabin aut Cataiam angusto freto continentes dividi. Idem Gaditano aut Magellanico non vult esse patentius. Conspirant Geographi qui ei etiam nomen Anian imponunt, qua autoritate vel fide incertum. Authores supra citati & qui regiones illas cum cura lustrarunt, maris & Oceani, nullius vero freti meminerunt.*

CAP. X.

Duplex Hunnorum in Americam adventus per Orientem. Primus cui causam Anthropophagi praeberunt. A quibus Tabieni, Apalai, Massagetae & Machutega in Americam expulsi. Secundus. Hunni iidem cum Canadensis, Vnadbani, Hurones, Chontales, Alabardi, Alani in America. Inga.

H Vjus generis duas imprimis Hunnorum in Americam migrationes deprehendimus. Prima, cujus apud Plinium & Solinum vestigia supersunt, antiquissima. Referunt enim, ab Anthropophagis Scythis, usque ad Tabin, omnia deserta fuisse; quod ejus gentis ferociam sustinere nemo posset. Haec deserta Tatariae non ignoravit Paulus Venetus cujus verba sunt: *In maximo tractu inter Orientem & Aquilonem habitaciones*

bitationes non inveniuntur sed tantummodo fera.
 Igitur qui olim ab Anthropophagis ad Tabin
 usque habitabant, partim excisi, partim fuga-
 ti sunt. Nec fugientibus propior terra, quam
 ingens & littoribus opposita America. Ma-
 gnam hanc complurium populorum migra-
 tionem fuisse, ex terrarum spatio patet. To-
 tam rem Marcellinus his verbis proponit: *Anthropophagi humanis corporibus victitantes; quibus*
ob hæc alimenta nefaria desertis, finitimi omnes
longa petiere terrarum. Ideoq; plaga omnis Orien-
ti æstivo objecta, usque dum venit ad Seras inha-
bitabilis mansit. Hæc ille. Quinam illi ab An-
 thropophagis fugati in alias terras populi fue-
 rint, mirum non est ignorari. Duorum tamen
 nomina exuimus, Nam *Tabieni* & *Apalæi* inter
 eos fuisse videntur. *Tabieni* apud Ptolemæum
 sunt, à quibus proculdubio promuntorium ce-
 leberrimum Tabin dictum. *Apalæos* Solinus
 Massagetis conjungit, & Plinius suo ævo su-
 perstites fuisse negat. Ipsorum enim in Asia
 memoriam interiisse. Non quod omnes dele-
 ti: sed quia sedes mutarunt. Quorsum mi-
 grarint diu quærendum non est: habemus e-
 nim in Florida *Apalæcos* sive *Apalchenos* quos
 ab his *Apalæis* ortos ipsum, præter alia, no-
 men arguit. Peruvia *Tambos* hominum ejus
 gentis ut ipsi tradunt antiquissimos, propagi-
 nem Tabienorum ostentat. Et quia propin-
 qui

qui Apalæis Massagetæ, etiam hos tum temporis in Americam pari casu venisse crediderim. *Mazateca* enim una ex quatuor antiquissimis Novæ Hispaniæ gentibus. *Massachuseta* sunt in Nova Anglia, vel ab his Massagetis vel Machutegis orti, quos ad montem Norosum & Iaxartem Ptolemæus locat, vel à Mazacis quorum Rex Curtio & Straboni Assacam. Zoques in Guahutemalla, Zacatecas in Nova Gallicia habes qui Sacas nomine referunt.

Secunda recentior, sed omnium copiosissima & celeberrima, in qua Hunni, Alani, Avarres, Turcæ, Tatari, Mogoles, Gothi, Parthi & aliæ gentes, quarum expressa passim memoria extat, in Americam venerunt. *Hunni* gens tam fœda, ut non injuria Diabolus ab Ægyptiis *Chuni* dictus fuerit, primo ad extremam Asiæ oram confederunt: ubi *Cunad*, & *Vng*, Mogolis vicina. *Cunadanos* eandem cum Hunnis gentem fuisse ex eo patet; quia Hunni quoque Mogoles dicti; & sic in Hungaria se ipsos vocarunt. Veneto Funotiani vel *Cunchi* dicuntur. Et inter Tataros nationem fuisse quæ *Vngrad* dicta, idem Venetus testatur. De quo propterea minus dubitandum est: quia illos Hunnos adhuc circa A. Ch. c. I. sub ditio-
ne Magni Presbyteri Iohannis fuisse (ita enim cum vulgo nominare cum placet) ex *Zaccuth*
& Vene-

& Veneto constat. Quippe cujus titulus *Vnadan*, *Alunchan* sive *Vncam* : quod Imperatorem Cunadorum sive Vnorum notat. Arcladana Metropolis *Vnchian*, proculdubio à conditoribus Vnis ; & *Funotian* Provincia, quemadmodum Hunnos & Funnos appellamus. *Tuchan* Quiviræ vicina ex *Vnchian*, vel *Vgan*, cujus circa Cialin Benedictus à Goes meminit. Inde in Canadam ventum & Huroniam. *Cuni*, *Vni*, *Hunni*, *Cunchi*, *Funoti*, *Cunadi*, *Canadi* eadem gens. Nec magis hæc nomina differunt quam Chatti & Hassi, Messene, Messana. *Huyrones* populi Møgolibus vicini apud Vincentium in speculo Historiarum. Ab his Hurones Novæ Franciæ & Vri ad Titicacam Peruviæ. Quorum in Contriguris & Vltizuris Hunnorum populis clara memoria extat. Nam *Vri* qui & Ori ac Oritæ Indiæ populi apud Plinium huc referri non possunt. *Conchi* novæ Mexicæ à Cunchis Tataricæ. *Cinaloa* ex Ciali. In Nicaragua *Chontales* habemus, gentem ex Conchis sive Conis & Alanis mixtam. Ita enim fieri solet in confusa populorum migratione, ut in unum consentur nomina. Et inde Gothalanorum, Roxolanorum, Taisalorum, Cialorum nomina fluxerunt. Ex Hunnis & Avaribus apud Iornandem Hunnivares sunt. *Alabardi* ex Alanis & Parthis. Alani ad Gangem usque à Tanai extensi, in Tataria

quoque extrema confederunt, inter Cotari & Tangur, ubi Helan est Mogolum Horda apud Armenium Haitonem. Ex qua etiam originem trahunt *Vlani* Tataři, quorum nunc sedes in Taurica Chersoneso. Michovius à Rege Vlan dictos vult, quo duce in Tauricam venerint. Sed nomen antiquius est. Inter præcipuas nationes quæ in Chersonesum venerunt, referuntur Mangutenses, Vlani, Bachinienses. Mangutenses sunt Mogoles. Quibus vicina Helan unde Vlani. Bachinienses ex Paquin sive Cambalu Citaia. Igitur Alani ex Tataria cum aliis in Americam migrantes, & Chunis permixti, Chontalorum nomen tulerunt in Nicaragua. Sicut iis vicini *Pipeles* & *Celtales*. In Florida sunt *Otapalli*. In Peruvia *Ataballi* & *Tallanes*. Ingarum clarissima & antiquissima natio, ab Vngis Tataria profecta. Cujus & in Iaponia, ubi *Fingo* & *Fiunga* regnũ; & in utraque America mentio. *Coringa* supra Xalisconem. In Popajana *Quilla Cinga*. In Peruvia *Incaian*, *Inga* & *Ingru*. Titulus Regum apud Tataros *Vnchan* & *Zingis*, apud Turcas *Huncar*. Falso Ludovicus Tubero in commentario de Temporibus suis *familiam apud Turcas regiam Hunchariam appellatam* vult. Non enim id familiae sed dignitatis nomen. Inter Scythas *Aarinchu* & *Sinchu* apud Marcellinum. In Platenſibus Provinciis *Chanes*, *Chanassi*, *Cherigua-*

ses, *Connaneques*, *Chunchi Calchini*: & *Chanorum* diversa genera *Barkoni*, *Zeihanni*, *Karchkoni*, *Peihenni*, in Navigatione Petri Manchossæ apud Vlricum Fabrum. *Calchini* eadem cum *Chontalis* gens, nisi quod hic *Alani* primo loco positi. In *Brasilia* *populus Vnitan*: à *Canadanis* vel potius *ip[s]is Vnnis*. Ita emenso continente *Meridionali* per fretum in *Magellanicas insulas* ventum: ubi inter quinque nationes *Enoos* sunt, procul dubio ab *Hunnis*. Cæteri à *Turcis* & *Tataris*. Hæc origo *Hunnica*.

C A P. XI:

Parthi in America. Eorum nomen latè sparsum. Alabardi in Florida: Diversi à Longobardis. Lingua Parthica Germanica affinis. Parii.

PARTHORUM in utraque America gentes sunt, *Alabardi* & *Parfi* *Parixæ*. Quippe à *Scythis* pulsî, vagos errores suos, utroque sole, terminarunt, & in *Europa*, *Asia*, *America*, confederunt. In *Illyrico* & *Macedonia* *Partheni* & *Parthis*, teste *Strabone*, *Plinio*, *Stephano*. Alia *ip[s]orum* & maxima pars solitudines inter *Hyrceaniam*, *Dahas*, *Arios*, *Margianos* occuparunt: ubi *Parthi* & mollius *Parfi* dicti sunt: Nec aliunde levi mutatione *Persarum* nomen fluxit. *Danieli* *Paras* & *Pharfi*. Nam *Parthi* & *Parfi* eadem ratione dicti qua *Sinæ* & *Thi-*

næ, Hunni & Thuni. Indoscythæ quoque Parthi, ut ex lingua apud Ctesiam patet collata cum hodierna Parthica. Tam late dispersos in Americam quoque venisse nihil obstat. Nam in extrema Tataria *Barscol* à Veneto ponitur, quæ & *Bersilt*, ut ante dictum. Sunt in Florida *Alabardi*, Gomara teste: ex quo Geographi sumferunt qui in Mappis suis, *Alabardos*, *Avarnares*, & alios supra Floridam ponunt. Gens ex Alanis & Parthis mixta. Nam quo minus pro Longobardis capi queant, multa obstant. Quæ gens tam exigua olim, ut sola paucitate Tacito nobilitata dicatur. Nec Longobardorum nomen *Alabardi*. Quantum enim distant *Ala* & *Longo* vel *Lom*? Et *Alabarda* telligenus non à *Lombardis*: sed quod tota bipennis esset. Vnde Germani hodieque *Helebardam* vocant. Quoniam vero magna linguæ Parthicæ sive Persicæ & cum Græca & cum Germanica, convenientiaprehenditur, mirandum non est voces quasdam Germanicas & Græcas in America reperiri. Ut quod a frigore *Chile* dicta. *Virginianis* *Cheir* manus est, quorum linguam & alia Græcanica habere Rogerius Guilhelmus testatur. Sic *Kebec*, *Kinibec* fluviorum nomina. Sicut & apud Turcas *Taisan* est Dei filius: apud Sinenses *Thiensu*. Ut non sit necesse Germanica quædam à Norvægis deducere. *Cuba* Indoscytharum vox:
& ejus

& ejus nominis urbs apud Ptolemæum. Sic Cuba Hispaniolæ vicina. In Austrina parte sunt *Parii* Novæ Andaluziæ & Peruviæ : ubi, quod sæpe fit, litera extrita : quæ in urbe *Pars* occurrit. Sicut & inter Scythas *Parios* habemus apud Strabonem, à quibus, ut dictum, *Parthi* & *Parfi*, ac indubie etiam *Parii* Americæ. Scytharum antiquissima genera *Napa* & *Pali* Herodoto. Apud Americanos in Insula Sanctæ Trinitatis ex adverso *Paria* habes *Ne-poos*, in Florida *Otapallos*.

CAP. XII.

Turca. Latè sparsi. A Tur dicti. Amoraus. Souriqui, Yroqui, Turca, Tucoman, Surukufii. Mexicanorum linguæ habet vocabula Turcica.

TURCAE gens antiquissima apud Herodotum, Plinium, Melam. Iudæi *Thogarmannos* vocant quod nomen *Thogariis* convenit. Ipsorum urbs *Thogara* Ptolemæo, apud Nicephorum *Taugast*. Græcis etiam *Tauri* & *Taurisci*. Longinquæ gentis migrationes in varias mundi plagas. Nam in Norico *Taurisci* : In parva *Scythia Tauri* : in Sacarum regione *Turquestani*. Nec inter *Tauros* & *Turcas* magna quoad nomen differentia. Nam ipsi *Persæ*, ut *Emir-Khond*, gentis authorem *Tur* faciunt : quod *Turcicum* nomen fuisse ex

Nicephoro patet, qui refert *Turun* quendam rebellem *Cagano* fuisse. Hinc *Turi*, *Tauri*, *Turcæ*, *Taurisci*, *Derbices*. Porro *Turcicam* gentem *Derbices* fuisse ex *Ctesia* patet, qui refert *Cyri* tempore *Derbicum Regem Amoraum* fuisse. Vbi *Am* non est alia vox quam *Cham* vel *Kan*, & *Amoraus* *Chan Mora*. Idem de *Sacis* ex eodem *Ctesia* patet, quorum *Rex Amorges*. Quod nomen etiam *Persicum* sicut ex *Thucydide* patet, qui *Amorgen Pissuthnis Persæ* filium scribit fuisse. Atque haud dubito quin *Orchamus* ille septimus à *Belo Persarum Rex* cujus *Ovid.* meminit, sit *Vrchan*, quod diu post nomen secundi *Turcarum Imp.* fuit. Igitur cum *Turcæ* supra mare *Caspium* fuerint, & ipsa gens imprimis vaga, in extremum angulum *Asiæ* cum *Tataris*, hinc in oppositum continentem *Americæ* delatos nihil obstat. Nam in *Canada* sunt *Souriqui* & *Troqui*, à *Turcis* proculdubio, ut ex voce patet. Quos *Herodotus* *Iyras* vocat antiquo nomine; & sic apud *Strabonem* quoque libro undecimo legendum, ubi vulgo *Cyrcii Tapyris vicini*. Ipsorum urbs *Hiarcam* sive *Yarchaun*, hodie *Metropolis* regni *Cascar*, teste *Benedicto Goes.* Vnde *Hyrani* quoque originem habuisse videntur. Sua voce *Tzuruki* vocantur apud *Leunclavium*, quod cum *Souriquis* plane convenit. In *Provincia* *Pasto* *Turca* & *Tur-*
curros

curros, locorum nomina, à Turcis habitatoribus. Quemadmodum in Persia quoque urbs *Turca* ab iisdem : alias *Turcoman* : & idem Provinciæ nomen. Nec *Tucoman* à *Turcoman*-nis abludit, unica inter pronunciandum extrita litera, quod frequens. Sicut *Tartaros* dicimus & *Tataros* Σαρμάτῃ pro Σαγμάτῃ apud Dionysium Afrum ; *Macedni* pro *Macedonibus* apud Herodotum. In *Colima* superest pagus *Tecoman*. In *Magellanicis* insulis *Tirimenes*. Clarissima *Turcarum* memoria in *Platanis* Provinciis reperitur : ubi *Surukusii* sunt, teste *Vlrico Fabro*. *Mexicanis* *Teu Deus* ; *Calli* domus. Vnde *Teucalli* domus Dei. *Turcis* quoque *Teu Deus* apud *Nicephorum* : *Cula* vel *Culuva* & *Cala* arx quæ & domus ; quod tamen ex *Arabico* habere videntur. *Tepec* *Mexicanis* mons pro quo *Turcæ* una extrita literula *Tepe* dicunt : unde *Buzug Tepe* mons dimidius *Mal-Tepe* mons divitiarum. Plane quemadmodum apud *Mexicanos* *Cachutepec* mons cuniculorum.

CAP. XIII.

Tatari an à decem tribubus Israëlitarum? Arsareth civitas. Iudei Tataris permixti in Americam venerunt. Tatari à fluvio Tatar. Discrimen inter eos & Mopulos. Tatarorum nomen qua ratione invaluerit? Antiquiores sunt quam vulgo putantur. Eorum in America sedes. Nomina locorum in an. Atzlan.

Turcas in extremam Asiam profectos, unde in Americam facilis trajectus, ex eo patet, quia Tatari una cum Turcis gens & haud multum lingua, habitu, moribus differunt. De quarum gentium origine mirum est nonnullis id in mentem venire potuisse, quod tradunt à decem tribubus Israëlitarum exortos. Huc etiam quartum Esdræ librum trahunt, & alia quæ compendio Grotius his verbis confutat: *Scriptor Esdræ quarti libri plenus est inaniam somniorum, ideoque ab omnibus rejectus. Nec America est quo illa Hebraeos ivisse dicit, ipsi non minus illo tempore quam aliis omnibus incognita, sed regnum quod sibi consinxere Iudei, ultra annem, ut ajunt, Sabbaticum, ad portas Caspias, unde nullus unquam nuncius, nulla litera pervenire, quod nec vidit quisquam nec videbit unquam, in hoc tantum repertum à nugivendulis ne promissa de mansuro semper regno in semine Davidis, in Iesu Christo impleta & adhuc impleri credantur. Neque verum est in Tataria fuisse Iudæos. Et quæ quidam repe-*

reperisse se ibi putant tribuum Hebraicarum nomina, vetera sunt Scythica, ut Eutalita non Nephtalita & sic cætera, quemadmodum viri eruditi abunde manifestum fecerunt. Iam vero ad Iucatanam quod attinet, qui eo primum venere, circumcisionem ibi repertam tradunt, non etiam cæteros Hebraica legis ritus, nec literarum eam scripturam quæ à multis temporibus apud Hebræos fuit. Circumcisio autem multo latius patet patuitque semper quam Iudaismus. Et quod ortos se dicerent ab hominibus è mari servatis, non ad mare rubrum, sed ad memoriam universalis diluvii, cujus apud omnes reperiuntur vestigia, rectè referas. Hæc ille, quæ omnia proba, si circumcisionem Iucatanorum, de qua ad huc ambigitur, excipias. His addo quod Iosephus undecimo Antiquitatum, suo adhuc tempore decem tribus trans Euphratem superfuisse tradat, easque excrevisse in innumerabilem multitudinem. Eas adhuc in Assyria & Media se invenisse, Benjamin Tudelensis, qui ante sexcentos annos vixit, gloriatur. Regio Arsareth etiam apud Berosum Annianum extat. Fuisse civitatem quandam hujus nominis ex Ptolemæo patet, qui *Arsaratham* ponit ad ostiū Araxis apud mare Caspium. Et quanquam Tatarī à Iudæis exorti negentur, multos tamen Iudæorum nil Tatariam & cum Tataris in Americam venisse, nil obstat. Testatur Riccius, in Sina aliquot Iudæorum Synagogas repertas.

Iudæos

Iudæos illos se vocare Israëlitas & ignorare nomen Iudæorum, unde videri è decem tribubus. Penes eos legem esse Mosis Hebraicam ante sexcentos & amplius annos scriptam sine punctis vocalibus. Neque mirum in Sinam eos venisse, cum author Halachot Olam & Iuchasin exertim dicat Iudæos illos in regionem Prete Iohannis venisse, id est magnam Tatariam & Cataiam nigram, quod etiam Rabbi Ganz in Chronico suo observavit, in cuius versione Fretum Iayan pro Prete Iohan pessimo errore legitur.

Quid mirum Iudæos illis remotis gentibus permixtos, cum etiam Græci Scythis atque Indis permixti fuerint? Quò Seneca respicit cum inquit: Quid sibi vult inter Indos Persasque Macedonicus sermo? Vt cunque igitur, quod negari non potest, Iudæi in Tatariam venerint vel etiam Americam, non tamen Tatarorum genti originem vel notabile incrementum dederunt, sed Turcarum manus quæ ad fluvium Tatar in campestribus Bargu confedit, illam tam copiosam & celebrem nationem condidit. Quantum vero discrimen inter Tataros & Mogulos sit ex Guilhelmo de Rubruquis Monacho Gallo, qui A. Ch. CI> CC LIII. pro Legato ad Tataros missus fuit, discendum est. Tatarorum, inquit, verum nomen est Moal & eo unice delectantur, quia Cingis Can fuit ex gente Moal. Neque volunt vocari Tatari: nam

Tatari

Tatari alia natio. Operæ pretium est ex eodem intelligere, qua occasione Tatarorum nomen tam late extensum fuerit; non enim alibi extat narratio. Cingis inquit ad Tataros & Moalos dixit: Quia non habemus principem, ideo vicini nostri opprimunt nos. Quo dicto à Tataris & Moalis Dux creatus, Vntcan oppressit & eum in Cataiam fugavit. Sic cum Tataris suis progressus, eorum nomen longe lateque propagavit. Nam quia Tatari illi in pugna præmissi, populus exclamabat iis visis: En Tatari veniunt. Ita continuis bellis paulatim absumti sunt, & Moali omnibus modis nomen Tatarorum extinguere ac suum propagare student. Hæc Rubruquis, quo nemo unquam in rebus Tataricis diligentior & magis fide dignus. Ipsum Tatarorum nomen & imperium antiquius quam vulgo putatur. Habemus apud Ammianum Marcellinum libro vigesimo tertio Atharas Essedonibus vicinos. Apud eundem Totardanes Sarmatiæ fluvius. Emirkhond jam sub Baharon Gur circa A. Christi cccc. Persis Tataricum imperium grave fuisse refert. Nomina Regum Hhakon, Khan, Chinguis. Ultima eorum mentio in tempore Kozrao Parvvez incidit. Inde ad Turcas rerum summa translata. Hos iterum Tatari dejecerunt circa Annum Christi millesimum.

Ex his patet amplam Scythiæ gentem Tataros

taros fuisse. Eorum in Americam transmigra-
tionis clara supersunt vestigia. In Cinaloa *Ta-
mogali*. In Rio de la Plata vicini *Guamariis*
Mogoles: inter Chichimecas *Majolies*. Provin-
ciæ Mogolibus in Asia vicinæ sunt *Cotan*, *Bai-
da*, *Tangur*. In Americæ S. *Martha Coto*, in
Chili *Coton*, in Peru *Paita*, *Tangora* & *Tanga-
rala*. Urbium Tataricarum nomina sunt *Cin-
gui*, *Chincui*, *Cangi*, *Chinchitalo*, *Taingin*,
Tingu, *Tangut*, *Camul*, *Tooma*, *Cianfu*,
Cunchi, *Cascian*, *Cascar*, *Tholoman*. In A-
mericæ Nova Hispania *Tancuylabo*, *Tenguacet*,
Tenguadin, *Tulanzingi*, *Guaxazingi*, *Arazingi*,
Impilzingi. In Nova Mexico *Cicui*, *Conchi*.
In Peru *Cigua*, *Chincha*, *Conchuco*, *Chindui*, *Chu-
qui* *Chacaynga*, *Chincama*, *Cincero*, *Concin-
gei*, *Iscaicinga*. In Brasilia *Cangoïn* & *Caingoin*.
In Iucatana *Tzamul* provincia quæ & *Aarinchel*:
nam & *Arinchi* Scytharum in Taurica populi,
ut ex Marcellino patet. In Peruvia *Tomebam-
ba*, *Tomependa*, *Cia*, *Conchi*, *Chinca*, *Chincama*.
Prope Cibolam *Tolm* & *Tolmia* *Zacatulæ* urbs.
Cuzco lingua Incarum significat umbilicum
terræ, quia situs ejus in medio Tahuantinsuyo
qui Peruanus orbis. Meminit etiam Cuzconis
Barbariæ in Africa urbis scriptor Granaden-
sis Historiæ Arabs Argutafa, sed quæ Peruvia-
næ originem non dedit cum satis evidens sit
Mangonem conditorem ejus Tatarum fuisse.
Turca-

Turcarū genus *Gutzi* quorū *Tudelensis* meminit, & Tatarī supra *Sinam Iezi* dicuntur à Iaponensibus, unde in nova Anglia *Massachusettsi*.

Magnum quoque Turcicæ & Tataricæ originis apud Mexicanos argumentum est, quod pleraque locorum nomina in *an* exeunt. Vulgo male in *lan* vel *tlan*, cum *l* vel *tl* non ad *an* sed ad præcedentem dictionem referendum sit, sicut ex voce *Aztlan* patet quæ ardearum regionem significat, ubi *l* non ad *an* sed ad *Aztl* quod ardea, pertinet. Sic *Mechoacan* regio piscium, ubi *l* plane deest. quia *Mechoac* piscis. Nota locorum Mexicanorum nomina *Teutitlan*, *Coatlan*, *Haztatlan*, *Quezatlan*, *Petatlan*, *Tenoxitlan*, *Ezapan* & alia innumera. Apud Turcas & Tataros *Merglan*, *Multabaran*, *Tascan*, *Coman*, *Vachzizatlan*, *Agrian*, *Etairan*, *Avaclan*, *Vgan*, *Zilan*, *Cazan*, *Astracan*, *Rezan*, *Tholoman*, *Arcladan*, *Kotan*, *Helan*, & apud Nubiensem complura alia, ut *Ialan*, *Ailan*, *Dhoklan*, *Lalan*.

Et hæc locorum terminatio per universum Orientem, propter Tatarorum Imperium latissimum, frequens, ut in Persia *Tzirtzan*, *Corasfan*, *Guylan*, *Ispahan*, *Argian*, *Cirman*, *Hyracan*, *Milican*, *Badaghan*, *Burgian*, *Balcan*. In India *Multan*, *Hagickan*, *Decan*, *Aran*, *Sian*, *Baadan*, *Cholan*, *Zeilan*. In Moluccis *Macian*, *Bacian*. In Ladronibus *Guaman*, *Pragan*, *Sarpan*, *Gugeban*,
Baban,

Bahan, Guagan, & maxima Insularum Iapan.
 Eadem in *an* terminatio per universam Mexi-
 canam usque ad Iucatanenses & Nicaraguanos, ubi deficit, deprehenditur. In aliis regio-
 nibus rarissima, ut *Nicoan, Natan, Panaman,*
 quę tamen regulorum nomina fuisse videntur.
 In Aiti fluvius *Bahuan,* regio *Maguan.* Plura
 diligenter inquirenti non occurrebant. Per to-
 tam australem Americam nullius in *an* loci
 terminatio, cum tamen eo penetrasse Tataros
 constet; sed alius forte linguę & originis.

CAP. XIV.

*Nomina propria Americanorum à Scythis. Lingua Hebræa
 quadam vestigia apud eosdem. Iosephi nomen. Tatarax.
 Sagomombar. Saguica. Chacones. Discrimen inter Cam
 & Chan. Curacan, Tamacis. Cin. Beg. Bal. Paulo.
 Attila. Azlan. Capa. Ruca. Gazun. Capa Inca. Guai-
 palca. Cinguis. Mango. Al.*

ITa ex locorum & gentium nominibus
 ostensum Scythas Hunnos in Americam
 venisse. Restant propria personarum ex qui-
 bus luculenter eadem res demonstrari potest.
 Diximus non omnino negandum quosdam
 Iudæos Tataris permixtos in Americam ve-
 nisse. Esse in nova Anglia quandam linguę
 cum Hebraica convenientiam Rogerus V Vil-
 helmi scribit, sicut etiam in novo Belgio ter-
 ram *Argnada* vocant, quod merè Chaldaicum.
 Sed

Sed hoc memorabile apud Hurones occurrit, quod illis *Iosephi* nomen inter alia receptum. Quod unde ad eos nisi à Iudæis provenerit, equidem conjicere non possum, quanquam etiam in casum nonnunquam ejusmodi similitudo referri queat. *Tatarax* superiori seculo in Quivira regnavit, quod nomen merè Tataricum. *Tatar* proprium apud Mogoles nomen, unde ipsa tribus dicta *Tatarbeg* apud Leunclavium. *Ax* Turcis album: quo titulo illi Reges delectati. Vnde *Axan* vel *Axhan*, id est, albus Rex *Togrulbeci* filius, alio nomine *Olbarselan*. Apud *Trogum Asian* *Tocsarorum* Rex, apud *Curtium Assacam*, *Strabonem Assacan* *Mazagum* Rex. In *Paria Stalderax*, *Almorax*, *Merebax*. In *Florida Naguatax*. In *California Naguatcha*. Inter Mexicanos Reges *Axaiaca*. Reges *Virginiae Sagami*. In *Isthmo Saecum* nobilis. *Sagomombar* Tatarorum priscus Propheeta *Theveto*, si tamen rudissimo & ineptissimo scriptori, ut eum *Thuanus* appellat, tantum fidei tribuendum. Apud *Sinenses & Japonios Xacam*. *Can* vel *Cagan* Tataris Rex. Apud *Californios Saguica* idem esse quod iste *vester Dominus*, *Ferdinandus Alarcon* tradit. Ergo *Sa* iste, *Guy* *vester*, *Ca* *Dominus*, quod vel *Can* vel *Sha* *Persicum* respicit. In *Paria* Reges *Chacones* dicuntur, quod *Vnnorum Caganus* est. Vulgo idem esse volunt *Cam* & *Can*,

N

quod

quod non ita se habet. Solus Magnus Imperator Tatarorum *Cam* appellatur. *Quam* autem sive *Cam* illis idem quod *Tei* id est *Deus*; unde illa Sinensium Tatarorum composita, *Truiquam* *Deus* maris, *Tanquam* *Deus* pluviae, *Taiquam* *Deus* vitae ac mortis. Igitur non idem plane *Can* & *Cam*. Illud quibuslibet Principibus; hoc summo tantum Imperatori tribuitur. Ergo *Cam* idem Tataris quod Abyssinis *Giam*. Aliud vero apud Sinenses est *Ciam*; unde *Ciam* *Ciu* praeses Curiae, quod etiam inferioribus Magistratibus tribuitur. *Chamba* Princeps Quitonicus apud Casam. Antequam Ingæ rerum potirentur, Reges in Peruvia *Curacan* dicti. *Tamacis* apud Herodotum, Tataris *Temueis* qui postea mutato nomine *Chinguis Kan*. *Cin* in Mexicanorum Principum nominibus frequens. Gomara in Cortesio: *Nominibus propriis Regum vel principum Syllabam Cin adjiciunt, quae Regem vel Dominum notat.* Sic dicunt *Motezumacin*. Idque interpres pictorum Annalium apud Purchasium observat, cui *Tizoxicatzin*, *Ahuizozin*, qui *Acostæ Autzol* & *Tizocic*. Apud eosdem Mexicanos *Tolpacin* Dux classis qua in Americam primum appulerunt. Post *Motezumam II.* Rex *Guatimucin*. Ejus militiæ Dux *Cyguacoacin*. Regulus in *Churuteal* *Cacamacin*. *Tlascalæ* consul *Magiscacin*. *Tezcucæ* princeps *Catamacin*. Apud Iu-
cata-

catanos *Alcinbeg*. Vbi Turcicum *beg* quo Prin-
 cipem denotant. Hochelagienſium Rex *Agou-*
hanna Bal Hunnicum. Vnde *Balamber* Mund-
 zuchi frater. In Xaliſco *Baldoret*; *Palasco*. In
 Nixapa *Baldorec*. Apud Peruanos *Paulo*. Non
 ſane ex Latino Paulus, ſed Hunnico *Bal*, quod
 etiam priſcis Scythiſ receptum; apud quos Rex
Palo cujus Diodorus Siculus ſecundo Biblio-
 thecæ meminit. Et hinc *Bela* Regium apud
 Hunnos nomen; ſicut etiam familia Princi-
 pum Ruſſiæ appellatur *Beala*, unde Fletcherus
 Legatus Elizabethæ Anglorum Reginæ col-
 legit, *Originem ejus ex Hungariſ eſſe*. *Attila* Hun-
 nicum, & ſic ille orbis prædo ac terror dictus.
 Apud Peruanos ejuſdem cognomenti *Attala*
 ex Incarum ſtirpe. *Beg* & *Baſſa* Principum
 Turcarum tituli. In Nova Francia apud Ete-
 cheminos *Beffabez*. In Popaian *Calambaz*. In
 Braſilia *Konianbec*; de quo in Itinerario ſuo
 Iohannes Stadius Homburgeniſ & Thevetus.
 Apud Iucatanos *Alquimbech* Gomaræ.
 Nomina apud Tataros, Turcas & Mexicanos
 frequenter in an exeunt. Vt *Germian*, *Arselan*;
Axan, *Casan*; *Roſtan*, *Alwan*, *Vlan*, *Siban*. *Iztac-*
mixtitlan apud Gomaram viri Mexicani no-
 men. *Atzlan* antiqua Mexicanorum patria;
 nomen Turcicum, apud quos *Atzlanbeg* circa
 A. Ch. c. l. v. c. c. c. Carafiinæ in Natolia Prin-
 cept fuit, de quo Leunclavius. Filium primi

hominis *Lotzitzan* Sinenses *Azalan* vocant. *Capa* & *Ruca* Incarum nomina à Turcis petita qui *Barkjarucas* & *Capi Agas* habent. *Capasi* Rex Apalches *Gazun* Mechoacanæ Rex, Tatarico nomine. Ita penultimus Tatarorum qui in Persia regnarunt, quoque appellatur. Maximus Imperatorum Peruvix *Gainacapa*, primus *Mangocapa* fuit. Et notat Inca Garcilasso Regem à cæteris Incis titulo *Capæ* distinctum fuisse. *Capa* Inca significabat solum Dominum; qui etiam alio nomine *Huacchacuyack* benefactor pauperum dicebatur. *Guaipalca* Atahualpæ frater. Nomina Tatarica sive à *Gain* sive *Ganiatu* deducas. *Gain* inter Magnos Camos tertius, Haithoni *Gino*, Planocarpo *Guine*. *Ganiatu* Regum Tatarorum in Persia quintus. *Cinguis* primus Imperator Tatarorum, quod nomen etiam Incis receptum. Nam in familia *Vrincuzco* post *Mangocapam* successit *Cinchi-roca*. Conditor Peruani regni *Mango* & ejusdem nominis post *Atahualpam* ultimus fuit. Quod nomen Tataris receptissimum, quorum Imperator quartus & *Iacubi Padischæ* apud Persas frater, *Mangones* fuerunt. Multa Hunnorum nomina ab *Al* initium capiunt: *Aladarius* *Attilæ* filius *Almus* nepos *Chabæ*, *Albuger* filius *Chinguis* & alius *Zavolhensium* Rex apud *Michovium*. In America apud *Iucatanos* *Alitep*, *Alquimotep* vel *Alquinbech*. In
Paria

Paria Almorax. Apud Guahutemallos *Alandiulco*. Tot Hunno Scytharum nomina propria cum passim apud Americanos reperiantur, de eorum ex Asia in novum orbem transmigratione dubitandum amplius non esse patet.

CAP. XV.

Scytharum mores. Fennorum. Hunnorum. Conveniant Americanis. Anthropophagi. Ethicus. Tatarorum. Samojedarum. Laponum. Mores Scythici per universam Americam. Qui virani Nomades. Corpora pingere. Huronum crudelitas. Σχοδισί Χειρόμαξιλον. Qui Scythæ una uxore contenti. Desperato morbo laborantes occidere. Etiam parentes. Americanorum quorundam immunitas.

Nunc de moribus agendum est. Scytharum Septentrionalium illi in universum mores, quos Tacitus in Fennorum gente describit. Mira omnibus feritas, fœda paupertas, non arma, non equi, non penates: victui herba, vestitui pelles, cubile humus, sola in sagittis spes, quas inopia ferri ossibus asperant. Idemque venatus viros pariter & fœminas alit. Passim enim comitantur partemque prædæ petunt. Nec aliud infantibus ferarum imbriumque suffugium, quam ut in aliquo ramorum nexu contegantur. Huc redeunt juvenes, hoc senum receptaculum. Id beatius arbitrantur quam ingemere agris, illaborare domibus, suas alienasque fortunas spe metuque versare. Securi adversus

versus homines, securi adversus Deos, rem difficilimam assecuti sunt, ut illis ne voto quidem opus sit. Quibus adde quæ de Hunnis Marcellinus scribit: Senescunt imberbes, compactis omnes firmisque membris & opimis cervicibus prodigiose deformes & pandi. Radicibus herbarum & semicruda cujusvis pecoris herba vescuntur. Edificiis nullis unquam tecti, nec apud eos vel arundine fastigatum reperiri tugurium potest, sed vagi montes peragrantes & silvas pruinas, famem suamque perferre ab incunabulis assuescunt. Indumentis operiuntur linteis vel ex pellibus silvestrium murium consarcinatis. Semel obsoleti coloris tunica collo inserta non ante deponitur aut mutatur, quam diuturna carie in pannulos defluxerit. Capita incurvis galeris tegunt, hirsuta crura coriis munientes hadinis eorumque calcei formulis nullis aptati. Aguntur nulla severitate regali, sed tumultuario primatum ductu contenti, per-rumpunt quicquid inciderit. Ineunt prælia cunctim variis vocibus torvum sonantibus, procul missilibus telis, acutis ossibus pro spiculorum acie mira arte coagmentatis. Nemo apud eos arat. Omnes sine sedibus fixis absque lare vel lege aut ritu stabili dispalantur semper fugientium similes. Insidi, inconstantes, mobiles, incitatisimi furoris, quod honestum inhonestumque sit penitus ignorant, nullius Religionis. Qui mores tam exacte feris illis & incultis Americanis, quales Chichimecæ, Pilcofones, Cheriguana, conveniunt, ut eos no-
bis

bis in Fennorum atque Hunnorum gentibus descripsisse antiqui videantur. Sane immanis illa barbaries qualis apud Chichimecas & Brasilianos, in nulla Celtarum Europæorum gente deprehensa fuit ; minime omnium apud Norvagos. At in Scythis Nomadibus & Anthropophagis tam graphicè nobis depingitur ut, mutato tantum nomine, Chichimecas & Brasilianos habeamus. Propone tibi ex Herodoto immani ferocia anthropophagum, Chichimecam habebis. Neque ulla gens humanis carnibus, præter Scythas, vescatur. Ethicus Cosmographus antiquus nondum editus, cujus antiquissimum Codicem in membranis scriptum Bibliotheca Cl. Boxhornii, amici nostri summi, communicavit, de Turcis: *Gens ignominiosa & incognita, monstrosa, Idololatra, fornicaria, in cunctis stupris & lupanariis truculenta. A quo & nomen accepit. De stirpe Gog & Magog. Comedunt enim universa abominabilia & abortiva. Statura deformi, vini penitus ignorantes, Sal non utentes nec frumentum. Diem festum nequaquam nisi mense Augusto mediante. Habent Crines fuligine deterrima corvinis similes. Habent leones, pardos, canes maximos. De Tataris Venetus, Vincentius, Planocarpus: Sunt statura mediocri, lata facie, prominentibus genis, naso plano & compresso, barba nulla vel rarissima, supra verticem in morem clericorum rasi corona figura &*

ab aure una ad aliam latitudine trium digitorum. Ebrietas apud illos honorabilis. Conjugia inter omnes licita, si matres, filias, sorores excipias. Ducere fratris defuncti viduam licet. Vxores singulis complures, sed prima honoratior & legitima. Cibus caro, etiam equina & canina, potus lac. Humanas quoque carnes hostium devorant assas & elixas. Vestes ab umbilico ad genua, nec brachia, pectus, latera iis teguntur. Domicilia vel in curribus portatilia velex palis in modum tentorii, relicta superne fenestra per quam fumus se exolvit & lux intrat. Viri in venationibus & bellis continui. Arma non ex ferro sed coriis, gladiatorum usus rarus. Tempora per Lunas supputant. Initium anni Kalenda Februarii. Quæ omnia variis Americanorum gentibus recepta sunt. Sunt etiam barbatae Tartarorū nationes supra Sinam colore fusco, capillis barbaque promissis ut Moscovitæ, quos Ludovicus Frois Iezos appellat. A quibus illi per Americam barbati originem ducere possunt. Samojedæ à Petzora ad Obin statura dispari, facie plana, colore fusco & rubicundo, oculis parvis, atro capillo, plerique imberbes & in eo non minimam elegantiaë partem ponunt, nonnullis exceptis qui aliquid barbæ alunt. Imperterriti, celeres, bellicosi, in venatu assidui atque hinc sagittandi peritia. Ventuntur sagittis acuto lapide vel spinis piscium præpilatis. Hiemem in sylvis transigunt & putan-

putantur anthropophagi esse. Degunt gregatim, frugum panisque expertes. Feræ ibi frequentes, eas venantur: hinc victus & amictus. Pelles spinis piscium consuunt & nervis; pilos æstate extrorsum, hieme introrsum vertunt. Idololatræ, Sortilegi, incantatores. Honorem aliis exhibitori capite nudato in terram procumbunt. Habent Principem qui à cæteris cultu nihil differt, nisi quod in capitis tegumento stellam gerit: etiam à Senioribus reguntur. Equorum instar Rangiferis utuntur. Linguis variis inter se differunt. Molgzmii specus & antra habitant. Apud Ostachios multi Reguli Indicis Casiquis similes. A Tingcæsis ad austrum variæ gentes perpetuis inter se bellis exercentur. Lappones statura brevi, perniciosissimi cursus, & inter currendum manci ac claudi videntur. Stricta omnibus vestis & suffulta pellibus. Ætatem venando transigunt. Pars artificia exercent, pingunt & vestes auro ac argento opere phrygionico intertexunt. Conjugia per ignem & filicem auspiciantur. Navigia nervis animalium & viminibus contextunt. Magici peritissimi. In medio cursu navem sistere, quicquid toto orbe geritur scire, ventos venales habere perhibentur, Adamo Bremense teste.

Mores Scythici per Univerſam Americam, plures uni viro uxores, hostes comedere, cæſo-

rum capita prælongis contis infigere, pingi, in venatu esse assiduum, Sedes Nomadum ritu mutare. Nec putandum quibusdam tantum Scytharum gentibus hæc recepta fuisse, cui errori Solinus & Marcellinus manifeste favent, cum Herodotus, quod illi solis Gelonis, omnibus tribuat; & Virgilio non Agathyrsi modo verum etiam Geloni pingantur. De Quiviranis qui omnium Americanorum, quantum nobis constat, proximi Tataris, tradunt eos imitari moribus suis & pastura armentorum Scythas Nomadas sive Hordenses Tataros. Corpora pingere Scythicum. Venetus: *In Cangu viri & mulieres faciem totumque corpus pingunt imaginibus leonum, draconum, avium, que aboleri non poterant. Quo quis magis picturatus, eo pulchrior.* De Agathyrsis res nota. Idem per Virginiam Floridamque receptum. Summam gloriam in hostium cæde ponere Scythicum: & ille beatus judicatus cui in prælio animam efflare contingebat. Marcellinus libro XXIII. & XXXI. *Præcidere hostium capita eaque prælongis contis infixæ circumferre.* Apud Tauros perticæ infixæ ædes supereminabant, teste Herodoto. Quod etiam Popaianos fecisse Acolta libro de procuranda Indorum salute tradit. Dicit non potest quam crudeliter captivos hostes Hurones & Iroquosii excarnificent, nec quisquam Sagardum ea de re scribentem

bentem absque horrore leget. Inter alia: *Capitulis cutem quæ cranium tegit, una cum capillis detrahunt.* Quod Floridanis etiam, quorum magna cum Huronibus convenientia, & vicinis nationibus receptum. Omnes particulam hujus cutis secum gestant. Quod à Scythis profectum Herodotus in Melpomene docebit, cujus verba exacte nobis Floridanum & Huronensem Scytham, cæsi hostis caput ita secantem ut cum pilis cutem auferat, nobis repræsentant. Unde etiam proverbium *Ξυδισὶ Χειρὸν ἀνέλεγε* manavit. Quemadmodum enim Hurones & Floridani, sic etiam Scythæ expellibus ejusmodi humanis, mantilia fecerunt. Quatuor tantum vetustissimæ Americanorum gentes, *Mazateca, Pinales, Otomies, Chichimeca*, singulis uxoribus contentæ quod de Massagetis quoque Herodotus & Strabo referunt. *Vagi Canadenses* (nam cæteris id non receptum) ægrotos de quorum vita desperatur, magno se beneficio putant afficere, si compendio ad mortem adigant. Ne parentes quidem ab hac immanitate liberi: Spiritum adhuc trahentes sua manu conficiunt. Proprium hoc Scythis, ac nominatim Massagetis fuit. In *Terra Firma* moribundi in patentes campos delati, ut avium & bestiarum pabulum fierent, quem morem in Parthis Scythica gente antiquitas tantopere abominata fuit, à quibus ad
Persas

Perfas, Gaspios & Hyrcanos manavit. Idem *Tebetensibus* in Cataia receptum, unde facilis in Americam trajectus. Immanis mos epulari mortuos. Præter Hibernos & Scotos, *Issedones & Massageta* id fecerunt. Strabo de Massagetis: *Senes in frustra cadunt & cum ovillis carnibus edunt.* De Derbicibus idem: *Senes septuagenarios jugulant & comedunt. Anus strangulant & domi sepeliunt. Qui citra Septuagesimum annum vita excedunt, non comedunt sed sepeliunt.* In America Venezuelani Principum carnem conficissam potui miscebant & bibebant. De Chirihuanis gente trans Andes Peruvix Inca Garcilasso: *Edebant carnem humanam, bibebant sanguinem. Edebant quoque cognatos suos defunctos ac Comestorum ossa composita sepeliebant. Ne à Sororibus quidem, matribus aut filiis abstinebatur. Hanc immanitatem eos Inca dedocuerunt.* Sed nec hoc prætereundum est longe majorem Americanorum quam Scytharum barbariem fuisse. Quidam carne humana indiscriminatum vescabantur ut Canibales: alii solis hostibus, ut Popajani & Mexicani. Summus immanitatis gradus hic fuit. In Valle Nova circa Popajanam, hostium fœminas captas prolis causa domi alebant, & vix editam devorabant. In valle Guaca propinquis suis captivas desponsant & prolem devorant. Hoc vero omnem sensum humanum superat. Iuxta Ilheos
Brasi-

Brafilix barbari cum Aymuris bellum gerunt; prægnantium ventres aperiunt ac immaturos fœtus protrahentes, eos spectantibus parentibus semivivos & crudos deglutunt. Cum his comparati Vindelici & Rheti, de humanitate sua gloriari possunt: qui hostium fœminas mactarunt quidem, sed eas tantum quas mares concepisse vates dicerent.

CAP. XVI.

Sepultura ritus. Huronum superstitio. Fœdera cruenta. Incarum insigne pannus. Sine muneribus eos adire nefas. Eadem apud Mexicanos, Peruanos, Tataros, sepultura Principum. In quo discrimen. Ingens hominum multitudo in ipsorum funeribus casta. Solduriorum lex. Mensa sepulcro illata Tonsura. Tatarorum & Brasilianorum similis. Nec non aliorum Americanorum, Hostes epulari. Puerperii ritus apud Brasilianos, Guarayos, Corsos, Tabarenos, Arcladanos. Alii ritus. Plumarum ornatus. Canadensium cum Turcis convenientia. Nec non Pariensium. Palo infigere. Genas ferro adurere. Scythæ & Americani imberbes. Traditiones eorum. Victus Maix & Chica. Frumentum Turcicum.

Hoc vero per universam Scythiam pariter & Americam receptum, sepulcra mortuorum rebus ad hanc vitam necessariis, cibo, potu, armis, opibus exornare. Cujus rationem Thraces & Getæ interrogati, responderunt, quod parati essent cum fato jacentis, si datur, vel pacisci vel decernere. Americani aliud respi-

respiciunt, putant enim animas & umbras iis omnibus in altera vita indigere, quod neque cibo carere possint & potu, neque à frigore & aliis hujus vitæ incommodis immunes sint. Qua in re tam superstitiosi Hurones sunt, ut cum prima sepultura mortuis sagittas, arcum & alia apponant; sexto quoque anno magnas exequias instaurent: ubi, ne ossa carne vacua frigus infestet, novis omnia pellibus involvuntur. *Scythæ* ne fœdera quidem incruenta habebant. Sanguinem humanum mittere summum fidei & amoris pignus: unde mos, & luctum, quod Herodotus exercim tradit; & gaudium, sanguinis missione testari. Quod ab ipsis ad Persas & Carmanos fluxit. Turcæ cum gaudio aliquem excipientes, sanguinem hinc inde ex corpore mittunt. Idem in America passim obtinet. Qui novam Albionem colunt, Anglos ita exceperunt, tam fœdum spectaculum cum indignatione detestantes. Iucatani pacem vel fedus pangentes, novacula sanguinem ex lingua, manu, aliave corporis parte mittebant. Ludis & tripudiis vacare Camulenses solent. Pariter Americani. Apud Tebetenses sponsæ primum florem alii præripiunt. pariter in Nicaragua. De quo jam supra.

Tataros Americæ infusos & Peruviae Imperium per suos Ingas constituisse ex regnandi ac

di ac sepulturæ ritibus, certissimo argumento colligitur. Nam & Tataris & Peruanorum Ingis, insigne monumentum regni pannus fuit, quod mihi memorabile imprimis & observandum videtur. Nisi quod illis niger & attritus: his ruber &, ut puto, integer: illi sedentes in eo majestatem exercebant: hi fronte, diadematis vice, alligabant. Inca Garcilasso ita describit: *Diadema erat fascia multicolor, digiti crassitie, caput quater vel quinque ambiens.* Et in universon regius ille fastus ex Scythia, non intueri Regem, prosterni coram eo, & similia. Tataricos Chanos nefas sine numeribus adire. Id quod Planocarpus cum damno suo expertus fuit. Si quis putat hoc receptum apud Peruanos non fuisse, Gomaram legat & Augustinum Zaratam. Sepulturæ apud Mexicanos; Peruanos atque Tataros ea convenientia, ut major esse non possit. De Americanis Acoſta in universon: *Mortuo Principe viro in ejus honorem & servitium familiares & domesticos, captivos item atque obvios, & in summa omnes qui viventi fuerant gratissimi, trucidant; apposito ad animæ sustentationem cibo & potu.* Et sigillatim id de Canadensibus, Floridanis, Mexicanis, Aitanis & Cubanis, Dariensibus, Orenoqueponis, Zompacianis Venezuelæ, Peruanis, aliisque idem refertur. Quæ omnia totidem verbis dici de Tatarorum sepultura possunt.

possunt. Vbi & hoc imprimis observandum : trucidatos obvios ; in eum finem, ut Dominis suis in altero orbe servirent.

Qua in re sepultura Ingarum disceparit ab Imperatorum Tataria monumentis, non reperio. Nisi quis in eo ponere discrimen velit, Inga demortui omnes opes ac thesauros sepulcro illatos, quod in Magnorum Carnum sepultura factum non legimus. Sed ratio in promptu. Nam ille mos demum in Peruvia introductus ab IngaRoca. Ante quem dubium non est, quemadmodum apud Tataros, partem tantum ex opibus & pretiosissimam suppellectilem, defuncto consecratam. Caetera pariter se habent; & perlustrantibus montis Belgian, qui Veneto Alchai, Quitonis, Lima, Cuzconis, monumenta regia; illic quidem Vnchanos sive Magnos Chanos; heic Ingas, in thronis regiis, vestitu pretiosissimo, sedentes; juxta opes & familiarium charissimos, mensam ferculis instructam, deprehendemus. In exequiis Guainacapæ amplius millenos omnis generis homines occisos legimus. Et quod fidem pene superat, cum Mangonis Chami Tataria funus ad montem Alchai duceretur, viginti millia hominum inferias missa sunt. Nec male secum agi putabant quibus sic perire datum. Ultro in mortem ruebant, & superesse dominis infaustum videbatur ac miserum.

ferum. Nec facile quis dixerit quot Indorum millia, cum Rex Borriquenæ Hispanorum crudelissimis manibus periisset, sponte sibi necem intulerint eam ob causam quæ & Tataros movit, ut apud inferos Domino suo famularentur. Non alia Solduriorum apud Gallos conditio fuit. De quorum funeribus ita Cæsar: *Omnia quæ vivis cordi fuisse arbitrantur, in ignem inferunt, etiam animalia, ac paulo supra hanc memoriam servi & clientes, quos ab iis directos esse constabat, justis funeribus confectis una cremabantur.* Idem Anglis ante Christianismum receptum Beda teste, & Guinensibus Africanis: sed quid hos America excludat dictum. Summa eorum quæ diximus huc redit; ex sepeliendi ritu apparere, Americanos maxima sui parte, ab Asiaticis Scythis ortos esse. Nam quemadmodum Tatarum mortuos sepeliunt, ita quoque antiquissimos Scythas jam Herodoti ævo sepelire solitos deprehendimus. Cujus ea de re verba, in Melpomene, si quis cum iis quæ de sepultura Tatarica & Americana scriptores tradunt, conferre velit, inveniet exactam convenientiam. Quod Cyri Persarum Regis sepultura in Pasargadis ab Alexan. Magno inventa ostendit. Vbi in sacello quodam Cyri cadaver, juxta aurea lectica, mensa cum poculis plurima vestis & opulenta conspecta fuit. Quibus hoc unum addimus, Virginianos, præ-

ter alia quibus mortuus usus dum fata sine-
bant, etiam mensam, quod Persæ olim, nunc
Tatari faciunt, sepulcro intulisse. Brasili-
tribus imprimis rationibus ostendunt se à Ta-
tariis exortos: Nam rasura, modus epulandi
hostes, puerperium, eadem inter se habent.
Rasos parte superiori Tataros Vincentius re-
fert, ita tamen ut prolixæ ad aures Comæ re-
linquerentur. Hoc est super verticem capitis
in modum Clericorum habent coronas & ab
aure una ad alteram latitudine trium digito-
rum radunt. Quod omnes Brasiliani faciunt,
solis Ovetacatibus exceptis; qui & Lingua &
moribus aliam originem ostendunt. Neque
soli Brasiliani Tataricum hunc morem se-
quuntur, sed & quanquam paulo diversius,
aliæ gentes. Quæ anterioribus comis abra-
sis, posteriores tantum alunt. Sicut de *Almu-
chiquois* Novæ Franciæ, *Californianis*, *Iucata-
nensibus*, *Nicaraguanis* ex parte; & aliis complu-
ribus, traditur. De *Chicoranis*, qui Virginiani
sunt, ita Martyr: *Comas scindunt, duos tantum à
temporibus cirros relinquunt quos sub mento alli-
gant.* Sed Brasiliani plane Clericorum more,
ut Tatari radunt, insuper crinibus in rotæ spe-
ciem accisis. Cæteri vel retro-comati vel in-
tonsi, vel incogniti nobis, ut apud Virginianos
capillamenti. Quanquam & Maces Africae
populi summitates capitis, cætera intonsi, ra-
ferint,

ferint, apud Herodotum in Melpomene. Igitur à Tataris tonsuram suam Brasiliiani & quos diximus, habent. Cæteri à Turcis & aliis Scytharum populis. Nam Turcis Agathias adscribit *horrentes crines nodo in vertice religatos*. Id quod ex Germanis soli Suevi & Sincambri, Tacito notante, fecerunt. Aliis Scythis crobili in usu, ut & per totam Americam passim. Alterum pro Tatarica Brasilianorum origine argumentum est, idem hostes epulandi mos. Solitos vindictæ studio & ad terrorem cæterorum Tataros hostes suos devorare Vincentius testatur. Cujus exemplum apud Haitthonem habes. Modus quo id fiebat, planè convenit cum Brasiliano. Capto hoste vicini convocabantur: tum mactati carnes, assæ vel elixæ, vescentibus distributæ. Cædes clava lignea fiebat etiam apud Tauro Scythas, ut Herodotus in Melpomene tradit. Tertium est à ritu puerperii. Puerpera Brasilianorum, non secus ac si nunquam uterum gessisset, statim à partu ad consuetas rei familiaris curas impigrum animum transfert. Ejus loco vir in lectum se confert, ægrimoniam omnem in se suscipit, denique curatur molliter. Quod nulli receptum in America quam apud Brasilianos & qui ipsis simillimi, Guarayos S. Crucis de la Sierra. Idem Corsos olim factitasse Diodorus, Hispanos Strabo, Tibarenos

Nymphodorus observant. De quibus Flaccus V. Argonaut.

Hinc Tabarenum

Dant virides post terga lacus, ubi deside mitra

Fœta ligat partuque virum fovet ipsa soluta.

In extrema Tataria Arcladani quoad hunc etiam ritum Brasilianis simillimi sunt, de quibus Paulus Venetus libro secundo capite quadragésimo primo. Ut plane dubium supersit nullum Arcladanos in Americam trajecisse. Quemadmodum etiam Arcladanis ac Brasilianis eadem morbos curandi ratio. Sacerdotes & Magi de salute ægroti Dæmonem interrogant ejusque oracula sequuntur, ut quod prædixit, futurum credant. Sunt & alii mores Tatarici. Feras in orbem cingere & inclusas telis conficere; cervos cicurare: sanguinem bibere, plures uxores ducere, ita tamen ut una cæteris honoratior & legitima sit. Idem Peruviiis, Virginianis, Carendiis & quantum ad conjugia, omnibus in universum, receptum. Pennæ in præcipuo per omnem Americam ornatu. Cujus rei quanquam illa esse ratio possit, quod novus orbis abundet innumerabili pretiosissimarum avium copia: tamen videmus etiam Turcas atque Tataros imprimis luxuriare illa plumatili superbia. Alias solis Garamantibus earum usum velut peculiarem Tertullianus lib. de vel. virg. adscribit. In quo
fallitur

fallitur. Cum Herodotus nobis Lycios quoque describat, caput magnis plumis ornantes. Canadenses cum Turcis in liberorum educatione convenire Thevetus observavit. Nec ipsi obstare quicquam aliud visum quo minus diceretur à Turcis illum morem accepisse Canadenses, quam nimia locorum distantia. Cui jam supra responsum est. Nec elegantissima Petri Martyris observatio omittenda, qui *Pavenses Turcarum more vestitos fuisse* annotat. Quod vehementer confirmat eorum Parthicam originem. Apud Aitanos moris fuisse fures palo infigere, præter Gomaram Oviedo fide dignissimus scriptor, tradit. Quo supplicio nihil apud Turcas & Tataros frequentius. Quemadmodum Persæ, vera Scytharum soboles, quoque factitarunt. Hunnicum est genus recens natorum altius ferro sulcare. A quibus hoc Gronlandi, Cinaloenses & Nicaraguani acceperunt. Vbi notandum: Hunnos propterea hoc fecisse, ut corrugatis cicatricibus hebetato pilorum vigore imberbes confecerent. Est autem tota imberbis America, tribus tantum exceptis, ut dictum, populis. Quod à nullis rectius quam Scythis deducitur, maxime Septentrionalibus, quales Hunni, Tatari, Turcæ & alii. Samojedi, sedibus præcis Hunnis vicini, plerique imberbes sunt, & in eo non minimam elegantix partem ponunt

nunt. Idem de Tataris Vincentius & Vene-
 tus scribunt, vel nullam vel rarissimam bar-
 bam eos alere: adeo ut Tatari Bocharenses et-
 iam mystacem abradant. Accedunt priscae
 traditiones Mexicanorum & Peruanorum.
 Nam quemadmodum Hunni & Tatari in se-
 ptem Hordas sive nationes ab omni ævo dis-
 tributi: Sic Mexicanorum quoque septem gen-
 tes; & ad hoc designandum in libris suis se-
 ptem specus pingebant & ex singulis prore-
 ptes homines. Peruani unam specum Pa-
 caritambo, sed ex ea septem erumpentes In-
 gas, familiarum totidem capita & Principes.
 Quorum unus Mangocapa fuit, nomine Ta-
 tarus. Habes etiam Hordarum, Cunad & Mo-
 gol, appellationes. Victus quoque America-
 nis, Turcis, Tataris, idem. Panis ex *Maiz*; po-
 tus *Chica*. Quod nullibi terrarum quam in
 Asia & Scythia obtinet, ubi *Maiz* & *Chicam*
 habes. Quæ causa cur *Maiz* Europæis frumen-
 tum Turcicum appelletur, neque opus cum
 Acoſta de hujus appellationis ratione dubita-
 re. Sinenses eo quoque utuntur. *Cia* sive *Chica*
 potus ex leguminibus Persarum, Turcarum,
 Sinensium, Iaponiorum quem calidum bi-
 bunt. Ejus nominis & virtutis potus Ameri-
 canorum, magnum originis argumentum.
 Nam etiam si abundaret vineis America, vi-
 num tamen nulla ejus gens confecit ut neque
 Tatari vel Sinenses.

CAP. XIX.

Religio Scytharum. Turcarum. Sacerdotes. Papa. Ignis cultus. Deus summus. Hunnorum Idola. Zlotta Baba, Dabaiba. Natagais. Atavacan. Cor hostiarum Deo sacrum. Ritus Christiani apud Turcas jam olim. Crucis cultus. Sunt tenacissimi antiquorum rituum. Thomas Apostolus in India notus. Etiam in Brasilia. De eo traditiones. Lerii opinio. Mar Tomas.

DE Scythica Religione breviores erimus, quod Herodotus & alii antiqui, non nisi pauca de ea tradant. A Tauris Dianam, ab omnibus sub acinacis imagine Martem cultum constat. Massagetarum communis Deus Sol. De Turcarum prisca Religione compendio Nicephorus libro XVIII. c. xx. *Ignem, aërem, aquam, colunt; Solam terram adorant. Deum qui cælum & terram condidit nominant, cui equis, bobus & ovibus Sacra faciunt. Sacerdotes ipsorum futura presagiunt.* Benjamin Tudelensis hoc tantum tradit, *quod ventum colant, sicut Lucianus in Toxari, omnium Scytharum esse per ventum & acinacem jurare.* Religiosi Turcarum, Giomailer & Dervisi Americanos Sacerdotes repræsentant. *Giomaileri capillitio promisso, annulatis auribus, cymbala pedibus gestantes, præcincti hirsuta pelle, cætera nudi. Dervisi, ut Mexicanorum Sacerdotes, omnes etiam capitis pilos abradunt.* Ipsorum maximus

mus Pontifex *Affambaba* vocatur, id est pater patrum. Mexicanis *Papa*. Ignis cultus apud Turcas & Tataros, authore Benjamine Tudelensi & Nubiense Geographo. Mexicani quoque in suo templo perennem ignem coluerunt. Dii Americanis & Tataris fere iidem: Vnus invisibilis & summus, reliqui elementa, creaturæ, heroes. De Tataris Planocarpus: Vnum Deum creatorem visibilium & invisibilium agnoscunt. Solem tamen, stellas, ignem, aquam, terram, adorant & venerantur. Credunt quod post mortem in alio orbe vivant eodem modo quo hic. Divinationibus, auguriis & incantationibus deditissima gens. Septentrionalibus Hunnis eadem Idola quæ & Americanis. *Premskii* stellas adorant, ligna, lapides. *Obdora* & *Condora* *Zlottam Babam*, Saxum muliebri forma ad ripam fluminis *Obi* colunt, cui etiam animalia sacrificant & omnia ejus membra sanguine tingunt. Dicitur responsa reddere consulentibus ut *Delphicum* oraculum. Hujus Idoli duobus in locis apud Americanos indicia reperta. Apud *Pipeles* in *Guahutimalla*, muliebri forma lapis cultus. In *Dariennensi* Isthmo, *Dabaiba* mulier, religiosè & ut *Dea*, adorata, ubi etiam nominis vestigia expressa, prima tantum ommissa syllaba. Hoc etiam ad rem nostram facit quod *Venetus* scribit Tatarorum Deum *Natagain* fuisse. Quem *Vincentius* *Ithogam* vocat, qui procul-

proculdubio idem Deus cum *Idosci* Iaponensium Idolo. Haud multum diversi nominis Americani Deum habent. Nam Canadenses *Atayacan* colunt : quæ vox eadem fere cum *Natagai* & *Ithoga* est. Id quoque Vincentius refert : *cor hostiarum huic Deo consecratum fuisse.* Nec dubito quin idem in humanis hostiis factum ; quibus olim eos ante Cinguin litasse, constat. Ita igitur mos per corda sacrificandi, quo omnis Mexicana usa est , à Tataris ortus. Etiam ex panno Tataris Idola & penates , ad imaginem hominum facta. Similibus Florida nos , *Aitanos* & alios quanquam ex diversa materia , ligno vel gossypio , usos legimus. Sunt etiam ex Tataris , qui Idola non habent, apud quos cujuslibet familiæ progenitor colitur. Quod in Brasilia latè obtinet. Ritus Christianos complures Turcis olim & Tataris receptos fuisse constat. Cujus insigne apud Nicephorum loco sæpè citato argumentum extat. Ex quo colligimus jam diu ante Mauritium Imperatorem crucis cultum apud Turcas fuisse. Refert *ejus gentis homines à Cosroe ad Mauritium Imp. Constantinopolim missos, qui Cruces atramento frontibus inscriptas gerebant.* Interrogati unde id haberent , responderunt : *gravem ante plures annos in Turcia & Persia pestem fuisse ; contra quam, suasu Christianorum cruce usi & ita liberati sint.* Sigebertus in Chroni-

co propter eandem causam *Turcas in cruce modum tonsos* : & idem Tataris ac Cumanis in usu fuisse Bonfinius refert. *Crucis apud Americanos in Iucatana, Cumana, & alibi, usus reperi- tus.* Vt & hæc ex Religione Christiana & alia potuerint Americæ inferri. Nam Turcas rituum peregrinorum tenacissimos esse Busbequius notavit, *cujus verba apponere visum.* *Turca, inquit, antiquorum rituum tenacissimi sunt, etiam qui apud alios populos in usu.* Rogati cur ita faciant, respondent, *multa extare antiquitus instituta quorum utilitatem diuturnus usus approbavit, causa ignorentur. Plusquam se scivisse & vidisse veteres, non esse convellenda eorum placita, malle ea servare quam cum suo damno mutare.* *Quæ opinio apud nonnullos adeo invaluit, ut sciam quosdam sacro baptisinate voluisse filios suos in occulto lustrari, quod dicerent se suspicari eum ritum aliquid boni continere.* Sed quod de Christiana Religione Turcis olim & Tataris non incognita, meminimus, eleganter illustrari rara observatione potest : S. Thomam his gentibus vel prædicasse Euangelium, quod multi volunt, vel saltem innotuisse. Nam Brasiliiani meminerunt cujusdam Sancti Viri, & ut ex narratione ipsorum patet, Christiani, quem *Meyre Humane* vocant. Guarais qui provinciam Sanctæ Crucis in montibus tenent, *Pai-cuma* dicitur : unde & primos Monachos Hispanos

spanos Paicumas appellarunt. Hunc S. Thomam esse duplici argumento colligimus, ex nomine & ex Historia. Nomen quod attinet: *Meyr* ipsis in genere peregrinus dicitur, barbatus, vestitus. *Human* ex voce Thomas expressum est, solo T abjecto. Terminatio in diversis linguis plerumq; variat sicut *Odyssæus* & *Vlisses*, *Aias* & *Ajax*. Historia magnam lucem huic narrationi affert. Quæ enim Brasiliiani de *Maire Humane*, eadem *Orientalis Indi Malabares* de S. Thoma narrant. *Lerius: Ante innumerabiles Lunas venisse ad majores suos virum barbatur & vestitum, qui fidem in Deum tradiderit, more Christianorum.* Addit *Stadius, edita ab eo multa miracula moremque tonsuræ qua utuntur, primum ostendisse.* Quare cum & nomen, & quod narrant barbari, si tonsuram excipias, Thomæ conveniat, non ignotus ipsis videtur fuisse. De hoc quaeritur: *Veneritne Thomas in Americam & ibi prædicavit, an ex Tataria ejus notitiam intulerint illæ gentes?* Quorum prius *Lerius* probatur, eo argumento, *quia in omnem terram exivit sonus Apostolorum.* Altera tamen sententia certior. Nam multa indicio sunt Brasilianos à Tataris ortos. Deinde constat Thomam in Tataria, Sinis, India, Euangelium prædicasse & ibi occisum: nulla vero ejus in Americam profectio & reditus. Vnde ejus ex Tataria memoriam illatam putarim vel ab ipsis Brasilianis, vel iis unde

unde hoc acceperunt , populis. Celebratur etiam apud Indos alius *Mar Tomas* id est Dominus Thomas , qui collapsam Religionem Christianam ibidem instauravit circa An. Ch. 1500. De quo Ludovicus Guzmannus in Indicis expeditionibus & Ioh. de Bairos ac alii. Sed hic recentior quam ut ejus notitia in Brasiliam venire potuerit.

CAP. XX.

America etiam ex australi terra habitatores accepit. Sententia Grotii. Latii.

ITa per Septentrionem America cultores à Scythis & Hunnis accepit. Pari modo , per austrum , ex magno illo terrarum tractu , qui se ab India Orientali usque ad Magellanicum fretum extendit , immigrasse barbaros , Hugo arbitratur. Quod ita probat : *Eos qui prope fretum Magellanicum sunt , eodem fuisse corporum habitu , moribus ac lingua , quo illi qui ultra id fretum sedes habent , omnes qui de eo tractu scripsere , consentiant. Quare cisfretanos à transfretanis ortos credi par est. Ad quæ verba Latius : Ut de moribus inquit concedam , (sunt enim utriusque incultis , feris atque adeo immanibus) de corporum habitu minime consentiant omnes qui de eo tractu scripsere , uti nec de lingua. Interea nõ nego è transfretanis partibus America hanc meridionalem incolas*

las accepisse, non solum qua fretum illud attingit, sed etiam longe lateque intra continentem. Observatum enim multos populos ab austro ad arctum promovisse, è Toupinamba illos qui juxta fluvium Ianuar. debebant tempore Ioh. Lerii, nunc magnam partem juxta Marannonem inveniri, maximum terrarum spatium emensos. Quanquam idem Clarissimus vir, in notis ad secundâ Grotii dissertationem, nihil certi asserat, & magis in hanc sententiam inclinât: *terras australes ex ipsa America cultores accepisse.* Verba ejus sunt: *Potuit continens illa Fernandi de Quir, facilius incolas accipere ab America, quam hæc ab illa. Verum hoc in medio relinquo.*

Sed quoniam via quæ Thebis Athenas, etiam contra Athenis Thebas ducit, ideo utrumque statuerim, mutua vicissitudine, fretum Magellanicum, & ex America in australes terras, & ex austro in Americam, transgressos barbaros. De eo quæritur, ex quibus regionibus Australes orti sint? Audiamus Hugonem: *Illam orbis partem quæ trans fretum est, & qua inde longo tractu, partim continuis terris, partim modicis fretis intercurrentibus sub novæ Guineæ nomine, ad usque Giloli, Iava & aliarum Indici Oceani insularum conspectum se porrigit, australem dictam, in Tabulis, non aliunde quam ab ipsa Iava aut Gilolo habitatores veteres accepisse, credibile est.*

Et

Et in secunda dissertatione: *Quod si à freto Magellanico pone fretum Lemairii continuus est terrarum tractus ad ea usque loca quæ Gilolum & Iavam respiciunt, ut multos suspicari video, & sacris scripturis credimus, ex Asia ortum omne humanum genus, unde potius quam ex ipsa India Asiatica venisse credamus illos qui magnam illam terram Antarcticam colunt, in omnem partem me versans, cogitare nequeo. Ac paulo post: Giganteæ magnitudinis homines & in Asiatica India; & in America parte austrina & ad Mairianum fretum fuisse repertos. Quod argumentum nullius ponderis est, cum gigantes nusquam non reperti; etiam in Peru & Mexico fuerint. Itaque Latius hanc Antarcticæ gentis originem ex India adeo incertam esse dicit, ut fere improbet. Incolas inquit, America meridionalis ad fretum Magellanicum, ab Iava aut Gilolo, aliisque, maris Indici insulis accersere, conjectura haud satis certa nititur, ita ut malim iudicium suspendere quam ferre. Ut expensis omnibus, incertum maneat, an America ex Antarcticis terris, an vero hæc ab illis incolas acceperint? Nam quominus ex India orti credantur Americani, supra libro primo rationes allatæ sunt, cum maxima eorum pars Æthiopes sint, quorum non nisi paucissimi in America & longissime à freto Magellanico reperti. Hæc de Hunnica origine.*

Finis Libri Tertii.

DE
 ORIGINE GENTIUM
 AMERICANARUM
 LIBER QVARTVS.

C A P. I.

Origo Americanorum Chataa & Sinensis. Cujus indicium cultus elegantior. Contra quam videtur Latio & Brezewodo. Quos Peruani & Mexicani confutant. Cultissimi Peruani. Iis similes Chilenses.

DICTUM de Hunnica origine. Sequuntur Chatai & Sinenses, quos in Americam per mare pacificum venisse multa arguunt. Sanè cum major in Mexicana & Peruvia cultus observetur, quam qui ab illa barbarie proficisci potuerit: dari gentem necesse est politioem à qua illam vivendi rationem compositam, artificia, structuras, politiam, scripturam, libros, magnum ad quævis studia ingenium, hauserint. Hæc

Hæc omnia non ab illis demum reperta : sed in Americam ex illis unde venerunt regionibus illata, planè statuendum est ; contra quam Latius & Brerevoodus arbitrantur. Quorum hic , ut probet Americanos non aliunde quam à Tataris originem trahere , etiam hoc argumento utitur : *Quod in America non observentur alla indicia artium & industriae aut Chinae aut Indiae aut Cataiae aut alterius civilis regionis ad omnem oram Asiae , sed contra in crassa ignorantia literarum & artium , in Idololatria , incivilitate morum & multis barbaris proprietatibus referant antiquos & rudes Tartaros supra omnes nationes universi. Quæ temerè & nullo fundamento dicuntur. Quis enim stupendam Mexicanorum & Peruanorum magnificentiam & in artibus plerisque admirabilem dexteritatem à rudissimis Tataris deducat ? aut eorum maximas ac nostris æmulas urbes existimet à Tataris Hamaxobiis ac Nomadibus exstructas ? Neque hic cum Acoſta ad quorundam in illa Tatarica barbarie sagacitatem , qua & Imperia fundarint & illum cultum introduxerint recurrendum est. Mirum enim profecto esset in tanta gentium multitudine duas tantum nationes undique crassissima immanitate cinctas & tam longe distitas , emeruisse. Omnium Americanorum si mores & Imperium moderatum spectes cultissimi Peruani fuerunt , quippe*

pe

quippe ab humanis sacrificiis alieni, qua in re eorum innocentiam contra Acoftæ criminationes luculenter Inca Garcilaffo vindicavit. Nec obscura ratio cur hac in re ipsis barbariores Mexicani: permixtos enim Chichimecis & homiedonibus ipse Motezuma Cortesio affusus fuit. Contra Inca hujus contagionis immunes, pristinum cultum qualem Americae intulerant, retinuerunt & in suo imperio propagarunt, isque bellorum ipsis prætextus & iusta sæpe causa fuit. Parum à Peruanorum vivendi ratione Chilenses recedebant, sive ab iis originem trahentes, quod Latio non probatur, sive propter viciniam ac mutua bella, sive à simili, id est culta gente profecti. Igitur omnibus rite perpensis, non aliunde quam à Chatais, Sinenfibus & Indis Orientalibus Mexicani, Peruani, Chilenses, ac si quæ porro cultiores, originem suam acceperunt. Quod nunc demonstrandum est.

CAP. II.

Chataia. Chata. Kiiba. Kara Kiibai. In qua Presbyter Iohannes. De quo insignis locus ex Rubruqui. Dubitationes & Errores Munsteri & Scaligeri. Duplex Presbyter Iohannes Abyssinus & Catainus. Prester Chan. Prestegan. Belul Gian. Presbyter Iohannes hodieque in Chataia regnat. Kircheri ineptia.

CHATAIA cultior Scythiæ pars, priscis non incognita fuit. Sunt apud Ptolemaeum

P

mæum

mæum *Chata*, quorum regionem Strabo & Curtius *Catheam* appellare videntur. Recentiores *Kitham* vocant; quæ duplex, una *Kara Kithai* id est nigra, altera simpliciter *Kithai*. *Kara Kithai* incultior est, & magnam *Tataria* partem quæ extra *Sinas* jacet, complectitur. Reliquum *Cataiæ* jam ante annum *CLCCCL* ad *Sinam* spectavit, ut ex *Rubruqui* & *Marco Paulo Veneto* patet. In *Kara Kithai* famosus ille *Presbyter Iohannes* sedem suam & dominationem habuit, de quo quia multa fabulose jactantur, operæ pretium est audire nunquam satis laudatum *Rubruquin*: Quo inquit tempore *Galli Antiochiam ceperunt* (quod Anno *CLCCXCVIII.* factum) quidam nomine *Con Can* dominabatur in *Kara Kithai* & contiguis ad *Septentrionem* regionibus, unde egressi sunt *Turcæ*. In eâ *Kara Kithai* quidam *Nestorianus* opilio, potens Princeps populi *Tayman* fuit & post obitum *Con Can* regnum *Cataiæ* invasit ac à *Nestorianis Iohannes* dictus est, qui multa de ejus magnitudine consinxerunt & menti sunt, unde tot in *Europam* fabula de illo *Presbytero Iohanne* dimanarunt. Ei frater fuit & ipse potens opilio nomine *Vnt* qui habitavit trans montes *Cara Kithai* itinere trium septimanarum à fratre suo *Iohanne* remotus. Subiecti ejus vocabantur *Crit* sive *Merkit* & etiam erant *Nestoriani*. Oppidum ejus erat *Caracaram*; sed ipse defecit à *Christo* ad *Idola*, & fratri suo *Iohanni*

sine

*mascula prole defuncto successit, ac nomen Chan
 assumpsit. Quindecim dierum itinere ab ejus pascuis
 habitabant gens inops & misera Moali, his vicini
 erant Tatarum. Cumque Vnt Can usque ad Moalos
 cum suis gregibus pervenisset: quidam faber ferra-
 rius inter Moalos nomine Cyngis tot pecora clam
 abegit quot potuit. Pastores conqueruntur apud
 Vnt, Canum, is cum exercitu ad Moalos inquisitu-
 rum illum abigeum contendit: Sed ipse ad Tataros
 confugit & inter eos latuit. Vnt Can d. pradatus
 Moalos & Tataros, ad sua reversus est. Tum Cyn-
 gis ad Moalos & Tataros dixit: Quia non habe-
 mus Principem, ideo à vicinis opprimimur.
 Creatus à Tataris & Moalis Dux, exercitu compa-
 rato Vnt Canum subito oppressit & in Cataiam fu-
 gavit. Sic cum Tataris suis progressus, nomen eorum
 longe lateque propagavit. Nam quia Tatarum ubique
 premissi, populus is visis, exclamavit, Tatarum ve-
 niunt. Sed continuis bellis Tatarum fere omnes ab-
 sumti, & Moali omnibus modis nomen eorum abo-
 lere ac suum exaltare student. Regio in qua primo
 habitabant & ubi regia Cingis Can hodieq₃ super-
 est vocatur Mancherule: Sed quia ex Tatarum ex-
 peditiones suas susceperunt, ideo eam habent pro re-
 gia civitate ac ibi plerumque eligitur Magnus Can.
 Hæc Rubruquis, cujus integrum afferre lo-
 cum visum, quia insignis & multos aliorum er-
 rores de Presbytero Iohanne ac initio Tatarum
 Imperii clarè confutat. Cum ejus narratio-*

ne ea quæ Zaccuth in Iuchasin & Paulus Venetus tradunt, satis conveniunt, quanquam leve in nominibus discrimen, errore haud dubiè scribarum, reperiatur. *Con Can* Zaccutho est *Tagan, Vnt chan Vnad chan & Veneto Vncam*. Aliorum errores referre piget. Id doctos vehementissimè torfit, quomodo idem in Æthiopia sive Abyssina & Tataria Presbyter Iohannes. Quod cum Sebastianus Munsterus capere non posset, dubitare quam certi quid asserere maluit; Scaliger vero, ex India à Tataris pulsum Presbyterum Iohannem in Africam classee fugisse ibique Imperium condidisse, finxit.

Sane utrique nomen Presbyteri Iohannis ab Europæis, sed diversas ob causas, impostum; Abyssino quia is in Oriente à Persis & Indis *Presther chan* id est Rex mancipiorum dicitur, quod ingens eorum copia ex Abyssinis petatur; Cataico quia *Prestegan* Persis sive Nestorianis hominem Apostolicum id est Christianum notat. Vnde suum Iuhanna Nestoriani splendido titulo *Prestegan* appellarunt, quasi dicas Regem Christianissimum. Porro Petrus Couillanius à Iohanne II. Rege Portugalliæ in Persiam & Indiam missus cum audivisset ibidem Neguzum Abyssinum vocari *Prestechan* & de Presbytero quoque Iohanne Asiatico aliquid intellexisset, qui jam ex Marci Pauli Veneti & Iohannis Mandevillii narratione

ne notissimus erat, occasionem errori vulgari præbuit rebus nondum satis exploratis. Nomen Iohannis Abyssino impositum quod is à suis *Belul Gian* id est gemma pretiosa appellaretur, vel ex voce *chan*, non vero à *Cohen* id est Sacerdos, ut Angelus à Roccha de Camerino in Bibliotheca Vaticana falso putavit. Esse hodieque in Cataia Regem Presbyterum Iohannem ac ibi late rerum potiri Antonius Andrada Lusitanus qui Anno c l o I o c xxiv ex regno Magni Mogolis eam regionem detexit, asserit, quemadmodum etiam Paulus Venetus & Mandevilius suo adhuc tempore superfuisse Presbyterum Iohannem in Cataia regnasse scripsit, nec penitus à Tataris excisum sed iis tributarium factum. Kircherus in suo Coptorifum movet, qui in honorem Ionæ Prophetæ ita dictum nugatur & in occidente Presbyterum dictum quod crucem sibi præferri curaret. Quæ mera somnia & ineptiæ sunt.

CAP. III.

Cataia Septentrionalis Sinae pars. Quando conjuncta. Marci Pauli Veneti itinerarium corruptum. Paquin est Cambalu. Alio nomine Taydu, & Tayth. Murus Sinenfis recentior est. Errores Geographorum.

Ipsa Cataia non unum semper cum Sina regnum fuit, quod Trigautium & alios velle video: sed Septentrionales tantum ejus provincias

vincias complectebatur. Nam Mangi Sinarum regnum proprie sic dictum est, cujus metropolis Quinsai, Cataia Cambalu. Quinsai alias Nanquin, quæ etiam Iatienfu appellatur, quia præfectus Regius ibi degit. Ex Nubiense patet adhuc circa A. Ch. c l o c l Sinam & Cataiam diversa regna fuisse. Nam parte nona climatis tertii ponit regionem Tobbat & Sin, & parte decima dicit Terram Sin à Septentrione attingere terram Kaimachitarum. Et climate quarto tradit Regem Kaimachitarum quibusque Regibus potentia & fastu parem esse. Dolendum est Marci Pauli Veneti iter tot mendaciis ab impostore quodam contaminatum. Quis enim credat illa quæ de Quinsai scribit, pontes in ea lapideos duodecim mille altissimis subnixos fornicibus fuisse ita ut naves erectis malis ea pernavigare potuerint? Et quot errores in catalogo Imperatorum Tataria admitti? Nam si Cingin, Mangonem & Cublai excipias cætera corruptissima sunt. Omittitur Oktai. Allan præponit Mangoni, deinde eundem Imperatoribus Tataria inserit, cum Rex tantum Persiæ fuerit. Purchasius fraudem sensit. *Multos inquit authores corruptos vidi, sed nullum corruptiorem quam Latina Pauli Veneti editio est. Ramusius edidit Italicam versionem quæ aurea est si cum Latina comparetur.* Igitur demum circa A. c l o c c c l x Cataia & Mangi

Mangi in unum Sinense regnum coaluerunt, cum pulsi ab Homvu Tatarum nihil præter regnum Cascaris retinerent. Tum Sina in Septentrionalem sive Paquin, & Australem sive Nanquin fluvio Iansuchian divisa. *Paquin* Septentrionalis partis metropolin esse ipsam Cambalu satis jam constat. Ita enim eam Tatarum, Mogoles & Saraceni appellant, neque alibi quam in Cataia sitam agnoscunt. Habet & aliud nomen. Nam cum Kublai Magnus Chan eam ad alteram ripam fluminis Polifangi transtulisset, dicta fuit *Taydu*, Veneto teste. Et Tayth eam Russi vocant, qui nuper ex Russia in Cataiam usque penetrarunt. Quod vero Trigantius latitudinem quinquaginta graduum Paquino adscribit, in eo erroris convincitur. Nam ipsa Sina ad gradum XLII. famoso illo muro terminatur. Ergo Paquin vix XL. graduum. Abulfeda apud Ramusium dum xxxv. gradus ei assignat, Cambalu cum Nanquino confundere videtur. Redacta demum in unum regnum Cataia & Mangi, ingens ille regni Sinensis contra Tataros murus exstructus fuit. Quanquam ipsi Sinenses antiquissimum faciunt & à Tzintzone circa A. M. exstructum volunt. Apud Purchasium ejus conditor *Crisagnol* dicitur qui A. Chr. 1527. vixerit. Recentiore esse illum murum An. Ch. 1500. ex Paulo Veneto patet, qui ejus nu-

spiam meminit, non præteriturus siquidem jam tum fuisset. Proculdubio Homvu ille Sinensis Imperii instaurator struendum curavit. Vulgares tabulæ Geographicæ duos insignes errores in Sina committunt. Primo dum eam tertia sui parte majorem faciunt quam revera est, ultra gradum quinquagesimum extendentes, ita ut situs Paquini sive Cambalu in quinquagesimum gradum incidat. Deinde supra hanc Chinam collocant aliud regnum quod Cataiam vocant ejusque metropolin Cambalu. Quæ omnia miserè distorquent illarum regionum posituram. Et in his frustra à novis Atlantibus auxilium speres, qui veteres errores in crustant non tollunt, & nihil fere in tota Asia sani habent.

CAP. IV.

Sinenses. Eorum varia nomina. Cultum suum Ægyptiis & Phœnicibus debent. Qui colonias in Indiam duxerunt. Et Asiam superiorem. Sinæi. Ab his Sinenses. Locus Esaiæ vindicatus. Syriaca in Sinis. Ægyptio um vasta potentia. Eorum cum Sinensibus convenientia. Maxime quoad Scripturam & literas. Ladrones ab Ægyptiis. Dii Sinensium.

SINENSIVM nomine intelligimus non Sipfos Catainos, sed qui ad meridiem in regione Mangi habitant. Ptolemæus Sinas vocat, eorumque metropolin *Thinas* quæ Stephano

no *Sina*, unde idem *Thinarum* & *Sinarum* nomen. Iplis *Sinensibus* hoc nomen incognitum est, nec diu uno utuntur. Quandocumque nova familia imperium auspicatur, novum regno suo nomen imponunt. Aliquando vocabatur *Than*, id est, valde magnum. Tum *Tu*, requies. Deinde *Hia* magnum, *Sciam* adornatum. *Cheu* perfectum. *Han* via lactea cœli. Sub familia quæ hodie regnat *Tamin*, regnum magni splendoris. Hinc non eadem in *Sina* ac extra eam nomina. *Cauchin* chinæ, *Cocinenses*, *Siamitæ* vocant eam *Ciu*, *Iaponenses* *Than*, *Tatari* *Han*, *Saraceni* *Cataiam*. Comuni tamen nomine à *Sinensibus* etiam vocatur *Coumano* regnum, & *Chiumbea*, hortus. Quoniam vero multa præ cæteris *Indiæ* gentibus peculiaria *Sinenses* habent, operæ pretium est de eorum origine aliquid in medium asserre. Non dubium est quin a *Scythis* & *Indis* originem primam traxerint: Sed incrementum, cultum, literas, artes. ex *Ægypto* & *Phœnicia* accepisse videntur. Multa argumento sunt, antiquissimos *Ægyptios* & *Phœnices* in *Indiam* colonias duxisse. Ut nunc nihil de *Bacchi* & *Herculis* expeditionibus dicam, quos *Phœnices* fuisse antiquorum opinio est. Supra ostensum, qua ratione *Phœnices* universum occidentem coloniis suis pervaserint. Quin pari occasione *Orientem* quoque frequentarint, sicut nunc *Hispanos*, *Lusitanos*,

Belgas, Anglos, facere videmus, quis ambigat? Tyros Phœnicum colonia ad Euxinum Pontum quam fluvius Tyras perstringit, apud Ammianum Marcellinum. In Sinu Persico insulæ Tyrus & Aradus; quarum incolæ contendebant, Sidonios, Tyrios & Aradios suam coloniam esse, teste Strabone. Cappadoces Caphthoræorum propago, unde Syri & Leuco Syri dicti ad distinctionem Syrorum intra Taurum coloris adusti. A Gergesæis Georgiani & Circassi, ut Benjamin Tudelensis & Genebrardus vult. Cercasi etiam in Ægypto inter Pelusiacum & Canopi ostium apud Herodotum in Euterpe. Colchi Ægyptiam originem aperte professi sunt. Inter alias Phœnicum gentes Sinæi fuerunt, à quibus Sinensium nomen & coloniam fluxisse parum abest quin credam. Habitarunt illi primo circa Sinam Arabiæ & Syenem Ægypti. Post adscensum Israëlitarum ex Ægypto nulla amplius Sinæorum mentio in catalogo apud Iosua in capite tertio. Nisi quis regionem Decapolis Zin huc referre velit, pro quo codices plerique legunt *χρῆσις* una voce, quasi oppidum esset. Origenes autem in Philocalia aliquoties divisim habet *χρῆσις* *Σιν*. Sinensium meminisse videtur Esaias capite quadragésimo nono. Nam quod Cornelius à Lapide hoc ad Prophetiam meram refert, & Prophetam per anticipationem ita locutum vult, nimis

nimis violentum est. Nam receptum Sacris Scriptoribus nomina gentium usitata, à primis plerumque conditoribus, usurpare, ut Ascenaz, Gomer, Riphath, Magog, Kittim. Tum Syriaca quædam Ptolemæi ævo apud Sinenses nomina, ut *Kartha Syna*, *Karthenaga* urbes Indiæ extra Gangem. Ex Herodoto, Strabone, Tacito, constat olim amplissimam Ægyptiorum fuisse Monarchiam & usque in Sinas extensam. Verba Taciti sunt: *Mox visit (Germanicus) veterum Thebarum magna vestigia & manebant structis molibus literæ Ægyptiæ priorem opulentiam complexæ: jussusque è Senioribus Sacerdotum patrium sermonem interpretari, referebat; habitasse quondam septingenta millia ætate militari: atque eo cum exercitu Regem Rhamsem Lybia, Æthiopia, Medisque & Persis & Bactriano ac Scythia potitum: quasque terras Suri Armenique & contigui Cappadoces colunt, inde Bithynum hinc Lycium ad mare imperio tenuisse. Legebantur & indicta gentibus tributa haud minus magnifica quam nunc vi Parthorum aut potentia Romana jubentur. Herodotus Sesostrem Imperium usque ad Thraces & Scythas extendisse ac relicta ad Phasin exercitus parte Colchos condidisse tradit, quod præter circumcisionem etiam lingua comprobatur quam Colchis & Ægyptiis eandem fuisse, Eustathius in Dionysium Afrum scripsit. De Sesostri Diodorus:*

dorus: domuisse totam Asiam & extra Alexandri-
 aras progressum Gangem transivisse & Indiam ad
 Oceanum usque permeasse. Idem alibi: Osman-
 duam Regem Ægypti, rebelles Bactrianos domuisse.
 Et Osiridem multas colonias ex Ægypto in Indiam
 duxisse. Tacito Strabonem jungimus, cujus
 verba sunt: Thebis obelisci inscriptum habent quæ
 Regum illorum divitiæ & potentia fuerit, atque
 Imperium usque in Scythiam & Bactrianam & In-
 diam & quæ nunc Ionia dicitur, propagatum, tri-
 buti quoque magnitudinem & exercitus. Quæ sa-
 ne luculenta indicia sunt, Ægyptios cum vici-
 nis Phœnicibus in Sinam venisse; & in ea reli-
 quias linguæ Ægyptiæ, Æthiopicæ, Syriacæ
 etiamnum superesse Kircherus testatur, quod
 ipse quidem ad prædicationem Evangelii lin-
 gua Syra factam, ego etiam ad originem refe-
 ro. Nec abludunt mores. Apud Ægyptios pa-
 riter ac Seres viri coquunt, pensa trahunt, rem
 domesticam curant; fœminæ munia publica
 obeunt, testibus Herodoto, Epiphanio, Mela,
 quibus ex Diodoro Gorgonas addere licet.
 Pullos arte excludunt & Ægyptii & Sinenses.
 Tum constat Mathematicas disciplinas una
 cum scribendi ratione ab Ægyptiis & Phœni-
 cibus ad alias gentes fluxisse. Marcellinus: *Per
 mundum omnem Mathemata ab Ægypto circumla-
 ta.* Pleni in eam rem sunt veterum libri. Ægy-
 ptios picturis & rerum notis repræsentasse
 scriben-

scribenda iidem asserunt. Singulæ literæ singulis vocabulis, imo integræ interdum sententiæ inserviebant. Et hæc postea appellatæ Sacræ; quæ partim picturis constabant, partim notis. Nam etiam profanas habuerunt & vulgari usu receptas, quales hodieq; Coptitarum. Nemo exactius de antiqua Ægyptiorum Scriptura Apuleio: *Profert de opertis adyii quosdam libros literis ignorabilibus prænotatos, partim figuris cujuscemodi animalium, partim nodosis & in modum rotæ tortuosis capreolatimque condensis apicibus à curiosa profanorum lectione munitos.* Quæ examussim Sinensium literis competunt & libris, in quibus picturæ pariter ac tortuosi capreolatimque densi apices; ut inspicienti patet. Eadem ferè Mexicanorum ratio fuit. Ut de Ægyptiorum & Phœnicum in Indiam & Scythiam adventu dubitandum non sit. Quamquam id susque deque habeamus, quod Ladronum incolæ à Magellano interrogati de sua origine respondisse feruntur: *Se ab Ægyptiis profectos.* Narrat hoc in Indicis Gomara, quod mihi quidem perquam fabulosum videtur, nec credibile gentem illam Ægypti nomen per tot secula retinuisse. Porro Sinenses olim magnam cum Ægyptiis & Phœnicibus affinitatem habuisse, etiam alia ostendunt. In catalogo gentium quæ Iovem Hammonem coluerunt Lucanus etiam Indos ponit, cujus verba supra retulimus.

tulimus. Sinensium & Iaponiorum duo magni dii *Xacam* & *Amida* sunt. Habent etiam *Cames*, qui iidem cum *Zemes Aitanorum* videntur, id est, lemures, lares, forte à *Chemos* Phœnicum Idolo. *Teuth* Deus Ægyptiis. Sini- cè *Teu*. *Chon* apud Ægyptios Hercules, quam Seldenus dubitet: in Sina *Consulus* literarum & artium inventor. Olim quidem, *Ptolemæi* adhuc ævo, Sinenses australiores fuerunt, ubi hodie *Bengala*, quam Arabes etiam- num *Sin* appellant; progressi postea longius in Septentrionem.

C A P. V.

Sinensium, Iaponensium, Coreanorum, in Americam navigationes. Ex relatione Epicerinorum. Ad Quiwiam visæ Sinenses naves. Et supra Floridam. Et ad Quatulco. Facilis navigatio per mare pacificum.

SED his omissis, navigasse in Americam Sinenses, Catainos, Iaponenses, Coreanos aliasque Indiæ & Scythiæ gentes, ac ibi colonias aliquot reliquisse, certis argumentis deprehensum fuit. In Canada *Epicerini* gens ex commerciis *Huronibus* cognita, referunt; longissimè occidentem versus alium populum habitare qui asserant peregrinos mercatores grandibus subinde navigiis ad illud littus appellere, eosque imberbes esse. Quo nihil clarius pro Sinensium in Americam navigatione dici potest. Visas ad Qui-

Quiviram naves quarum puppes auro & argento cælatæ fuerint Franciscus Vasquez de Coronado narravit, idque Iaponiis & Sinensibus receptum Maffei in Historia Indica & Ludovicus Frois in Epistolis rerum Iaponicarum tradunt. Repertas in Mari del Nord supra Floridam fractas Sinensium naves Petrus Melendezius Regis Hispaniæ Archithalassus apud Acoftam testatur. Hæ proculdubio sunt illæ naves de quibus Epicerini gens circa Quiviram habitans. Nam ex Asia in Americam navigantes supra Tropicum cancri enituntur & ad Quiviram vel Californiam primo, inde littora legentes, ad novam Hispaniam appellant. Hinc ad Quatulcanos olim ejusmodi peregrinos mercatores advectos constans in ea parte fama est, quos Sinenses & Iaponenses fuisse inde cognitum, quia serico induti: quia longe ab occidente adnavigarunt. Nec existimandum difficiliorem illam navigationem quam ut à Sinensium navibus obiri potuerit. Nam mare inter Sinas ac novam Hispaniam Brisis spirantibus ab Occidente in Orientem facîle navigatur. Sæpe naves quinquaginta vel sexaginta diebus secundo vento suavissime navigant. Anno cD^o Id^o LXXXIV. ex Callao de Lima navis mense Februario & Martio fere semper sub æquatore secundis ventis usque in Manillas navigavit. Eadem facilitate usus fuit Alvarus

varus de Mendanani cum Insulas Salomonis detegeret. In tanta navigandi & commoditate & peritia quid Sinenses prohibuit quo minus frequenter navibus suis Americam adirent, cum in Arabiam usque Nubiensis, alii usque in Africam navigasse testentur.

CAP. VI.

Sinensium, Iaponensium, Coreanorum, crebra per Americam mentio. Iapon. Ejus nomina. Quamdiu habitata. Chiapaneca. Chiapa. Tonus Zipangi. Zipangri. Cames ac Tentum. Motazajuma. Insula inter Iaponiam & Americam.

HI igitur Cataini & Sinenses primo in viciniore insulas, Iaponem, Coream, Philippinas, inde in ipsam Americam navigarunt. Vnde Sinensium, Citainorum, Iaponensium, Coreanorum frequens per Americam mentio. Initium nobis à Iaponensibus erit. Sinenses Iaponiam à situ vocant *Iequen* id est initium solis: ipsi Iaponii *Gitpan* vel *Nitpon* teste Trigaultio. Volunt cultores ex Sina demum ante octingentos annos accepisse cū hactenus inculta jacuisset, quod falsum esse multa ostendunt. Iam enim ante Idccc annos Rex Iaponiæ sive Dairus fuit qui Meaci tria millia & octingenta templa struxit. Nec unius originis Iaponenses, cum etiam Tatari in eam pervenerint; & sine dubio jam à plurimis retro seculis

culis culta fuit. Hujus gentis crebra passim in America mentio extat. *Chiapaneca* originem suam nomine produnt, quos ex Nicaragua venisse Herrera docet. In Nicaraguam ex Guahutemalla, in hanc ex Mexicana & California venerunt. In Guahutemalla *Chiapam* flumen & provinciam, in Misteca *Totomachiapam* habes. In Mexicana *Chiapoli* lacus & gentis nomen, & non longe à Mexicano lacu oppidum *Chiapa*. In Trinitatis insula *Kar Iapan*. *Tamba* & *Gamangoxin* oppida Meaconi vicina. *Tumba* ad lacum Mexicanum. *Tumbeç* & in ea *Gua-manga*, Peruvix Vallis. Mexicanos & Aitanos à Iaponensibus ex parte profectos etiam illud ostendit, quod quemadmodum apud Iaponios *Tonus* proceres, Solem, Lunam atque astra denotat: sic apud Mexicanos Sol *Tanaticus*, Luna *Tona*: apud Aitanos *Taino* nobiles & Regum Palatini. Certe apud Aitanos expressa Iaponiorum memoria. Quorum pars illam insulam *Zipangi* nominarunt; voce ab ea unde oriundi erant, ducta, quod Oviedus testatur. Quæ amissæ patriæ solamina sunt; sicut apud Maximum Poëtam Helenus in Epiro Trojam, addita Scæa & Simoente, struit. Et quam nos Iapan vocamus, M. Paulo Veneto jam circa A. Ch. c. l. c. c. l. *Zipangri* more Tatarico, vocatur, quod nomen propius ad Gipon & Nippon accedit. Vnde Columbus, incomparabilis

rabilis vir iudicii, hoc audito nomine, *se ad Zipangren Asiaticam delatum* putavit. Ut mirandum sit quosdam plane eam in dubium vocare apud Gomaram, quasi nulla unquam Zipangri fuisset. *Cames* ac *Tentum* nomina Deorum apud Japonios sunt. Quorum hoc Virginianis, illud Aitanis, eadem plane significatione, receptum est. *Motazaiuma* nomen Iaponium quo principes viri utuntur, cujus in Epistolis Iaponicis extat mentio, nomen *Motenzumæ* quod regium apud Mexicanos, proximè refert. Hi igitur Iaponenses ex suis insulis versus Orientem navigantes primo in alias insulas, tandem ipsam Americam inciderunt. Nam inter Iapan & Americam aliæ interjacent insulæ, Quemadmodum Sancius de Chinchon Sinensis nauclerus Francisco de Gualle narravit, *se in Iaponia vidisse homines exigua statura, caput linteo tectos, qui ex insulis ad Orientem Iaponia sitis venerint, & aurum ac gossypium attulerint: easque insulas Gualle invenit cum ex Macao in Novam Hispaniam navigaret.*

CAP. VII.

Corai. Ejus nomina: Situs. Asia continens. Coreani in America.

Corai Sinensibus, *Coras* Iaponiis, *Caoli* indigenis, Paulo Veneto *Caulis*, longitudinis

dinis centum, latitudinis sexaginta miliarium insula. Qua Asiam respicit, ingenti trium miliarum flumine à Cataia abscinditur, cætera Oceanus ambit. Et quia flumen non fretum inter eam ac Cataiam jacet, hinc Paulus Venerus & alii peninsulam & Asiæ continentem faciunt. Hi Coreani primo in Californiam venerunt: quæ nomen suum à *Caoli* habet. Vnde brevis in Colimam trajectus, ubi & *Caligua*: in Xalisco *Chacalla*. *Coringa* Provincia prope Chiapolam. Et *Calos* Floridae Provincia late sparsos Coreanos arguit. In Popajan *Cali*, in Peruvia *Chili*.

CAP. VIII.

Cataia. Celebris in America. Cibola. Cambalu. Zuni. Cempala. Quito. Chrysococcas corruptus. Cataini in America. Kitainorum nomen late patens. Gota. Chita. Quito. Caracato.

COream excipit ipsa Cataia: cujus in America clarum imprimis & celebre nomen. Nam qua latissime Septentrionem versus America procurrit, & incertum etiamnum est ullane impostero habitabilis ora sit, *Cibole* regnum jacet, pro loci natura oppidis frequens & incolis, & quod alibi non invenias in eo tractu, ibi ædes ex lapide trium contignationum, aliquid supra barbariem visentibus ingerunt. Cujus nomen vel ex *Ciala* vel potius

tius *Cambalu*, antiquissima Cataiæ regia nondum à Kublai structa, ut multi volunt, sed tantum in alteram fluminis Polifangi ripam translata. Ptolemæo *Sambalica*. Dubitantes *Zuni* confirmabit, quod alterum ejus nomen à regione, ut prius à civitate petitur. Regioni Cataiæ nomen *Ezina*: unde *Zuni*. *Cempoala* Novæ Hispaniæ à *Cambalu*. Et quemadmodum *Cambalu* Asiæ vicinam *Cunchi*, *Cialin*, *Qui-cui* habet: Sic prope *Cibolam* *Cicui* & ejusdem originis *Tucui*. *Conchin* quoque & *Cma-loam* ibidem invenies. Sed nihil mirabilius & pro hac origine clarius quam ipsum *Kitaiæ* nomen in America. *Quito* Cataiæ urbs ad lacum *Cincuiay*: unde totum regnum *Kita* dictum. Cujus urbis in Catalogo Illustrium civitatum, *Chryfococcas* ita meminit: Καταία: μήκῃ 9 μιλ. λ. πλάτῃ: κα. μ. Vbi quin latitudo *xxi* graduum corrupta sit, dubium non est. Nam Septentrionaliorem esse, vel ex *Nuba* constat: qui regiam *Chitarum* urbem extrema parte climatis quarti, ad magnum fluvium *ghamas* ponit. Adeoque quamvis *Cambalu*, quæ & *Paquin*, non nominet, tamen ejus situm ad fluvium *Polifangi* satis clarè indicat. Est tamen & extra *Sinensem* murum *Kitha* lacus & *Provincia*. In America quam plurimi *Catainorum* populi. Nam in *Nova Mexico* *Zaguati* & *Passaguati*: In *Charcis Peruvix* *Diaguta*, *Chiguita*.

guita. In Guiana *Casiapagota*, *Eparagoti*, *Ara-*
coagoti. In Cumana *Patiguta*, *Gotoguanei*, *Ma-*
nogoto, *Comanagotta*. *Floridæ Ologata*. Quæ ex
 Kotanorum & Kitanorum nominibus expref-
 fa esse nemo negabit. Quemadmodum & in
 illa Asia *Kaimachita*, *Chazalgita*, *Choffciachita*,
Torchoscita, *Odheoscita* à Nubiensi ponuntur.
 Ut Kitainorum nomen multis receptum fuif-
 fe populis necesse fit. Igitur illi Gotani & Ki-
 taini ex continente in Iaponicas infulas vene-
 runt : intra quas una *Goto* est : cujus incolæ
Gotani. Inde in oppositam Americam, ubi in
 tot, ut diximus, genera divisi sunt. Sed & alibi
 Kitainorum memoria extat. Illi qui Novam
 Angliam tenent, Mare *Kithan*, naves *Kithonnek*
 vocant. Quod nomen à lacu *Kitha* mihi du-
 ctum videtur. Prope *Xalifconem* urbs *Chita*.
 Et regni caput *Quito* sub ipso æquatore, ce-
 leberrima olim & cultissima : eique vicina
Annequito. In Nova Granada Mare *Quito*. In
 S. Cruz de la Sierra *Chiquito*. In Chuquiaba
Caracato. ubi *Karakitham* Asiæ expressam ha-
 bes. Et in Mediterranea Brasilia populi *Mara-*
quites. Ita ut Kitainos in America quærere
 idem sit ac in Italia Græcos, in Africa Phœni-
 ces. Passim enim occurrunt & populi, & ur-
 bes, Kitainorum nomine. Ut illam gentem
 frequenter olim in Americam navigasse mani-
 festum sit.

CAP. IX.

Sinenses in America. Cin. Tamaculapa. Tzintzontza. Mauchao. Campao. Sinensium maritima olim potentia. Navigatum ex America in Sinas. Mexicani in Nicaragua. Gigantes in Peruvia.

REstant Sinenses, de quibus ubi adhuc quædam dixerimus, finem populis qui Americam suis coloniis occuparunt, imponemus. De horum adventu testantur tot locorum nomina quæ *Cin* gentile Sinensium nomen habent. In Peruvia sunt *Coquinbo*, *Caquingo*, *Chuquina*, *Cumbinama*. In Mexicana ad flumen Atoiac *Cumpao*. Apud Pastos *Cumba*. In Isthmo *Chini*. In Popajan *Quinba*: unde *Paquin*. Nam ejusmodi transpositio frequentissima; sicut in Peru *Carrapa* & *Pacarra*: *Managua* Nicaraguæ & *Maguana* Hispaniolæ: *Potenchian* & *Chianporon* Iucatanæ ostendunt. Idem in *Chinchitala* & *Tulazangi* factum. *Xuntien* Sinarum & *Xandu* prope Tenduccum. In Popajan *Xundabe* & *Xamundi*. *Tamaculapa* Mexicanæ arx apud Martyrem. Vox Sinensis: quorum regio *Tamis*, *Cula* arx, *pa* Septentrio. *Zintzontza* Mechoacanorum urbs à Sinensi conditore, apud quos *Tzintzon* regium nomen. Mechoacanis vicinæ *Mauchao* & *Campao* urbes, quemadmodum in Sinis *Macao* & *Campa*.

Atque hæc urbium & regionum convenientia

tia

tia minime mira videbitur illi qui attente consideraverit quæ supra de Sinensium in Americam navigatione tradita sunt. Magna eorum olim terra marique potentia & Imperium in omnes Indiæ insulas ac pleraque Scythiæ extensum. Addit Boterus : *non exiguam quoque Americae partem iis paruisse. Sed cum classem Idccc navium apud Zeilon amisissent, insulas illas & transmarinas provincias deseruisse contentos suo id est Sinensi orbe.* Apud Purchasium traditur : *Sinenses in India & Pegu ab An. Chr. clxxiii ad clxxii. regnasse, quas regiones Oxivagan Rex subegerit, ejus autem successor deseruerit.* Hinc patet Sinensium in Americam navigationes ante multa secula contigisse & postea abruptas vel rarius susceptas. Et cum mercaturæ ergo institutæ fuerint reciprocas fuisse, ita ut ex America quoque in Sinas navigaretur & Indiam. Id Aricii & Icenses innuebant cum dicerent : *Solitos olim ad insulas versus occasum longissimè distitas, pellibus luporum marinorum inflatis navigare.* Vnde Latius colligit navigationem illam non fuisse longinquam. Mihi vero per inflatas pelles vela innuere videntur. Et cum insulæ Salomonis in occidentem à Peruvia non ultra Idccc leucas distent, quid impedit quo minus in eas navigarint, id quod propter statos ventos, non difficile, qui navigantes recta ad illas insulas ducunt, & ea occasione primum ab

Hispanis detectæ sunt. Distinguunt Aricii navigationem illam veterem & obsoletam ab ea qua hodie utuntur. Nullæ ad occidentem Peruvix insulæ longissimè distantes quam Indiæ. Nam Insula S. Mariæ & Quiriquari, juxta littus & in continentis conspectu sunt. Et hi fortasse navigatores ex Sina fuere. Vbi semel in Americam venerunt Cataini & Sineses, non difficile fuit universam terra marique peragrare. Sic Nicaraguæ quarta gens ex Mexicanis fuit, qui eo per mare pacificum navibus vecti appulerunt cum magna in *Avanac* id est Mexico, siccitas ac annonæ caritas esset. Sic in Peruviam ad Mantam & portum veterem olim gigantes mari advecti venerunt, quos Tlascaltecanorum in Mexico gigantum sobolem putarim ac coloniam.

C A P. X.

De Origine Incarum. Peruvia qualis ante quadringentos annos. Traditiones Peruanorum. Filius & filia Solis. Cuzco condita. Manco ab extera gente in Peruviam venit. Barbaries non nisi ab exteris corrigitur. Manconis origo ex Sinis.

Hic vero de origine Incarum & Mexicanorum paulo pressius ex ipsorum traditionibus agendum est. Tradunt Peruani ante quadringentos annos & quod excurrit, Peruviam immani barbarie oppressam jacuisse, nullo agrorum cultu,

cultu, nulla civitatum communione, sine cura Deum, observantia legum, per montes sylvasque instar ferarum in antris dispersos egisse. Cibus radices & si qua alia terra profert, Carnes quoque humana. Vestes ex arborum foliis vel pellibus contextas. Quicquid Mexicani Chichimecis idem hi majoribus suis adscribunt. Igitur inquirunt Pater noster Sol homines misertus de cœlo misit filium & filiam suam qui Religionem & leges edocerent ac mitiorem cultum instituerent. Hi primo ad lacum Titicacam inde ad vastam & incultam planitiem venerunt, in qua ad tumultum Huanacaut agnito fatali condendæ urbis loco vicinos latè populos ex speluncis suis evocarunt, Solis jussa prætendentes. Sic urbs regia Incarum Cuzco, quod umbilicum significat, exstructa, & in duas partes, superiorem quæ Hanan Cuzco, inferiorem quæ Harincuzco divisa est. Nomen primo Inca fuit Manco, uxori ejus Coya Mama Occllo Huaco. frater & soror, Solis & Lunæ liberi. Hæc illi, nec alius originem suam repetunt. Quod originem Manconis à Sole deducunt, & eundem de cœlo missum dicunt, quis non videt eum peregrinum fuisse & in Peruviam quocunque tandem casu ex regione cultiore venisse? ac cum homines simplices videret, usum peregrinitate sua, ad persuadendam iis cœlestem originem, quo velut firmissimo fundamento totius regni moles & Incarum regnatrix domus inniteretur. Quem admodum

admodum Hispanos illis horridis barbis, vestitu & armis facile cœlestem originem ac divinos à barbaris honores consecutos legimus. Nam hoc quærendum est: Si Manco indigena fuit, unde cultus viro inter barbaros nato & educato, unde miranda sagacitas & ea iudicii in condendo maximo Imperio acrimonia? Non enim Imperium Cuzconicum per gradus & rudimenta crevit, sed statim sub ipso Mancone eam perfectionem, quoad Leges, Religionem & constitutiones obtinuit, solo terrarum spatio auctum est. Dico neminem concipere posse quomodo ex crassissima illa barbarie tantus subito vir emergere potuerit, habitu & cultu peregrino, agriculturæ & variarum artium peritus, cui aures in amplum foramen diductæ, cujus Coya sive uxor lanificii & muliebrium operarum perita. At Peruviani referunt ea omnia se à Mancone & Coya accepisse & illis visis, cum & habitu & corpore peregrino essent, multaque ac magnifica promitterent, statim è cœlo ortos & Solis liberos, credidisse. Itaque hoc initio tenendum; exterum Manconem fuisse à culta gente profectum. Quod vel hinc manifestum fit, quia eam barbaries naturam habet, ut nisi ab exteris corrigatur, semper in deterius vergat. Videmus hoc in Chichimecis Mexicanis & omni illa utriusque Americæ barbarie. Quis credat Brasilianos

silianos unquam ad cultum humaniorem, nisi per externos, venturos? Ita Hispanos, Gallos, Germanos Romani, alias gentes Græci excoluerunt. Venit igitur Manco ab externa gente in Peruviam. Ergo vel ex alia Americæ parte vel à transmarinis oris. Circumspicienti mihi totam Americam qualis ante quadringentos annos fuit, nulla gens occurrit unde oriri potuerit quam Navatlacæ & Iucatani. Utraque tamen gens immanior fuit quam ut cum miti Incarum ingenio conveniat. Omitto aures diductas & alia. Quærenda igitur in transmarinis regionibus Incarum patria. Situs Peruvix is est ut ad occidentem Asiam, imprimis amplissimum Sinarum regnum respiciat. Atque hinc originem Incas trahere omnino arbitramur.

CAP. XI.

Manconem cum satis magno comitatu in Peruviam venisse. Eius Socii dicti Incæ. Oreiones. Peru nihil concessit Sine. Cuxconis magnificentia. Latii opinio rejecta. Peruvia ante Incas à Scythis habitata. Peruanorum cum aliis Americanis convenientia.

DE quo antequam porro agamus, exponendum qui nam sint Incæ. Peruani, ut audivimus, solius Manconis & Coyæ ejus, tanquam conditorum Imperii sui, meminerunt. Quod verum si Regem & caput consideres.

deres. Nec putandum Manconem & Coyam solos adventasse & illam barbariem extirpasse. Imo quis dubitet à barbaris devoratos si soli, si inermes? Rectè Latius: *cum valido exercitu venisse oportet Sinenses ut tam numerosam gentem aut conderent aut subjugarent.* Igitur si non cum amplo, saltem cum satis valido comitatu adventarunt. Et hi sunt Incae de quibus Garcilasso: *Incae erant omnes primi subjecti Mango capa & qui ex stirpe ejus erant.* Itaque Cuzconenses & vicini omnes erant Incae, ac nulli praeterea Peruani. *Inca significat Dominum & in genere eos qui ex regio sanguine.* Ex quibus patet Incas eadem cum Mangone gente fuisse; unde eodem cum ipso cultu usi; aures singulis perforatae, & in miram ac incredibilem latitudinem diductae. Vnde Hispani eos *Oreiones* id est auritos nominarunt. Hos igitur à Sinensibus ortos vel Indis Orientalibus necesse est. Specta Leges, imperium, urbes, quid uspiam Tahuantinsuyo concedit Sinæ? Architectura Peruana plane Sinensis. Quid de vastissimis urbibus, Cuzcone, Cassamalca, Quito, & aliis dicam? Solius Cuzconis descriptio qualis Anno cIo Io xxxiv. paulo ante excidium fuit, omnem Sinensium urbium admirationem tollit. Ita de ea Petrus Sanchius Pizarro à Secretis: *Cuzco habet arcem & domos amplius centum mille. Pleraque ex lapide sunt, plateae augustae, rectae, & in crucis*

crucis formam. Forum quadratum & siliice stratum. Arx triplici muro, quorum intimus etiam altissimus. Incredibile dictu quanta lapidum moles quam tenaciter & arctè coagmentata: ut non hominum illud sed Demoniorum opus videatur. Rupes impositæ rupibus omnes Herculis labores & præsci orbis miracula superant. Hæc Sanchius. Eadem & distinctius Inca Garcilasso, apud quem & Petrum Cigeam videantur magnificæ per universam Tahuantinsuyo Incarum structuræ. Itaque non possum illa Latii admittere: Peruanos Sinensibus nec ingenio nec moribus comparandos; non eam industriam & artium mechanicarum studia; aliam politiæ rationem, aliam edificiorum, aliam urbium formam; nihil quod Sinense artificium sapiat vel leviter æmuletur. Concedo Scriptura destitutos fuisse & aliis quoque rebus quibus Sinenses abundant. Sed non minori artificio Quipis suis utebantur & rudibus etiam picturis. Nec una omnium Sinensium cultura fuit aut iidem mores vel instituta. Ut si non à Sinensibus, saltem à Catainis originem trahant Incæ, & cultum majorem intulerint Peruvix jam à Tataris habitata, unde tot cum aliis Americanis communia ipsis fuerunt. Nam & Mexicanis & Tuniensibus Summus Deorum Sol erat. In regno Bogotæ spiritum Regis ab uno procerum reverenter manuum exceptum: Sicut & apud Peruanos. Utrobique capti-

captivis in bello primores evulsi dentes. Vtrobique cœnobia ejusdem generis. Vnde apparet ejusdem fere cum Peruanis illos Granadenses & alios originis fuisse; ac omne discrimen ab Incis, qui Peruviaꝝ peculiare, provenisse.

CAP. XII.

Mexicani cultissimi & recentissimi Americanorum. A Sinenſibus. Eorum fuga. Authorum circa illam diſſenſus in nominibus & tempore. Faſtur in Americam fugit. Septem Navatlacum nationes non uno tempore in Americam venerunt. Chronologia Mexicana vacillat. Chichimeca quando ad lacum venerint incertum. Quando nationes ad lacum venerint? Quando Mexicani? Hos ceteri pro peregrinis & advenis habuerunt. Picti eorum annales. Latetulum Chronologia Mexicana. Eorum Reges.

DE Mexicanorum origine ſingulare quid & dignum ulteriori conſideratione olim obſervabamus. Quia enim illa gens omnium quas America habuit cultiſſima pariter & recentiſſima eſt, cujus res no trãſcendunt ccc an. ex Hiſtoriis indagandum fuit, facta ne eſſet migratio gentis Aſiaticæ circa illud tempus in Novum orbem? In quo eruendo dum occupamur, factam Sinenſium in remotas inſulas fugam; cum Tataſi regnum eorũ expugnarent, ex Veneto & Annalibus Mendozẽ deprehendimus. Sed eſt aliqua & in Regum nominibus & in annis diſcrepantia. Venetus Regem Tatarorum *Cublai*: Mangianorum, qui Sinenſes ſunt, Faſtu-

Facfurem nominat. Gonfalo Mendozæ ille quidem *Vzou*: hic *Tepin* dicitur. Cujus discrepantiæ ratio est quod externarum gentium nomina sæpe variant pro linguarum differentia. Itaque Sinensibus *Vzou* dictus & *Tepin*, qui Tataris *Cublai* & *Facfur*. Et *Vzou Chan* idem quod *Vsbeq*; quomodo hodie Imperator Tatarorum, qui *Zagathaiam*, *Samarcandam*, *Bocharam*, *Balck*, *Turqueftanam* & *Maurenaharam* tenet, vocatur. Et magnam linguæ inter Sinenses & *Vsbequios* Tataros affinitatem esse *Texeira* observat. Annorum *xvix* discrepantia inter eosdem est. Venetus enim An. Ch. *clccc lxxviii*; Mendoza An. Chr. *clccc lxxxvii*. factam mutationem vult. Cujus rationes possunt reddi variæ; si perpendamus in annorum supputatione loqui nonnullos de rerum initiis, alios de ulteriori progressu & supplemento. Ut anno *lxxviii* Tataro oppugnare *Sinas* cœperint, toto demum regno anno *lxxxvii* potiti. Quanquam non *Mendoza* tradit, A. *clccc lxxxvii* *Sina* potitos Tataros: sed male ex ejus verbis id *Scaliger* colligat; de qua controversia ex professo in *Chronologicis* agemus. Quicquid sit, numeris *Veneti* omnino standum est, qui rerum pars magna fuit in eo bello. Et errare *Gonfalus* potuit mala *Sinensis* æræ ad *Christianam* applicatione. Igitur omnino existimamus *Mexicanos*

xicanos ab illis qui cum *Facfure* fugerunt, *Sinensibus*, ortos esse. Nam *Facfur* cum mille navibus & maximo comitatu fugit ad inexpugnabiles quasdam insulas & in iis permansit. Quænam illæ insulæ sint, nunc inquirendum est. *Iapan* non fuit; neque *Iava*: quia hoc non tacuisset *Venetus*, cui utraque insula notissima & posterior mox à *Tataris* ex parte subacta. *Philippinas* quoque non fuisse patet: quia in illis gentes lingua moribusque à *Sinensibus* aliæ. Olim quidem illæ insulæ *Sinensis Imperii* pars; postmodum ob nescio quas causas deserte ab ipsis, rudem barbariem induerunt, quæ usque ad *Hispanorum* adventum duravit. Ergo restat *Sinenses* illos in ultiores *Iapane*, *Philippinis* & *Iava* insulas fugisse, & ob distantiam *Tataris* inexpugnabiles: qualis *America*. Subdeta ratione colligitur mille navibus centum fere *Sinensium* millia aufugisse. Tanta hominum copia ubi potius quam in *America* & interjacentibus insulis confederint, dici non potest. Ac ne quis equos objiciat, testatur *Venetus* nullos tum in *Sina* fuisse. Quæ ut clarius percipiantur; sciendum est; *Mexicanos* tradere: se olim in septem nationes distinctos loca circa *Culvacanam*, *Atzlanam* & *Novam Mexicam* tenuisse; postmodum diversis vicibus *Novam Hispaniam* adhuc incultam occupasse. Sed hoc ex ipsorum *Annalibus* non constat; fuerint ne omnes septem
natio:

tiones unius originis? Simul mare transiverint?
 Quæ cum incerta sint, videmus nihil admo-
 dum obstare, quominus distinctis vicibus illæ
 Navatlacum gentes ex Asia in Americam;
 hinc in Novam Hispaniam transire potuerint,
 donec ad septenarium numerum circa lacum
 excrescerent. Itaque ponamus sane omnes
 Navatlacum gentes à Sinensibus ortas (quod
 neutiquam verum esse potest propter rationes
 supra pro Turcis & Tataris allatas) illud ve-
 rum manet, quia Chichimecis permixti fue-
 runt, multum eos à prima origine, quantum
 ad Linguam & mores, barbarorum consortio
 descivisse. Itaque venerint licet sex priores
 nationes ad lacum quandocunque velint; inde
 nihil inferri potest contra septimæ nationis ex
 Sina circa A. Chr. c. l. cc. lxx vel circiter ad-
 ventum. De quo antequam agamus, illud præ-
 mittendum est, Chronologiam Mexicanorum
 apud Acoftam & Herreram ab A. C. l. ccc usq;
 ad c. l. cc incertam & dubiam esse. Idq; etiam
 Latius vidit, cujus verba sunt: *Ratio temporum
 apud authores rerum Mexicanarum vacillat: neque
 satis constat quo anno Mexicani ad lacum aut in
 Provincias venerint, quas tenebant cum Hispani illos
 opprefferunt.* Primo igitur Chichimecas ad la-
 cum venisse An. Ch. l. ccc. lxx libenter scirem
 quo argumento collegissent. Nam nec ipsi
 hoc potuerunt scire, qui demum seculo post,

R

A. Ch.

A. C. 10 ccc xx advenerunt, nec ab ipsis Chichimecis intelligere; quæ tam rudis & barbara gens fuit, ut nulla temporis, annorum, rerum distinctione habita, in diem vixerit. Nec simul migrarunt, sed dispersi per montes, avia, & solitudines, sine mutuo consortio. Ex quo consequitur, distinctissimis temporibus, nunc hos nunc illos, ut casus & venationis studium invitabat, paulatim ad lacum venisse, nec ipsorum adventus certum designari annum sine maxima absurditate posse. Navatlacas A. C. 10 ccc c i i intrasse Mexicanam, egressos ex Culvacan A. 10 cccxx, in via ipsos Lxxx annos hæsisse, dicunt. Quæ non consistunt cum Acostræ traditionibus. Diverso tempore septem nationes ad lacum venisse scribit, primo Suchimilcas, dein Chalcas, tum ordine Tepeacas, Culhuas, Tlatleucas & Tlascaltecas. Quomodo igitur An. 10 cccc ad lacum venerunt? aut credemus aliquot dies tantum aut menses intercessisse? Vel ipsum de initio adventus aut unius vel alterius gentis loqui? Quid quod septem nationes simul egressas Atzlane dicit A. 10 cccxx? Ergo etiam Mexicani. Quis ergo horum verborum sensus? cccii anno post septima natio, Mexicani Navatlacum gentes non nisi Lxxx annos in hoc itinere consumpsisse. Hæc quidem conciliari non possunt. Nam primo gravis quæstio oritur, illi ccc i i anni quam

quam æram habeant? Nam sitne eorum initium ab adventu ad lacum an exitu cæterarum nationum ex Culvacan ducendum, authores non consentiunt. Vterque, Herrera & Acoſta, ſatis ambiguè: *Post cccii annos quam è patria ſua exierant & novam Hispaniam incoluerant dictæ ſex nationes, venerunt Mexicani.* Vbi reſpiciant exitum an ſedes ad lacū, nemo facile dixerit. Quanquam Latius de exitu accipiat, quia nimirum non conſtet quando ſingulæ nationes ad lacū venerint. Verba ejus ſunt: *Significat Acoſta Mexicanos poſtremos è ſedibus ſuis moviſſe, non quidem cccii annis poſt ſextam nationem, ſed poſtquam ſex illæ nationes quæ erant ejuſdem cultus, ſe ſedibus primis movere cœperant & ad lacum acceſſerant.* Itaque initium illorum cccii annorum capiendum eſt ab A. C. cō cxviii. ſi Herrera bene rationes ſubduxit. Vbi vitioſe cō c xviii. pro cō c xxii. quia cccii. adduntur cō cccxx. Secundum hanc explicationem ſtatuendum eſſet, ſex nationes ſimul antiquis ſe moviſſe ſedibus ſed diverſis viis, unde alii citius alii tardius ad lacum venerint. Si igitur A. cō c xxii Atzlane egreſſi Mexicani, in via & ad lacum cxciv annos, antequam urbem ſuam conderent, tranſegiſſe neceſſe foret. Condita enim Mexico A. cō ccc lxxxii. cum in univerſum non niſi cxl annos uſque ad cō cō cxxi, quo ab Hispanis capta, ſteterit. Ad lacum non niſi

paucos annos antequam urbem conderent, egerunt: quia sub eodem Rege Culhuacanæ & ad lacum venerunt & urbem fundarunt. Porro [is jam ante] An. cIo ccc xciv. obierat, ac provecta ætate sub adventum Mexicanorum fuisse ex filia nubili colligitur. Sunt igitur incertissima quæ de temporibus Navatlacum inde ab A. Ch. Io cc ad cIo cc traduntur. Certe quia Mexicanorum tam recens ad lacum adventus & ccc annis posterior, non videntur hæ nationes simul in Culhuacan habitasse & notitiam mutuam habuisse. Vnde sex nationes Mexicanos tanquam peregrinos & advenas, magno odio persecuti sunt. Picti Annales à Purchasio editi, præterquam quod omnes Acoftæ narrationes de longa sub tribus primis Regibus Mexicanorum servitute confutant, etiam nullam migrationis ex Septentrione mentionem faciunt sed interpret errorum meminit antequam ad lacum venirent, quod circa An. Ch. cIo ccc xxiv. factum vult. Testatur alibi Acofta: *Omnia Americanorum monumenta & relationes non superare cccc annos: superiora meras esse tenebras è quibus certi nihil eruere possis.* Sed ut discrepantia temporum manifestior fiat laterculum Chronologiæ Mexicanæ proponemus.

Io cc. Annales Vtlatanensium (qui fuere populus Gualutimallæ) incipiunt, & usque

usque ad Hispanorum tempora per 1000
continuantur.

1000001. Chichimecæ in Novam Hispaniam
veniunt.

1000002. Exitus Navatlacum ex Culuacan.

1000003. Ad lacum veniunt.

1000004. Exitus Mexicanorum.

Reges Mexicanorum.

Ex Purchaso		Ex Acosta
1000005. Tenuch.	II.	Mexi Dux
1000006. Acamapichtli	XXI.	1000007. LXXII. Acama- pichtli XL
1000008. Huiçilihuitl	XXI.	1000009. XXXII. Virzilo- vitli XIII
1000010. Chimalpupuca	X.	1000011. Chimalpopoca III
1000012. Yzcoalçi	XIII.	1000013. Iscoalt XII
1000014. Gueguemoteçuma	XXIX.	1000015. Motezuma XXVII
1000016. Axayacaci	XII.	1000017. Ticoçic IV
1000018. Ticoçicatzi	IV.	1000019. Axayaca XI
1000020. Ahuizozin	XVI.	1000021. Autzol. XI
1000022. Motezuma	XIX.	1000023. Motezuma. XIX
1000024. Mexico ab Hispanis capta.		Finis regni Mexicani.

CAP. XIII.

Septem Navatlacum gentes diversæ originis. Ob Linguarum diversitatem. Mexicanorum peculiaris lingua. Tenoxtitlan quando structa. Eorum antiquitates non superant A.Ch. cIo cc Lxx. A Facsure ex Sinis in Americam transvecti. Quod ex MoteZuma relatione probatur. Tepin. Tolpicin. Ex California venerunt in AtZlan. Religionem & mores mutarunt. Nova Mexico. Nomina Iaponensium in Suma. Con. Teu.

HIs ita præmissis, videndum quid certi de hac re statui possit. Initio septem Navatlacum, quæ vocantur, gentes non unius omnes originis fuisse, ex diversitate linguarum patet, quales in Nova Hispania quam plurimæ. Sic enim Latius: *Nova Hispania incolæ, infinita pene Idiomatum varietate discrepant, quæ non tantùm Dialectis variant, sed plane diversæ sunt linguæ. Nam & Otomies & Mechuacani & pluri mi alii, suas proprias linguas habuerunt. Quot fere provinciæ, tot & peculiare linguæ.* Hieronymus Aghilar intellexit Zempoalensium & Chiurutecallorum linguam qui Tlaxcalæ vicini; Mexicanam non intellexit. Vnde postmodum Mexicani suam linguam apud devictas alias nationes cum Imperio introduxerunt. Quod si eadem Lingua, vel cognata, omnibus fuisset, id ob vicinas sedes & commercia contigisse potius, quam quod unius omnes originis, crediderim. Deinde Tenoxtitlan

Ian sive urbs Mexico annos c XL stetit: structa est A. Ch. c l o g c c l x x x i. Aliquot annis ante Mexicani in Tisaapan morati & circa lacum, in certis sedibus, vagati sunt. Ex Culhuacan usque ad lacum, lento multorum annorum itinere, progressos constat. Sed nec annus quo ad lacum venerint, nec quot in via consumserint, exacte ostendi potest. Quæ indicio sunt Mexicanas in America antiquitates non pertingere usque ad A. Ch. c l o c c. adeoque eos ex Sinis cum Facsure, quantum ad tempus attinet, venire circa A. Chr. c l o c c l x x potuisse. Nam probabile neutiquam est, gentem literis bonis instructam, si ante hoc tempus in America fuissent, nihil plane rerum suarum ad posteros transmissuram fuisse. His ita præmissis; recentiorem Mexicanorum originem esse quam vulgo traditur, haud omnino vanis argumentis nosprehendisse existimamus: nimirum ex Sinis circa A. C. c l o c c l x à Tataris pulsos, navibus in Americam cum Facsure venisse; ibique indigenis permixtos procedendo versus austrum ad lacum inter sex Navatlacum nationes confedisse. Id ex traditionibus ipsorū manifeste colligitur. Nam de suæ gentis prima origine & in Americā adventu, ita Motefumam locutum invenimus: *Advenas se esse, & magni Principis classe post omnium viventium memoriam huc advectos, indigenis con-*

nubio & sedibus mixtos confedisse. Quis ille magnus Princeps, quæ classis alia quam Facfuris, nondum apparet. Nam in nomine satis conveniunt Sinenses atque Mexicani. Illi Tepin, hi Tolpicin vocant. Nec opinio illa quam Purchasius ad navigationem Madoci Ap Guyneth refert, alicujus momenti est: Reges Mexicanos à Cambriis illis ortos; & eo respexisse Motenzumam quando dixit, se à Principe quodam, qui ex Oriente venerit, genus ducere. Pergit Motesuma. Princeps ille comitibus relictis discessit in patriam. Regressus demum voluisset adductos remeare. Domos jam sibi construxerant, Provincialibusq; feminis sociati filios procreaverant ac fixa domicilia habebant pacatissima. Renuerunt de reditu majores nostri, neque illius dicto ulterius auscultaverunt. Elegerant nam sibi de seipsis & Senatum & populi Principes, quorum consilio regerentur; feruntque Principem illum abiisse minitabundum. Nusquam apparuit quisquam ad hac usque tempora jus illius ductoris repetens. Ex quibus patet illum Principem nova classe in Americam reversum, qua suos reducere volebat. Causam cur illi renuerint, fuisse permixtionem cum indigenis, fixas pacatasque sedes, & constitutam Rempublicam. Primo exscensionem in California fecisse videntur: inde in continentem scaphis trajecerunt. Hoc alia ipsorum traditio vult, qua majores suos trajecto truncis arborum maris brachio in

Atzla-

Atzlanem venisse dicunt. Fretum illud inter Californiam & Novam Mexico, quod Hispanis Mare Vermeio, innuunt. Trunci arborum Canoæ sunt sive monoxyla. Hic trajectus à primo adventu distinguendus est ne scaphæ cum classe confundantur. Et quanquam sex Navatlacum gentes ex illis regionibus jam dudum in austrum emigrassent, multos tamen passim vel sponte manentes vel impeditos reliquerunt qui interea in novas nationes excreverunt, quibus permixti hi Sinenses Facfuris, linguam, mores & religionem eandem susceperunt. Quod Motezuma his ad Cortesium verbis testatur: *Religionem majores nostri derelicti, ab incolis eorum temporum servare cœperunt: Socerum & uxorum secuti sumus consuetudinem.* Hi fuerunt illi Novæ sive potius veteris Mexico incolæ quos Hispani A. Ch. clō Io xxx. detexerunt illa ipsa adhuc utentes lingua qua illi qui ad lacum confederant. quæ verba Acoftæ libro tertio capite xxiii. sunt propterea observanda, quod cum Grotius scripsisset: *Versus Californiam est populus linguæ ejusdem & institutorum cum Mexicanis,* Latius addit: *apud nullum auctorem Hispanum inveni hic populum ullum esse ejusdem linguæ cum Mexicanis.* Unica ratio propter quam Hispani crediderunt Mexicanos ex illa quam vocant novam Mexicam in Novam Hispaniam venisse, fuit quia ibidem invenerunt *adificia grandia*

qualia non alibi reperiuntur. Omnes etiam circumstantiæ ostendunt, Mexicanos non ab Oriente & per Islandiam, Gronlandiam, Novam Franciam, ut Hugo vult : sed ab Occidente & Coro per Californiam & Novam Mexico profectos. Sane si hæc Motezumæ ultimi & potentissimi Mexicanorum Regis vera de majorum suorum origine & in Americam primo adventu narratio est, aliam Navatlacum aliam Mexicanorum originem esse, vel si ab una gente, diversis Ducibus ac temporibus, adventasse, manifestum evadit. Nec video cui potior fides quam ipsi Regi habenda sit in historia majorum suorum. Nomina propria, cum Sinensium fere eadem quæ Tatarorum lingua sit, supra adduximus. Multa Iaponensium nomina in *Suma* terminant: Apud Mexicanos Motezuma, Kolezuma. *Con* Herois apud Peruanos & Sinenses nomen. *Tutruan* Mexicanis Princeps, Sinensibus *Tutan*. Deum hi *Teu*, illi *Teutl* vocant.

CAP.

CAP. XIV.

Morum convenientia inter Sinenses, Peruanos & Mexicanos. Urbes. Diversoria. Mexicanorum splendida edificia. Picturæ plumatiles. Ars aurifabrilis. Sepultura. Regum majestas. Grotii error. Scriptura. Libri. Cur non eadem plane Mexicanorum quæ Sinensium scribendi ratio? Causa difficultas. Mexicani serè picturis usi. Eorum annales picti. A Purchasio editi. Discrepant ab Acosta relationibus. Habuerunt etiam sigla. Libri Iucatanensium. Literæ Coluacanorum. Cur non retinuerint literas Sinenses? Philosophia eorum. Comædia. Tabula Geographica. Temporum ratio diversa. Barba Motenxuma Sinensis. Typographia & ars bombardaria recens inventum apud Sinenses.

Restat de moribus & Religione Catainorum, Sinensium & Americanorum, quæ communia habuerint, addamus. Ac primo quidem ille cultus & splendor, certa Imperiorum ratio, moles & structuræ stupendæ, in Peruvia & Mexico, non aliunde quam è Sinensibus & Catainis fluxerunt. Urbes in Cataia & Sina in quatuor distributæ regiones: à singulis viæ regiæ diversoriis, castris, palatiis, non ad necessitatem verùm luxum exornatæ in vicinas ducebant provincias. Eadem Peruiæ & Mexicanæ ratio. Itaque hoc argumentum Grotii non de nihilo est: *Diversoria publico sumtu viis apposita quibus iter facientes exciperentur apud Sinenses notat Mendez Pindo, apud Peruanos Garcilas. Nec exceptio Latii valet, per totam*

totam pene Asiam ejusmodi diversoria reperiri. Nam ille mos à Turcis & Tataris demum introductus, qui Sinensium & Catainorum magnificentiam ea ratione æmulati sunt. Nec tamen Turcici & Persici *Chani* cum his Sinensium & Peruanorum palatiis comparandi, sed cum Hispanorum *Ventis* potius. Tradunt Mexicanorum architecturam longe perfectiorem Peruana fuisse. Peruani enim cemento carebant. Turres apud eos rariores & minus editæ. At Mexicanorum ex marmore ædificia, more Sinensi, turribus altissimis. De Sinensibus Trigautius & Riccius: *Civitates eorum omnes una forma & modo structæ; ut, qui unam vidit, omnes viderit. Muri magni & firmi: plateæ rectæ & æquales lapide stratæ. Structuræ tamen non admodum elegans nec templa sumtuosa. Intus ædes picturata & ornata. Ut mirer Latium adeo extenuasse præ Sinensibus Mexicanorum & Peruanorum tum ingenia tum artes & architecturam. At vero Mexicani si non superiores, saltem pares Sinensibus fuerunt. Testatur apud Martyrem Cortesius: nullibi terrarum majora, meliora & accuratiori arte structa se vidisse ædificia. Nullum in Hispania Regis vel Principis atrium esse quod non æquet è septuaginta ædibus Mexicanis humilior. Iam vero Cortesius superbas Grana-dæ, Sevilix, Cordubæ, Toleti, Cæsaraugustæ Regum Maurorum & Hispanorum aulas viderat.*

derat. *Vrbes ipsorum ingentes & omnibus Europæis splendidiore.* Tezcucó xxx adium millia habuit : *Tlascala Granadâ major fuit & frequentior.* De ingenio ipsorum idem : *Esse admirandos artifices. Animalis vel semel conspecti imaginem ad vivum representare.* Philippus II. & Sixtus V. visa plumatili pictura, *nunquam se rem majori confectam artificio vidisse,* professi sunt. Iam in aurifabrili arte quid subtilius Peruanis? quid in statuaria? Hæc sane qui non agnoscit à cultissimis profecta gentibus, ipse barbarus sit necesse est. Sepultura apud Mexicanos duplex : vel enim comburebant vel condebant humi. Quos condebant, quindecim dies cum instructa epulis mensa, domi servati. Interea amici dona ferebant defuncto, & Sacerdotes thura adolebant. Eadem fere Sinensium consuetudo. Nam & ipsi quindecim dies cadaver domi, inter Sacerdotum officia, asservant. Linscotius eos quoque, *homines defunctis cadere,* tradit; quod tamen non omnibus receptum, vel hodie abrogatum : ejus loco picti in charta homines, jumenta, opes, simul comburuntur. Apud Iaponios cremandi mos. Primus ante quinquaginta annos Taicosama condi voluit, quemadmodum L. Sulla cremari, cum alias Cornelii patritii conderentur. Inter salutandum proceres utrique in genua procumbunt & , oculis in terram defixis, tremula

mula voce loquuntur, ac eo habitu retrocedunt. Tergum obvertere nefas. Regni negotia per sigillum regium dispensare Sinensium & Mexicanorum. Titulus Regius his: *Rex Regum, Dominus terrarum ac cœlorum. Illis: Rex & Dominus mundi, filius cœli.* Vtrique Regi duodecim Senatores sive Palatini. Et quemadmodum apud Mexicanos ille numerus variabat, ita ut nunc duodecim, aliquando decem essent: ita in Sinis Paquini apud Regem duodecim, alibi in provinciis & apud Proreges decem. Quod vero Grotius infert, ex Scandia ortos Mexicanos, *quia Gotti & Saxones olim duodecemvirale tribunal habuerunt*, id leviculum est. Nam apud Mexicanos & Sinenses solum regium consilium eo numero constabat; cum Norvvagi vulgo ex plebe eo uterentur. Sinensium Regum insignia *Dracones* sunt vel, ut alii, serpentes. Iisdem Incaë utebantur una cum iride. Scribendi idem fere modus apud Mexicanos & Sinenses. Literarum notæ vel picturæ. Charta ex arborum philiris. Libri compacti. In Cozumel, Iucatan, Mexico, Nicaragua, Guahutemalla innumeri libri reperti ab Hispanis, de agricultura, plantis, majorum rebus agentes. De quo Martyr, Gomara, Acosta, Herrera. Fateor non unam scribendi penitus apud Mexicanos & Sinenses rationem, nec tamen penitus diversa

versa fuit. Præterea Iaponenses & Catani multum quoque ab illis variabant. Rubruquis: Catani scribunt penicillo pictorio & una figura multas literas complectitur ac verbum facit. Populus Tebet scribit ut nos & habet characteres similes nostris. Tangutani scribunt à dextra versus sinistram sicut Arabes & multiplicant lineas ascendendo. Iugures scribunt deorsum. Existimo autem Sinensium scribendi morem apud Mexicanos & Iaponenses paulatim exolevisse propter summam difficultatem. Habent enim notarum cxx millia, ex quibus mediocriter doctum ad lxxx millia nosse oportet. Quid mirum notis illis abolitis alias & faciliores figuras surrogatas? Mexicani quæ picturis exprimi poterant, nolebant longo & difficili labore siglis notare. Ac ut rem exéplis declaremus, migrationem Navatlacum describentes, septem specus cum totidem hominibus inde emergentibus pingebant. Regnum Tiçocic nasus perforatus, quod talem haberet, signabat. Hispanorum adventum viri barbati rubris induti vestibus signant. Ita annales suos ex perpetuis fere picturis conficiebant, quarum volumen se habuisse P. Iovius testatur. Extant etiam in Bibliotheca Vaticana. Purchasius integrum Chronicon Mexicanum cum explicatione suis Itinerariis inseruit. Id à Prorege Novæ Hispaniæ ad Carolum V. missum & à Gallis piratis

tis interceptum ad Thevetum pervenerat :
 post cuius obitum Hackluytus Anglus eo po-
 titus, Purchasio editori reliquit. Dignissimum
 quod antiquitatis studiosi inspiciant opus, &
 ex quo plurimi Acoſtæ errores deteguntur.
 Nam mirum quam ab Acoſtæ narrationibus
 discrepat. Picti Annales dicunt Mexicanos
 ad lacum veniſſe & urbem ſuam ſtruxiſſe circa
 A. Ch. c. l. o cccxxiv. Primus Rex *Tenuch* ſub
 quo *Culhuacan* & *Tenayncan* ſubactæ. *Aca-*
mapichili quatuor urbibus potitus *Quauna-*
huac, *Mizquic*, *Caitlahuac*, *Xochimilco*. Ab
 huius regni anno octavo creviſſe potentiam
 Mexicanorum, & vicinis jugum impoſitum vo-
 lunt. *Huicilibuitl* domuit *Toltilan*, *Quautz-*
titlan, *Chalco*, *Tulancinco*, *Xaltocan*, *Otum-*
pa, *Tezcuco*. *Chimalpupuca* *Tequixquiac* &
Chalco quæ tamen denuo rebellavit. At apud
 Acoſtam Mexico triſti ſervitute uſque ad *Iſ-*
coalt oppreſſa jacet. Nulla urbs trium prio-
 rum Regum tempore capitur, ſed ipſi vicinis
 tributa pendunt. *Iſcoalt* demum ſervitutum
 capta *Azcapulco* exiit. In annis etiam, ut ante
 oſtenſum, perpetua discrepantia. In *Tiçocic*
 & *Axayaca* tranſpoſitio eſt. Nam picti anna-
 les *Axaiacam* *Tiçocic* præponunt. Contra
 Acoſta facit. Sed ut ad ſcripturam Mexicanam
 revertamur, *Sinenſium* ſigla apud Mexicanos
 & *lucatanos* intercidiffe id oſtendit: quia re-
 perti

perti in Iucatana libri ex foliis arborum, in quibus doctiores Indi per Symbola descriperant omnis generis res, temporum distributionem, stellas, animalia, Naturalem & Civilem Historiam. Quos libros magna sui parte notis & siglis scriptos fuisse, inde patet: quia sacerdotes Hispani, teste Acoſta, *Magicas figuras esse, & illicitas artes complecti*, imperite iudicarunt. Vnde irreparabili damno combusti fuerunt. Et Martyr dicit *Coluacanorum literas Ægyptiacis similes fuisse, & taxillis, hamis, laqueis, limis, stellis ac ejusmodi formis constitisse quibus insertæ hominum animaliumque forma.* Sicut & Sinensium notas Ægyptiacis similes esse Massejus scribit. Observandum quoque: Mexicanorum scribendi rationem mixtam ex Sinensi & Americanorum picturis fuisse. Nam in Nova Mexico, Culvacan, Panuco, Haiti, Peru & aliis Provinciis quam plurimis, ubi neque libri neque scriptura, picturæ tamen rerum indices inventæ fuerunt. Cumque Mexicani ita permixti indigenis fuerint, ut omnia fere eorum reciperent, vix dubium est picturas quoque recepisse, & iis, ubi deerant suos addidisse characteres. Neque in eo quicquam situm est, eadem sigla Mexicanorum, quæ Sinensium, fuerint? Nam cum Sinensium notæ plerumque laboriosæ sint & ineptæ rebus signandis, parum interfuit Mexicanis illas

vel retinere, vel, ubi exciderant memoria, surrogare alias. Igitur hoc à Sinensibus acceptum retinuerunt, scribi res siglis posse & in libros referri. Cætera mutare promptum fuit & faciora reddere. Et hoc à scribendi ratione petitum originis Sinensis argumentum tolerabile Latio videtur. Verba ejus sunt: *Si Grotius id dixisset de Mexicanis, potuisset tolerari, licet eorum pictura & characteres multum differant à Sinensibus, neque à summo chartæ ad imum descendant.*

In liberalibus disciplinis nihil Mexicanis ingeniosiores Sinenses. Apud utrosque Astronomia, Physica, Architectonica, Historia, floruit. Quod si Mexicani non adeo in illis excelluerunt, cogitandum est ne Sinenses quidem magnos profectus fecisse. Comœdiis, pyroboliis, ludis circensibus utraque genus supra modum dedita. Neque hoc minoris momenti est, quod sicut Sinenses tabulas Geographicas regnorum suorum conficiunt, quarum una apud Purchasium extat: ita Mexicani quoque provincias suas depingebant, apud quos *ingentes tabulas, quibus omnes Imperii inscriptæ Provinciae & qui hostes vel vicini, una cum littorum positura*, videre erat, teste Martyre. Quod temporum rationem spectat, fateor discrimen inter Sinenses, Mexicanos & Peruanos esse. Sinenses annum in duodecim mens-

fes

fes Lunares dividunt, ita ut singulis trienniis
 unus mensis intercaletur. In quo ipsos Perua-
 ni imitantur, nisi quod residuos undecim dies
 singulis annis addunt. At Mexicani non obser-
 vato Lunæ motu, in XVIII. viginti dierum
 menses annum distinxerunt, eodem cum Si-
 nensibus anni initio, quod in Martium inci-
 dit, retento. Cætera jam levia, à corporum
 habitu & privatis moribus. Olim homiedones
 in Sina fuisse M. Paulus Venetus scribit. Fritil-
 li Sinensibus pariter & Mexicanis recepti. De
 barba argumentum haud spernendum Goma-
 ra suppeditat. *Motexuma* inquit, *rara barba ni-*
gra, vix sex pilos habens. Idem Sinensium &
 Tatarorum moribus convenit. Nec obstat
 Typographia & ars tormentaria, in Sinis jam
 olim & ut volunt ante multa secula receptæ.
 Sunt enim quæ de harum artium antiquitate
 traduntur vel fabulosa vel incerta. Venetus
 nullam earum mentionem facit, cum tamen
Tataros & Sinenses ballistas ligneas in obsidione
urbis Sianfu, quibus saxa in hostes torquebantur,
admiratos referat. Trigautius non nisi à quin-
 que retro seculis certam Typographiæ me-
 moriam extare dicit. Tormenta potius à
 Persis accepisse vel Europæis quam olim ha-
 buisse videntur. Pulverem pyrium vel ejus
 instar habuisse Sinenses & Mexicanos necesse
 est, cum artificialibus ignibus & pyroboliis

adeo dediti fuerint. Politia Sinensium recens,
ab Homva demum instituta.

CAP. XV.

De Religione. Ritus Christiani Americanorum ex Sinis. Ibi olim fides Christiana. A Syris instaurata. Saxum à Ierfuitis repertum. Nestoriani in Cataja. Iaponenses multa ex Christianismo habent. Amida passiones. Cruces. Idola. Americani multa ex Iudaismo, Christianismo & Muhammedanismo habuerunt. Papa Mexicanorum. Baptismus. Cruces. Resurrectio. Monachi. Idola Iaponensium & Peruanorum.

Religionem quod spectat, est ejus nō parva convenientia apud Mexicanos & Sinensium gentes. Ritus Christiani quamplurimi, quos A costa collegit; unde potius quam ex Cataja, Sinis, Iapone in Americam delati sint? Nam Trinitatis, Baptismi, S. Cœnæ, Pœnitentiæ, Circumcisionis, Mitrarum Episcopaliū, Crucis, expressa vestigia, utrobique supersunt. De quo diligenter inquirentibus hæc fere occurrebant: Christianam Religionem antiquissimis temporibus in Cataja, Sinis, Iapone receptam, postmodum ita collapsam esse, ut tota fere in gentiles superstitiones mutata cernatur. Communis opinio est ipsum S. Thomam illis gentibus Euangelium prædicasse. Quod suo loco relinquimus. Brasilianis certe nomen ejus incognitum non esse, supra dictum. Posteriori ævo & quidem A.
Ch. DCXXXVI.

Ch. DCXXXVI. Christianos ex Syria, Æthiopia, Ægypto, Iudæa in Sinam venisse ac Evangelium propagasse Athanasius Kircherus Cap. III. & IV. Prodromi Copti prolixè ostendit, argumento à lapide reperto circa urbem Sanxuen A. 1625. quo totum hoc negotium notis Sinensibus & nomina literis Syriacis exposita sint. Verum inspicienti illam narrationem fraus Iesuitica non obscura erit. Nam saxum esse supposititium, & à Iesuitis ad decipiendos Sinenses ac thesauris exuendos confictum; patet. Quicquid sit, constat Nestorianos in Cataja & Sinis ante multa secula invaluisse, ac Imperatores earum gentium ad fidem Christianam convertisse, qui Presbyteri Iohannes usitato Europæis nomine, dicti propterea fuere. A quo tempore Christiani ritus Sinensibus & Catatinis innotuere & in profanas superstitiones paulatim, ut fieri solet, mutati sunt. Vnde Sinensium & Iaponensium sectas plurimos ritus Christianos hodieque tenere Trigautius asserit.

Nam cruces, baptismus, pœnitentia cum jejunio, adhuc apud eos durant. Amidæ passionis pro redimendo genere humano ex Christi Historia expressæ sunt. Ut & Crucifigendi ritus apud Iaponios. Quanquam ipsorum cruces paulum diversæ à Romanorum crucibus. Quippe ex oblongo stipite tria prominent

minent transversa ligna : duo pro manibus & pedibus : tertium brevius, cui reus velut equo infidet. In eo convenientia quod pendentes in cruce lancea vel una vel duplici decussatim configunt. Repertum apud eosdem Idolum, fœmina puerum ulnis gestans. Et in Sinenſium navigiis, Idolum fœmina ex ligno ſellæ infidens. Quæ Mariam referunt. Habent etiam imagines XII. Apoſtolorum. Tot Chriſtianæ Religionis indicia cum nullibi reperiantur quam in Sinis, Kataia, Iapone, quis dubitet hinc Americanos, ubi eadem ſunt, accepiffe? Innumeros ritus Americanorum fuiſſe qui vel Iudaïſmum vel Chriſtianiſmum vel Mahomedaniſmum reſpiciant, Acoſta refert. Quæ tres ſectæ jam antiquiſſimis temporibus in Sina & Kataia fuerunt, docente Trigautio. Ex Iudaïſmo petitum eſt feſtum Remiſſionis Peccatorum, circumciſionis ritus, unguentum ſacrum, omnia Mexicanis recepta. Et circumciſionem quod attinet, falſo quidem Martyr eam Iucatanis & vicinis gentibus adſcripſit: quod Acoſta & Herrera, ille diſertis verbis, hic ſilentio ſuo, comprobant. Similitudinem tamen ejus apud Mexicanos repertam alibi Acoſta agnoſcit. Ritus Chriſtiani pluriſimi & evidentiffimi: Trinitatis, Sacramentorum Baptiſmi & Cœnæ Domini, Confefſionis, expreſſa memoria. Apud Iucatanos xxxv. dierum

dierum jejunium. Summum Sacerdotem suū Mexicani *Papam* vocant. Quæ vox ex Chaldaico *𐤏𐤍*, qua lingua Nestoriani in Oriente sacra sua administrant, expressa est; & in totum Christianū orbem ab hac Origine fluxit. Nisi quis à Scythico *Pape* malit derivare: qua voce Iovem appellabant Herodoto teste. Cultus & ornatus Sacerdotum Peruvix, ut apud Christianos Episcoporum. Nec quicquam illustrius quam Iucatanensium Baptisma. De quo Herrera *datum ei nomen regenerationis: administratum infantibus anno ætatis tertio. Parentes ad id se se parasse jejunio & secubatione; accessisse confitendi morem & unctionem in fronte.* Cruces in Gozumel & Iucatan repertæ: & cognitæ ipsis vir sole lucidior, qui in cruce passus. Quo eos Iaponensium Amidam respicere existimo. Inca Cuzconenses crucem magnam marmoream habuerunt. Non noverant quamdiu eam habuissent aut quid significaret, nec adorabant sed *reverenter colebant tanquam rem sacram*, ut Inca Garcilasso testatur. Mortuos resurrecturos Peruani credebant: unde Hispanos sepulchra violantes deprecari, ne ossa turbarent, impedimento id resurgentibus fore rati. Muhammedanorum ritus flumine peccata abluendi, proximè Peruanos Opacuna sua imitatos, Acosta scribit. Mirabilis quoque Convenientia inter Monachos Cataix & Mexicanæ.

xicanæ. Vtrique rasi, cultu corporis, officio, vita iidem: sicut de Mexicanis & Sinensibus Acoſta, de Cianduanis & Sachionensibus Venetus testatur. Et notandum est Sinenses atque Iaponenses quoque Sacerdotes suos Pontifices maximos sive Papas habere: Idolis thus & alia fragrantia adolere: Conciones ad populum habere, durissimam vitam opinione vulgi ducere. Quæ omnia Mexicani quoque fecerunt. Ex quibus apparet Convenientia inter Religionem Mexicanorum, Peruanorum, Kataiensium, Sinensium ac Iaponiorum: quomodo Christianismum paulatim ad profanos & impios ritus detorserint. Vbi non quidem negarim, id quod Acoſta toties inculcat, Diaboli fraudibus hæc contigisse. Sed id minus probabile videtur, excogitata hæc in ipso Novo orbe, non illata ex illis, ubi hodieque obtinere videmus regionibus Asiæ, unde factam in Americam transmigrationem variarum gentium constat. Mira in Sinis & Iapone Religionum varietas: quæ duabus præcipuis Amidæ & Xacami sectis continetur. Venetus: *Idola apud Zipangrios varia, Capite bovino, porcino, canino. Erant quibus due in uno capite facies, erant quibus tria capita, tres manus: aliis viginti vel centum etiam.* Sicut in Sinis quoque *Idolum triceps; capitibus se mutuo respicientibus, quod denotare dicunt,*
tres

tres unam voluntatem habere. Cujus expressa
in Peru memoria; ubi mysterium Trinitatis
per diversa Idola adumbrarunt, ex quibus
unum erat, Tangatanga nomine, quod in uni-
tate trinum, in trinitate unum esse dicebant.
 Quanquam & heic Garcilassus Acoftæ con-
 tradicat.

C A P. XVI.

*Solis cultus idem in Peru & Sinis. Intipcharin. Perua-
 norum Dii. Pachacamac. Guacæ. Hispanorum errores.
 Respondetur objectionibus.*

CÆterum Solis cultus in Peru & Sina
 idem fere. Omnes Inca, id est cives
 Cuzconenses vocabantur *Intipcharin*, Solis fi-
 lii. Si quis alius ita se vocasset, blasphemia erat
 & morte plectebatur. Sol ipsorum pater. Nec
 ullibi terrarum tam solemnem Solis cultus
 quam in Sina & Peru. Igitur argumentum
 Grotii validum est: *Solis cultus apud Peruanos*
fuit. Idem ab omni ævo præcipuos apud Sinenses,
& quomodo Rex Sinensium filium se dicit Solis:
Sic Inca Peruanæ imperii Reges se dixere. De Si-
nensibus Trigaultius: Regem suum vocant fi-
lium Solis & Thiencu id est filium cæli sive Dei.
 Unde fieri potest ut nomen *Inca* fluxerit. Nec
 exceptio valet: *Solis cultum apud multas gen-*
tes viguisse. Nam argumentum non ducitur à
 Solis cultu simplici, sed tam accurato & ex-
 quisito.

quisito. Peruani Deos suos in visibiles & invisibilem dividebant. Invisibilis Solus *Pachacamac*, id est creator mundi. Atque hæc propria Dei vox apud Peruanos, quali eos caruisse, falso ut alia multa, *Acosta* tradit. Hujus invisibilis Dei filii visibiles erant, Sol, Luna, Stellæ. Quæ Hispani de Guacis & variis Diis, ex non recte intellecta lingua finxerunt, *Garcilasso* diligenter annotavit. Porro Sinenses ipsi quoque cœli & terræ Regem ac deinde Solem venerantur, nec in re discrimen sed ceremoniis quibusdam. Ac illud quod utriusque gentis Reges filios Solis se dixerunt, non leve Originis argumentum est. Nec id vim infringit; *Mexicanos*, *Tunios*, *Novo-Granadenses* idem fecisse: quippe ejusdem hos Originis, vel non multum diversæ, ultro fatemur. Certum quoque, *Diabolum eadem arte in seducendis Americanis ac Græcis & Romanis usum*, ita tamen ut Origines non confunderentur. Nam alias quæ ratio dari potest, cur in Peruvia potius & Mexico Sinensem cultum, & non alibi, vel alium, instituerit?

F I N I S.

LVGDVNI BATAVORVM,

Typis PHILIPPI DE CRO-Y,
Arnhem-Geldri, 1652.

